Jerusalem. I. I Dalarne. Berättelse

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1901.

Sjätte tusendet.

TILL

SOPHIE ELKAN

MIN KAMRAT

I LIF OCH DIKTNING

INLEDNING.

Ingmarssönerna.

I.

Det var en ung karl, som gick och plöjde sitt träde en sommarmorgon. Solen sken ljufligt, gräset var vått af dagg, och luften var så frisk, så att det kan inga ord beskrifva. Hästarna voro smått yra af morgonluften och drogo fram plogen som på lek. De hade en helt annan lunk än den vanliga, karlen fick nära nog springa för att kunna följa dem.

Jorden, som vändes upp af plogen, låg svartbrun och sken af fukt och fetma, och han, som plöjde, gick och gladde sig åt att snart få så råg där. Han tänkte för sig själf: »Hur kan det vara, att jag stundom gör mig så svåra bekymmer och tycker, att det är tungt att lefva? Kan det behöfvas något mer än solsken och vackert väder för att vara säll som ett Guds barn i himmelen?»

Det var en lång, ganska bred dal, som var rutad af en massa gula och gulgröna sädesfält samt dessutom af slagna klöfvervallar, af blommande potatisland och af små, blåblommiga linåkrar, som öfversväfvades af en ofantlig mängd hvita fjärilar. Och liksom för att göra allt fullkomligt, reste sig midt på dalbottnen en mäktig, gammal bondgård med många grå uthus och ett stort, rödmåladt boningshus. Den hade två höga, förvuxna päronträd stående vid gafveln, ett par ungbjörkar vid porten, stora vedstaplar på den gröna gårdsplanen och några väldiga halmstackar bakom ladugårdslängan. Det var likaså vackert att se den resa sig midt ibland de jämna åkrarna, som det är att se ett stort fartyg höja sig med master och segel öfver den breda hafsytan.

»Och en sådan gård, som du har!» tänkte han, som plöjde. »Där finnas många vältimrade hus och god boskap och raska hästar och tjänare, som äro trogna som gull. Du är då åtminstone så rik som någon i häradet, och aldrig behöfver du frukta för att bli utfattig.

»Ja det är nu inte heller fattigdom jag är rädd för,» sade han, som svar på sin egen tanke. »Jag skulle vara nöjd, om jag bara vore lika bra karl som min far och farfar.

»Det var dumt, att jag kom in på de här tankarna,» sade han, »ty jag var så glad nyss. Men tänk nu bara på

den här enda saken. I fars tid rättade sig alla grannarna efter honom i allt han gjorde, samma morgon han började slåttern, började de, och samma dag, som vi togo till med att plöja trädet på Ingmarsgården, satte de plogen i jorden hela dalen uppefter. Men nu har jag plöjt här i ett par timmar redan, utan att någon börjat hvässa en plogbill en gång.

»Jag tror, att jag styrt gården så väl som någon, som hetat Ingmar Ingmarsson,» sade han. »Jag har fått mer för mitt hö, jag, än far, och jag nöjer mig ej med de små gräsgångna dikena, som löpte genom åkern på hans tid. Och en sanning är det, att jag inte far så illa fram med skogen som far och bränner ned den till svedjeland.

»Det känns tungt mången gång,» sade karlen, »det är inte alltid jag tar det så lätt som i dag. När far och farfar lefde, då hette det, att Ingmarerna hade lefvat så länge i världen, att de visste hur vår Herre ville ha det, och folk rent af tiggde dem, att de skulle regera öfver socknen. De satte till både präst och klockare, de bestämde både när älfven skulle rensas och hvar det skulle byggas skolhus. Men mig frågar ingen till råds, och jag har ingenting att bestämma öfver.

»I alla fall är det märkvärdigt hvad bekymmer kunna kännas lätta att bära så här på morgonen, nu skulle jag nästan kunna skratta åt alltsammans. Och ändå är jag rädd för att det blir värre för mig till hösten än någonsin. Om jag gör det jag nu tänker på, kommer hvarken prosten eller häradshöfdingen att skaka hand med mig på kyrkvallen om söndagen, och det ha de ändå hållit i med ända tills nu. Jag blir inte en gång invald i fattigvårdsstyrelsen, och aldrig kan jag tänka på att bli kyrkovärd.»

Aldrig går det så lätt att tänka, som då man går så där och följer efter plogen fåra upp och fåra ned. Ensam är man, och ingenting är det, som förströr, annat än kråkorna, som vandra fram öfver plöjslorna och plocka efter mask. Karlen tyckte, att tankarna tillkommo så lätt inne i hans hufvud, som om någon hade hviskat dem i hans öra. Och eftersom han sällan kunde tänka så redigt och snabbt som denna dag, blef han glad och upplifvad af det. Han började tycka, att han gjorde sig onödiga bekymmer, han sade till sig själf, att ingen begärde af honom, att han skulle störta sig i olycka.

Han tänkte, att om hans far lefvat nu, skulle han frågat honom om detta, såsom han brukat fråga honom till råds i alla svåra saker. Han blef otålig öfver att icke fadern var till hands, så att han kunde få spörja honom.

»Visste jag bara vägen,» sade han och började le och glädjas åt tanken, »så skulle jag nog gå till honom. Jag undrar hvad Stor Ingmar skulle säga, om jag en vacker dag komme vandrande till honom. Jag tänker han sitter på en stor gård med många åkrar och ängar och stora hus och stor brun boskap, ingen svart och ingen brokig, såsom han ville ha det härnere. När jag så kommer in i storstugan ...»

Plöjaren stannade med ens midt på åkern, han såg upp och skrattade. De här tankarna gjorde honom ett otroligt nöje, och de löpte i väg med honom, så att han knappt visste om han var kvar på jorden. Han tyckte, att han helt hastigt kommit ända upp till sin gamle far i himlen.

»När jag så kommer in i storstugan,» fortfor han, »sitter där fullt af bondkarlar kring väggarna, som alla ha grårödt hår och hvita ögonbryn och stor underläpp och äro så lika far, som ett bär är likt ett annat. När jag får se, att där är så mycket folk, så blir jag blyg och stannar nere vid dörren. Men far sitter högst uppe vid bordet, och så fort han får se mig, säger han: — 'Välkommen du, Lill Ingmar Ingmarsson.' Och så kommer far upp till mig. — 'Jag skulle allt vilja tala ett par ord med er, far,' säger jag, 'men här äro så många främmande.' — 'Å det är bara släkten,' säger far, 'de här karlarna ha alla bott på Ingmarsgården, och den äldste af dem är ända från hedenhös.' — 'Ja, men jag ville allt tala ett par ord med er ensam.'

»Så ser far sig om och tänker på om han skall gå in i lillkammaren, men eftersom det bara är jag, så går han ut i köket. Där sätter far sig på spishällen och jag på huggkubben. — 'Det är en bra gård, som ni har här,

far,' säger jag. — 'Den är bra nog,' säger far. 'Hur står det till hemma på Ingmarsgården?' — 'Där går det bra,' säger jag, 'förra året fingo vi tolf riksdaler för ett skeppund hö.' — 'Är det möjligt?' säger far. 'Jag tror du är kommen hit för att göra narr af mig, Lill Ingmar.'

'Men med mig går det dåligt,' säger jag. 'Ständigt får jag höra att ni, far, var vis som vår Herre själf, men mig frågar ingen efter.' — 'Har du inte kommit in i kommunalnämnden?' frågar nu gubben. — 'Hvarken i skolråd eller kyrkoråd eller i nämnden.' — 'Hvad har du då gjort för ondt, Lill Ingmar?' — 'Å de säga, att den, som skall ställa för andra, han ska först visa, att han kan ställa bra för sig själf.'

»Så tänker jag, att gubben slår ned ögonen och sitter tyst och funderar. — 'Du skall laga, att du blir gift, Ingmar, och får en bra hustru,' säger han nog om en stund. — 'Men det är just det jag inte kan bli, far,' svarar jag. 'Det finnes inte en så fattig bonde i socknen, att han vill ge mig sin dotter.' — 'Tala nu om ordentligt, Lill Ingmar, hur det hänger ihop allt det här,' säger far, och han blir så mild i rösten.

»'Jo, ser ni, far, för fyra år sen, samma år jag kom till gården, friade jag till Brita i Bergskog.'

— 'Låt mig se,' säger far, 'bor det någon af vår släkt i Bergskog?' Han har liksom förlorat minnet af hur det är härnere. — 'Nej, men det är välbärgadt folk, och ni minns väl, far, att Britas far är riksdagsman.' — 'Jaja, jaja, men du skulle hafva gift dig med någon af vår egen släkt, så att du hade fått en, som känner till de gamla bruken.'

— 'Det är allt sant, det far, det fick jag nog märka också.'

»Nu sitta både far och jag tysta en stund, men så börjar far. — 'Det var väl en, som såg bra ut?' — 'Ja,' säger jag, 'hon har mörkt hår och klara ögon och rosor på kinderna. Men hon var duglig också, så mor var nöjd med att jag skulle ta henne. Det hade nog blifvit bra, men ser ni felet var, att hon inte ville ha mig.' — 'Det gör väl detsamma hvad en sådan där tösunge vill.' — 'Det var nog föräldrarna, som tvingade henne att säga ja.' — 'Hur vet du, att hon blef tvingad? Jag tänker hon var glad att få en man, som är så rik som du, Lill Ingmar Ingmarsson.'

»'Ånej, glad var hon nog inte, men i alla fall blef det lyst för oss och bröllopsdagen utsatt, och Brita flyttade ned till Ingmarsgården redan före bröllopet för att hjälpa mor. Mor börjar bli gammal och trött skall jag säga.' — 'Jag ser inte något ondt i allt det där, Lill Ingmar,' säger far och vill liksom muntra upp mig.

»'Men det ville inte växa något på åkern det där året, potatisen slog alldeles fel, och korna blefvo sjuka, så att mor och jag tyckte, att vi måste skjuta upp bröllopet ett år. Se jag tänkte inte det var så noga med vigseln, sedan det var lyst, men det var väl gammaldags att tänka så.' — 'Hade du tagit någon af vår släkt, så hade hon nog gifvit sig till tåls,' säger far. — 'Åja,' svarar jag, 'jag märkte nog, att Brita inte tyckte om det där dröjsmålet, men ser ni, jag tyckte inte jag hade råd. Vi hade ju haft begrafning på våren, och inte ville vi ta ut pengar på banken.' — 'Ja det var väl rätt, att du väntade,' säger far. — 'Men jag var allt rädd, att Brita skulle bli missnöjd med att hon skulle få fira dopöl före bröllopet.' — 'Först och främst får man väl se till att man har råd.'

»'Men för hvar dag blef Brita allt mer tyst och besynnerlig, och jag undrade nog ofta på hvad som gick åt henne. Jag tänkte, att hon längtade hem till sitt, hon hade alltid varit kär i hemmet och föräldrarna. Det går nog öfver, tänkte jag, då hon fått vänja sig. Hon skall nog komma att tycka om sig på Ingmarsgården. Jag gaf mig till tåls en tid, men så frågade jag mor hvarför Brita hade blifvit så blek och såg så vild ut i ögonen. Mor sade, att det var därför att hon skulle ha ett barn och att hon nog blefve sig lik igen, bara det var öfver. Jag hade nog en tyst tanke på att Brita gick och rufvade på det, att jag hade skjutit upp bröllopet, men jag var rädd för att fråga om det. Ni vet, far, att ni hade alltid sagt, att det året, då jag gifte mig, skulle det rödfärgas. Och den där rödfärgningen hade jag rakt ej råd med det året. Alltihop blir bra nästa år, tänkte

jag.'»

Plöjaren gick och rörde läpparna, han var så borta i sina tankar, att han alldeles tyckte sig se faderns ansikte framför sig. Jag får lof att lägga fram alltihop riktigt tydligt och klart för far, tänkte han, så att han kan ge mig ett godt råd.

»'Så gick hela vintern, och jag tänkte ofta, att om Brita skulle hålla i med att vara så olycklig, så hade jag hellre velat afstå från henne och sända hem henne till Bergskog, men nu var det för sent, det också. Och så kommo vi fram ända till maj, då märkte vi en kväll, att hon hade smugit sig bort. Vi sökte henne hela natten, och på morgonen fann en af pigorna reda på henne.'

»Nu har jag svårt att säga något mer, utan jag tystnar, och då frågar far: — 'Hon var då väl aldrig död i Guds namn?' — 'Nej inte hon,' säger jag, och far hör hur jag skälfver på rösten. — 'Var barnet födt?' säger far. — 'Ja,' säger jag, 'och hon hade strypt det. Det låg dödt bredvid henne.' — 'Men hon var väl aldrig rätt klok.' — 'Jo, klok var hon nog,' säger jag. 'Hon gjorde det där för att ta hämnd på mig, därför att jag hade tvingat mig till henne. Hon skulle ändå inte ha gjort det, om jag hade gift mig med henne, men nu, sade hon, hade hon tänkt, att då jag inte ville ha mitt barn med ära, skulle jag intet barn ha.' Far blir alldeles tyst af bedröfvelse. — 'Hade du gladt dig åt barnet, Lill Ingmar?' säger han till sist. — 'Ja,' säger jag. — 'Det var synd om dig, att du skulle råka ut för ett dåligt kvinnfolk.'

»'Hon sitter väl fängslad nu?' säger far. — 'Ja, hon blef dömd till tre år.' — 'Och det är för detta, som ingen vill ge dig sin dotter?' — 'Ja, men jag har heller ingen frågat.' — 'Och det är därför du ingen makt har i socknen?' — 'De tycka det inte borde ha gått så för Brita. De säga, att om jag varit en klok karl, som ni, så skulle jag talat vid henne och fått veta hvad hon grämde sig öfver.' — 'Det är inte så godt, det är inte så godt för en karl att förstå sig på ett dåligt kvinnfolk.'

»'Nej far,' säger jag, 'Brita var ej dålig, men hon var en stolt en.' — 'Det kan komma på ett ut,' svarar far.

»Då jag nu märker, att far liksom vill ta mitt parti, så säger jag: — 'Det är många, som tycka, att jag hade bort kunna ställa så, att ingen fått veta något annat, än att barnet varit dödfödt.' — 'Hvarför skulle hon inte stå sitt straff?' säger far. — 'De säga, att om det varit i er tid, så hade ni fått pigan, som fann henne, att tiga, så att ingenting kommit ut?' — 'Och skulle du då ha gift dig med henne?' — 'Nej, *då* hade jag väl ej behöft gifta mig med henne. Jag kunde ju ha sändt hem henne till föräldrarna om ett par veckor och fått lysningen upphäfd, därför att hon vantrifdes.' — 'Det kan så vara det, men de kunna ju ej begära, att du, som är ung, skall vara så klok som en gammal.'

»'Hela socknen tycker, att jag handlat illa mot Brita.' — 'Hon har väl gjort värre hon, som bragt skam öfver hederligt folk.' — 'Ja, men det var jag, som tvingade mig till henne.' — 'Ja, det skulle hon väl bara vara glad åt,' säger han.

»'Tycker ni då inte, att det är min skull, far, att hon kommit i fängelse?' — 'Jag tänker, att hon satt dit sig själf, jag.' — Så reser jag mig upp och säger långsamt: — 'Ni menar då inte, far, att jag behöfver göra något för henne, då hon kommer ut nu i höst?' — 'Hvad skulle du göra, skulle du gifta dig med henne?' — 'Ja, jag borde väl det.' Far ser på mig ett tag och frågar: — 'Tycker du om henne?' — 'Nej, hon slog allt ihjäl kärleken för mig.' Så fäller far ned ögonlocken och säger ingenting, utan börjar fundera.

»'Se, jag kan inte komma öfver det, far, att jag vållat olycka,' säger jag. Gubben sitter stilla och svarar inte. — 'När jag såg henne sist, var det på tinget, där var hon så mjuk, och hon grät så, öfver att hon inte hade barnet. — Inte ett ondt ord sade hon mot mig, hon tog allt på sig. Det var många, som gräto, far, och domarn höll också på att bli tårögd. Han gaf henne inte heller mer än tre år.'

»Men far säger inte ett ord.

»’Det blir svårt för henne nu i höst, då hon skall sitta hemma,’ säger jag. ’De bli inte glada åt henne på Bergskog. De tycka, att hon gjort dem vanheder, och inte kan man vara viss om att de inte låta henne höra det. Det blir för henne att vara hemma jämt, hon kan knappt våga sig i kyrkan. Det blir svårt för henne på alla sätt.’

»Men far svarar inte.

»’Men det är inte så lätt för mig att gifta mig med henne,’ säger jag. ’Det är inte roligt för den, som har en stor gård att få en hustru, som drängar och pigor skulle se ned på. Mor skulle inte heller tycka om det. Inte tror jag, att vi skulle kunna bjuda herrskap till oss mer hvarken på bröllop eller begrafning.’

»Alltjämt tiger far.

»’Se, på tinget sökte jag hjälpa henne så godt jag kunde, jag sade till domarn, att jag hade all skulden, därför att jag hade tvingat mig till henne. Jag sade också, att jag höll henne så oskyldig, att om hon bara bytte om håg mot mig, så skulle jag gifta mig med henne den dag som var. Jag sade så, därför att hon skulle få en mildare dom. Men fast hon skrifvit två bref till mig, så är det ingenting som tyder på att hon bytt om håg. Så att ni förstår, far, att jag är inte bunden att gifta mig med henne för det talets skull.’

»Och far sitter och funderar och är alldeles tyst.

»’Jag vet, att detta är att taga saken efter människosätt, och vi Ingemarer ha alltid velat stå väl med vår Herre. Men ibland tänker jag, att vår Herre kanske inte är med om att en mörderska skall bli så upphöjd.’

»Och far bara tiger.

»’Ni får komma ihåg, far,’ säger jag, ’hur svårt den har det, som låter en annan pinas, utan att försöka hjälpa. Jag tänker, att alla i socknen skola tycka, att det är orätt, men jag har haft det för tungt de här åren för att ej försöka göra något, då hon blir fri.’

»Far han sitter orörlig.

»Då får jag nästan tårarna i halsen och säger: ’Ser ni, jag är en ung karl, och det är mycket, som jag förlorar, om jag tar henne. De ha tyckt, att jag ställt galet för mig förut, de skola tycka än värre efter detta.’

»Men jag kan icke få far att säga något.

»’Men jag har tänkt så här också, att det är besynnerligt, att vi Ingemarer ha blifvit behållna vid gården i många hundra år, medan alla andra gårdar bytt om ägare. Och så tänker jag, att det är därför, att Ingemarerna sökt att gå Guds vägar. Vi Ingemarer behöfva inte frukta människor, vi skola bara gå Guds vägar.’

»Då lyfter gubben på ögonen, och så säger han: ’Det här är en svår fråga, Ingmar. Jag tror att jag skall gå in och fråga de andra Ingmarssönerna.’ Och så går far in i storstugan, och jag blir sittande. Och där får jag sitta och vänta och vänta, och far kommer inte tillbaka. Så när jag väntat i många timmar, blir jag led och går in till far. ’Ge dig till tåls därute, Lill Ingmar,’ säger far, ’det här är en svår fråga.’ Och jag ser alla de gamla hur de sitta med slutna ögon och fundera. Och jag väntar och väntar, och jag väntar väl än.» — —

*

Han följde småleende efter plogen, som nu framskred helt sakta, som om hästarna behöfde hvila. När han

kom fram till dikeskanten drog han in tömmarna och höll stilla. Han hade blifvit alldeles allvarsam.

»Det är märkvärdigt, då man frågar någon till råds, då märker man själf, hvad som är rätt, ännu medan man frågar, då ser man på en gång, hvad man inte kunnat finna ut på hela tre år. Nu skall det få bli, som Gud vill.»

Han kände, att han måste göra det, och på samma gång syntes det honom så tungt, att allt mod förgick honom, då han tänkte därpå. »Må Gud stå mig bi,» sade han — — — —

Emellertid var ej Ingmar Ingmarsson den ende, som var ute, i den tidiga morgonstunden. Nere på en stig, som slingrade fram mellan åkrarna, kom en gammal man gående. Det var ej svårt att se hvad han hade för yrke, ty han hade en lång rödfärgsborste på axeln och var nedstänkt af färgfläckar alltifrån mössan och ända ut på skospetsen. Han såg sig ofta omkring, såsom vandrande rödfärgare bruka, för att finna en gård, som var omålad, eller en, där färgen var urblekt och afregnad. Han tyckte sig se än en, än en annan, som passade honom, men hade svårt att bestämma sig. Ändtligen kom han upp på en liten kulle och fick syn på Ingmarsgården, som låg stor och väldig nere på platta dalbottnen. »Å, Herre Gud!» sade han högt och tvärstannade i sin glädje. »Boningshuset har ej varit måladt på hundra år, det är ju svart af ålder, och uthusen ha aldrig sett färg. Och en sådan mängd byggnader,» utbrast han, »här har jag arbete ända till hösten.»

Han hade icke gått långt, så varseblef han en karl, som gick och plöjde. Se där är en bonde, som är bosatt här och känner till trakten, tänkte rödfärgaren, af honom kan jag få veta, hvad jag behöfver veta om gården där borta. Han vek af från vägen och gick in på trädet, samt frågade Ingmar hvad det var för en stor gård, och om han trodde, att de skulle vilja låta rödfärga där.

Ingmar Ingmarsson ryckte till och såg på karlen, som hade han varit en gast. Gud, jag menar, att det är en rödfärgare, tänkte han, och han kommer just nu. Han blef alldeles förbluffad och kunde ej komma sig för med att svara.

Han kom så tydligt ihåg, att hvarje gång någon sagt till fadern: »Ni skulle allt låta rödfärga det där stora, stygga huset ert, fader Ingmar,» hade alltid gubben svarat, att det skulle han göra det året Ingmar gifte sig.

Rödfärgaren frågade än en gång och än en gång, men Ingmar stod tyst, som om han ej förstått.

»Ha de nu blifvit färdiga med svaret däruppe i himmelen?» undrade han. »Är det här bud från far, att han vill, att jag skall gifta mig i år?»

Han var så slagen af tanken, att han utan vidare lofvade karlen, att han skulle få arbete hos honom.

Sedan gick han vid plogen mycket rörd och nästan lycklig. »Du skall få se, att det ej blir så tungt att göra det nu, sedan du så säkert vet, att far vill det,» sade han.

II.

Ett par veckor senare stod Ingmar och skurade en sele. Han såg ut att vara i dåligt lynne, och arbetet gick trögt för honom. Om jag vore Vår Herre, tänkte han, gned ett par tag och började på nytt. Om jag vore Vår Herre, skulle jag laga, att en sak blefve gjord i samma stund, som man hade fattat beslut om att göra den. Jag skulle inte ge folk så lång tid att tänka och tänka om igen och grubbla öfver allt, som står i vägen. Jag skulle inte bry mig om att ge dem tid att blanka seldonen och måla åkkärran, jag skulle ta dem direkt från plogen. —

Han hörde en kärra rulla på vägen, såg ut och kände genast igen hästen och åkdonet. »Riksdagsman från Bergskog kommer hit,» ropade han inåt köket, där hans mor gick och sysslade. Strax hörde han, att hon lade ved i spisen och att kaffekvarnen kom i gång.

Riksdagsmannen körde in på gården, där blef han sittande utan att stiga ur. — »Nej, jag skall ej gå in,» sade han, »jag vill bara tala ett par ord med dig, Ingmar. Jag har ondt om tid, skall ned till sockenstugan på stämma.» — »Mor ville nog bjuda på kaffe,» sade Ingmar. — »Tack, men jag får passa på tiden.» — »Det var längesedan riksdagsman var här nu,» sade Ingmar och trugade. — Hans mor kom också ut på dörrtröskeln och hjälpte till. — »Inte skall väl riksdagsman resa, utan komma in och få en tår kaffe.» Ingmar knäppte upp fotsacken, och riksdagsman började röra på sig. — »Ja, när mor Märta själf bjuder, får jag väl vara lydig,» sade han.

Han var en stor, grann karl, rörde sig lätt och var som af en helt annan människoätt än Ingmar och hans mor, hvilka voro fula, med sömniga ansikten och tunga kroppar. Men han hade stor vördnad för gammalfolket i Ingmarsgården och skulle gärna bytt ut sitt vackra utseende för att se ut som Ingmar och vara en af Ingmarssönerna. Han hade alltid tagit Ingmars parti mot sin dotter och blef lätt om hjärtat vid att bli så väl mottagen.

Om en stund, då mor Märta kom in med kaffet, började han framföra sitt ärende. — »Jag tänkte,» sade han och harskade sig, »jag tänkte tala om hur vi ämnade ställa för Brita.» Koppen, som mor Märta höll i handen, darrade en smula, så att teskeden skramlade på fatet, så blef det ängslande tyst. — »Vi ha tänkt, att det blir bäst, att hon far öfver till Amerika.» Han höll upp än en gång, det var samma tystnad. Han suckade öfver de här svåråtkomliga människorna. »Det är redan biljett köpt åt henne.» — »Hon kommer väl hem först,» sade Ingmar. — »Nej, hvad skulle hon hemma att göra?»

Ingmar blef tyst på nytt. Han satt med ögonlocken nästan slutna och så stilla som en sofvande. I hans ställe började nu mor Märta göra frågor. — »Hon skall väl ha kläder?» — »Det är allt i ordning, det står en kista packad hos köpman Löfberg, där vi ta in, då vi äro i staden.» — »Och riksdagsmansmoran far inte in och möter henne?» — »Ja, hon vill nog fara, men jag säger, att det är bättre att slippa råkas.» — »Det kan så vara det.» — »Det ligger biljett och pengar och vänta henne hos Löfbergs, så hon får allt, hvad hon behöfver.»

»Jag tyckte Ingmar skulle veta't, så att han ej mer behöfver lägga sig den här saken på hjärtat,» sade riksdagsmannen. Nu teg mor Märta också, hon satt med hufvudduken nedgliden i nacken och såg ned på förklädet. »Nu skall Ingmar börja tänka på ett nytt gifte.» De tego båda två lika tappert. »Mor Märta behöfver hjälp i det stora hushållet. Ingmar skall se till att hon får en lugn ålderdom.» Riksdagsman höll upp och undrade om de hörde hvad han sade. »Jag och min hustru ville ju göra allt godt igen,» sade han till sist.

Under tiden satt Ingmar och lät sig genomträngas af en stor glädje. Brita skulle till Amerika, och han behöfde ej gifta sig med henne. Ingen mörderska skulle bli husmor i den gamla Ingmarsgården. Han satt tyst, därför att han ej fann det anständigt att genast visa hur nöjd han var, men nu började han tycka, att det var passande att yttra sig.

Riksdagsmannen satt nu tyst han också, han visste, att han fick lof att ge gammalfolket tid att betänka sig. Så sade då Ingmars mor: »Ja, nu har Brita tjänat ut sitt straff, nu kommer turen till oss andra.» Gumman ville med detta säga, att om riksdagsmannen önskade någon hjälp af Ingmarssönerna som lön för att han jämnat vägen för dem, så ville de ej undandra sig, men Ingmar fattade orden annorlunda. Han ryckte till och var som vaknad ur sömnen. Hvad skulle far säga om det här, tänkte han. Om jag nu lägger fram den här saken för honom, hvad skulle han då säga. »Du skall inte tro, att du kan göra narr af Guds rättvisa,» säger då

far. »Du skall ej tro, att han låter det ske ostraffadt, om du låter Brita ensam bära all skuld. Om hennes far vill förkasta henne för att göra sig behaglig för dig och få låna pengar af dig, så skall du ändå gå Guds vägar du, Lill Ingmar Ingmarsson.»

Jag tror nog, att farsgubben vakar öfver mig i den här frågan, tänkte han, han har visst skickat hit Britas far för att visa mig hur styggt det är att vilja lägga allt på henne, stackare. Jag menar han sett, att jag ej haft stor lust att resa de här sista dagarna.

Ingmar reste sig, slog konjak i kaffet och lyfte koppen. »Nu tackar jag riksdagsman för att han kommit hit i dag,» sade han och skålade med honom.

III.

Hela förmiddagen hade Ingmar arbetat med björkarna vid porten. Han hade först satt upp en ställning där, sedan hade han fattat om björktopparna och böjt dem mot hvarandra, så att de bildade ett hvalf. Träden lämpade sig motvilligt, sleto sig lösa gång på gång och reste sig kappraka. »Hvad skall det där bli till?» sade mor Märta. — »Jag tycker de kunna växa så här nu en tid,» sade Ingmar.

Det blef middagshvila, och då man hade slutat måltiden, gick arbetsfolket ut på gårdsplanen och lade sig att sofva där. Ingmar Ingmarsson sof också, men han låg på en bred säng i lillkammaren innanför storstugan. Den enda, som höll sig vaken, var husmodern, hon satt och stickade i det stora rummet.

Dörren från förstugan öppnades sakta, och in kom en gumma, som bar två stora korgar hängande i ett ok öfver nacken. Hon hälsade mycket stilla, satte sig på en stol vid dörren och lyfte utan att säga något locket af korgarna. Den ena var full af torkade skorpor och kringlor, den andra af färska, glänsande limpor. Husmodern kom genast och började göra affärer. Hon kunde nog annars hålla på styfvern, men hon var svag för att få något godt att doppa till kaffet.

Medan hon valde bland limporna, gaf hon sig i samspråk med gumman, som hade lätt för att tala liksom de flesta, som gå från gård till gård och känna många människor. — »Ni, Kajsa är en klok människa, som man kan lita på,» sade Ingmarsmoran. — »Åja,» sade den andra, »om jag inte hade vett att tiga med somt jag hör, skulle många komma i lufven på hvarandra.» — »Men ibland tiger ni rent för mycket, Kajsa.» — Gumman såg upp och förstod hvad hon menade. »Gud nåde mig så visst,» sade hon och fick tårar i ögonen. »Jag talade med riksdagsmansmor i Bergskog, men jag skulle ha gått till er.» — »Jaså, ni talade med riksdagsmansmor.» Det var ett oändligt förakt i tonfallet, hvarmed hon uttalade det långa ordet.

Ingmar Ingmarsson spratt upp ur sömnen vid att dörren från storstugan sakta öppnades. Ingen kom in, utan dörren blef stående på glänt. Han visste ej om den gått upp af sig själf eller om någon öppnat den. Sömnig som han var, blef han liggande stilla och hörde då, att det talades i det yttre rummet.

»Säg mig nu, Kajsa, hur ni kom underfund med att Brita inte tyckte om Ingmar?» sade modern. — »Ja, det hörde man ju strax från början, att folk sade, att föräldrarna tvingade henne,» sade gumman undvikande. — »Tala ni rent ut, Kajsa, ty när jag frågar, så behöfver ni inte krusa för att säga sanningen. Jag tänker, jag tål att höra, hvad ni kan säga.» —

»Jag skall säga, att hvar gång jag kom till Bergskog på den tiden, tyckte jag hon såg förgråten ut. En gång, då hon och jag voro ensamma i köket på Bergskog, sade jag till henne: ’Det är ett grant gifte du gör, du Brita!’ — Hon såg på mig, som om hon trodde jag gjorde narr af henne. Och så sade hon: ’Det må du säga, Kajsa. Grant är det.’ Hon sade det så, att jag tyckte jag såg framför mig Ingmar Ingmarsson, och han är ju

inte vacker, men det hade jag aldrig tänkt på förr, för jag har alltid haft en stor aktning för Ingmarssönerna. Men nu kunde jag inte hjälpa, att jag smålog litet. Då såg Brita på mig och sade än en gång: 'Ja, grant är det,' och vände sig ifrån mig och rusade in i kammaren, och jag hörde, att hon gaf sig till att gråta.

»Men då jag gick, tänkte jag för mig själf: Det blir nog bra ändå det där, allting blir bra för Ingmarssönerna. Jag undrade inte på föräldrarna, om jag haft en dotter, och Ingmar Ingmarsson friat till henne, skulle jag inte ha gifvit mig någon ro, förr än hon hade sagt ja.»

Ingmar låg kvar på sängen och lyssnade. »Detta gör mor med flit,» tänkte han. »Hon har blifvit undrande öfver den här stadsresan, som jag skall göra i morgon. Mor tror, att jag tänker fara och hämta hem Brita, mor vet inte, att jag är en sådan stackare, att jag inte kan.»

»Nästa gång jag såg Brita,» fortsatte gumman, »var hon redan nedflyttad hit till Ingmarsgården. Jag kunde inte fråga henne strax hur hon trifdes, ty det var fullt med folk inne i stugan, men då jag gått en bit bortåt löfhagen, kom hon efter mig. — 'Kajsa,' sade hon, 'har du nyss varit hemma på Bergskog?' — 'Jag var där i förgår,' sade jag. — 'Å, herre Gud, var du där i förgår, och jag som tycker, att jag inte varit hemma på många år!' — Det var inte lätt att veta hvad jag skulle säga till henne. Hon var som skulle hon ingenting tåla, utan genast börja gråta hvad jag än sade. — 'Du kan väl gå hem och hälsa på,' sade jag. — 'Nej, jag tror aldrig jag kommer hem mer.' — 'Å, gå du,' sade jag till henne, 'det är vackert däruppe, hela skogen är full af bär, det är rödt af lingon på kolbottnarna.' — 'Kära då,' sade hon och ögonen blefvo stora på henne, 'är det redan lingon?' 'Ja, du kan väl komma ifrån en dag, så att du får gå hem och äta dig mätt på bär?' — 'Nej, jag tror inte jag vill,' sade hon. 'Om jag går hem, blir det bara värre att gå tillbaka hit.'

»'Jag har alltid hört, att det var bra att vara hos Ingmarssönerna,' sade jag. 'Det är ett bra folkslag.' — 'Ja,' svarade hon, 'det är bra folk.' — 'Det är det bästa folket i socknen,' sade jag. 'De äro rättrådiga.' — 'Ja, det räknas ej för orätt att tvinga sig till en hustru.' — 'Klokt folk är det också.' — 'Ja, men de tiga med hvad de veta.' — 'Säga de aldrig något?' — 'Det är aldrig någon, som säger mer än hvad som just är nödvändigt.'

Nu skulle jag gå, men så kom det för mig att säga: 'Skall det bli bröllop här eller hemma hos dig?' — 'Vi ska fira det här på gården, här är bättre utrymme.' — 'Se då till, att de inte skjuta upp bröllopet för länge,' sade jag. — 'Vi ska gifta oss om en månad,' sade hon.

Men när jag skulle gå ifrån Brita, tänkte jag på att Ingmarssönerna hade fått dålig skörd, och jag sade, att jag ej trodde, att de skulle göra något bröllop det året. 'Ja, då får jag gå i sjön,' sade Brita.

Så om en månad fick jag höra, att bröllopet blifvit uppskjutet, och det föll mig före, att det inte skulle gå väl, så att jag gick upp till Bergskog och talade med riksdagsmansmoran. 'De laga nog till det galet därnere, på Ingmarsgården,' sade jag. — 'Ja, vi få vara nöjda med hur de laga,' sade hon. 'Vi tacka Gud hvar dag, som ha fått vår dotter så väl försörjd.'»

Mor behöfde inte göra sig så mycket besvär, tänkte Ingmar Ingmarsson, ty det är ingen från den här gården, som far och möter Brita. Hon behöfde inte ha blifvit så rädd för äreporten, det är bara sådant, som en karl gör, för att kunna säga till Vår Herre, jag ville nog. Du måtte väl se, att jag menat att göra det. Men att riktigt göra det, det är en annan sak.

»Sista gången jag såg Brita,» fortfor Kajsa, »var det midt i vintern, då det var hög snö. Jag kom på en smal väg midt i vilda skogen, och där var tungt att gå, ty det hade börjat töa, och snösörjan gled undan för fötterna. Så fick jag se en, som satt på snön och hvilade, och när jag kom närmare, så kände jag igen Brita. — 'Går du ensam här uppe i skogen?' sade jag till henne. — 'Ja, jag är ute och går.' Så blef jag stående att se på henne, jag kunde inte begripa hvad hon hade där att göra. — 'Jag är ute och ser om här finnes några branta berg,' sade då Brita. — 'Kära hjärtanes är det för att kasta dig själf utför?' sa jag, ty hon såg ut, som

ville hon inte lefva.

»'Ja,' sade hon, 'jag skulle nog kasta mig utför ett berg, om jag bara funne ett, som vore högt och brant.' — 'Du skulle allt skämmas, du, så som du har det ställdt för dig.' — 'Ja, ser du, jag är elak, jag, Kajsa.' — 'Ja, jag tror det.' — 'Jag kommer allt att göra något ondt, så det vore bättre jag finge dö.' — 'Det är bara joller, barn.' — 'Ja, jag blef elak, då jag flyttade dit ned.' Så kom hon nära mig och var alldeles vild i ögonen, så sade hon: — 'De bara tänka ut hur de skola pina mig, och jag tänker bara på hur jag skall pina dem igen.' — 'Ånej, Brita, det är godt folk.' — 'Nej, de bara tänka på hur jag skall få skam.' — 'Har du sagt det till dem?' — 'Jag talar aldrig med dem. Jag bara tänker på hur jag skall göra dem ondt'.

»'Jag tänker på om jag skall sätta eld på gården, jag vet han tycker om den. Jag tänker också på att jag vill ge gift åt korna, de äro så fula och gamla och hvita kring ögonen, som vore de släkt med honom.' — 'Den hunden, som skäller, biter inte,' sade jag. — 'Något skall jag allt göra honom,' sade hon, 'annars får jag ingen själaro.' — 'Du vet inte hvad du säger,' sade jag, 'du ämnar visst göra ända på din själaro i stället.'

»Då slog hon om med ens och började gråta. Hon blef mild och sade, att hon hade det så svårt med de onda tankarna, som kommo öfver henne. Så följde jag henne hem, och när vi skildes åt, lofvade hon, att intet ondt göra, om jag bara teg.

»Så tänkte jag mycket på hvem jag skulle tala med,» sade Kajsa, »jag tyckte det var svårt att gå till storfolk som ni — — — — »

Det ringde i vällingklockan på stalltaket, det var slut på middagsrasten. Mor Märta fick brådtom att afbryta Kajsa. »Hör ni, Kajsa, tror ni, att det någonsin kan bli bra mellan Ingmar och Brita?» — »Hur?» sade gumman häpen. — »Jag menar, om hon nu inte skulle till Amerika, tror ni hon ville ta honom?» — »Inte tror jag det något. Nej, det tror jag väl ej.» — »Hon gåfve honom nog nej.» — »Ja, det gjorde hon.»

Ingmar satt inne på sängen med benen öfver sängkanten. »Nu fick du visst hvad du behöfde, du Ingmar, nu tror jag du reser i morgon,» sade han och slog knytnäfven mot sängkanten. »Nej, men att mor kan tro, att hon får mig att stanna hemma med det, att hon visar mig, att Brita ej tycker om mig.»

Han dunkade gång på gång mot sängkanten som om han i tankarna slog ned något hårdt, som gjorde motstånd. »Nu vill jag dock pröfva på den här saken än en gång, jag. Vi Ingemarer börja om på nytt, vi, då något gått galet. — Ingen riktig karl kan låta sig nöjas med att ett kvinnfolk går och blir tokig af agg till honom.»

Aldrig hade han känt så djupt hvilket nederlag han lidit, och han brände af längtan efter någon sorts upprättelse.

»Det vore väl tusan, om jag ej skulle lära Brita att trifvas på Ingmarsgården,» sade han.

Han gaf sängkanten ett sista slag, innan han reste sig för att gå ut till arbetet.

»Så säker som jag är, att det är Stor Ingmar, som skickat hit Kajsa, för att jag skulle komma att göra den här stadsresan.»

IV.

Ingmar Ingmarsson hade kommit in till staden och gick sakta upp mot det stora länsfängelset, som reste sig i ett präktigt läge på en liten kulle ofvan stadsplanteringen. Han såg sig ej omkring, utan gick med de tunga

ögonlocken nedfällda och släpade sig fram så mödosamt, som om han varit en utgammal man. Han hade lagt af den vackra socknedräkten för dagen och kom i svarta klädeskläder och stärkskjorta, som han redan hade knycklat till. Han var mycket högtidligt stämd, men alltjämt ängslig och motsträfvig.

Ingmar kom upp på grusplanen framför fängelset, såg en vaktkonstapel och frågade honom om det var i dag, som Brita Eriksdotter skulle bli fri. — »Jag tror visst det är en, som kommer lös i dag,» sade konstapeln. — »Det är en, som suttit inne för barnamord,» upplyste Ingmar. — »Ja visst ja, jo, hon slipper ut nu på förmiddagen.»

Ingmar gick ej vidare, utan tog stöd mot ett träd och ställde sig att vänta. Inte en minut tog han ögonen från ingången. »Det är väl en och annan, som gått in där, som inte haft det för roligt,» tänkte han. »Jag vill inte bruka öfverord,» sade han vidare, »men kanske mången, som gått in där, haft det mindre svårt än jag, som står här utanför.»

»Jo jo män, nu har ändå Stor Ingmar fört mig hit till att hämta bruden ur fängelset,» sade han så. »Men inte kan jag säga, att Lill Ingmar är nöjd, han ville allt, att hon skulle träda ut under en äreport, och modern hennes skulle stå bredvid och lämna henne till brudgummen. Och så skulle de ha åkt till kyrkan med stort följe. Och hon skulle ha suttit grann och brudklädd bredvid honom och smålett under kronan.»

Porten öppnades flera gånger, det var en präst, och det var fängelsedirektörens fru och jungfrur, som gingo ned åt staden. Ändtligen var det Brita, som kom. Då porten gick upp, kände Ingmar en ryckning i hjärtat. Nu är det hon, tänkte han. Ögonen föllo igen på honom, han var helt förlamad och gjorde ej en rörelse. Då han tog mod till sig och såg upp, stod hon på trappsteget utanför porten.

Han såg henne stå stilla där ett ögonblick. Hon sköt tillbaka hufvudduken och med klara, obetäckta ögon såg hon ut öfver landskapet. Fängelset låg högt, och hon kunde öfver stad och skogshöjder se ända bort mot hemlandsbergen.

Så såg Ingmar henne skakas och böjas af någon osynlig makt. Hon slog händerna för ansiktet och satte sig ned på stentrappan. Ända fram till platsen, där han stod, hörde han hur hon snyftade.

Han gick nu fram öfver sandplanen, ställde sig nära henne och väntade. Hon grät så häftigt, att hon ingenting hörde, han fick stå där länge. — »Gråt inte så, Brita,» sade han till sist. Hon såg upp. — »Å, Gud i himmelen, är du här!» sade hon. I ögonblicket stod det för henne allt hon gjort mot honom, och hvad det måtte ha kostat på honom att komma. Hon gaf till ett högt rop af glädje, kom och kastade sig om hans hals och snyftade på nytt.

»Tänk som jag längtat, att du skulle vara här,» sade hon. — Ingmars hjärta började klappa, därför att hon blifvit så glad åt honom. — »Hvad säger du, Brita, har du längtat?» sade han och var rörd. — »Jag ville väl bedja dig om förlåtelse.»

Ingmar rätade upp sig till hela sin längd och blef kall som en stenbild. — »Det blir väl tids nog med det,» sade han, »nu tycker jag inte vi ska stå här längre.» — »Nej, det är ju inte något ställe att stanna på,» sade hon ödmjukt. — »Jag har tagit in hos köpman Löfbergs,» sade Ingmar, då de vandrade vägen fram. — »Ja, det är där jag har min kista.» — »Jag har sett den där,» sade Ingmar, »den är för stor att ställa bakpå kärran, vi få låta den stå kvar, tills det blir något annat bud.» — Brita stannade och såg upp på Ingmar. Det var första gången han nämnde, att han ville föra hem henne. — »Jag har fått bref från far i dag, han sade, att du var med om att jag skulle resa till Amerika.» — »Jag tänkte det kunde inte skada, att du hade något att välja på. Det var ju ej så visst, att du ville fara med mig.» Hon märkte väl, att han inte sade, att han önskade det, men det kunde väl också komma sig af att han ej på nytt ville tvinga sig på henne. Hon blef mycket tvehågsen. Det var väl inte något önskvärt att föra hem en sådan som hon till Ingmarsgården. »Säg honom,

att du far till Amerika, det är den enda tjänst, du kan göra honom,» sade hon till sig själf. »Säg honom det, säg honom det,» eggade hon sig. Medan hon tänkte så, hörde hon någon säga: — »Jag är rädd, att jag inte är stark nog för att fara till Amerika. De säga, att man får arbeta hårdt där.» Hon tyckte alldeles, att det var en annan som svarat och ej hon själf. — »Ja, de säga så,» sade Ingmar helt stilla. Hon skämdes öfver sig själf, tänkte på att hon sagt till prästen denna morgon, att hon skulle gå ut i världen som en ny, bättre människa. Hon var mycket missnöjd, gick en lång stund tyst och undrade öfver hur hon skulle kunna taga sitt ord tillbaka. Men så snart hon ville yttra något i den vägen hölls hon tillbaka af tanken, att om han ännu tyckte om henne, så vore det svart otacksamhet att åter visa af honom. Kunde jag bara läsa hans tankar, tänkte hon.

Så såg Ingmar, att hon stannade och stödde sig mot väggen. — »Jag blir yr af allt detta bullret och af att se så mycket människor.» Han räckte fram sin hand, och hon tog den, och de gingo hand i hand framåt gatan. Nu se vi ut som fästfolk, tänkte Ingmar, men hela tiden gick han och undrade på hur det skulle bli, då han komme hem, hur han skulle gå igenom det med sin mor och alla de andra.

Då de kommo in på den Löfbergska gården, sade Ingmar, att hans häst var uthvilad, så att, om hon ej hade något emot det, kunde de fara de första skjutshållen redan samma dag. Då tänkte hon, nu är det tid att säga, att du ej vill. Tacka honom nu och säg, att du inte vill. Hon stod och bad till Gud, att hon skulle få veta om han bara kommit af barmhärtighet. Under tiden drog Ingmar fram kärran ur vagnsskjulet. Den var nymålad, fotsacken sken, och kuddarna hade nytt öfverdrag. Framme på skärmen satt en liten halfvissnad bukett af landsvägsblommor. Hon blef stående och betänkte sig, då hon såg den, och under tiden gick Ingmar in i stallet, lade selen på hästen och ledde ut honom. Hon såg då en likadan halfvissnad bukett mellan bogträden, började på nytt tro, att han verkligen var glad åt henne och tänkte, att det var bäst att tiga. Annars skulle han törhända tycka, att hon var otacksam och ej förstod, hur stort det var, det han bjöd henne.

De åkte framåt vägen och för att få slut på tystnaden, började hon fråga om ett och annat där hemifrån. För hvarje fråga hon gjorde, påminde hon honom om någon, hvars omdöme han fruktade. Hvad den skall undra, tänkte han, hvad den skall göra narr. Han gaf henne endast enstafviga svar, och åter och åter kom det för henne, att hon skulle be honom vända. Han vill inte ha mig, han är inte glad åt mig. Han gör detta bara af barmhärtighet.

Snart slutade hon att fråga, de åkte fram mil efter mil under djup tystnad. Men då de kommo till en gästgifvargård, stod kaffe med färskt bröd i ordning för dem, och det var åter blommor på brickan. Hon förstod, att han hade beställt det så, då han rest förbi dagen förut. Var det också bara godhet och barmhärtighet? Var han glad i går? Var det först i dag han blifvit ledsen, sedan han sett henne komma ut från fängelset? Nästa dag, då han hunnit glömma detta, blefve nog allt bra.

Brita var blifven mycket mild af ånger och ödmjukhet. Hon ville ej vålla honom ny sorg. Kanske han ändå verkligen — — —

De sofvo öfver natten på en gästgifvargård, men gåfvo sig af i god tid och voro så långt komna, att de sågo hemsocknens kyrka vid tiotiden. Då de foro förbi, var kyrkvägen full af folk, och klockorna ringde. — »Herre Gud, det är söndag,» sade Brita och knäppte ovillkorligen samman händerna. Hon glömde allt annat för tanken, att hon ville fara upp till kyrkan och tacka Gud. Hon ville inviga det nya lif hon nu skulle lefva med en gudstjänst i den gamla kyrkan.

»Jag skulle gärna vilja gå i kyrkan,» sade hon till Ingmar. I detta ögonblick tänkte hon ej alls på att det kunde vara svårt för honom att visa sig där med henne, hon var bara full af andakt och tacksamhet. — Ingmar höll på att säga ett tvärt nej, han tyckte sig inte ha mod att möta de hvassa blickarna och de nyfikna tungorna. Men det skall ändå en gång ske, tänkte han, och vek af uppåt kyrkvägen. Det blir lika illa, när det blir.

När de körde in på kyrkbacken, sutto en mängd människor, som väntade på gudstjänsten, uppe på stengärdesgården och beskådade alla, som kommo. Då de kände igen Ingmar och Brita, började de hviska, knuffa på hvarandra och peka. Ingmar såg på Brita, hon satt med händerna knäppta och såg ut, som om hon ej visste hvar hon var. Hon såg inga människor, men Ingmar såg dem desto bättre, somliga kommo springande efter kärran. Han undrade ej på att de sprungo och att de tittade. De visste väl ej om de hade sett rätt. De kunde väl ej tro, att han kom åkande upp till Guds hus med henne, som strypte barnet. Det är för mycket, tänkte han. Jag står rakt ej ut.

»Jag tänker, det är bäst du går in i kyrkan strax, Brita,» sade han, då han hjälpte henne ur kärran. — »Ja visst,» sade hon, det var till kyrkan hon ville, hon var ej kommen för att träffa människor. Ingmar gjorde sig tämligen god tid med att sela af hästen och ge honom foder. Många hade ögonen fästade på Ingmar, men ingen tilltalade honom. Då han var färdig att gå in i kyrkan, voro de flesta redan på sina platser, och man hade börjat sjunga ingångspsalmen. Ingmar såg öfver åt kvinnfolkssidan, då han gick framåt stora gången. Alla bänkar voro fullsatta utom en, och i denna satt bara en enda människa. Han såg genast, att det var Brita och förstod, att ingen hade velat sitta bredvid henne. Ingmar gick ännu ett par steg, så svängde han af åt kvinnfolkssidan, gick in i bänken och satte sig bredvid Brita. Då han kom in till henne, såg hon upp och gjorde stora ögon. Hon hade inte märkt något förut, nu förstod hon hvarför hon satt ensam i bänken. Så försvann den stora helgdagskänslan hon nyss erfarit för en djup bedröfvelse. Hvad skulle detta bli af, hvad skulle det bli af? Hon borde ju aldrig ha följt med honom.

Hon fick tårarna i ögonen och för att ej börja gråta, tog hon en gammal psalmbok, som låg framför henne på bänkhyllan, och började läsa i den. Hon bläddrade igenom både evangelier och epistlar utan att se ett ord för tårarna, som hon ej kunde hämma. Så lyste plötsligen något starkt rödt emot henne, det var ett bokmärke med ett rödt hjärta, som låg mellan bladen. Hon tog det och sköt det öfver till Ingmar.

Hon såg hur han gömde det i sin stora hand och förstulet såg på det. Strax efteråt låg det på golfvet. Hvad skall det bli af oss, hvad skall det bli af oss, tänkte Brita och grät öfver psalmboken.

De gingo ur kyrkan, så snart prästen hade stigit ned från predikstolen. Ingmar spände för i all hast, och Brita hjälpte honom. Då välsignelsen var läst, och psalmerna sjungna, och kyrkfolket började komma ut, voro de redan på väg. Båda tänkte ungefär samma tanke. Den, som har begått ett sådant brott, kan ej lefva bland andra människor. Båda kände, att de suttit på skampallen i kyrkan. Ingen af oss står ut med detta, tänkte de.

Midt i sin bedröfvelse fick Brita se Ingmarsgården och kände knappt igen den så lysande röd, som den låg där. Hon kom ihåg, att det alltid sagts, att gården skulle rödfärgas, då Ingmar gifte sig. Sist hade bröllopet blifvit uppskjutet, därför att han ej velat bekosta målningen. Hon förstod, att han velat göra allt riktigt godt, men så hade det blifvit honom för tungt.

Då de körde in på Ingmarsgården, satt folket vid middagsbordet. »Nu ha vi husbonden här,» sade en af drängarna och såg ut. Mor Märta lyfte knappast på de sömniga ögonlocken, då hon reste sig. »Nu stanna ni alla här inne,» sade hon. »Ingen behöfver stiga upp från bordet.»

Gumman gick tungt öfver golfvet, folket, som såg efter henne, lade märke till att hon liksom för att föröka sin myndighet var högtidsklädd med silkeschal öfver skuldrorna och silkekläde på hufvudet. Hon stod redan i förstugudörren, då hästen stannade.

Ingmar hoppade genast ur, men Brita blef sittande. Han kom öfver till hennes sida och knäppte upp fotsacken. »Ska du inte stiga ur?» — »Nej, jag skall ej.» — Hon hade brustit i gråt och höll händerna för ansiktet. — »Jag skulle aldrig ha kommit tillbaka,» sade hon och snyftade. — »Å, men stig nu ur,» sade Ingmar. — »Låt mig fara tillbaka till staden, jag är inte god nog åt dig.» — Ingmar tänkte kanske, att hon hade rätt häri, han sade ingenting, men stod med fotsacken i hand och väntade. — »Hvad säger hon?»

frågade mor Märta, där hon stod i förstugudörren. — »Hon säger, att hon inte är god nog för oss,» sade Ingmar, ty Brita kunde ej göra sig hörd för gråts skull. »Och hvarför gråter hon,» frågade gumman. — »Därför att jag är en så arm synderska,» sade Brita och tryckte händerna mot hjärtat, hon tyckte, att det ville brista af sorg. — »Hur?» frågade gumman åter. — »Därför att hon är en så arm synderska,» upprepade Ingmar.

Då Brita hörde, att han upprepade hennes ord med kall, likgiltig röst, bröt med ens sanningen in på henne. Nej, aldrig hade han stått så där och upprepat de orden för modern, om han tyckt om henne, om han haft ett spår af kärlek för henne. Det var ingenting att undra på längre, nu visste hon hvad hon behöfde veta.

»Hvarför stiger hon inte ur?» frågade gumman. Brita bekämpade gråten och svarade själf högt: »Därför att jag inte vill bringa Ingmar i olycka.» — »Jag tänker hon talar rätt,» sade matmodern. »Låt du henne resa, Lill Ingmar. Du skall då veta åtminstone, att annars blir det jag, som far, jag sofver ej en natt under samma tak som en sådan där.»

»Låt oss för Guds skull resa,» jämrade sig Brita. Ingmar svor till, vände hästen och hoppade upp i kärran. Han var led vid alltihop och gitte ej kämpa längre.

Då de voro utkomna på vägen, mötte de kyrkfolk gång på gång. Ingmar blef besvärad af det och körde plötsligen in på en liten skogsväg, som hade varit landsväg förr i tiden. Den var stenig och backig, men väl farbar för enspännare,

Just som han vek in där, ropade någon åt honom. Han såg sig om, det var postbudet, som räckte honom ett bref. Ingmar tog det, stoppade det i fickan och körde in i skogen.

Så snart han var så långt kommen, att ingen kunde se honom från vägen, höll han stilla och tog fram brefvet. I samma stund lade Brita handen på hans arm. »Läs det inte,» sade hon. — »Ska jag inte läsa det?» — »Nej, det är ingenting att läsa.» — »Hur kan du veta det då?» — »Det är från mig det där brefvet.» — »Då kan du själf säga mig hvad som står i det.» — »Nej, det kan jag inte.»

Han såg på henne, hon var blossande röd, och ögonen voro vilda af ängslan. — »Jag tror jag läser det där brefvet ändå, jag,» sade Ingmar. Han började bryta det, då gjorde hon ett försök att rycka det till sig. Han höll emot och fick upp det ur kuvertet. — »Å Herre Gud,» jämrade hon sig, »ingenting skall då besparas mig.»

»Ingmar,» bad hon, »läs det om ett par dar, då jag är på väg.» Han hade det redan utbredt och började ögna igenom det. Hon lade handen öfver papperet. »Hör nu, Ingmar, det var fängelseprästen, som fick mig att skrifva det, och han lofvade behålla det och sända det till dig, då jag redan var ombord på ångbåten. Nu har han sändt af det för tidigt. Du har inte rätt att läsa det än. Låt mig bara komma bort, Ingmar, innan du läser det.»

Ingmar gaf henne ett vredgadt ögonkast, hoppade ur kärran för att få vara i fred och ställde sig att läsa brefvet. Hon var i likadant uppror, som hon kunnat vara förr i världen, då hon ej förmått drifva igenom sin vilja. — »Det är inte sant det, som står där. Prästen öfvertalade mig att skrifva. Jag tycker inte om dig, Ingmar.» Han såg upp från brefvet, gaf henne en stor, förundrad blick. Då blef hon tyst, och ödmjukheten, som hon lärt i fängelset, kom åter upp i henne och betvang henne. Hon led väl ej större smälek, än hon hade förtjänt.

Ingmar stod och sträfvade med brefvet. Plötsligen kramade han ihop det i otålighet, och ur hans strupe kom ett ljud, som var snarlikt en rossling. »Jag kan ej bli klok på det,» sade han och stampade i marken. »Det går rundt för ögonen.» Han kom öfver till Britas sida och grep henne hårdt i armen. »Är det sant, att det står i

brefvet, att du tycker om mig?» Han var förbistradt rå i stämman och gräslig att se på. Brita satt tyst. »Står det där i brefvet, att du tycker om mig?» upprepade han och såg snarast förbittrad ut. — »Ja,» sade hon tonlöst.

Han skakade hennes arm och slängde den ifrån sig. — »Så du ljuger,» sade han, »så du ljuger.» Han log högt och rått och förvred ansiktet fult. — »Det vet Gud,» sade hon högtidligt, »att jag bedt honom hvar dag att få se dig, innan jag reste.» — »Hvart skall du resa?» — »Jag skall väl till Amerika.» — »Du skall så fan heller.»

Ingmar var alldeles från sans och samling, han stapplade ett par steg inåt skogen, där kastade han sig ned på marken, och nu var det hans tur att gråta. Brita kom efter och satte sig bredvid honom, hon var så glad, hon visste ej hur hon skulle bärga sig för att ej le högt. — »Ingmar, Lill Ingmar,» sade hon och gaf honom hans smeknamn. — »Du, som tycker, att jag är så ful.» — »Det tycker jag visst.» — Ingmar slängde undan hennes hand. — »Låt mig nu tala om det för dig.» — »Ja, du får väl tala.» — »Minns du, hvad du sade på tinget för tre år sedan.» — »Ja.» — »Att om jag bytte om håg, skulle du vilja gifta dig med mig.» — »Ja, jag minns.» — »Det var efter detta jag började tycka om dig, jag hade aldrig trott, att en människa kunde säga något sådant. Det var öfvermänskligt, att du kunde säga så till mig, Ingmar, efter allt jag gjort dig. När jag då såg på dig, tyckte jag, att du såg bättre ut än alla de andra, du var klokare än de alla, och du var den enda, som det var godt att lefva tillsammans med. Jag blef så kär i dig, och jag tänkte, att du hörde till mig och jag till dig. Och först tog jag för alldeles gifvet, att du skulle komma och hämta mig, men sedan vågade jag inte tro det.»

Ingmar lyfte upp hufvudet. »Hvarför skref du inte?» — »Jag skref väl.» — »Och bad mig förlåta dig, det var väl ingenting att skrifva om.» — »Hvad skulle jag ha skrifvit?» — »Om det andra.» — »Skulle jag ha torts skrifva det, jag?» — »Nu hade jag så när inte kommit.» — »Men Ingmar, tordes jag skrifva friarbref efter allt jag gjort dig? Sista dagen i fängelset skref jag till dig, därför att prästen sade, att jag måste. Han tog brefvet och lofvade, att du skulle få det, då jag var rest. Och nu har han redan sändt af det.»

Ingmar tog hennes hand, lade ut den på jorden och slog på den. — »Jag kunde slå dig,» sade han. — »Du kan göra med mig, hvad du vill, Ingmar.» Han såg upp i hennes ansikte, som lidandet hade gett en ny skönhet. Han reste sig något och hängde sig tungt öfver henne. — »Det var så nära, att jag låtit dig resa.» — »Du kunde nog inte annat än komma.» — »Jag skall säga dig, jag tyckte inte om dig.» — »Det kan jag så väl förstå.»

»Jag blef så glad, då jag fick höra, att du skulle till Amerika.» — »Ja far skref, att du var nöjd.» — »När jag såg på mor, tyckte jag ej, jag kunde ge henne en sådan som du till sonhustru.» — »Nej det går ej heller an, Ingmar.» — »Jag hade så mycken förargelse för din skull, ingen ville se åt mig, därför att jag ställt det så illa för dig.» — »Nu tror jag du gör, som du sade nyss,» sade Brita, »du slår mig.» — »Ja det kan ingen människa begripa hur ond jag är på dig.»

Hon satt tyst. »När jag tänker på hur jag haft det nu i dagar och veckor,» började han på nytt. — »Å men Ingmar.» — »Ja det är ej därför jag är ond, men jag hade ju kunnat låta dig resa?» — »Höll du inte af mig, Ingmar?» — »Nej då.» — »Inte på hela resan.» — »Inte ett ögonblick. Jag var bara led åt dig.» — »När kom det igen?» — »När jag fick brefvet.» — »Jag såg nog, att det var slut för dig, det var därför jag tyckte det var sådan skam, att du skulle få veta, att det börjat för mig.»

Ingmar började skratta helt lågt för sig själf. »Hvad är det, Ingmar?» — »Jag tänker på att vi ha rymt ur kyrkan och blifvit bortkörda från Ingmarsgården.» — »Och det skrattar du åt?» — »Ska jag inte skratta? Vi få väl bo på landsvägen som skojare. Det skulle far se.» — »Du skrattar i dag, men det går inte, Ingmar, det går inte, och det är mitt fel.» — »Jag tänker det går,» sade han, »för numera bryr jag mig inte ett dyft om

något annat än dig.»

Brita var hälft gråtfärdig af ängslan, men han lät henne bara tala om gång på gång, hur hon tänkt på honom och längtat. Han blef så småningom stilla som ett barn, som hör en vaggsång. Det var alltsammans helt annorlunda än hvad Brita tänkt. Hon hade tänkt sig, att om hon råkade honom, då hon kom ut ur fängelset, så skulle hon genast tala om sitt brott och hur det tyngde henne, att hon bar inom sig så mycket ondt. Hon hade velat säga honom eller modern eller hvem som kommit, att hon visste hur mycket hon stod under dem alla, de skulle aldrig tro, att hon räknade sig som en af dem. Men hon fick ej säga något af allt detta till honom.

Så afbröt han henne och sade mycket stillsamt. — »Det är något du vill tala om för mig.» — »Ja det är så.» — »Du tänker på det hela tiden.» — »Natt och dag.» — »Och det blandar sig in i allting.» — »Det gör så.» — »Tala om det nu, så bli vi två om att bära det.» Han satt och såg på hennes ögon, som hade något af skrämsel och vildhet i sig. De blefvo lugnare, medan hon talade. — »Det är bättre för dig nu,» sade han, då hon slutat. — »Det är, som det vore borta,» sade hon. — »Det är därför att vi äro två om det. Nu vill du kanske inte resa?» — »Å nog ville jag stanna,» sade hon och knäppte ihop händerna.

»Då skola vi fara hem,» sade Ingmar och reste sig. — »Nej, jag törs ej,» sade Brita. — »Mor är inte så farlig,» sade Ingmar, »bara hon förstår, att man vet hvad man vill.» — »Nej, aldrig vill jag drifva henne från hennes hem. Jag kan ej se mig annan råd, än att jag får fara till Amerika.» — »Jag skall säga dig något,» sade Ingmar och log hemlighetsfullt, »du behöfver ej vara rädd. Det är en, som hjälper oss.» — »Hvem är det?» — »Det är far. Han ställer nog så, att det går.»

Det kom någon gående på skogsvägen. Det var Kajsa, men de kände knappast igen henne, eftersom hon ej hade oket och korgarna. — »Goddag, goddag,» sade de, och gumman kom fram och skakade hand med dem. — »Ja här sitter ni, medan alla drängar på Ingmarsgården äro ute och söka er.

»Ni hade så brådtom ur kyrkan,» fortfor gumman, »så att jag ej hann råka er där, men jag ville ju hälsa på Brita, så jag gick ned till Ingmarsgården. På samma gång som jag, kom prosten dit, och han var inne i storstugan, förrän jag hunnit hälsa en gång. Han ropar genast till mor Märta, innan han så mycket som tagit henne i hand: 'Nu mor Märta får ni glädje af Ingmar, nu syns det, att han är af den gamla stammen, nu få vi börja kalla honom Stor Ingmar.' — Mor Märta säger aldrig mycket, nu blef hon bara stående och knyta på hufvudduken. — "Hvad säger prosten?' sade hon då ändtligen. 'Han har hämtat hem Brita,' sade prosten, 'och tro mig, mor Märta, det blir han ärad för, så länge han lefver.' — 'Ånej, ånej!' säger gumman. — 'Jag höll på att komma af mig, när jag såg dem sitta i kyrkan, det var bättre predikan, än jag kan hålla. Ingmar blir oss alla till en föresyn, såsom hans far var.' — 'Prosten talar om tunga nyheter,' sade mor Märta. — 'Är han inte kommen hem än?' — 'Ånej, han är inte hemma, men kanske de först farit till Bergskog.'»

»Sade mor så?» utbrast Ingmar. — »Ja visst, och allt medan vi väntat på er, har hon skickat af det ena budet efter det andra för att leta efter er.»

Kajsa fortfor att språka, men Ingmar hörde inte mer hvad hon sade, utan var i tankarna långt borta. — »Så kommer jag in i storstugan,» tänkte han, »där far sitter med alla de gamla Ingemarerna. — 'Goddag du, Stor Ingmar Ingmarsson,' säger far och kommer emot mig. — 'Goddag far, och tack för hjälpen.' — 'Ja, nu blir du bra gift,' säger far, 'nu kommer allt det andra af sig själf.'

— 'Aldrig hade jag kommit så långt, om inte ni hade stått mig bi,' säger jag. — 'Det var ingen konst,' säger far. 'Vi Ingemarer behöfva bara gå Guds vägar.'»

FÖRRA AFDELNINGEN.

Hos skolmästarns.

I den socken, där de gamla Ingmarssönerna bodde, skulle ingen människa ännu i början på åttitalet ha kunnat tänka på att omfatta någon ny slags tro eller bevista någon ny sorts gudstjänst. Man hade nog hört talas om hur sekter uppstodo här och där i de andra Dalasocknarna och hur människor gingo ut i åar och sjöar samt läto döpa sig med baptisternas nya döpelse, men man skrattade åt alltsammans och sade: »Sådant där kan passa för dem, som bo i Äppelbo och i Gagnef, men det skall aldrig komma till vår socken.»

Liksom man gärna höll fast vid alla andra gamla bruk, så var man ock mycket noga med att komma till kyrkan hvarje söndag. Hvar och en kom, som kunde komma, äfven om vintern i den allra strängaste köld. Och just då var detta nära nog nödvändigt. Man skulle inte ha kunnat härda ut i den oeldade kyrkan, då det var fyrtio graders kyla ute, om den ej hade varit alldeles fullpackad af människor.

Men man får inte tro, att människorna gingo så mangrant i kyrkan, därför att de hade någon synnerligen utmärkt präst. Kyrkoherden, som hade efterträdt den gamle prosten, hvilken lefde i Stor Ingmars ungdom, var en mycket god man, men det var omöjligt att tillskrifva honom någon stor förmåga att utlägga Guds ord. På den tiden gick man i kyrkan för att ära Gud och inte för att bli road af en vacker predikan. Då man sedan sträfvade sig hemåt på den blåsiga landsvägen, tänkte man: »Vår Herre har nog lagt märke till att du varit i kyrkan denna kalla dag.»

Detta var det viktiga, sedan kunde ingen rå för, om ej prästen sagt något annat än just detsamma, som man hört honom säga alla söndagar, sedan han fått pastoratet.

Men sanningen att säga, var det nog så, att de flesta voro alldeles nöjda med hvad de fingo höra. De visste, att det, som prästen läste upp för dem, var Guds ord, och därför tyckte de, att det var vackert. Det var blott skolmästarn och en och annan af de gamla, betänksamma bönderna, som stundom sade till hvarandra: »Den här prästen har egentligen endast en predikan. Han talar bara om Guds försyn och om hur Gud styr. Det går an så länge, som sekteristerna hålla sig härifrån. Ty denna fästningen är illa försvarad och skulle falla vid första stöt.»

Det förhöll sig verkligen så, att de kringresande predikanterna alltid drogo förbi socknen. Det tjänade ingenting till att fara dit, brukade de säga. Folket där ville ej veta af någon väckelse. Alla de kringresande, såväl som de väckta i grannsocknarna, höllo också de gamla Ingmarssönerna och deras sockenbor för stora syndare, och då de hörde klockorna från deras kyrka, sade de, att de ringde på detta sätt: »Sof i era synder! Sof i era synder!»

Alla i församlingen, både stora och små, blefvo oerhördt förargade, då de fingo veta, att folk talade på detta sätt om deras klockor. De visste ju, att ingen af sockenfolket försummade att läsa sitt fadervår, då kyrkklockorna ringde. Och att hvarje eftermiddag, då sexringningen ljöd, afstannade allt arbete både inne och ute, männen lyfte på hatten, kvinnorna nego, och alla stodo stilla, så lång stund som åtgår, för att utsäga Herrans bön. Alla, som lefvat i den där socknen, måste också erkänna, att de aldrig tyckt Gud vara så väldig och så hedrad, som då de om sommarkvällarna sågo liarna hejdade, och plogarna stannade midt i fåran och sädeslasset lämnadt midt i aflastningen bara för ett par klämtslag. Det var, som om folket visste, att Vår Herre just då sväfvade fram öfver socknen på en aftonsky, stor och väldig och god och utsående välsignelser öfver hela bygden.

I den där församlingen hade de ännu icke skaffat sig någon skollärare, som genomgått seminarium, utan de

hade en gammaldags skolmästare, som bara var en självlärd bonde. Denne var en duktig man, som ensam kunde läsa med hundra barn; han hade varit skolmästare mer än trettio år och hade mycket stort anseende. Det var ej långt ifrån att skolmästarn tyckte, att han hade hela församlingens andliga välfärd på sitt samvete, och han var ofta orolig öfver att de hade en präst, som alls ej kunde predika. Han höll sig emellertid stilla, så länge som det i de andra socknarna endast var tal om att införa en ny döpelse, men då han fick höra, att ordningen kommit till nattvardsgången, och att folk började samlas här och där i stugorna för att begå nattvard, kunde han ej längre förbli likgiltig. Han var fattig själf, men han lyckades öfvertala några af de förnämsta bönderna att lämna honom pengar för att bygga ett missionshus. — »Ni känna mig,» sade han till dem, »jag vill endast predika för att behålla folk i den gamla tron. Men hvart skall det bära åstad, om predikanterna öfverfalla oss med den nya döpelsen och den nya nattvardsgången och det ej finnes någon, som säger folk hvad som är en sann eller en falsk lära?»

Skolmästarn stod mycket väl hos kyrkoherden som hos alla andra. Han och prästen vandrade ofta fram och tillbaka på vägen mellan prästgården och skolhuset, fram och åter, fram och åter, som om de aldrig kunde bli färdiga med hvad de hade att säga hvarandra. Kyrkoherden kom också ofta in till skolmästarns om kvällarna och satt i det trefliga köket vid den stora spisen och språkade med mor Stina, skolmästarns hustru. Han kom stundom till dem kväll efter kväll. Han hade det alltid tråkigt hemma, hans hustru låg jämt till sängs, så att det var hvarken ordning eller reda i hans hem.

Nu var det en vinterkväll. Skolmästarn och hustrun sutto vid spisen och samtalade sakta och allvarligt, medan en liten, tolfårig flicka lekte i ett hörn af rummet. Hon hette Gertrud och var dotter till skolmästarn. Hon var alldeles ljus, nästan hvit i håret, rosig och rundkindad, men hon såg hvarken så klok eller så lillgammal ut, som skolmästarbarn bruka.

Den där vrån, där hon uppehöll sig, var hennes lekstuga. Där hade hon samlat ihop en hel mängd bitar af färgadt glas, sönderslagna koppar och fat, runda stenar från älfstranden, fyrkantiga små träklotsar och otaligt sådant småplock.

En lång stund hade hon fått leka i ro för sig själf, hvarken far eller mor hade stört henne. Hon satt på golfvet och ordnade och byggde med sina trästumpar och glasbitar, hade mycket brådtom och var rädd att bli påmind om läxor och arbete. Nej då, så väl det var, det såg inte ut, som om det skulle bli något af med att räkna extra för far i kväll.

Hon hade stort arbete för handen, hon, därborta i sin vrå. Höll på med ingenting mindre än att skapa till en hel socken. Hela hemsocknen skulle hon bygga upp med både kyrka och skolhus. Älfven och bron skulle vara med de också, hon ville göra det riktigt fullständigt.

Hon hade redan hunnit med en god del. Hela den vida bergkransen, som gick rundt om socknen, var rest af små och stora stenar. I alla klyftor hade hon planterat skog af små grankvistar, och med två spetsiga stenar hade hon rest Klackberget och Olofshättan, som stodo midt emot hvarandra på ömse sidor om älfven och öfverskådade hela dalbottnen.

Den runda dalen mellan bergen hade blifvit täckt med jord ur en af mors blomkrukor, och så långt var allt rätt, men hon hade inte kunnat få den grönskande och odlad, som den borde vara. Så tröstade hon sig med att detta kunde tänkas vara på våren, innan gräs och säd kommit upp.

Dalälfven, som flöt bred och präktig genom socknen, hade hon däremot kunnat lägga ut riktigt tydligt med en lång, smal glasbit, och den gungande flottbron, som förband socknens båda delar, låg för länge sedan och sam på älfvattnet.

De aflägsnare gårdarna och byarna hade hon också redan märkt ut med röda tegelstensbitar. Långt uppe i

norr midt bland åkrar och ängar låg Ingmarsgården, men Kolåsens by låg rätt i öster uppe i bergsluttningen, och Bergsåna bruk befann sig längst i söder, där älfven med forsar och fall bröt sig ut ur dalen och trängde fram genom ringberget.

Hon var egentligen färdig med allt det yttre. Landsvägarna löpte väl sandade och grusade mellan gårdarna och utmed älfstranden. Träddungar voro utplanterade här och där på slätten och invid boningshusen. Flickan behöfde bara kasta en blick på sin byggnad af sten och jord och grankvistar för att se för sig hela socknen. Hon tyckte, att det var riktigt vackert.

Hon lyfte hufvudet gång på gång för att kalla på modern och visa henne underverket, men hon hejdade sig. Hon fann det alltjämt klokast att ej göra sig påmind.

Det, som nu återstod att göra, var det allra svåraste. Det var att bygga upp kyrkbyn, som bredde ut sig midt i socknen på båda älfstränderna. Hon fick flytta om stenarna och glasbitarna många gånger, innan hon fick reda i allt vimlet. Kronofogdens hus ville tränga ut handelsboden, och häradshöfdingens fick ej plats bredvid doktorns. Och bara detta att komma ihåg alltsammans, som fanns där: kyrkan och prostgården, apoteket och postkontoret, de stora bondgårdarna med sina uthuslängor, gästgifvargården, jägmästargården, telegrafstationen — — —

Till sist låg hela kyrkbyn där med sina hvita och röda hus, inbäddade i grönt. Nu var det bara en enda sak, som fattades.

Hon hade haft så brådtom med allt detta för att få börja med skolhuset, som också skulle ligga där i kyrkbyn.

Hon måste ha mycken plats för skolan. Den skulle resa sig på älfstranden, ett väldigt, hvitt tvåvåningshus med stor trädgård omkring och hög flaggstång på gården.

Hon hade sparat sina bästa klotsar till skolhuset, och ändå blef hon sittande och undrade hur hon skulle reda sig därmed. Helst hade hon velat bygga det alldeles sådant, som det var, med en stor skolsal på nedre botten och en i öfvervåningen och med köket och kammaren, där hon och föräldrarna bodde.

Men detta skulle taga lång tid. De låta mig nog inte vara i fred så länge, tänkte hon.

Då hördes steg i förstugan, någon stampade af sig snön därute. Flickan grep sig genast an med byggandet. Nu kom kyrkoherden och pratade med mor och far, tänkte hon, nu fick hon hela kvällen på sig. Och hon började med friskt mod lägga grund till ett skolhus så stort som halfva socknen.

Modern hade också hört stegen i förstugan. Hon reste sig och sköt fram till spisen en gammal länstol. I detsamma vände hon sig till sin man: — »Skall du säga det till honom nu i kväll?» — »Ja,» svarade skolmästarn, »så snart jag kan komma åt.»

Kyrkoherden kom nu in, frusen och förblåst och glad att få sitta vid brasan i ett varmt rum. Han var mycket språksam som vanligt. Man kunde i själfva verket aldrig finna en angenämare man än kyrkoherden, då han kom in så där för att språka om smått och stort. Han talade ofantligt lätt och dristigt om allt, som hörde denna världen till, man skulle inte kunna tro, att det var samme man, som hade så svårt att predika. Men talade man med honom om andliga ting, blef han röd i ansiktet, sökte länge och väl efter orden och sade aldrig något, som var af vikt. Det enda kunde vara, ifall han fick tala om hur Gud styr.

Bäst nu kyrkoherden satt där, vände sig skolmästarn till honom och sade mycket gladt: »Nu skall jag tala om för kyrkoherden, att jag skall bygga ett missionshus.»

Prästen blef alldeles blek, han riktigt sjönk ihop i länstolen, som mor Stina hade flyttat fram åt honom. »Hvad säger Storm?» sade han. »Skall här byggas missionshus? Hvad skall man då med kyrkan och mig? Ska vi bort vi?»

»Kyrkan och kyrkoherden behöfvas nog ändå,» sade skolmästarn tvärsäkert. »Missionshuset skall stödja kyrkan, det är min mening. Det drager så många irrlärare kring landet, att kyrkan visserligen behöfver hjälp.»

»Jag trodde, att Storm var min vän,» sade prästen med bedröflig röst.

För ett par ögonblick sedan hade han kommit in trygg och glad, nu hade han på en gång fallit tillsammans så, att det nästan såg ut, som om det vore förbi med honom.

Skolmästarn förstod mycket väl, hvarför kyrkoherden blef så förtviflad. Han liksom alla andra visste, att kyrkoherden en gång hade haft ett mycket godt läshufvud, men att han lefvat om för mycket i ungdomen, så att han till sist hade fått slag, och sedan hade han aldrig kunnat bli sig lik igen. Han glömde oftast själf, att han endast var en ruin af en människa, men hvarje gång han blef påmind därom, kom en svart förtviflan öfver honom.

Nu satt han alldeles som död i länstolen, och ingen vågade säga något på en lång stund.

»Inte får kyrkoherden ta saken på detta sätt,» sade skolmästarn ändtligen, och sökte göra sin röst mycket låg och mild.

»Tyst, Storm,» sade kyrkoherden, »jag vet, att jag icke varit någon framstående predikant, men jag trodde ej, att ni skulle vilja taga ämbetet af mig.»

Storm slog ifrån sig med händerna och gjorde ett tecken, att något sådant visst inte varit hans mening, men han vågade ingenting säga.

Skolmästarn var en sextio års man, men trots allt arbete han pålagt sig, var han ännu i sin fulla kraft. Det var stor skillnad på honom och kyrkoherden. Storm var en karl så lång som någon i Dalarna, han hade svarta lockar kring hufvudet, hyn var så mörk som koppar, och ansiktet skarpt skuret. Han såg otroligt stark ut bredvid kyrkoherden, som var liten med insjunket bröst och kal panna.

Skolmästarns hustru tyckte, att eftersom mannen var den starkare, borde han ock vara undfallande. Hon vinkade åt honom, att han skulle gifva vika, men hur bedröfvad han var, syntes intet tecken till att han ämnade afstå från företaget.

Skolmästarn började nu tala mycket långsamt och redigt. Han sade, att han var viss om att det nu ej kunde dröja länge, innan sekterismen trängde in i socknen. Och han sade, att det behöfdes en plats, där man kunde få tala till folket på ett mera enkelt sätt än som passade i kyrkan, ett ställe, där man fick välja sina texter, förklara hela bibeln och undervisa församlingen om betydelsen af alla de svåra ställena.

Hustrun tecknade åt honom, att han skulle tiga. Hon förstod, att prästen tänkte vid hvarje ord: Jaså, jag har ej undervisat, jag har ej gett skydd mot otron. Jag måtte vara bra dålig, då min egen skollärare, en man, som bara är en självlärd bonde, tror, att han predikar bättre än jag.

Men skolmästarn teg ej, utan fortfor att tala om allt, som måste göras för att skydda hjorden, innan vargarna föllo öfver den.

»Men jag har ej sett till några vargar,» sade prästen.

»Jag vet, att de äro på väg,» sade Storm.

»Och det är ni, Storm, som öppnar dörren för dem.»

Han reste på sig, där han satt i länstolen. Skolmästarns ord hade retat honom. Han blef röd i ansiktet och återtog något af sin värdighet.

»Käre Storm, låt oss ej tala mer om den här saken,» sade han.

Han vände sig till husmodern och började skämta med henne om den granna bruden hon sist hade klädt, ty mor Stina var brudsäta i den socknen. Men bondkvinnan förstod all den förfärliga sorg öfver hans egen oförmåga, som var väckt inom honom, hon grät af medlidande och kunde ej svara för tårarnas skull, så att kyrkoherden fick tala nästan ensam.

Hela tiden tänkte kyrkoherden: »Ack, ack, att jag hade kvar min ungdoms kraft och förmåga, då hade jag ögonblickligen kunnat öfverbevisa denne bonde om hur illa han handlar.»

Med ens vände han sig på nytt till skollärarn. »Hur har Storm fått pengar?»

»Vi hafva bildat ett bolag,» sade Storm, och han nämnde några af bönderna, som lofvat hjälpa honom, för att visa, att det var sådana karlar, som ej ville skada kyrkan eller prästen.

»Är Ingmar Ingmarsson också med!» sade prästen. Det var, som om detta varit ett nytt dråpslag. »Lika visst, som jag har litat på Storm, lika säker har jag varit på Ingmar Ingmarsson.»

Men han sade ej mer om saken just då, utan vände sig till husmodern och pratade. Han märkte nog, att hon grät, men han låtsade ej därom.

Så om ett ögonblick var han åter öfver skolmästarn.

»Låt bli det, Storm,» bad han. »Låt det vara för min skull. Storm skulle ej tycka om, ifall någon satte upp en skola bredvid hans.»

Skolmästarn satt och såg i golfvet en stund och betänkte sig. »Jag kan inte, kyrkoherden,» sade han så och försökte med detsamma rycka upp sig till att se modig och lugn ut.

Prästen sade intet mer, utan det var dödsstilla i väl tio minuter.

Så steg han upp, satte på sig päls och mössa och gick mot dörren.

Hela kvällen hade han suttit och kämpat för att finna ord, som skulle bevisa Storm, att han gjorde orätt, och ej blott mot honom, utan mot hela socknen, som han skulle förstöra med detta företag. Men fastän orden och tankarna trängdes inne i hans hufvud, kunde han ej utsäga dem och få reda i dem, därför att han var en bruten man.

Då han gick mot dörren, fick han syn på Gertrud, som satt i sin vrå och lekte med sina glasbitar och klotsar. Han stannade och såg på henne. Hon hade synbarligen ej hört ett ord af samtalet, hennes ögon lyste af nöje, och hennes kinder voro rödare än vanligt.

Prästen blef slagen af att se så mycken glad sorglöshet bredvid sin egen tunga sorg och gick fram till henne. »Hvad gör du?» sade han.

Flickan hade för längesedan sin socken färdig. Hon hade till och med redan förstört den och börjat med ett nytt företag.

»Om bara kyrkoherden hade kommit en liten stund förut!» sade barnet. »Jag hade en så vacker socken med både kyrka och skolhus.»

»Nå, hvar har du den nu då?»

»Jo, nu har jag förstört socknen, nu håller jag på att bygga upp ett Jerusalem och — — — »

»Hvad säger du?» afbröt prästen. »Säger du, att du har förstört socknen för att bygga ett Jerusalem?»

»Ja,» sade Gertrud, »det var en så vacker socken, men vi läste om Jerusalem i skolan i går, och nu har jag förstört socknen för att bygga ett Jerusalem.»

Prästen blef stående och såg på barnet. Han strök sig öfver pannan för att bringa reda i tankarna. »Det måste visst vara någon större än du, som talar genom din mun,» sade han.

Barnets ord syntes honom så märkvärdiga, att han upprepade dem för sig själf gång på gång. Medan han gjorde det, kom han in i sin vanliga tankegång och började undra på hur Gud styr och hvilka medel han använde för att genomdrifva sin vilja.

Han gick åter fram till skolmästarn och sade med sin vanliga, vänliga röst och med en helt ny klarhet i ögonen:

»Jag är inte mer ond på er, Storm. Ni gör väl hvad ni måste. Jag har i alla mina dagar tänkt mycket på hur Gud styr, fast jag ej kan komma till någon klarhet. Och inte heller detta förstår jag, men jag förstår, att ni gör hvad ni måste göra.»

De sågo himmelen öppen.

Samma vår, som missionshuset byggdes, blef det mycket häftig snösmältning, och vattnet steg högt i Dalälfven. Det var märkvärdigt att se allt det vatten, som den våren bjöd på. Det kom regnande från himlen, det kom nedrusande i stora strömmar från bergen, det kom framsipprande ur jorden, det flöt vatten i hvartenda hjulspår och hvarenda plogfåra. Och allt vattnet sökte sig ned till älfven, som växte och växte och rullade fram med allt starkare fart. Den var ej mörk och blank och stilla som vanligt, utan gulgrå af allt det jordblandade vattnet, som strömmade ned i den, och så, som den nu kom framvältrande, uppfylld af timmerstockar och isstycken, såg den besynnerligt hemsk och hotfull ut.

Till en början bekymrade sig de vuxna ej mycket om vårfloden. Det var endast barnen, som sprungo ner till stranden, så snart de hade en ledig stund, och sågo på den rasande älfven, och allt det den fraktade med sig.

Snart var det icke bara stockar och isstycken, nej då. Den kom drifvande med tvättbryggor och badhus. Och en liten stund senare kom den med båtar och spillror af sönderslitna flottbroar.

»Nog tar den vår bro snart, det gör den bestämdt,» sade barnen. De voro en smula ängsliga, men ännu mycket mer glada öfver att något så märkvärdigt skulle komma att ske.

Rätt som det var, kom en stor gran flytande med rot och grenar, och efter den seglade en asp med hvit stam, och man kunde se från stranden, att de vida grenarna buro stora knoppar, som svällt ut i det långa badet. Och i nära följe med träden kom en liten hölada, vänd upp och ned. Den var ännu full med hö och halm och flöt på sitt tak som en båt på sin köl.

Men då sådana saker flöto förbi, kom stort folk också i rörelse. Man förstod, att älfven hade gått öfver sina bräddar någonstädes uppe i norr och skyndade ned till stränderna med båtshakar och störar för att draga upp på land bohag och byggnader.

Långt norrut i socknen, där det var gles bygd och ondt om människor, stod Ingmar Ingmarsson ensam nere på älfstranden. Han var nu nära sextio år och såg än äldre ut. Ansiktet var groft och fåradt, kroppen höll han böjd, han såg lika tafatt och hjälplös ut som alltid.

Han stod och stödde sig på en lång och tung båtshake och såg ut öfver älfven med en sömnig och dåsig blick. Älfven brusade och skummade och drog stolt förbi med allt den hade röfvat från stränderna. Det var, som om den hade velat håna bonden för hans långsamhet. »Inte blir det du, som kommer att taga ifrån mig något af det jag fraktar med mig,» tycktes den säga.

Ingmar Ingmarsson lät flottbroar och båtskrof segla tätt förbi sig, utan att han gjorde ett försök att draga upp dem. Det där blir i alla fall bärgadt nere vid kyrkbyn, tänkte han.

Men icke en sekund tog han sina blickar från älfven, utan lade märke till allt, som flöt förbi. Bland allt det andra kom något lysande gult flytande på några sammanspikade bräder ett godt stycke uppåt älfven, och han varsnade det genast. »Ja, det där har jag väntat på länge,» sade han då högt för sig själf. Han kunde ännu icke riktigt se hvad det gula var, men det var lätt att gissa för den, som visste hur småbarn i Dalarna bruka vara klädda. Nu är det några, som hafva suttit och lekt på en tvättbrygga igen, tänkte han, och inte haft förstånd att gå i land, innan älfven tagit dem.

Det dröjde inte länge, förrän bonden såg, att han gissat rätt. Han kunde tydligt se tre små barn i gula vadmalskoltar och gula, runda hättor komma seglande utför älfven på en illa sammanfogad brygga, som långsamt sönderslets af strömmen och af törnande isstycken.

Barnen voro ännu långt borta, men Stor Ingmar visste, att ett strömdrag i älfven gick fram mot hans strand. Om nu Gud behagade låta ställa det så, att bryggan, där barnen sutto, kom in i det strömdraget, skulle det ej vara omöjligt, att han kunde få upp dem på land.

Han stod fullkomligt stilla och skådade ut öfver älfven. Då var det, som hade någon gifvit en stöt åt bryggan, den svängde och vek af mot stranden. Barnen kommo så nära, att han såg deras små, förskrämda ansikten och hörde deras gråt.

Men i alla fall voro de längre ute, än att han kunde nå dem från stranden med båtshaken. Då skyndade han ned till vattnet och började vada ut i älfven.

Medan han gjorde så, hade han en märkvärdig känsla af att det var någon, som ropade honom tillbaka. Du är ingen ung karl nu längre, Ingmar, detta kan vara farligt för dig.

Han besinnade sig ett ögonblick och undrade om han hade rätt att våga lifvet. Hustrun, som han en gång farit och hämtat i fängelset, hade dött under vintern, och allt sedan hon gått bort, hade han mycket önskat att snart få följa henne. Men å andra sidan var sonen, som borde öfverta gården, ej vuxen än. Han måste väl härda ut med lifvet för gossens skull.

»Det får i alla fall bli, som Gud vill,» sade han.

Han var ej tafatt eller långsam nu längre, han, Stor Ingmar. Då han gick ut i den forsande älfven, satte han stadigt ned stången i bottnen, för att ej bli bortryckt af strömmen, och gaf noga akt på isstycken och timmerstockar, som flöto förbi, så att han icke skulle bli kullstött af dem. Och då så tvättbryggan kom, borrade han ned fötterna i älfbottnen, sträckte ut båtshaken och högg tag i den.

»Håll er väl fast,» ropade han till de små, ty i och med detsamma gjorde bryggan en stor sväng, och det knakade i alla dess plankor. Men det usla byggnadsverket höll, och Stor Ingmar fick det ut ur värsta strömmen. Så släppte han bryggan, ty han visste, att nu skulle den gå på land af sig själf.

Han satte åter ned stången i älfbottnen och vände sig för att gå i land. Men härvid gaf han ej akt till en stor timmerstock, som kom framrusande. Den tornade mot honom och träffade honom i sidan alldeles under armen. Det var en förfärlig stöt, stocken hade kommit med våldsam fart, och Stor Ingmar vacklade hit och dit i vattnet. Men han höll sig stadigt fast vid båtshaken och kom i land. Då han stod på stranden, vågade han knappast känna på sin kropp, hela bröstkorgen var visst sönderkrossad. Munnen blef genast full af blod. Nu är det slut med dig, Stor Ingmar, tänkte han. Han kunde ej gå ett steg till, utan sjönk ned på strandvallen.

Det var de små räddade barnen, som gåfvo alarm, så att folk kom till, och han blef hemförd.

Kyrkoherden blef hämtad till Ingmarsgården och stannade där hela eftermiddagen. Då han kom hem på kvällen, gick han öfver till skolmästarns. Han hade erfarit saker under dagens lopp, som han kände behof att få tala om.

Skolmästarn och mor Stina voro i djup sorg, ty de hade redan fått veta, att Ingmar Ingmarsson var död. Prästen däremot gick med lätta steg och hade något visst ljust och klart öfver sig, då han kom in till dem.

Skolmästarn frågade genast om han hade kommit i tid. — »Ja,» svarade kyrkoherden, »men det var inte jag, som var nödvändig härvidlag.» »Var det inte?» sade mor Stina. — »Nej,» sade kyrkoherden och log hemlighetsfullt, »han hade hjälpt sig lika bra utan mig.»

»Det kan vara tungt mången gång att sitta vid en dödsbädd,» sade kyrkoherden. — »Jojomän, jojomän,» nickade skollärarn. — »Ja, och framför allt, då den dör, som är främste mannen i socknen.» — »Just så ja.» — »Men allting kan också vara så helt annorlunda, än man tänker.»

Härmed teg kyrkoherden stilla en stund och satt och stirrade framför sig, hans blickar lyste en smula klarare än vanligt bakom glasögonen.

»Har ni, Storm, eller ni, mor Stina, hört det märkvärdiga, som hände Stor Ingmar, då han var ung?» sade kyrkoherden. — Skolmästarns svarade, att de hört mycket om honom. — »Ja visst, men detta är det allra märkvärdigaste. Jag har ej fått höra det, förr än nu i dag där uppe på Ingmarsgården.»

»Stor Ingmar hade en god vän, som är torpare på hans gård,» fortfor kyrkoherden. — »Ja, jag vet,» sade skolmästarn. »Han heter Ingmar, han med, folk kallar honom Stark Ingmar för skillnads skull.» — »Just så ja,» sade kyrkoherden, »fadern kallade honom Ingmar af aktning för husbondefolket.

»Men nu var det en gång, då Stor Ingmar var ung, det var ljus sommar och lördagskväll, och han och hans vän, Stark Ingmar, voro lediga från arbetet. Och så togo de på sina helgdagskläder och gingo hit ned till kyrkbyn för att förlusta sig.»

Kyrkoherden höll inne och satt tyst och tänkte. »Jag kan förstå, att det måtte ha varit en mycket vacker kväll,» sade han eftersinnande, »alldeles stilla och klar, en sådan, då jord och himmel byta färg, så att himmelen synes gå öfver i ljust grönt, och jorden är öfverdragen med tunna dimmor, som ge allting ett hvitt eller blååktigt utseende.

»Men då Stor Ingmar och Stark Ingmar kommit hit ned och skulle gå öfver flottbron, var det, som om någon tillsagt dem, att de skulle se uppåt. De gjorde så, och de sågo himmelen öppen öfver sig. Hela himlahvalfvet var draget åt sidan som ett förhänge, och de båda stodo hand i hand och sågo in i all himmelens härlighet.

»Har ni någonsin hört något sådant, mor Stina och ni, Storm?» sade kyrkoherden. »De båda, Stor Ingmar och Stark Ingmar, stodo där på bron och sågo himmelen öppen.

»De hafva egentligen aldrig talat om för någon hvad de sågo, utan de hafva endast sagt så mycket till barn och nära anförvanter, som att de en gång stått där på bron och sett himmelen öppen. Ingen främmande har fått veta det, utan det har varit deras största skatt och oskärade gåfva, att de fått se himmelens härlighet.»

Kyrkoherden såg åter ned en stund, så suckade han djupt. »Jag har aldrig förr hört något sådant omtalas,» sade han. Han darrade litet på rösten, då han fortfor: »Jag hade gärna velat stå där på bron med Stor Ingmar och Stark Ingmar och se himmelen öppen.

»Nu i dag, så snart de fraktat hem Stor Ingmar till gården,» sade kyrkoherden, »befallde han, att de skulle hämta Stark Ingmar, och de skickade genast bud till honom, på samma gång som de sände efter doktorn och efter mig. Men Stark Ingmar var ej hemma, han gick långt uppe i skogen och högg ved och var ej lätt att finna. De sände bud på bud efter honom, och Stor Ingmar låg och ängslades, att han ej skulle få se honom före sin död.

»Det dröjde så länge, att jag kom, och doktorn kom, men Stark Ingmar kunde de ej finna reda på.

»Stor Ingmar frågade ej mycket efter oss andra, han var döden nära. 'Jag skall snart dö, kyrkoherden,' sade han. 'Jag önskar bara, att jag innan dess kunde få se Stark Ingmar'.

»Han låg på den breda sängen i lillkammarn, och den präktigaste bonad de hade var lagd öfver honom. Ögonen höll han öppna, han såg hela tiden ut efter något, som var långt borta och som ingen annan såg. De tre små barnen, som han räddat, hade de lyft upp i sängen till honom, och de sutto hopkrupna och stilla vid hans fötter. Då han någon gång tog blickarna från det där, som han såg långt borta, föllo de på barnen, och då log han med hela ansiktet.

»Så hade de ändtligen funnit reda på torparen, och Stor Ingmar tog åter blicken till sig och smålog, då han hörde Stark Ingmars tunga steg ute i storstugan.

»Då karlen stod bredvid sängen, tog han hans hand och klappade den sakta, så frågade han honom:

»'Kommer du ihåg, du Stark Ingmar, då vi gingo nere på kyrkbron och sågo himmelen öppen?'

»'Ja, ja, nog minnes jag det, då vi två sågo in i himmelen,' sade Stark Ingmar.

»Då vände sig Stor Ingmar helt mot honom, han log och strålade, som hade han den ljufligaste nyhet att omtala. — 'Jag går dit nu, jag,' sade han till Stark Ingmar.

»Då böjde torparen sig fram och såg honom djupt in i ögonen. 'Jag kommer efter, jag,' sade han. Stor Ingmar nickade åt honom. 'Men du vet, att jag inte får komma, förrän din son kommer hem från vallfarten.'

»'Ja, ja, jag vet,' sade Stor Ingmar och nickade.

Efter detta drog han endast ett par djupa andetag, och så var han död.»

Skolmästarns voro eniga med prästen om att detta var en vacker död. De sutto alla tre tysta en lång stund.

»Men,» sade mor Stina plötsligen, »hvad menade Stark Ingmar med det han sade om vallfarten?»

Prästen såg upp en smula förvirrad. »Jag vet inte,» sade han. »Stor Ingmar dog just då, jag har ej haft tid att fundera på detta.» Han sjönk i tankar.

»Det är bra märkvärdigt sagdt, det har ni rätt i, mor Storm.»

»Kyrkoherden vet, att de säga om Stark Ingmar, att han kan se in i framtiden.»

Prästen satt och strök sig betänksamt öfver pannan liksom för att reda ut tankarna. »Ingenting är så märkvärdigt som att tänka på hur Gud styr,» sade han. »Ingenting i världen är så märkvärdigt.»

Karin Ingmarsdotter.

Det var en förmiddag på hösten. Skolan var öppnad, men det var förmiddagsrast. Skolmästarn och Gertrud kommo in i köket, de satte sig vid bordet, och mor Stina bjöd på kaffe.

Innan de hunnit dricka ur kopparna, fingo de främmande.

Den, som kom, var Halfvor Halfvorsson, en ung bonde, som hade öppnat en handelsbod i kyrkbyn. Han var från Timsgården och kallades därför oftast Tims Halfvor. Han var en lång, vacker karl, men han såg nedstämd ut. Mor Stina bjöd också honom på kaffe, han satte sig vid bordet och talade med skolmästarn.

Husmodern satt i pinnsoffan under fönstret och stickade. Hon satt så, att hon kunde se ut på vägen. På en gång blef hon röd i ansiktet och böjde sig fram för att se bättre. Men genast sökte hon se lugn ut och sade helt likgiltigt: »Jag tror, att det är storfolk ute och går i dag, jag.» Handelsmannen hörde, att det låg något ovanligt i tonen, han reste sig och tittade ut. Han såg en lång, litet lutande kvinna och en halfvuxen gosse komma gående upp mot skolan.

»Om jag inte ser fel, är det där Karin Ingmarsdotter,» sade mor Stina. — »Ja, nog är det Karin,» bekräftade handelsmannen. Han sade intet mer, utan vände sig från fönstret och blickade rundt om hela stugan, som om han spanat efter en undflykt. Men i nästa ögonblick gick han lugnt tillbaka till sin plats.

Det förhöll sig så, att förra sommaren, medan Stor Ingmar ännu lefde, hade Halfvor friat till Karin Ingmarsdotter. Han hade friat länge, det hade varit många om och men. Gammalfolket hade ej vetat, om han var god nog. Det var ej för pengarnas skull, ty Halfvor var rik, men hans far hade varit begifven på att dricka. Det kunde hända, att detta gått i arf. Till sist hade det dock blifvit bestämdt, att han skulle få Karin.

Bröllopsdagen hade varit utsatt, och lysning uttagen hos kyrkoherden, men före första lysningsdagen gjorde Karin och Halfvor en resa till Falun för att köpa vigselring och psalmbok. De voro borta i tre dagar, och då de kommo tillbaka, sade Karin till fadern, att hon ej kunde gifta sig med Halfvor. Hon hade dock ingenting annat att klaga öfver, än att Halfvor druckit sig full en gång under resan. Karin fruktade nu, att han skulle bli lik sin far. Stor Ingmar sade, att han ej ville tvinga henne, och Halfvor blef afskedad.

Halfvor tog detta mycket illa. »Du drager öfver mig sådan skam,» sade han till Karin, »att jag ej kan bära den. Hvad skall folk tänka om mig, då du förkastar mig på detta sätt? Det går inte an, att göra sådant mot en hederlig karl.»

Men Karin lät sig ej beveka, och Halfvor hade varit olycklig och dyster alltsedan. Han kunde ej glömma den oförrätt Ingmarssönerna hade gjort honom.

Och där kom Karin, och här satt Halfvor, och hvad skulle det nu bli af?

Så mycket var visst, att det ej kunde bli någon försoning. Karin var gift sedan förra hösten med Eljas Elof

Ersson. Hon och hennes man bodde på Ingmarsgården och regerade den, allt sedan Stor Ingmar dött på våren. Stor Ingmar hade lämnat efter sig fem döttrar och en son, men sonen var så ung, att han ej kunnat taga vid egendomen.

Emellertid kom Karin in i köket. Hon var bara några och tjugu år, men säkert hade hon aldrig sett riktigt ung ut. På många andra ställen skulle hon blifvit ansedd för mycket ful, ty hon bråddes på sin släkt och hade tunga ögonlock, litet rödaktigt hår och ett sträft drag vid munnen. Men hos skolmästarns tyckte de om att se, att hon var så lik de gamla Ingmarssönerna.

Karin förändrade icke en min, då hon fick se Halfvor, utan gick långsamt och säfligt från den ene till den andre och hälsade. Då hon bjöd Halfvor handen, sträckte han fram sin, så mycket att de rörde vid hvarandra med de yttersta fingerspetsarna.

Karin gick alltid en smula framåtböjd. Då hon närmade sig Halfvor, tycktes hon luta hufvudet litet mer än vanligt, men Halfvor stod rakare och mer högrest, än han brukade.

»Så, att Karin är ute och går i dag,» sade mor Stina och satte fram proststolen åt henne. — »Jag är så, jag,» sade hon, »det är lätt att gå nu, sedan det frusit på.» — »Ja, det har varit hård frost i natt,» anmärkte skolmästarn.

Men efter detta blef det tyst i rummet, ingen hade något mer att säga. Det förblef tyst under ett par minuter. Då reste sig Halfvor, och de andra foro upp, som om de väckts ur en tung sömn.

»Nu får jag gå hem till boden,» sade han.

»Halfvor har nog inte så brådtom,» sade husmodern. — »Det är väl inte jag, som kommer och drifver bort Halfvor,» sade Karin. Hennes röst lät mycket ödmjuk, då hon tilltalade honom.

Så snart Halfvor gått, var förtrollningen bruten, och skolmästarn visste genast hvad han skulle tala om. Han såg på gossen, som kommit in med Karin, honom hade ingen låtsat om förut. Det var en liten en, han kunde ej vara mycket äldre än Gertrud, han hade ett ljust och lent barnaansikte, men det var något lillgammalt öfver honom, och inte var det svårt att se hvilken ätt han tillhörde.

»Jag tror Karin kommer hit med en skolgosse,» sade Storm. — »Det är min bror,» svarade Karin, »det är nu han, som är Ingmar Ingmarsson.» — »Han är väl liten för det namnet,» anmärkte Storm. — »Ja, far dog för tidigt.» — »Det är ett sant ord,» sade skolmästarn och hans hustru med en mun.

»Han har gått i storskolan i Falun,» sade Karin. »Det är därför han inte förr har kommit hit till skolmästarn.» — »Skall inte Karin ställa så, att han får komma dit i år också?» Karin fällde ned de tunga ögonlocken och suckade djupt, men på detta gaf hon ej något svar. — »Han lär vara snäll att läsa,» sade hon. — »Ja, jag är bara rädd för, att han ingenting kan få lära här hos mig. Han är väl lika lärd som jag själf.» — »Å, nog vet jag, att skolmästarn kan mer än en sådan här liten en.»

Det blef tyst igen, tills Karin började på nytt.

— »Det är inte bara tal om skolgång. Jag ville också fråga skolmästarn och mor Stina om gossen kunde få bo här.»

Skolmästarn och hans hustru sågo helt häpna på hvarandra, ingen af dem kom sig för att säga något. — »Ja, vi äro ju litet trångbodda,» sade Storm slutligen. — »Jag tänkte, att jag skulle lämna smör och mjölk och ägg kanske i betalning.» — »Ja, för den skull...» — »Det vore allt en bra stor tjänst,» sade den rika bondkvinnan.

Men mor Stina förstod, att Karin ej skulle bedja dem om något så besynnerligt, ifall hon ej vore i stort behof af hjälp. Hon gjorde raskt slag i saken.

»Karin skall ej behöfva bedja oss mer,» sade hon. »Vi vilja göra allt hvad vi förmå för Ingmarssönerna.»

»Tack,» sade Karin.

Mor Stina och Karin talade sedan länge om hur Ingmar skulle ha det, men Storm tog Ingmar med in i skolan. Där satte han sig på bänken bredvid Gertrud. På hela första dagen sade han inte ett ord.

Tims Halfvor höll sig borta från skolhuset en hel vecka, som om han varit rädd att åter råka Karin där. Men en förmiddag, då det var strömmande regn, och inga kunder att vänta, kom det svåraste missmod öfver honom. Jag duger ingenting till, ingen har någon aktning för mig, tänkte han, och plågade sig, som han brukade, allt sedan Karin tillbakavisat honom. Till sist beslöt han sig för att gå öfver till mor Stina för att få tala med en glad och vänlig människa.

Han stängde sin tomma bod, knäppte kavajen tätt om kroppen och kom öfver till skolan genom blåst och regn och skvalpande vattenpussar.

Halfvor kände sig så nöjd med att åter vara i skolan, att han satt kvar där ännu, då det ringde till förmiddagsrast, och Storm med de två barnen kommo in till kaffet.

De gingo alla tre fram och hälsade på honom. Han reste sig för skolmästarn, men då Ingmar räckte honom handen, hade han redan satt sig ned och talade så ifrigt med mor Stina, att han ej tycktes märka gossen. Ingmar stod kvar en stund alldeles tyst, sedan gick han fram till bordet och satte sig. Han suckade flera gånger på samma sätt som Karin, då hon varit där.

»Halfvor är här för att visa sin nya klocka,» sade mor Stina. Och Halfvor tog upp ur fickan ett nytt silfverur och visade. Det var mycket vackert, ganska litet, med en förgylld blomma på boetten. Skolmästarn öppnade uret, han gick in i skolan efter ett förstoringsglas, som han klämde fast i ögat, och såg på verket. Han föll i hänryckning, stod en lång stund och gladde sig åt att se, hur hjulen grepo in i hvarandra. Han hade aldrig sett ett så godt arbete, sade han. Ändtligen lämnade han Halfvor klockan tillbaka, och denne stoppade den på sig, men såg hvarken glad eller stolt ut, som människor bruka, då man berömmer, hvad de skaffat sig.

Ingmar teg stilla, medan han åt, men då han tömt kaffekoppen, frågade han Storm om han förstode sig på klockor. — »Ja,» svarade skolmästarn, »det vet du väl, att jag förstår mig på allting.»

Ingmar tog då fram en klocka ur västfickan. Det var en stor, rund silfverrofva. Ful och klumpig föreföll den, framför allt nu, då de så nyss sett Halfvors klocka. Kedjan, som den hängde på, var ful och klumpig den också. Intet enda ornament fanns på boetten, men däremot en stor buckla. Det var ej mycket med den klockan. Glas hade den ej mer öfver visarna, och emaljen på urtaflan var skadad den ock.

»Den står,» sade Storm, han höll upp den till örat. — »Ja,» sade gossen, »jag undrar bara om skolmästarn tror, att någon kan laga den?» Storm öppnade klockan, man kunde höra, att det skramlade i den, som om alla hjul voro lösa. — »Du måste visst ha slagit in spik med den här klockan, den kan jag ej göra något för.» — »Tror skolmästarn, att Klock-Erik kan göra något för den?» — »Nej inte mer än jag. Det är bäst, att du sänder den till Falun och får ett nytt verk i den?» — »Ja, jag trodde så också,» sade Ingmar och tog igen klockan.

»Hur i Herrans namn har du burit dig åt med den?» frågade skolmästarn. Gossen satt och sväljde en stund, som om gråten kommit honom i halsen. — »Det var fars klocka,» sade han. »Den blef så här illa skadad, då den där stocken kom och körde till far.» Nu blefvo alla helt uppmärksamma, och Ingmar ansträngde sig för

att fortsätta.

»Vi hade påsklof, så att jag var hemma, då det hände, och jag var den första, som kom ned till far, då han låg på stranden. Far låg, och höll klockan i händerna. 'Nu är det slut med mig, Ingmar,' sade far, 'jag är ledsen, att klockan gått sönder, ty jag vill, att du skall ge den till en, som jag gjort illa mot, och hälsa från mig.' Så sade han hvem det var, som skulle ha klockan. Han bad mig, att jag skulle ställa om att den blefve lagad i Falun, innan jag gaf den till den, som skulle ha den. Men jag kom aldrig tillbaka till Falun, jag, och nu vet jag ej hur jag skall göra.»

Skolmästarn började genast fundera öfver om han kände någon, som snart skulle resa in till staden, men mor Stina afbröt honom nästan genast.

»Hvem var det, Ingmar, som skulle ha klockan?» — »Jag vet inte, om jag skall säga det,» sade gossen. — »Var det inte Tims Halfvor, som sitter här?» — »Jo, det var det,» sade han lågt. — »Ge då Halfvor klockan sådan den är,» sade mor Stina, »det blir han bäst nöjd med.» Ingmar reste sig lydigt, tog upp klockan och strök öfver den med rockärmen för att göra den så fin, som den kunde bli. Sedan gick han med långa steg öfver golfvet. — »Jag skall hälsa från far och lämna den här,» sade han och räckte fram klockan.

Halfvor hade suttit tyst och mörk hela tiden, och då gossen nu kom med klockan, lade han handen öfver ögonen, liksom ville han ej se. Ingmar stod där rätt länge och höll klockan framför honom. Slutligen såg gossen bort till husmodern och tycktes begära hjälp. — »Salige äro de fridsamme,» sade hon då. Halfvor sträckte ut ena handen för att visa klockan ifrån sig. Då sökte också Storm hjälpa till. — »Jag tänker Halfvor ej kan begära bättre upprättelse,» sade han. »Jag har alltid sagt, att om Ingmar Ingmarsson fått lefva, hade han nog för längesedan gett Halfvor den äresresning, som han förtjänar.»

De sågo nu, hur Halfvor med den handen, som han ej höll för ögonen, nästan mot sin vilja grep ut efter klockan och drog den till sig. Och sedan han fått den i sin hand, stack han in den under både rock och väst och gömde den.

»Den klockan tar ingen ifrån honom,» sade skolmästarn och skrattade, då han såg hur väl Halfvor knäppte igen kavajen öfver klockan. Halfvor skrattade också, han reste sig upp, rätade på sig och andades djupt. Färgen steg på hans kinder. Han blickade omkring sig med glada, frimodiga ögon. — »Nu tror jag Halfvor känner, att han fått nytt lif,» sade skolmästarns hustru.

Halfvor stack nu handen innanför kavajen och tog fram sin egen nya klocka. Han kom öfver golfvet bort till Ingmar, som åter satt sig vid bordet. — »Då jag nu tagit emot din fars klocka af dig, så skall du taga emot denna af mig,» sade han.

Därmed lade han klockan på bordet och lämnade rummet utan att säga farväl till någon. Hela dagen gick han ute och dref på vägar och stigar. Det var ett par bönder från Västgården, som ville göra handel hos honom. De stodo och väntade utanför handelsboden ifrån middagen ända till aftonen, men ingen Tims Halfvor kom till synes.

*

Elof Ersson från Eljasgården, som hade blifvit gift med Karin Ingmarsdotter, hade haft en elak och girig far. Fadern hade alltid varit sträng mot sonen, då han var liten, hade han knappt fått äta sig mätt, och han hade varit mycket förtryckt äfven som vuxen. Den gamle hade ständigt drifvit honom att arbeta, han hade aldrig fått gå bort på en dans, hade ej haft fred för arbete ens på söndagen. Och då Eljas Elof blifvit gift, hade han ej fått blifva sin egen, utan hade måst flytta till Ingmarsgården och gå under svärfadern. Och på Ingmarsgården fanns heller intet annat än arbete och sparsamhet. Men så länge Ingmar Ingmarsson lefde,

syntes Eljas Elof vara fullt nöjd, han bara trälade utan att begära något bättre. Folk sade, att Ingmarssönerna nu fått en måg efter sitt sinne, ty Elof Ersson visste ej om något annat i världen än arbete.

Men så snart Stor Ingmar var död, började mågen att dricka och föra ett vildt lif. Han sökte upp alla glada karlar, som funnos i socknen, bjöd dem hem till sig på Ingmarsgården eller dref omkring med dem i lekstugor och gästgifvargårdar. Han upphörde alldeles att arbeta och drack sig full hvarje dag. På endast ett par månader blef han en försupen stackare.

Då hustrun, Karin Ingmarsdotter, första gången såg honom drucken, blef hon slagen af förstening. Detta är Guds straff, därför att jag handlade orätt emot Halfvor, tänkte hon genast.

Till mannen sade hon ej mycket för att förebrå eller varna. Hon såg snart, att han var ett träd, som var dömdt till förruttnelse, och att hon aldrig skulle få hvarken stöd eller skugga af honom.

Men Karin Ingmarsdotters systrar voro ej så kloka som hon. De blygdes öfver det vilda lifvet, och öfver att det skulle höras dryckeslarm och dryckesvisor från Ingmarsgården ända ut på landsvägen. De ömsom hånade och förmanade, och fastän svågern egentligen var en godmodig man, blef han dock stundom vred. Och det blef mycken ofrid i hemmet.

Karin tänkte då bara på att skaffa sina systrar ur huset, för att de skulle slippa vara med om det elände hon själf lefde i. Under sommaren gjorde hon bröllop åt de två äldsta, de båda yngre sände hon ut till Amerika, där de hade släkt, som kommit sig väl upp.

Till alla dessa systrar utbetalades deras arfslott, som var tjugu tusen kronor. Karin hade fått gården, men det var bestämdt, att den unge Ingmar skulle lösa den till sig, så snart han blefve myndig, och då skulle Karin och Eljas Elof flytta annorstädes.

Det var märkvärdigt, att Karin, så tafatt och obeslutsam som hon såg ut att vara, hade makt att rusta ut så många fåglar ur boet, skaffa dem män och bosättning och amerikabiljetter. Hon var alldeles ensam om detta. Af mannen fick hon ingen hjälp af något slag.

Men mesta bekymmer gjordes Karin af brodern, han, som nu var Ingmar Ingmarsson. Han satte sig upp mot Karins man värre än någon af de andra syskonen. Gossen gjorde det ej med ord, utan med handling. En gång slog han ut allt brännvinet, som Eljas Elof skaffat hem, och en annan gång upptäckte svågern honom, då han försökte späda ut hans dryckesvaror med vatten.

Då hösten kom, yrkade Karin på att gossen skulle få fara till storskolan i år som de andra åren, men mannen, som var hans förmyndare, satte sig alldeles emot detta.

»Ingmar skall bli en bonde, som jag och hans far och min far,» sade Eljas Elof. »Hvad skall han göra i storskolan? Till vintern skola han och jag draga till skogen och bygga milor. Det blir den bästa lärdom han kan få. Då jag var så gammal som han, låg jag i kolarkojan hela vintern igenom.»

Karin kunde ej förmå honom att ändra mening, utan måste nöja sig med att Ingmar gick kvar hemma.

Eljas Elof började nu visa sig mån om att vinna Ingmar. Framför allt tog han honom gärna med sig, då han for bort. Gossen följde ovilligt. Han ville ej vara med om svågerns supgillen. Då svor denne på att han ej skulle fara längre än till kyrkan eller handelsboden, men hade han väl Ingmar uppe i kärran, reste han långa vägar, ned till smederna vid Bergsåna bruk eller till gästgifvargården i Karmsund.

Karin var glad åt att mannen tog gossen med sig. Hon tyckte det var en säkerhet för att han ej skulle bli liggande i ett dike vid landsvägen eller köra ihjäl hästen.

En gång då Eljas kom hem klockan åtta på morgonen, satt Ingmar och sof bredvid honom i kärran.

»Kom och tag reda på honom, och bär in honom!» ropade Eljas till Karin. »Gosstackarn har druckit sig full. Han kan inte gå in själf.»

Karin blef så bestört, att hon liksom sjönk ihop. Hon måste sätta sig ned på trappsteget ett ögonblick, innan hon kunde bära in Ingmar.

Då hon lyfte upp honom, såg hon, att han ej sof, men var kall och sanslös, som en död. Karin tog honom i sina armar och bar in honom i lillkammarn. Där stängde hon sig inne med honom och försökte få lif i honom.

Om en stund kom hon ut i storstugan, där Eljas satt och åt frukost. Karin gick tätt inpå honom och lade handen på hans skuldra. — »Det är bäst, att du gör dig ett godt mål,» sade hon, »ty om du supit ihjäl min bror, lär du allt få sämre kost än här på Ingmarsgården.» — »Å, så du kan prata,» sade mannen, »inte kan han må så illa af litet brännvin.» — »Men det är ändå, som jag säger,» sade Karin, och hon klämde in sina hårda, magra fingrar in i karlens skuldra. »Dör han, så nog skall du få dina tjugu år på fästning, du Eljas.»

Då Karin kom in till gossen igen, var han vaknad till lif, men han var förstörd i hufvudet, och inte en lem kunde han röra. Han led svåra plågor. »Tror du, att jag skall dö, Karin?» sade han. — »Å nej då,» svarade hon och satte sig bredvid honom. — »Jag visste inte, hvad det var de gåfvo mig,» sade han. — »Det tackar jag Gud för,» svarade Karin allvarligt. — »Skrif det till systrarna, om jag dör,» sade gossen. »Jag visste inte, att det var spritvaror.» — »Ja,» sade Karin. — »Jag visste det alls inte, det svär jag dig.»

Ingmar låg i feber och yrsel hela dagen. »Bara du inte talar om det för far,» sade han till systern. — »Nej, ingen talar om det för far,» sade Karin. — »Men, om jag nu dör, får väl far veta det, och jag får skämmas för far.» — »Det var ju inte ditt fel,» sade Karin. — »Kanske far tycker, att jag borde hafva aktat mig för allt, som Eljas gaf mig.

»Tror du hela socknen nu vet, att jag varit full?» sade han. »Hvad säga drängarna och hvad säger Gammal-Lisa och hvad säger Stark Ingmar?»

»De säga väl ingenting, de,» sade Karin. — »Du får lof att tala om för dem, hur det var. Ser du, de hade supit hela natten, och jag satt och halfsof borta på en bänk. Det var på gästgifvargården i Karmsund. Så kom Eljas och väckte mig, han sade helt vänligt: ’Kom upp, Ingmar, så får du något att värma dig med. Drick det här, det är bara vatten och socker!’ Och jag frös då, när jag vaknade, och då jag smakade på glaset han räckte mig, kunde jag ej känna annat, än att det var varmt och sött. Och så var det något starkt han blandat ihop åt mig. Och hvad skall far nu säga?»

Karin öppnade dörren. Eljas satt kvar därinne, hon tyckte han kunde hafva godt af att höra.

»Om far lefde, du Karin, om bara far lefde.» — »Ja hvad då, Ingmar?» — »Tror du inte, han slog ihjäl honom?» Eljas brast i skratt därute, och gossen blef så blek, då han hörde honom, att Karin skyndade sig att stänga dörren.

Efter detta hade Eljas Elof ändock blifvit så pass tam, att han ej hindrade Karin att föra Ingmar ned till skolhuset.

*

Närmaste tiden efter sedan Halfvor fått klockan, hade han mycket folk i boden. Ingen bonde kom till kyrkbyn, utan att han gjorde sig ärende in i Halfvors bod för att få höra berättelsen om Stor Ingmars klocka.

Bönderna i sina långa, hvita pälsar stodo och hängde i timtals öfver boddisken och vände sina allvarsamma, fårade ansikten mot Halfvor, medan han berättade. Till sist drog Halfvor fram klockan och visade den buckliga boetten och den spräckta urtaflan. — »Jaså, det var där slaget träffade,» sade bönderna och tyckte sig se för sig hela scenen, då Stor Ingmar skadades. »Ja, det är en stor sak för sig, Halfvor, att äga den här klockan.»

Då Halfvor visade klockan, släppte han den aldrig, utan höll alltid fast i kedjan. Han lät ingen taga den ifrån sig ens för ett ögonblick.

En dag stod Halfvor som vanligt med en krets bönder omkring sig. Han berättade och berättade, till sist kom klockan fram. Genast blef det stor andakt och nästan tyst, medan klockan fördes från den ene till den andre.

Just medan detta pågick, kom Eljas in i boden, men uppmärksamheten var så fästad vid klockan, att ingen såg honom. Han hade också hört berättelsen om svärfaderns klocka och förstod genast, hvad som försiggick. Han var ej missundsam mot Halfvor, han tyckte bara, att det var löjligt att se honom och de andra stå så andäktiga omkring ett gammalt, trasigt silfverur.

Eljas smög sig fram bakom dem, som stodo och hängde öfver disken, gjorde ett raskt grepp, fick klockan i sin hand och ryckte den till sig. Det var bara ett skämt af Eljas, han tänkte ej på att taga klockan från Halfvor, ville endast retas en smula med honom.

Halfvor ville nappa till sig klockan igen, men Eljas drog sig tillbaka och höll upp den i luften, såsom han skulle hållit upp en bit socker för en hund. Halfvor lade handen på disken och svingade sig öfver den. Han såg så ond ut, att Eljas blef rädd och rusade på dörren i stället för att stå stilla och lämna honom uret.

Utanför dörren var en träträppa med utnötta trappsteg. Här fick nu Eljas foten ned i ett hål, han snafvade och blef liggande på marken. Halfvor kastade sig öfver honom, där han låg, tog först igen klockan och gaf honom sedan några hårda sparkar.

»Det är ej värdt, att du slår så hårdt,» sade Eljas. »Det är bättre, att du ser efter hur det är med min rygg.»

Halfvor höll inne med att slå, men Eljas lyfte hvarken arm eller ben för att resa sig. — »Hjälp mig upp,» bad han. — »Du hjälper dig väl själf, då du fått sofva ruset af dig.» — »Jag är ej full,» sade Eljas, »det var bara så, att då jag sprang utför trappan, tyckte jag, att Stor Ingmar kom emot mig för att taga klockan ifrån mig, och det var därför jag föll så illa.»

Halfvor lutade sig ned för att plocka upp eländet han hade liggande framför sig. Sedan måste de köra hem Eljas på en flakvagn. Han hade brutit sin rygg och skulle aldrig mer kunna stå på sina ben.

Eljas Elof låg sedan alltid till sängs, han var maktlös och kunde ej röra sig. Men tala kunde han, och han låg hela dagen och tiggde om brännvin.

Doktorn hade strängeligen förbjudit Karin Ingmarsdotter att ge mannen några dryckesvaror, emedan han då inom kort skulle supa ihjäl sig. Eljas sökte då tvinga sig till, hvad han önskade, genom att skrika och föra oväsen framför allt om nätterna. Han bar sig åt som en vansinnig och störde allas ro.

Detta var Karins tyngsta år. Mannen pinade henne mången gång så svårt, att hon trodde, att hon ej skulle kunna härda ut. Han fyllde gården med ondt och giftigt tal och med svordomar, så att den var som ett helvete.

Karin bad skolmästarns, att de skulle låta Ingmar stanna hos dem. Hon ville ej, att brodern skulle komma hem en enda dag, inte ens om julen.

Alla tjänarna på Ingmarsgården voro på långt håll släkt med husbondfolket och hade lefvat på gården hela sin tid. Om det ej varit så, att de varit som hopvuxna med Ingmarssönerna, kunde de ej hafva stått ut att stanna i sin tjänst.

Det var ej många nätter Eljas lät dem sofva i ro. Och ständigt hittade han på något nytt för att pina dem och Karin så, att de skulle blifva tvungna att gifva efter för hans böner.

Under detta elände lefde Karin en vinter, en sommar och så än en vinter.

*

Karin Ingmarsdotter hade en plats, dit hon brukade gå, för att få vara ensam och tänka på sin olycka. Det var en smal bänk bakom den lilla humlehagen, där plägade hon sitta hopkrupen med armbågen mot knäet och hakan i händerna och stirra framför sig utan att se något. Hon hade eljes utsikt vidt och bredt omkring. Åkrarna rullade ut sig från platsen, där hon satt, ända bort mot skogen med de stigande åsarna och Klackberget.

Där satt Karin en aprilafton. Hon kände sig svag och modlös, som människor ofta göra om våren, då snön går bort, dammig och nedsmutsad, och marken ännu inte har blifvit renspolad af vårregn. Solskenet stack varmt, men nordanvinden spelade på samma gång fritt omkring henne, ty den skyddande humlen var ej uppkommen, utan låg och sof vintersömn under sitt täcke af granris. Det var rätt skarp blåst, trasor och pappersbitar och torra grässtrån hvirflade omkring på marken. Borta öfver bergen stod snösmältningsdis, björkarna började bli bruna i topparna, men längs efter skogsbrynet låg ännu en hög snökant. Vår skulle det nog bli på allvar nu snart, och Karin kände sig mer trött än någonsin, då hon tänkte därpå. Hon menade, att hon ej kunde öfverlefva ännu en sommar.

Hon tänkte på hur det nu skulle komma jagande, sådd och höskörd, vårbak och vårbyk, väfnad och klädsömnad. Det var ej möjligt att gå igenom det alltsammans.

»Och jag kan ju så gärna dö,» sade hon sakta. »Jag tycker jag ej lefver till någon annan nytta än för att hindra Eljas från att supa ihjäl sig.»

Helt hastigt såg Karin upp, som om hon hört någon kalla på sig. Midt framför henne stod Halfvor Halfvorsson, han lutade sig mot gärdesgården och betraktade henne.

Karin visste ej, när han kommit dit. Det föreföll, som om Halfvor skulle ha stått där en god stund.

»Jag tänkte, att jag skulle finna dig härborta,» sade Halfvor. — »Å, tänkte du det?» — »Jag kom ihåg från fordom, att du brukade smyga dig undan hit, då du hade en ledig stund för att sitta och sörja.» — »Jag hade inte mycket att sörja öfver på den tiden.» — »Den sorg du inte hade, den hittade du på åt dig.»

Då Karin nu såg Halfvor, tänkte hon, att han måtte tycka, att hon varit dum, som ej gifte sig med honom, en sådan stolt och ståtlig man, som han var. »Nu har han mig, där han vill ha mig,» sade hon för sig själf, »nu är han kommen hit för att göra narr af mig.»

»Jag har varit inne och talat vid Eljas,» sade Halfvor. »Det var egentligen honom jag ville råka.»

Karin svarade intet, hon satt rak och stel med ögonlocken nedfällda och händerna lagda öfver hvarandra, bara väntande på allt det hån, som Halfvor nu skulle låta komma öfver henne.

»Jag sade till honom,» fortfor Halfvor, »att jag ansåg, att jag hade del i hans olycka, därför att det var hemma hos mig han blef skadad.» Halfvor höll upp, liksom väntande, att hon skulle ge ett tecken till gillande eller ogillande, men Karin satt tyst. »Därför frågade jag honom,» sade Halfvor, »om han ej ville

komma och bo hos mig nu en tid. Det kunde vara mer ombyte för honom och mer folk att råka än här.»

Nu fick Karin upp ögonen, men alltjämt satt hon orörlig.

»Vi hafva gjort upp det så,» sade Halfvor, »att du i morgon låter köra honom ned till mig. Jag vet, att han följer med mig, därför att han tror, att han skall kunna skaffa sig brännvin hemma hos mig. Men det förstår du väl, Karin, det kommer inte i fråga. Nej då, inte mer hos mig än hos dig. Ja, i morgon kommer han alltså. Han skall få bo i kammaren innanför boden, och jag har lofvat honom, att dörren skall få stå öppen, så att han får se folk.»

Vid Halfvors första ord hade Karin undrat om detta var något han hade tänkt ut för att göra spe af henne, men så småningom kom hon att förstå, att han menade allvar.

Nu var det så, att Karin alltid trott, att Halfvor friat till henne, därför att hon var rik och af en god släkt. Hon hade aldrig tänkt på att han kunde tycka om henne för hennes egen skull. Hon visste nog, att hon inte var en sådan flicka, som karlarna bry sig om. Inte heller hade hon själf varit förälskad hvarken i Halfvor eller Eljas.

Men då Halfvor kom och ville hjälpa henne med detta svåra, som hon hade att bära, blef Karin alldeles öfverväldigad af något så stort och oerhördt. Hur var det möjligt, att Halfvor kunde vara så god mot henne?

Han måtte visst tycka om henne, han Halfvor, han måtte tycka om henne, då han kom på detta sätt för att bistå henne.

Karins hjärta begynte att slå våldsamt och oroligt. Hon vaknade upp till något, som hon aldrig förr erfarit. Hon undrade hvad det kunde vara, tills hon plötsligen förstod, att Halfvors godhet hade värmt hennes förfrusna varelse, så att kärlek till honom nu höll på att blossa upp inom henne.

Halfvor fortfor att lägga ut sin plan, rädd att hon skulle göra invändningar. »Det är ju synd om Eljas också,» sade han, »han behöfver nog ombyte. Och så svår som han varit mot dig, blir han ej mot mig. Det blir annat, där det finnes en husbonde att vara rädd för.»

Karin visste ej hvad hon skulle taga sig till, tyckte att hon ej kunde göra en rörelse eller säga ett ord, utan att Halfvor skulle märka, att hon var kär i honom. Och något måste hon dock svara honom.

Till sist teg Halfvor och stod och såg på henne.

Karin steg upp liksom motvilligt, gick fram till Halfvor och strök honom sakta öfver handen.

»Gud välsigne dig, Halfvor,» sade hon med bruten röst. »Gud välsigne dig.»

Hur försiktig hon varit, måtte dock Halfvor ha märkt något, ty han fattade raskt om hennes händer och drog henne till sig. — »Nej, nej,» ropade hon förskräckt, slet sig lös och skyndade bort.

*

Eljas flyttade nu till Halfvor och låg i bodkammaren hela sommaren. Halfvor behöfde dock ej länge ha besvär af honom, ty han dog redan på hösten.

Kort därefter sade mor Stina till Halfvor: — »Nu skall Halfvor lofva mig en sak.» — Halfvor spratt till och såg upp. — »Halfvor skall lofva mig att hafva godt tålamod med Karin.» — »Visst skall jag hafva tålamod,» svarade Halfvor undrande. — »Ja, hon är ju en, som är värd att vinna, äfven om man får vänta i sju runda år.»

Men det var ej så lätt för Halfvor att hafva tålamod, ty han fick snart höra talas om att än den ene än den

andre friade till Karin. Detta började redan fjorton dagar efter Eljas' begrafning.

Halfvor satt på sin trappa en söndagseftermiddag och betraktade dem, som kommo och gingo på vägen. Snart tyckte han sig märka, att det var ovanligt många fina åkkärror, som foro förbi upp mot Ingmarsgården. I den första satt en af inspektorerna på Bergsåna bruk, efter honom kom gästgifvarsonen från Karmsund åkande och till sist kom Berger Sven Person, en hemmansägare från grannsocknen. Denne var den rikaste bonden i Västerdalarna, en klok och högst ansedd man. Ung var han visserligen inte mer. Han hade varit gift och omgift och var nu änkling på nytt.

Då Berger Sven Person kom körande, kunde Halfvor ej sitta stilla längre. Han började gå framåt vägen, och snart var han öfver bron och på den sidan älfven, där Ingmarsgården låg. Jag skulle nog vilja veta, hvart alla dessa kärrorna ha kört i väg, sade han. Han gick efter spåren, så småningom blef han allt ifrigare och ifrigare. Jag vet, att detta är dumt, sade han, han tänkte på mor Stinas varning. Jag skall bara gå upp till gårdsledet och se, hvad de taga sig till däruppe.

Berger Sven Person och ett par andra karlar sutto i storstugan på Ingmarsgården och drucko kaffe. Ingmar Ingmarsson, som alltjämt bodde kvar i skolan, var hemma öfver söndagen. Han satt med vid bordet och fick vara värd, ty Karin var ej inne, hon hade ursäktat sig med att hon hade göromål i köket, eftersom alla pigorna hade gått ned till missionssalen för att höra skolmästarn.

Det var dödtråkigt i stugan, alla drucko sitt kaffe utan att säga något. Friarna voro nästan obekanta med hvarandra, och hvar och en vaktade på något tillfälle att få gå ut i köket och tala ensam med Karin.

Så gick dörren upp och ännu en främmande steg in. Ingmar Ingmarsson gick emot honom och tog honom fram till bordet. »Det är Tims Halfvor Halfvorsson,» sade han till Berger Sven Person. Sven Person reste sig ej, han hälsade endast genom att göra en liten svängning med handen och sade i litet skämtande ton: »Det var ju roligt att få råka en så beryktad man.» Ingmar Ingmarsson sköt fram en stol åt Halfvor och gjorde sådant buller, att Halfvor ej behöfde svara.

Alla friarna blefvo pratsamma och stortaliga från det ögonblick Halfvor kom. De började berömma och understödja hvarandra, det var, som hade de kommit öfverens om att hålla i hop, tills de fått Halfvor ur spelet. »Det var en grann häst häradsdomarn kom åkande med i dag,» började inspektoren. Berger Sven Person tog upp leken och berömde inspektoren för en björn, som han skjutit förra vintern. Sedan prisade de båda gästgifvarsonen från Karmsund för det nya boningshuset, som hans far satte upp. Till sist slogo de sig alla tre samman om att skryta med Berger Sven Persons rikedom. De blefvo mycket vältaliga, och med hvarje ord sade de Halfvor, att han var en för ringa man att tänka på att mäta sig med dem. Halfvor kände sig mycket obetydlig, han ångrade bittert, att han kommit.

Karin kom nu in med kaffe till påtåren. Då hon blef varse Halfvor, blef hon glad i första ögonblicket, men straxt tänkte hon på hur illa det såg ut, att han kom och besökte henne så snart efter dödsfallet. Om han gjorde sig så brådtom, skulle folk nog säga, att han skött om Eljas sämre, än han bort göra för att snart bli af med honom och få henne, Karin.

Hon hade helst velat, att han väntat en två, tre år med att komma, det hade varit lagom för att folk skulle förstått, att han ej gjort något illa vid Eljas af otålighet. Hvad behöfver han göra sig brådtom för, tänkte hon. Han kan väl veta, att jag ej kommer att taga någon annan än honom.

Då Karin kom in, blef det tyst på nytt i rummet, och ingen tänkte på något annat än att se efter hur hon och Halfvor hälsade på hvarandra. Det var inte mer än nätt och jämt, att fingertopparna möttes. Då häradsdomarn såg detta, gaf han i glädjen till en liten hvass hvissling, men inspektoren slog till ett flatskratt. Halfvor vände sig mycket stillsamt mot honom. »Hvad skrattar inspektorn åt?» frågade han sakta.

Inspektoren kunde ej finna på något att svara i hast. Han ville ej säga något sårande, då Karin var inne. — »Han tänker på en jakthund, som drifver upp haren, men låter en annan skjuta den,» sade gästgifvarsonen med undermening.

Karin stod röd som blod och hällde i kaffe, nu sade hon ursäktande: »Berger Sven Person och ni andra få hålla tillgodo med bara kaffe, vi bjuda ingen spirituosa numera här på gården.» — »Ja, det bestås inte heller hemma hos mig,» sade häradsdomarn. Inspektoren och gästgifvarn tego, men de förstodo, att Sven Person hade vunnit en stor fördel. Häradsdomarn började genast tala om nykterheten och dess nytta. Karin stod kvar och hörde på, hon instämde i allt han sade. Bonden såg klart, att detta var det sätt, hvarpå hon kunde tagas, och bredde ut sig med stor vidlyftighet om brännvin och dryckenskap. Karin kände igen alla de tysta tankar hon haft om saken under dessa sista år och blef glad att finna dem delade af en så mäktig och klok man.

Midt under samtalet såg häradsdomarn öfver till Halfvor. Denne satt mulen och butter, koppen stod orörd framför honom. Ja, visst är det hårdt för honom, tänkte Berger Sven Person, framför allt om det är sant, som folk säger, att han hjälpte Eljas på väg en smula. Egentligen var det ju en bra gärning att befria Karin från den förfärliga människan. Och eftersom han tyckte, att han nästan hade vunnet spel, kände han sig vänligt stämd mot Halfvor. Han fattade kaffekoppen, sträckte fram den och sade: »Skål, Halfvor! Du har säkert varit Karin här en god hjälp vid att sköta om den uslingen, som hon varit gift med.» Halfvor blef sittande stilla, stirrade honom rätt in i ansiktet och undrade hur han skulle taga detta. Men inspektoren brast åter ut i skratt. — »Ja, en god hjälp,» skrattade han, »en riktigt god hjälp.» — Gästgifvarsonen smålog och upprepade: »Ja, ja, en riktigt god hjälp.»

Innan de skrattat ut, var Karin borta, utgliden som en skugga genom köksdörren.

Karin stannade innanför dörren, ej längre bort än att hon kunde höra allt, som sades i storstugan. Hon var ledsen och förtviflad öfver att Halfvor hade kommit så alldeles för tidigt. Han ställde nog så, att hon aldrig kunde gifta sig med honom. Det hördes ju, att det onda talet redan var i gång. Jag vet inte hur jag skall kunna bära att mista honom, tänkte hon och tryckte handen mot hjärtat.

Till en början var allt stilla i storstugan, så hörde hon, att en stol sköts tillbaka, och någon reste sig. »Skall Halfvor redan gå?» frågade unge Ingmar. — »Ja,» svarade Halfvor, »jag kan inte stanna längre, du får hälsa Karin Ingmarsdotter från mig och säga farväl!» — »Halfvor kan väl gå ut i köket till henne och göra det själf.» — »Nej,» hördes nu Halfvor svara, »vi två ha talat ut med hvarandra.»

Hjärtat började bulta på Karin, och tankarna flögo som aldrig förr. Nu var Halfvor ond på henne, och det kunde ingen undra på. Hon hade knappt vågat taga honom i hand, och då de andra hånat honom, hade hon ej försvarat honom utan tegat och smugit sig bort.

Nu trodde han, att hon ej tyckte om honom, nu gick han och skulle aldrig komma igen.

Nej, hon visste inte, hur hon kunnat handla så, hon som tyckte så mycket om honom.

Med ens stod det för henne, det där hennes far brukat säga, att Ingmarssönerna ej behöfde fråga efter människor, de behöfde bara gå Guds vägar.

Karin fick plötsligen upp dörren igen och stod framför Halfvor, innan han hunnit ut ur rummet.

»Skall du redan gå, Halfvor? Jag tänkte du skulle stanna och äta kväll här.» Halfvor stod och stirrade på henne. Hon var alldeles förvandlad, röd och varm, och det var något ömt och rörande öfver henne, som han aldrig förr mött. — »Jag tänker allt gå, och aldrig komma igen,» sade Halfvor, han förstod ej hvad hon ville. — »Å kom du och drick ur ditt kaffe,» sade Karin.

Hon tog honom vid handen och ledde honom upp till bordet. Hon blef både röd och hvit under vandringen, modet svek henne flera gånger, men hon höll ut, fast hån och förakt var det bittraste hon kunde lida. Nu skall han åtminstone se, att jag vill dela bördan med honom, tänkte hon.

»Berger Sven Person och ni andra,» sade Karin, »Halfvor och jag hafva ej talat om saken ännu, då jag så nyss blifvit änka, men nu tror jag, att det är bäst, att alla få höra, att jag hellre vill gifta mig med Halfvor än med någon annan.» Hon höll inne, därför att rösten darrade. »Folk får säga hvad de vilja om detta, men Halfvor och jag hafva intet ondt gjort.»

Då hon sagt detta, slöt sig Karin närmare intill Halfvor, liksom för att få skydd mot allt det onda tal, som nu skulle komma.

Alla voro tysta en stund mest af förvåning öfver Karin Ingmarsdotter, som såg mer ung och flicklik ut, än hon gjort under hela sitt lif.

Halfvor sade då med darrande röst: »Då jag fick din fars klocka, Karin, trodde jag, att aldrig något större kunde hända mig. Men detta, som du nu gjort, öfvergår dock allt annat.»

Men Karin väntade mer på de andras ord än på Halfvors, ångesten ville ej öfverge henne.

Då reste sig Berger Sven Person, som var en på många sätt utmärkt man. — »Då få vi alla lyckönska Karin och Halfvor till detta,» sade han vänligt, »ty det veta alla, att den, som Karin Ingmarsdotter väljer, är fläckfri och otadlig.»

I Sion.

Ingen må förundra sig öfver att en gammal sockenskolmästare stundom blir en smula självsäker. Där har han gått och delat ut kunskap och lärdom till sina medmänniskor under ett helt lif. Han ser, att alla bönderna lefva på just det han gifvit dem och att ingen vet mer, än hvad han, skolmästarn, en gång lärt honom. Rår han så för att han betraktar sockenborna som skolbarn, hur gamla de än blifva, och att han tycker, att han är visare än alla andra? Ja, en sådan riktig gammal skolmänniska har till och med svårt att behandla någon som vuxen, ty han ser hvar och en med hans barnautseende, med runda, gropiga barnakinder och fromma, stillastående barnaögon.

Det var en vintersöndag strax efter gudstjänsten. Kyrkoherden och skolmästarn stodo och pratade i den lilla hvälfda sakristian, de hade kommit att tala om frälsningsarmén. — »Det är ett bra besynnerligt påhitt,» sade kyrkoherden, »aldrig trodde jag, att jag skulle få se något sådant.» Skolmästarn såg strängt på kyrkoherden, han tyckte, att denne talade rent otillbörligt. Han, prästen, kunde då väl aldrig mena, att en sådan galenskap skulle kunna komma till deras socken. — »Jag tror inte, att kyrkoherden får se det heller,» sade han med eftertryck på orden.

Kyrkoherden, som visste med sig, att han var en svag och bruten man, lät mestadels skolmästarn regera som han ville, men han kunde ej låta bli att retas med honom. — »Hur kan Storm vara så viss om att slippa undan frälsningsarmén?» sade han. — »Jo,» svarade Storm, »där präst och skollärare hålla ihop, där kan intet sådant otyg tränga in.» — »Jag vet just inte, att Storm håller ihop med mig,» sade kyrkoherden litet snäft. »Ni predikar ju för er själf därborta i ert Sion.» Till detta teg skolmästarn först, så sade han mycket stilla: — »Kyrkoherden har aldrig hört hur jag predikar.»

Det där missionshuset var en riktig förargelseklippa. Kyrkoherden hade aldrig varit inom dess dörrar. Då det nu kommit på tal, blefvo de båda gamla vännerna mycket ängsliga öfver att ha sagt något sårande. Jag är nog orättvis mot Storm, tänkte kyrkoherden, under dessa fyra år, som han hållit bibelförklaring om söndagseftermiddagarna i missionshuset, har jag haft mer folk i kyrkan på söndagsförmiddagen än någonsin förr, och jag har ej märkt ett spår af någon kyrkosöndring. Han har ej förstört socknen, som jag väntade. Han är en trogen vän och tjänare. Jag skall försöka visa honom hur jag värderar honom.

Men af den där lilla osämjan på förmiddagen kom det sig, att kyrkoherden på eftermiddagen gick och hörde Storms föredrag. Jag skall göra Storm en riktigt stor glädje, tänkte han. Jag skall gå och höra, hur han predikar därborta i sitt Sion.

Under vandringen kom kyrkoherden att tänka på den tiden, då missionshuset byggdes. Nej, så luften då varit full af profetior, och så säkert han trott, att Gud hade tillämnat något stort! Men det hade ingenting hörts af. Vår Herre måtte ha kommit på andra tankar, tänkte han, och log åt sig själf på samma gång, därför att han hade så besynnerliga funderingar om Vår Herre.

Skolmästarns Sion var en stor sal med ljusa väggar. Träsnitt af Luther och Melanchton i pälsbrämade kappor hängde på långväggen. Längs takkransen löpte skönt textade bibelspråk, inramade af blommor samt himmelska trumpeter och basuner. Öfver en estrad långt framme i rummet hängde en liten oljetryckstafla, som föreställde den gode herden.

Den stora, nakna salen var full af människor, och mer behöfdes ej, för att den skulle göra ett gladt och högtidligt intryck. De allra flesta voro nämligen vackert klädda i den gamla sockendräkten, och kvinnornas stärkta, vidt utstående, hvita hufvuddukar väckte den föreställningen, att salen var uppfylld af stora, hvitvingade fåglar.

Storm hade redan börjat sitt föredrag, när han såg kyrkoherden komma in och taga plats på främsta bänken. »Du, Storm, är ändock en märkvärdig man,» sade han då till sig själf, »allting lyckas för dig. Här kommer nu till sist kyrkoherden och gör dig den äran att höra dig.»

Under den tid, skolmästarn predikat, hade han förklarat bibeln från den första sidan till den sista. Denna kväll höll han på att tala om Uppenbarelsebokens himmelska Jerusalem och om den eviga lycksaligheten. Och så lycklig var han öfver att kyrkoherden kommit, att han tänkte inom sig: För min del skulle jag ej begära bättre lott i det eviga lifvet än att ständigt få stå i en kateder och undervisa kloka och lydiga barn. Och om då Vår Herre själf någon gång komme och hörde på mig, såsom kyrkoherden kommit nu i kväll, skulle ingen i himmelen vara nöjdare än jag.

Men kyrkoherden å sin sida blef uppmärksam, då han hörde, att det var tal om Jerusalem, och genomfors på nytt af sina besynnerliga aningar.

Midt under föredraget öppnades dörren, och en hel mängd folk kom in. Det var omkring tjugu personer, som stannade vid ingången för att ej störa. Se där, tänkte kyrkoherden, jag visste väl, att det skulle hända något.

Och Storm hade ej förr sagt amen än en röst, som kom från gruppen nere vid dörren, föll in: »Jag skulle be så vackert att få säga några ord.»

Det var en den allra lenaste och vänligaste stämma. Det måtte vara Hök Matts Eriksson, tänkte kyrkoherden och många med honom. Ingen annan i hela socknen har en så mild barnaröst.

Nästa ögonblick trängde sig en liten man med ett snällt utseende upp till estraden, och med honom kom en skara män och kvinnor, som tycktes följa med för att ge honom stöd och uppmuntran.

Kyrkoherden, skolmästarn och hela församlingen höllo sig orörliga. Hök Matts kommer för att tala om en stor olycka, tänkte de. Antingen är kungen död, eller ock hafva vi fått krig, eller ock är det några stackars människor, som hafva gått ned sig i älfven och drunknat.

Hök Matts såg dock ej ut, som om han hade ett dåligt bud att framföra. Han var högtidlig och upprörd, men ändå så glad, att han knappt kunde låta bli att småle. — »Jag ville tala om för skolmästarn och församlingen,» sade han, »att förra söndagen, då jag satt i min stuga med mitt husfolk, kom anden öfver mig, så att jag började predika. Vi hade ej för halkans skull kunnat gå hit ned och höra Storm, och vi sutto och längtade efter ett Guds ord, och då kom det öfver mig, att jag kunde tala själf. Nu har jag predikat i två söndagar, och nu ha de mina där hemma och grannarna sagt mig, att jag borde gå hit ned och låta höra mig af allt folket.»

Hök Matts sade vidare, att han var förvånad öfver att predikogåfvan kunnat falla på en så ringa man som han. »Men skolmästarn själf är heller inte annat än en bonde,» sade han tillitsfullt.

Efter denna inledning knäppte Hök Matts ihop händerna och ämnade genast börja predika. Men nu hade skolmästarn hunnit sansa sig från den första öfverraskningen. — »Är det Hök Matts' mening, att han vill tala här nu genast?» afbröt han. — »Ja, nog är det min mening,» sade karlen. Han blef ängslig som ett barn, då han såg Storms mörka min. »Ja, det var ju min afsikt att först bedja skolmästarn och alla andra om lof,» sade han ödmjukt. — »Det är allt slut här för i kväll,» sade Storm afgörande. Den lille, snälle karlen började bedja med tårar i rösten. — »Om jag bara kunde få säga några ord. Det är alltsammans sådant, som kommit för mig, medan jag gått vid plogen eller aktat på kolmilan, och nu vill det fram.» Men skolmästarn, som själf haft en så ärofull dag, kände ingen barmhärtighet. — »Matts Eriksson kommer hit med sina egna funderingar och säger, att det är Guds ord,» svarade han bestraffande.

Hök Matts vågade ingenting invända, och skolmästarn slog upp i sångboken. — »Nu skola vi sjunga numro 187,» sade han. Han läste upp sången med hög röst och började sedan sjunga: »Håller du ditt fönster öppet mot Jerusalem?»

Under tiden tänkte han: Det var ju bra, att kyrkoherden kom just i kväll, så att han fick se, att jag håller ordning i mitt Sion.

Men sången var ej väl slutad, förrän en af åhörarna reste sig. Det var Ljung Björn Olofsson, en stolt och ståtlig man, gift med en af Ingmarsdöttrarna och ägare till en stor gård midt i kyrkbyn.

»Vi säga och tycka härnere,» sade Ljung Björn mycket fogligt, »att skolmästarn kanske borde hafva frågat oss till råds, innan han visade af Matts Eriksson.»

»Tycker du det, gossen min,» sade skolmästarn i just samma ton, som han skulle ha nyttjat till en liten pojkvasker, »då skall jag tala om för dig, att det är ingen mer än jag, som har något att säga i den här salen.»

Ljung Björn blef röd som blod, han hade ej velat söka gräl med Storm, han hade endast tänkt på att mildra slaget för Hök Matts, som var en snäll man. Nu kunde han dock ej undgå att bli retad öfver det svar han fått. Men innan han kommit sig för att yttra något, inföll en af dem, som anländt på samma gång som Hök Matts:

»Jag har hört Hök Matts tala två gånger, och jag får säga, att det är förunderligt. Jag tror, att alla här närvarande skulle ha godt af att höra honom.»

Skolmästarn svarade genast vänligt och i samma förmanande ton, som då han talade en pojke tillrätta i skolan:

»Men du förstår väl, Krister Larsson, att detta omöjligt kan gå för sig. Låter jag Hök Matts predika i dag, så

kommer du, Krister, och vill predika nästa söndag och Ljung Björn den nästa.» Då skolmästarn sade detta, var det flera, som skrattade, men från Ljung Björn kom svaret hårdt och skarpt: — »Jag vet inte hvarför inte Krister och jag kunna vara lika väl skickade att predika som skolmästarn.»

Tims Halfvor reste sig för att lugna och förekomma all strid. — »De, som ha skaffat pengar till att bygga den här salen, böra väl tillfrågas, innan någon ny predikant tillåtes tala.» — Men nu hade Krister Larsson också blifvit vred och svarade genast: »Jag minns, att då vi byggde det här huset, kommo vi öfverens om att det skulle bli ett fritt predikohus och ingen kyrka, där bara en enda får förkunna ordet.»

Då Krister sade detta, var det, som om alla de närvarande dragit ett djupt andetag. För endast en timme sedan hade det ej fallit dem in, att de någonsin kunde önska höra en annan predikant än skollärarn, men nu tänkte de: Det skulle vara roligt att få vara med om något nytt, vi skulle vilja höra nya ord och se ett nytt ansikte bakom bordet där framme på upphöjningen.

Det hade dock kanske ej blifvit vidare strid, om ej Kolås Gunnar varit tillstädes. Det var en annan svåger till Tims Halfvor, en lång, mager karl, med mörklagdt ansikte och hvassa ögon. Han tyckte bra om skolmästarn, han, som de andra, men än mer tyckte han om ett skarpt gräl. — »Ja, det talades mycket om frihet, då vi byggde det här huset,» sade han, »men inte ett frihetens ord har jag hört här, sedan det blifvit byggdt.»

Skolmästarn blef mycket röd. Detta var det första yttrandet, som vittnade om riktig ondska och uppstudsighet. — »Det skall jag säga dig, Kolås Gunnar,» sade han, »att här har du hört den rätta friheten predikas, sådan som Luther förkunnat den, men här har ej varit frihet att predika sådana nyheter, som stå en dag och falla en annan.»

»Skolmästarn vill förmå oss tro, att allt nytt är dåligt, så snart det rör 'läran',» sade karlen lugnande och liksom ångerfull. »Han vill nog, att vi skola följa nya metoder i fråga om boskapsskötsel, och han vill skaffa oss nya åkerbruksmaskiner, men vi få ingenting veta om de nya redskapen, som odla Guds åker.» Skolmästarn började tro, att Kolås Gunnar ej menat så illa, som det låtit. — »Är det Gunnars mening,» sade han och försökte skämta, »att här skall predikas en annan lära än den lutherska?» — »Här är ej fråga om någon ny lära,» for nu Gunnar ut med hvass röst, »utan om hvem, som skall predika, och så vidt jag vet, är Matts Eriksson lika god lutheran som både skolmästarn och kyrkoherden.»

Skolmästarn hade för en stund glömt bort kyrkoherden, nu såg han ned på denne. Kyrkoherden satt stilla och orörlig med hakan mot käppkryckan och hade fått en helt besynnerlig glans i ögonen. Och Storm såg, att hans blickar stadigt hvilade på honom och ej lämnade honom en sekund.

Det hade kanske ändå varit bättre, om han ej kommit hit just i kväll, tänkte skolmästarn.

Det föll honom in, att detta, som hände nu, var likt något, som han varit med om förut. Det kunde vara så där ibland i skolan någon utmärkt vacker vårdag, då en liten fågel kom och satte sig utanför skolhusets fönster och sjöng och sjöng. Och rätt som det var, började då alla barnen bedja om lof, de upphörde att läsa, de bråkade och väsnades och voro knappt styrbara. Något sådant var det, som hade kommit öfver församlingen denna kväll efter Hök Matts' ankomst. Men skolmästarn tänkte, att han skulle visa prästen och dem alla, att han var man att taga bukt på upproret.

Nu för det första skall jag låta dem hållas, så att bråkmakarna få prata sig trötta, tänkte han och gick helt lugnt och satte sig på en stol, som stod bakom bordet med vattenglaset.

I och med detsamma bröt det ut ett helt rasande oväder mot honom, ty nu började hvar och en besjälas af den tanken: Vi äro ju alla lika goda som skolmästarn. Hvarför skall han ensam få säga oss, hvad vi skola tro och inte tro?

Detta tycktes vara nya tankar för de flesta, men det hördes dock på talet, att de hade vuxit och grott inom dem, alltsedan skolmästarn byggde missionshuset och visade dem, att en enkel och ringa man kunde våga utlägga Guds ord.

Om en stund tänkte skolmästarn: Nu ha väl dessa ungdomarna stormat ut. Nu är det tid att lära dem hvem som är herre här i huset.

Han reste sig upp, slog handen kraftigt i bordet och sade med stark röst: »Nu skall detta vara slut. Hvad är det här för ett pladdrande? Nu vill jag gå min väg, och nu ska ni ock gå, så att jag kan få släcka och stänga.»

Somliga reste sig verkligen, ty de hade alla gått i Storms skola och visste, att då han slog i bordet, så var det ett tecken till att alla måste lyda, men de flesta blefvo lugnt sittande.

»Skolmästarn glömmer, att vi äro gamla karlar nu,» sade de. »Han tror, att vi skola springa, bara därför att han slår i katedern.»

De fortsatte att tala om att de vill höra nya predikanter och undrade hvilka de skulle inkalla. De stredo redan om hvilket det skulle bli, Waldenströms eller Evangeliska fosterlandsstiftelsens folk.

Skolmästarn stod och stirrade på de församlade, som om han såge något ohyggligt. Ty ända hittills hade han sett barnet i hvarje människas ansikte. Men nu försvunno alla de runda, finhyllta barnakinderna och de ljusa barnalockarna och de fromma barnaögonen. Och skolmästarn såg bara en samling vuxna med sträfva, allvarsamma ansikten, och han kände, att öfver dessa hade han ingen makt. Han visste knappt en gång hur han skulle tala till dem.

Bråket fortgick och brusade allt kraftigare. Skolmästarn teg stilla och lät det rasa. Kolås Gunnar och Ljung Björn och Krister Larsson gingo i spetsen för anfallet. Hök Matts, som varit vållande till all oredan, steg upp gång på gång och bad dem tiga, men ingen hörde på honom.

Skolmästarn sänkte åter blicken till kyrkoherden. Där satt han lika stilla med samma glans i ögonen och såg på honom. Han tänker nog på den kvällen för fyra år sedan, då jag sade honom, att jag ville bygga missionshuset, tänkte skolmästarn.

Ja, han hade rätt, han, tänkte Storm vidare, nu är det här, irrlära och uppror och söndring, och det hade törhända alls ej kommit, om jag ej hade envisats att bygga mitt Sion.

I samma ögonblick skolmästarn fått detta klart för sig, lyfte han hufvudet och rätade ryggen. Ur fickan tog han upp en liten nyckel af blankt stål, med hvilken han brukade öppna och stänga missionssalen. Han vände nyckeln mot ljuset, så att den blixtrade och syntes öfver hela rummet.

»Nu lägger jag ned denna nyckel här på bordet,» sade han, »och jag tar den aldrig mer åter. Ty jag ser, att allt, hvad jag med den har velat stänga ute, det har jag i stället släppt in.»

Därmed lade skolmästarn ned nyckeln, tog sin hatt och gick rätt fram till kyrkoherden. »Jag får tacka kyrkoherden så mycket, som kom och hörde på mig i kväll,» sade han. »Ty hade det ej blifvit i kväll, hade det aldrig blifvit.»

Den vilda jakten.

Det fanns många, som menade, att Eljas Elof Ersson ej borde hafva funnit ro i sin graf, så illa hade han handlat mot Karin Ingmarsdotter och mot unge Ingmar Ingmarsson.

Alldeles med vilje tycktes han hafva förstört sina och Karins pengar, så att hon skulle få det svårt efter hans död, och hade lämnat egendomen så skuldsatt, att Karin hade måst afstå den till fordringsägarna, om ej Halfvor Halfvorsson varit så rik, att han kunnat köpa gården och betala skulderna. Ingmar Ingmarssons tjugutusen kronor, som Eljas hade haft att förvalta, voro alldeles borta och försvunna. Somliga trodde, att Eljas hade gömt dem i jorden, andra menade, att han skänkt bort dem, säkert var, att de ingenstädes voro att finna. Om allt detta hade ingen haft någon kunskap, förrän efter bouppteckningen. Utredningsmännen hade gått och sökt Eljas' pengar flera dagar, men inga hade de funnit.

Då Ingmar fick veta, att han var fattig, lade han råd med Karin om hvad han nu skulle företaga sig. Ingmar sade, att han helst ville blifva skollärare. Han bad Karin, att hon skulle låta honom bo kvar hos Storm, tills han blefve gammal nog att komma på seminariet. Där nere i kyrkbyn, sade han, fick han låna böcker af både skolmästarn och prästen, och dessutom kunde han hjälpa Storm i skolan och läsa med skolbarnen. Det var en god öfning.

Karin öfvervägde detta en lång stund, till sist sade hon:

»Du kanske inte vill gå kvar här hemma, då du ej kan bli herre på gården.»

Då skolmästarns Gertrud fick veta, att Ingmar skulle komma tillbaka, gjorde hon en surmulen min. Det föll henne in att då de skulle hafva en pojke boende hos sig, kunde det lika gärna hafva varit häradsdomarns vackre Bertil eller den muntre Gabriel, som var son till Hök Matts Eriksson.

Gertrud tyckte bra om både Gabriel och Bertil, men hvad Ingmar angick, kunde hon aldrig bli riktigt klok på hvad hon kände för honom. Hon höll af honom, därför att han lärde henne läxorna och var henne lydig som en slaf, men hon kunde också bli alldeles upptröttad på honom, därför att han var tafatt och långsam och ej förstod sig på att leka. Hon måste nog beundra honom, därför att han var flitig och läraktig, men däremellan kände hon ett djupt förakt för honom, därför att han aldrig riktigt kunde visa, hvad han dugde till.

Gertrud hade alltid hufvudet fullt af lustiga fantasier och drömmar, som hon anförtrodde Ingmar. Var han nu borta ett par dagar, blef hon orolig och tyckte, att hon ingen hade att tala med. Men då han kom tillbaka, visste hon ej rätt hvad hon längtat efter.

Flickan tog aldrig minsta hänsyn till att Ingmar var rik och af den bästa ätten i socknen, hon behandlade honom snarare, som om han vore en smula ringare än hon. Men då hon fick höra, att han blifvit fattig, började hon gråta, och då han sade henne, att han ej tänkte på att vinna åter gården, utan ville bli skolmästare, blef hon så ond, att hon knappt kunde styra sig.

Gud vet hvad allt hon hade drömt, att han skulle nå upp till!

Barnen hos skolmästarns fingo en mycket allvarsam uppfostran. De höllos träget vid arbetet och hade sällan någon förströelse. Häri skedde dock någon ändring den våren, då Storm upphörde att predika i missionshuset. Då sade mor Stina stundom till honom: »Nu, Storm, få vi lof att låta de unga vara unga. Tänk på dig och mig! Då vi voro sjutton år, dansade vi många nätter från solnedgång till daggry.»

En lördagskväll, då unge Hök Gabriel Mattsson och nämndemans Gunhild kommit på besök, blef det till och med dans i skolhuset.

Gertrud blef yr och vild af glädje öfver att få dansa, men Ingmar ville ej vara med. Han tog en bok och satte

sig i pinnsoffan borta under fönstret. Gertrud kom gång på gång fram till honom för att locka honom från boken, men Ingmar satt butter och blyg och värjde sig. Mor Stina suckade, då hon såg på honom. Det märks, att han är af en gammal släkt, tänkte hon. De säga, att sådana aldrig kunna vara riktigt unga.

De tre, som dansat, hade haft så roligt, att de talade om att nästa lördagskväll gå till en lekstuga. Till sist frågade de skolmästarns hvad de tyckte om förslaget.

»Ja, om ni gå till Stark Ingmars lekstuga, få ni lof för mig,» sade mor Stina, »där vet jag, att ni endast råka anständigt och välkändt folk.»

Storm gjorde ett annat villkor. »Inte låter jag Gertrud gå bort på dans, om ej Ingmar följer med och tar vård om henne.»

Alla tre skyndade fram till Ingmar. Han sade tvärt nej, höll ögonen stadigt fast vid bokstäfverna och bara läste. — »Ja, det är inte lönt att bedja honom,» sade då Gertrud i en så besynnerlig ton, att han måste lyfta ögonen och se på henne. Det var förskräckligt, så vacker Gertrud var efter dansen. Men munnen log spotskt, och ögonen gnistrade, då hon vände sig från honom. Det syntes tydligt, hur djupt hon föraktade honom, som satt där ful och butter, och ej förstod sig på att vara ung. Ingmar fick lof att skynda sig och säga ja, det var ingen annan råd.

Ett par kvällar därefter sutto Gertrud och hennes mor i köket och arbetade. På en gång märkte Gertrud, att modern började bli orolig. Hon stannade spinnrocken och lyssnade mellan hvarje ord hon sade. — »Jag förstår ej hvad det är,» sade hon. »Hör du ingenting, Gertrud?» — »Jo,» sade Gertrud, »det är någon uppe i skolrummet.» — »Hvem skulle det vara så här dags? Och hör bara, hur det tassar och rasslar och far rundt från hörn till hörn.»

Det rasslade och prasslade och stötte och for rundt i den tomma skolsalen, både Gertrud och mor Stina blefvo hemska till mods. — »Det måtte ändå vara någon där uppe,» sade Gertrud. — »Där kan ingen vara, och jag skall säga dig, att så här har det hållit på hvarenda kväll, alltsedan ni dansade.»

Gertrud förstod, att modern trodde, att det spökade efter dansen. Och om mor Stina finge den tron, så var det slut med all dans vidare för Gertrud.

»Nu går jag dit upp och ser efter hvad det är,» sade Gertrud, men mor Stina grep henne i kjolen. — »Vet jag, om jag törs låta dig gå?» — »Åjo mor, det är bäst att taga reda på hvad det är!» — »Då ska vi åtminstone gå båda två.»

De smögo sig mycket tysta uppför trappan. Dörren tordes de ej öppna, utan mor Stina böjde sig ned och tittade in genom nyckelhålet.

Mor Stina stod där länge, en gång lät det, som om hon skrattade. »Hvad är det, mor?» frågade Gertrud. — »Du kan se själf, men var tyst bara.»

Gertrud böjde sig ned och såg in. Bord och bänkar, som eljes upptogo hela rummet voro sammanflyttade, det dammade förfärligt, och midt i dammet for Ingmar Ingmarsson omkring med en stol i famnen.

»Har Ingmar blifvit tokig?» utbrast Gertrud. — »Tyst,» sade modern och drog henne med sig utför trappan igen. »Det är nog så, att han håller på att lära sig dansa. Han vill väl lära sig, så att han kan dansa i lekstugan,» fortfor hon och småmyste.

Modern började skratta, så att hon skakade. — »Han hade så när skrämt lifvet af mig,» sade hon. »Gudskelof, att han ock kan blifva ung en gång.» Och så, då hon skrattat ut: »Nu säger du inte ett ord till

någon människa om detta, du Gertrud.»

Så blef det lördagskväll, och de fyra unga stodo på skolhusets trappa färdiga att gå. Mor Stina höll på att mönstra dem, de voro så granna, att det lyste om dem. Gossarna buro gula sämskskinnsbyxor och gröna vadmalsvästar med röda ärmar. Gertrud och Gunhild hade vida, pösande, hvita ärmar, stora, rosiga halsdukar täckte nästan hela lifvet, kjolarna voro randiga med en bård af rödt kläde, förklädena stora och lika rosiga som halsdukarna.

Medan de fyra vandrade framåt i den vackra vårkvällen, voro de till en början helt tysta. Gertrud såg ibland förstulet på Ingmar och tänkte på hur han arbetat för att lära sig dansa. Hur det nu kom sig, om det var vid minnet af Ingmars dans, eller därför att hon skulle gå bort till en lekstuga, så blefvo hennes tankar lätta och fagra, och hon lagade så, att hon blef en smula efter de andra för att få gå i ro och drömma. Hon satte ihop en liten historia om hur det hade kunnat gå till, då de nya bladen kommit på träden.

Hon tänkte, att det nog hade fallit sig så, att löfträden, som hela vintern hade stått och sofvit i frid och ro, plötsligen hade börjat drömma. De hade då drömt, att det var fullfärdig sommar. De sågo ängarna klädda med vajande säd och grönt gräs, rosenbuskarna blänkte af nyutslagna rosor, åar och träsk höljde sig med näckrosblad, stenarna voro gömda under krypande linnea, och skogsbotten var täckt med skogsstjärnor. Och midt ibland allt detta, som var klädt och skyldt, sågo träden sig själfva nakna och bara, och de började blygas öfver sin nakenhet, som man så ofta gör i drömmen.

Löfträden tyckte i sin förvirring, att alla gjorde narr af dem. Humlorna kommo surrande och hånade dem, skatorna skrattade ut dem, och de andra fåglarna sjöngo smädesånger. Hvar skola vi få något att kläda oss med? tänkte träden alldeles i förtviflan. Men de ägde ej ett skylande blad hvarken på gren eller kvist, och ångesten blef så häftig, att de vaknade.

Då de sågo sig omkring alldeles omornade, tänkte de genast: — Gudskelof, att det bara var en dröm. Här är det visst ingen sommar. Det var för väl, att vi ej ha försofvit oss.

Men då de sågo sig bättre om, märkte de, att sjöarna voro öppna. Sippor och gräs höllo på att krypa upp ur jorden, och safven fräste och skummade under deras egen bark. »Vår är det emellertid, om det än inte är sommar,» sade löfträden, »det var bra, att vi blefvo väckta. Nu ha vi sofvit nog för i år, nu måste vi sätta på oss kläderna.»

Och så hade björkarna i all hast sändt ut små, gulgröna, kådiga blad, medan lönnarna tillsvidare klädde sig bara med grön blom. Alarnas blad kommo fram så ofärdiga och skrynkliga, att de voro lika missfoster, men pilbladen gledo ut ur knopparna släta och välskapade från första stund.

Gertrud gick och smålog, medan hon tänkte detta och önskade bara, att hon hade varit ensam med Ingmar för att få tala om alltsammans för honom.

De hade lång väg att gå ända upp till Ingmarsgården, det var mer än en timmes vandring. De följde älfstranden, och Gertrud gick hela tiden en smula efter. Nu lekte tankarna kring det röda skenet från solnedgången, som flammade än öfver älfven, än öfver stranden. Gråa albuskar och ljusgröna björkar insveptes af skimret, stodo och lågade ett ögonblick och återtogo lika snabbt sin naturliga färg.

På en gång blef Ingmar stående stilla. Han bröt af midt i något han höll på att säga och kunde ej få fram ett ord. »Hvad står på?» frågade Gunhild. Ingmar stod och såg framför sig alldeles blek. De andra sågo ingenting annat än en vid slätt, rutad af åkerfält och omgifven af höjder. Midt på slätten låg en stor bondgård. I samma ögonblick föll det röda solnedgångsljuset på gården, alla fönster blänkte, och de gamla taken och väggarna glänste klarröda.

Gertrud kom snabbt fram, kastade en hastig blick på Ingmar och drog de andra med sig. — »Vi ska inte fråga honom något om detta,» hviskade hon. »Det där stället är Ingmarsgården, han har visst svårt att se den. Han har ej velat gå hem på de sista två åren, alltsedan han blef fattig.» Vägen, som de hade att gå, löpte tvärsöfver slätten, förbi gården fram till Stark Ingmars stuga i skogsbrynet.

Ingmar kom snart efter de andra och ropade åt dem: »Det är bättre att gå den här vägen.» Han förde dem in på en gångstig, som slingrade sig längs skogsbrynet och ledde till torpet utan att beröra själfva gården.

»Du Ingmar känner väl Stark Ingmar?» frågade Hök Gabriel Mattsson. — »Ja, nog voro vi goda vänner förr i världen.» — »Vet du, om det är sant, att han kan trolla?» frågade nu nämndemans Gunhild. — »Ånej,» sade Ingmar, men litet dröjande, som om han till hälften trodde. — »Du kan gärna tala om hvad du vet,» fortfor Gunhild. — »Skolmästarn har sagt, att vi ej skola tro på sådant.» — »Skolmästarn kan ej förbjuda någon människa, att se hvad hon ser, och tro hvad hon vet.»

Ingmar fick stark lust att tala om hemmet. Alla minnen från barndomsåren trängde sig på honom, då han såg den gamla gården.

»Jag kan tala om för er något, som jag själf varit med om,» sade han.

»Det var en vinter, då far och Stark Ingmar arbetade med kolmilor långt borta på skogen. Då julen kom, erbjöd sig Stark Ingmar att stanna ensam vid milorna, så att far skulle få gå hem öfver helgen. Det blef ock bestämdt så, och på julafton skickade mig mor till skogen med julmat till Stark Ingmar.

»Jag gick tidigt och kom upp på kolbottnen vid middagstiden. Just som jag kom, hade far och Stark Ingmar fått en mila färdig, de hade slagit ut den, alla de heta kolen voro utbredda på marken för att svalna. Det rök ur kolhögen, och där kolen lågo tätt intill hvarandra, ville det fatta eld, och detta fick ej ske. Det var den farligaste stunden under hela kolningen. Far sade ock, så snart han fick se mig: — Jag är rädd för att du får gå ensam hem igen, Ingmar. Jag kan inte lämna Stark Ingmar med detta.' Stark Ingmar gick på andra sidan kolhögen midt i värsta röken. — 'Åjo, nog kan du gå, Stor Ingmar, jag har redt mig med värre saker.'

»Om en stund började det dock ryka mindre ur kolen. 'Nu skall jag se, hvad det är för julamat mor Brita skickat mig,' sade Stark Ingmar och tog ifrån mig matsäcksknytet. 'Kom nu, skall du få se hur fin bostad vi ha, far din och jag,' sade han. Han visade mig kojan, där far och han bodde. Till bakvägg hade den en stor sten, men eljes voro väggarna af granris och slånor. — 'Ja, ja, gossen min,' sade Stark Ingmar, 'du trodde nog inte, att far hade ett sådant kungligt slott att bo i i skogen. Här skall du få se på väggar, som hålla ute köld och yrväder,' sade gubben och stack armen rätt ut genom riset.

»Far kom efter och skrattade. De voro båda svarta af sot och luktade af den sura milröken, men aldrig har jag sett far så glad och skämtsam. Ingen af dem kunde stå rak därinne, och där fanns bara ett par risbäddar och ett par stenar, där det brann en eld, men de voro stornöjda. De satte sig bredvid hvarandra på granrisbädden och öppnade matknytet. 'Jag vet inte, om du får något med,' sade Stark Ingmar till far, 'detta är min julamat.' — 'Du får vara barmhärtig, eftersom det är julafton,' sade far. — 'Ja, då kan man inte låta en stackars kolargubbe svälta,' sade Stark Ingmar.

»Så där gingo de på, det var litet brännvin med också, och jag förundrade mig, att människor kunde vara så glada åt mat och dryck. — 'Du får tala om för mor,' sade Stark Ingmar till mig, 'att Stor Ingmar ätit upp all maten för mig. Hon får sända mer i morgon.' — 'Jag ser, att det är ett sant ord,' sade jag.

»I detsamma ryckte jag till vid det, att det sprattlade litet i eldstaden, det lät närmast, som om någon hade kastat småstenar mot hällen, där elden brann. Far märkte det inte, men Stark Ingmar sade genast: 'Jaså, jaså, står det så till.' Men han fortfor att äta. Då prasslade det på nytt, mycket häftigare. Ingenting såg jag, men

det var, som om de kastat en handfull sten in i elden. ’Jaså, jaså, är det så brådt,’ sade Stark Ingmar och gick ut. ’Ja, det är nog eld i kolen,’ ropade han, ’men sitt stilla du, Stor Ingmar, jag kan sköta det ensam.’ Far och jag sutto tysta, ingen af oss hade lust att säga något.

»Så kom Stark Ingmar in, och nu började skämtet på nytt.

»’En så glad jul, tror jag inte jag haft på åratal,’ sade han. Just som han sade det, hördes det där prasslandet än en gång. ’Jaså, jaså, står det så till nu igen,’ sade han. Han gick ut, och det var eld i kolen på nytt. Då han kom tillbaka, sade far: ’Nu ser jag, att du har så god hjälp, att du kan reda dig ensam här på kolbotten.’ — ’Ja, gå du tryggt hem och håll helg, Stor Ingmar, här finnas nog de, som hjälpa mig.’ Och så gingo vi hem, far och jag, och allt gick bra, och aldrig hvarken förr eller senare har någon mila kommit i brand för Stark Ingmar.»

Gunhild tackade Ingmar för hans berättelse, men Gertrud gick tyst, som om hon blifvit rädd. Det hade skymt på nu en smula. Allt, som nyss varit rödt, hade blifvit blått och grått, endast inne i skogen syntes ett och annat vårblankt blad, hvilket lyste som det röda ögat på ett troll.

Gertrud var alldeles häpen öfver Ingmar, som talat så långt och så länge. Hon kunde ej låta bli att tycka, att han höjde litet på hufvudet och gick med fastare steg. Han har blifvit som en annan, sedan han kommit in på hemmarken, tänkte hon. Gertrud visste ej, hvarför detta vållade henne oro, hvarför hon rakt ej tyckte om det. Hon ryckte dock genast upp sig samt började skämta med Ingmar och fråga om han skulle dansa.

Ändtligen voro de framme vid en liten grå stuga. Det var ljus tändt därinne, de små fönstren släppte väl in för knapp dager. Det ljöd fiolspel emot dem och tramp af dans, men ändå stannade flickorna och undrade. — »Är det här? Kan någon dansa här?»

De tyckte, att stugan knappt kunde rymma ett enda par.

»Å,» sade Gabriel, »gå på ni! Stugan är ej så liten, som den ser ut.»

Dörren var öppen, och där utanför stodo ungdomar, som dansat sig glödvarma. Kullorna viftade sig med hufvuddukarna, masarna kommo ut och drogo af sig de svarta, korta tröjorna för att dansa i de klargröna västarna, med de röda ärmarna.

De nykomna trängde sig genom folkhopen, som stod vid dörren, och kommo in i stugan. Den första de sågo, var Stark Ingmar. Han var en liten, tjock man med stort hufvud och långt skägg. Han är nog släkt med tomtar och troll, tänkte Gertrud. Gubben stod i spisen och spelade, det var väl för att ej vara i vägen för de dansande.

Stugan var större än den sett ut. Men den var fattig och förfallen, de nakna timmerväggarna voro maskstungna och takbjälkarna voro svarta af rök. Där funnos hvarken gardiner för fönstren eller duk på bordet. Det märktes, att Stark Ingmar var en ensam man. Hans barn hade rest ifrån honom till Amerika. Det var gubbens enda nöje i hans ensamhet att locka ungdomen till sig om lördagskvällarna med sitt fiolspel.

I stugan var det halfmörkt och kvaft, par vid par hvirflade om där. Gertrud blef först andlös och ville skynda ut igen, men så stannade hon vid omöjligheten att komma bort genom människomuren.

Stark Ingmar spelade taktfast och säkert, men då Ingmar Ingmarsson kom in genom dörren, skar han i med stråken, så att alla strängarna skorrade och de dansande stannade. »Nej, nej,» ropade han då, »det var ingenting, dansa på bara!»

Ingmar lade armen om Gertruds lif för att dansa ut, och Gertrud blef förstås mycket förvånad öfver att han

ville dansa. Men så blefvo de stående, ty paren följde hvarandra så tätt, att ingen kunde komma in mellan dem, som ej varit med från början.

Gubben Stark Ingmar afbröt på nytt, knackade med stråken mot spiselkransen och sade med myndig röst: »Här skall vara plats för Stor Ingmars son, då det dansas i min stuga.» Alla vände sig nu för att se på Ingmar, han blef blyg och kom ej ur fläck. Då måste Gertrud taga ett raskt tag i honom och draga honom ut på golfvet.

Så snart dansen var ändad, kom torparen fram och hälsade. Då Ingmar lade sin hand i hans, låtsade gubben blifva ängslig och rädd och släppte den genast. — »Oj, oj,» sade han, »akta de där fina skollärarhänderna. En ovårdsam karl som jag kunde lätt klämma sönder dem.»

Han tog Ingmar och hans sällskap fram till bordet, och dref bort några gamla bondkvinnor, som sutto där och fröjdade sig åt dansen. Härpå gick han fram till ett skåp och hämtade bröd, smör och svagdricka. »Jag bjuder eljes aldrig,» sade han, »de andra få nöja sig med dans och spel, men Ingmar Ingmarsson skall väl äta en bit mat under mitt tak.»

Medan de unga åto, drog han fram en liten trebent stol, satte sig midt framför Ingmar och stirrade på honom. — »Och det är du, som skall bli skollärare,» sade han. Ingmar satt en stund med ögonlocken fällda. Det ryckte litet i läppen, som om han haft lust för att skratta, men han svarade ganska sorgset: »De ha intet bruk för mig hemma.» — »Ha de intet bruk för dig?» sade gubben. »Hur vet du, när gården behöfver dig? Eljas lefde i två år. Hvem vet hur länge Halfvor får lefva?» — »Halfvor är en frisk och stark karl,» sade Ingmar. — »Nog vet du, att Halfvor flyttar från gården och lämnar dig den, så snart du kan köpa igen den.» — »Han vore väl galen, om han flyttade från Ingmarsgården, sedan han väl fått den i sin hand.»

Under detta satt Ingmar och bröt på bordkanten. Det var ett simpelt furubord med tjock skifva, det knakade plötsligen till, Ingmar hade brutit loss ett stycke af hörnet. Stark Ingmar satt med handen lyftad och talade. — »Aldrig lämnar han dig gården, om du blir skollärare.» — »Menar du det?» — »Menar, menar,» sade gubben, »det hörs hur du blifvit uppfostrad. Har du någonsin följt en plog?» — »Nej,» svarade Ingmar. — »Har du vaktat en mila, har du fällt en storfura?» — Ingmar satt där lika saktmodig, men bordkanten knakade under hans fingrar. Ändtligen blef gubben uppmärksam och teg med ens. — »Jaså, jaså,» sade han, då han såg hur bordet splittrades, »jag får visst taga dig i hand än en gång, jag.» Han tog upp några af träflisorna och passade in dem. »Sicken en, du kan ju fara på marknader och visa dig för pengar. Din skojare,» sade han och slog Ingmar på axeln, »du är just lik till att bli skollärare.»

I ett nu var han borta i spisen igen och började spela. Det kom nu helt annan kraft i spelet. Han stampade takt med foten och satte en förfärlig fart i dansen. »Det här är ung Ingmars polska!» ropade han. »Ho hej, nu dansar hela stugan för ung Ingmar!»

Gertrud och Gunhild voro båda vackra, de fingo dansa alla danser. Ingmar dansade ej mycket. Han stod mest och talade med några af de äldre karlarna högst uppe i rummet. Mellan danserna samlade sig en hel mängd människor omkring Ingmar, som om det gjort dem glädje bara att se på honom.

Gertrud tyckte, att Ingmar alldeles glömde bort henne, och detta gjorde henne ängslig. Nu märker han nog, att han är Stor Ingmars son, och jag bara skolmästarns Gertrud, tänkte hon.

Hon tyckte själf det var underligt, att hon kände detta så bittert.

Mellan danserna gick ungdomen ut i vårnatten, som var bitande kall, det var lätt att bli afkyld. Det var ganska mörkt, och som ingen hade lust att gå hem, sade alla: »Vi måste dröja en liten stund ännu, innan vi gå. Månen kommer väl upp, nu är det för mörkt.»

En gång då Ingmar stod med Gertrud utanför dörren, kom torparen och förde bort honom. »Kom, skall jag visa dig något,» sade han.

Han tog Ingmar vid handen och ledde honom genom ett busksnår tätt bakom stugan. — »Stå nu stilla och se ned,» sade han. Ingmar såg ned i en klyfta, på hvars botten blänkte något otydligt hvitt. — »Det är visst Långforsen,» sade han. — »Lita på det, att det är Långforsen,» sade torparen, »men hvad tror du, att en sådan fors är nyttig till.» — »Man kunde väl sätta upp såg eller kvarn där,» sade Ingmar. Gubben började skratta, han klappade och knuffade Ingmar, så att han nästan knuffat honom ned i forsen. — »Men hvem skall bygga såg här, hvem skall bli rik här, hvem skall köpa igen Ingmarsgården?» — »Ja, jag undrar just,» sade Ingmar. Torparen började göra reda för en stor plan, som han tänkt ut. Ingmar skulle öfvertala Tims Halfvor att sätta upp en såg i forsen och sedan arrendera den af honom. Gubben hade ej haft någon annan tanke han i flera år än att fundera ut ett sätt, hvarpå Stor Ingmars son kunde komma åter till rikedom.

Ingmar stod stilla och såg ned i forsen. — »Nej kom nu, ska vi gå in och dansa igen,» sade Stark Ingmar. — Ingmar rörde sig ej, och gubben väntade tålmodigt. Om han är af den rätta sorten, tänkte han, svarar han ej på detta hvarken i dag eller i morgon. Gammalfolket får lof att ha tid på sig.

Medan de sålunda stodo där, fingo de höra skarpt, ilsket skall såsom af en hund, som dref långt uppe i skogen. — »Hör du något, Ingmar?» frågade torparen. — »Ja, det är hund ute och drifver,» sade Ingmar. De hörde hur skallet kom närmare, det kom emot dem, som om drefvet skulle gå fram rätt öfver stugan. Gubben fattade Ingmar om handleden. — »Kom nu,» sade han, »Skynda dig in, säger jag dig!» — »Hvad är det?» sade Ingmar. — »Kom in!» svarade torparen. »Var tyst och kom in!»

Medan de sprungo de få stegen fram till stugan, hördes det gläfsande skallet alldeles inpå dem. — »Hvad är det för en hund?» frågade Ingmar gång på gång. — »In med dig, bara in med dig!» Torparen skuffade in Ingmar i den lilla förstugan, själf blef han stående på tröskeln och började draga till sig förstugudörren. — »Om någon af er är ute,» ropade han med stark röst, »så kom in!» Han stod och höll dörren på glänt, människor kommo springande från alla håll. — »Bara in med er,» ropade han, »bara in med er!» Han stod och stampade af otålighet.

Under tiden blefvo människorna inne i stugan allt ängsligare, alla ville veta hvad det var, som stod på. Ändtligen var den sista inne, och torparen lade hasp och krok för förstugudörren. — »Ä’ ni galna, som löpa ute, då berghunden hörs?» sade han. I detsamma hördes skallet tätt inpå stugan, det gick rundt om den flera gånger, ett starkt, ohyggligt skall. — »Är det inte en riktig hund?» frågade en dräng. — »Du kan gå ut och locka på honom, om du har lust, du Nils Jansson.»

Alla tystnade för att lyssna efter skallet, som gick rundt, rundt utan uppehåll. De tyckte, att det började låta hemskt och förfärligt, det for rysningar genom dem, och många blefvo likbleka. Ånej, detta var inte en vanlig hund, det hördes nog. Det var allt något otyg, som hade sluppit löst från helvetet.

Den lille torpargubben var den ende, som rörde sig. Han drog först igen spjället, sedan gick han och släckte ljusen. — »Nej, nej,» sade kvinnfolken, »släck inte!» — »Ni ska låta mig ställa, som det är bäst för oss alla,» sade gubben. En af dem grep tag i hans rock. — »Den där berghunden, är han farlig?» — »Inte han,» sade gubben, »men det, som kommer efter.» — »Hvad kommer efter?» Gubben stod stilla och lyssnade. — »Vi ska vara tysta nu allesammans,» sade han.

Det blef genast så stilla, att man ej hörde ett andetag. Skallet gick än ett hvarf rundt om stugan. Därpå aftog det i styrka, och man kunde följa med hur hunden jagade ned öfver Långforsmyren och upp i bergen på andra sidan dalen. Så blef det alldeles tyst.

Då var det en karl, som ej kunde låta bli att säga: »Nu är hunden borta.» Utan ett ord sträckte Stark Ingmar

ut armen och gaf honom ett slag öfver munnen. Därmed blef det stilla igen.

Långt bortifrån, ända uppe från höjden af Klackberget hördes en stark ton. Det var som en vindstöt, men det kunde också vara en hornlåt. Så hördes det en och åter en utdragen ton, så buller och tramp och frustande.

Det kom farande ned från berget med starkt dån. De hörde, då det var i bergsluttningen, de hörde, då det var i skogsbrynet, de hörde, då det var öfver dem. Det var likt en åska, som kom rullande fram på jordytan, det var som om hela berget kom farande och tågade ned i dalen. Och då det var alldeles inpå dem, böjde alla ned sina hufvuden och drogo in skuldrorna. Det krossar oss, tänkte de, det krossar oss.

Men hvad de kände, var ej så mycket dödsfruktan, som fasan för att det kunde vara afgrundsfursten, som drog fram genom natten med all sin makt. Det, som skrämde mest, var detta, att de midt under larmet hörde skri och klagolåt. Det hväste och hven, det skrattade och tjöt, det gnisslade och pep. Då det, som nyss förnams som en stor åska, nu var alldeles framme och inpå dem, hörde de, att det bestod af jämmer och hot, af gråt och ilska, af skrällande hornlåt, af sprakande eld, af gastars tjut, af djäflars hånskratt, af stora vingars susning.

De kände, att allt ondt i afgrunden var lössläppt denna natt och kom störtande öfver dem.

Hela marken darrade, och stugan vacklade ett ögonblick, som om den skulle falla.

Det var som om hästar togo sats öfver stugan, deras hofvar slogo dånande mot takåsen, som om gastar tjutande foro förbi knutarna, som om läderlappar och ufvar med tunga vingslag störtade mot skorstenen.

Medan detta varade, lade någon sin arm om Gertruds lif och drog henne ned på knä. Och hon hörde Ingmar hviska: »Vi skola falla på knä, Gertrud, och bedja till Gud.»

Ögonblicket förut hade Gertrud trott, att hon skulle dö, så förfärlig var den skräck som gripit henne. Det gör mig ingenting, att jag skall dö, tänkte hon, men det gräsliga är, att det ondas makt är så öfver oss och inpå oss.

Men ej förr kände Gertrud Ingmars arm om sitt lif än hennes hjärta åter började slå, och den stela domningen i hennes kropp upphörde. Hon tryckte sig tätt, tätt intill honom. Bara han höll henne intill sig, var hon inte rädd. Det var märkvärdigt, han var väl rädd själf, men ändå strömmade en sådan trygghet ut från honom.

Så ändtligen aftog oväsendet, och de hörde det draga bort. Det tog samma väg, som hunden nyss, ned öfver Långforsmyren och upp i skogshöjderna under Olofshättan.

Men likafullt förblef det stilla och tyst i Stark Ingmars stuga. Ingen rörde sig, ingen sade något, det var som om ingen mäktade.

Stundom kunde man tro, att skräcken hade utsläckt allt lif, stundom hörde man af ett häftigt andetag, att det ändå fanns någon som lefde.

Men ingen rörde sig på länge, länge. Somliga stodo upprätta, stödda mot väggarna, andra hade sjunkit ned på bänkarna, de flesta lågo på golfvet i ångestfull bön. Alla förblefvo orörliga, förlamade af skräck.

Så gick timme efter timme, och under tiden var det mången, som rannsakade sin själ och beslöt, att han ville lefva ett nytt lif, närmare Gud och längre från hans fiender. Ty hvar och en af de närvarande tänkte: Det är för något jag gjort, som detta kommit öfver oss. Detta har skett för mina synders skull. Jag hörde nog hur de, som foro förbi, ropade mig och hånade och skreko ut mitt namn.

Men hvad Gertrud angår, tänkte hon endast: Nu vet jag, att jag aldrig kan lefva skild från Ingmar, utan alltid måste vara tillsammans med honom för den trygghetens skull, som utgår från honom.

Så småningom började det dagas, det svaga gryningsljuset trängde in i stugan och belyste de många bleka ansiktena.

En och annan fågel hördes kvittra. Stark Ingmars ko bölade efter mat, och hans katt, som under dansnätterna aldrig sof i stugan, kom och jamade utanför dörren.

Men ingen rörde sig, förrän solen rann upp bakom de östra bergen. Då smög sig en efter annan bort, utan att säga ett ord eller bjuda farväl.

Utanför stugan möttes de bortgående af förödelsens styggelse. En stor gran, som stått tätt vid ingången, hade bräckts vid roten och fallit, riskvistar och gärdesgårdsstörar lågo kringströdda på marken, ett par flädermöss och ugglor hade krossats mot stugväggen.

Allt uppåt Klackberget syntes en bred väg, där alla träd voro kullstörtade.

Ingen vågade länge betrakta detta, utan alla skyndade ned mot bygden.

Men allt medan de gingo, vaknade morgonen omkring dem. Det var söndag, och folk kom sent upp, men en och annan var dock ute för att ge boskapen mat. Ur en stuga kom en gubbe med kyrkrocken, som han vädrade och borstade. Ur en annan kommo far, mor och barn färdigklädda, de skulle väl gå bort och hälsa på i nästa socken.

Det var en stor tröst, att se människorna så lugna och ovetande om det förfärliga, som händt i skogen under natten.

Ändtligen kommo de ned till älfven, där boningshusen stodo tätare, kommo ända ned till kyrkbyn. De blefvo glada att få se kyrkan och allt det andra. Det var en stor tröst, att allt härnere var sig så likt. Skylten på handelsboden gnisslade som den brukade. Hornet på postkontoret satt på sin plats, och gästgifvarens hund sof som vanligt utanför sin koja.

Det var också en tröst att se en liten häggbuske, som slagit ut, sedan de sist gått förbi, och de gröna bänkarna, som sent i går kväll måtte ha blifvit utställda i prostgårdsträdgården.

Allt detta var obeskrifligt lugnande. Men i alla fall vågade ingen tala, förrän hemmet var uppnådt.

Då Gertrud stod på skolhusets trappa, sade hon till Ingmar:

»Nu, Ingmar, har jag dansat för sista gången.»

»Ja,» svarade Ingmar, »jag också.»

»Och Ingmar,» sade hon, »du skall bli präst, inte sant, du? Eller om du inte kan bli präst, så skall du åtminstone bli skollärare. Det finns så mycket af mörkrets ondskap att strida emot.»

Ingmar ställde sig att betrakta Gertrud. »De där rösterna, Gertrud,» frågade han, »hvad sade de till dig?»

»De sade, att jag var kommen i syndens garn, och att djäflarna skulle komma att gripa mig, därför att jag tyckte, att det var så roligt att dansa.»

»Nu skall jag säga dig, hvad jag hörde,» sade Ingmar. »Jag tyckte, att alla de gamla Ingmarssönerna hotade och förbannade mig, därför att jag ville blifva något annat än en bonde och arbeta med annat än med skogen

och jorden.»

Hellgum.

Den natten, då ungdomen dansade hos Stark Ingmar, var Halfvor borta, och Karin Ingmarsdotter låg ensam i lillkammaren. Midt i natten hade hon en svår dröm. Hon drömde, att Eljas lefde och att han höll ett stort dryckesgille. Hon hörde honom från storstugan, där han klingade med glas och gapskrattade och sjöng dryckesvisor.

Hon tyckte, att han och hans kamrater ställde till allt värre och värre oväsen, och till slut lät det, som om de skulle slå sönder både bänkar och bord. Härvid blef hon så förfärad, att hon vaknade.

Men fastän Karin var vaken, fortfor larmet omkring henne. Marken skalf, fönsterna riste, tegelpannorna foro af taken, de gamla päronträden vid gafveln piskade huset med sina styfva grenar.

Det var som om det vore morgonen till den yttersta dagen.

Just då oväsendet var som häftigast, sprang en ruta, och glasbitarna foro klirrande mot golfvet. En stark vind kom hväsande in i rummet, och Karin hörde ett skratt alldeles invid sitt öra, just samma skratt, som hon hört nyss förut i drömmen.

Karin trodde, att hon skulle dö. Så stark skräck hade hon aldrig erfarit. Hjärtat stannade, och hela kroppen blef kall och stel som is.

Oväsendet aftog rätt hastigt, och Karin återkom till lif. Den kalla nattluften svepte genom kammaren, och om en stund beslöt hon sig för att gå upp och stoppa igen hålet i rutan. Men då hon steg ur sängen, veko sig benen under henne, och hon märkte, att hon ej kunde gå.

Karin kallade ej på hjälp, utan lade sig ned helt stilla. Jag kan nog gå, då jag kommer till lugn igen, tänkte hon. Om en stund gjorde hon ett nytt försök. Men båda benen voro alldeles utan kraft och styrsel. Hon kunde ej stödja på dem, utan blef liggande bredvid sängen.

Så snart folket kom i rörelse på morgonen, blef doktorn efterskickad. Han anlände snart, men kunde ej förstå hvad det var, som kommit öfver Karin. Hon var hvarken sjuk eller lam. Han trodde, att alltsammans vållats af skrämseln. »Karin blir nog snart bra igen,» sade han.

Karin hörde på doktorn utan att säga ett ord. Hon visste, att Eljas hade varit inne i rummet under natten och att det var han, som gjort henne detta. Hon visste också, att hon aldrig skulle bli återställd.

Hela förmiddagen satt Karin tyst och grubblade. Hon sökte fundera ut hvarför Gud tillåtit, att denna hemsökelse kommit öfver henne. Hon gick strängt tillrätta med sig själf, men kunde ej finna, att hon begått någon synd, som förtjänat så hårdt straff. Gud är orättvis mot mig, tänkte hon.

På eftermiddagen reste Karin till Storms missionssal, där predikant Dagson talade på den tiden. Hon hoppades, att Dagson skulle förklara för henne hvarför hon blifvit så hårdt straffad.

Dagson var en omtyckt talare, men aldrig hade han haft så många åhörare som den aftonen. Kära då, hvad det var för en folksamling nere vid missionssalen! Och ingen talade om något annat än det, som hade händt under natten i lekstugan.

Hela menigheten hade blifvit uppskrämd, och nu hade den kommit samman för att få höra ett sådant kraftigt Guds ord, som kunde drifva bort skräcken.

Inte fjärdedelen af de närvarande kunde komma in i huset, men dörrar och fönster stodo på vid gafvel, och Dagson hade en så stark stämma att äfven de utanför stående kunde höra.

Predikanten visste hvad som händt, och hvad människorna trånade efter. Han började sitt tal med förskräckliga ord om helvetet och om afgrundens furste. Han påminde om den, som smyger omkring i mörkret för att fånga själar, som lägger ut lastens snara och syndens lockelse.

Människorna ryste och sågo världen uppfylld af djäflar, som frestade och lockade. Allt var synd och fara. De vandrade på falluckor, de voro som vilda skogens djur, de pinades och hetsades.

Då Dagson talade om detta, for hans röst genom salen som en vildt hvinande vind, och hans ord voro som eldslågor.

Alla, som hörde Dagsons tal, tyckte att det var likt en skogsbrand. Med alla dessa djäflar och all rök och eld, förnam man det så, som då skogen brinner omkring en, då elden kryper fram i mossan, där man trampar, och rökmoln vältra fram i luften, som man skall andas, då värmen sveder ens hår, och dånet af branden fyller öronen, och gnistor vilja sätta eld på ens kläder.

Dagson jagade människorna fram på detta sätt, genom eld och rök och förtviflan. Eld hade de framför sig, eld bakom sig och eld på alla sidor, man såg intet annat, än att man måste förgås.

Men genom all denna förfäran förde han dem fram till en grön plats i skogen, där allt var lugn och svalka och trygghet. Midt på den blommande skogsängen satt Jesus, han sträckte upp sina armar öfver de flyende och jäktade människorna, och de lade sig ned vid hans fötter, och all fara var öfver, och det fanns ej mer nederlag eller förföljelse.

Dagson talade, såsom han själf kände det. Bara han fick lägga sig ned vid Jesu fötter, erfor han frid och lugn och fruktade ingen af alla lifvets farligheter.

Efter Dagsons tal uppstod liflig rörelse. Flera gingo fram och tackade honom, medan deras ansikten öfverströmmades af tårar. De sade, att de af denna predikan hade blifvit väckta till en rätt tro på Gud.

Men Karin Ingmarsdotter satt orörlig, och då Dagson slutat, lyfte hon de tunga ögonlocken och såg på honom, som om hon förebrådde honom, att han ingenting kunnat gifva henne.

I detsamma ropade en stark stämma utanför missionssalen, så högt att hela församlingen hörde orden:

»Ve, ve, ve öfver dem, som gifva stenar i stället för bröd! Ve, ve, ve öfver dem, som gifva stenar i stället för bröd!»

Karin kunde ej se den, som talade, hon måste sitta stilla, medan de andra rusade ut.

Sedan kom hennes husfolk och sade henne, att den, som ropat, hade varit en hög, mörk man, som ingen kände. Han och en vacker, ljus kvinna hade kommit åkande framåt vägen i en skjutskärra midt under föredraget. De hade stannat och lyssnat och just i samma ögonblick, som de skulle fara vidare, hade mannen rest sig upp och talat.

Somliga hade tyckt sig känna igen kvinnan. Hon skulle vara en af Stark Ingmars döttrar, som hade rest till Amerika och blifvit gift där, och karlen skulle då vara hennes man. Men det var ej så lätt att känna igen den, som man sett som ung tös i den vanliga sockendräkten, då hon kom tillbaka vuxen och klädd i stadskläder.

—

Karin hade samma tankar om Dagson som den främmande, det kunde man märka däraf att hon aldrig mer for till missionssalen.

Längre framåt sommaren, då en af baptisternas predikanter kom till socknen och predikade och döpte, hörde hon honom, och då frälsningsarmén äfven började hålla möten i kyrkbyn, lät hon föra sig till ett af dessa.

En stor, andlig rörelse gick genom socknen. Vid alla möten skedde väckelser och omvändelser. Alla människor tycktes finna hvad de trånade efter.

Men ingen af dem, som Karin hörde, kunde lära henne att försona sig med den straffdom, som Gud låtit komma öfver henne.

*

Birger Larsson hette en smed, som hade sin smedja vid landsvägen. Smedjan var liten och mörk med en glugg i stället för fönster och en låg dörr. Birger Larsson förfärdigade grofva knifvar, lagade lås, satte på hjulringar och skodde slädmedar. Då han intet annat arbete hade, smidde han spik.

En sommarkväll rådde stor brådska i smedjan. Birger Larsson själf stod vid ett städ och plattade till spikhufvuden. Hans äldste son stod vid ett annat, hamrade ut järnten efter järnten och klippte af dem. En af sönerna drog blåsbälgen, en släpade fram kol, vände på järnen, som lågo i ässjan för att hvitglödgas och bar fram dem till smederna. Den fjärde af sönerna var endast sju år, han plockade upp de färdiga spikarna, kylde dem i en vattenho och band dem samman i buntar.

Midt under arbetet kom en främmande och ställde sig i dörröppningen. Det var en hög, mörk man, han måste nära nog böja sig dubbel för att kunna se in.

Birger Larsson höll upp med arbetet för att få veta hvad den nykomne önskade.

»Ni får ej taga illa upp, att jag tittar in, fast jag ej har något ärende,» sade mannen. »Jag har själf varit smed i ungdomen, och därför har jag svårt att gå förbi en smedja utan att se på arbetet.»

Birger Larsson lade märke till att den främmande hade stora, seniga händer, riktiga smednäfvar.

Smeden började spörja den främmande om hvem han var och hvarifrån han kom. Karlen svarade vänligt utan att röja sig. Birger fann honom klok och tyckte om honom. Han gick ut ur smedjan med honom, stod på svarta smedbacken och skröt med sina söner. Han hade haft svåra dagar, sade han, innan sönerna vuxit upp, så att de kunde bistå honom med arbetet. Men nu då de alla hjälptes åt, gick det godt. — »Du skall få se, att om några år är jag en rik man,» sade Birger.

Främlingen log en smula och sade, att det fägnade honom, att Birger hade så god hjälp af sönerna. — »Nu vill jag fråga dig om något,» fortfor han, lade sin tunga hand på Birgers axel och såg honom djupt in i ögonen. »Då du har så god hjälp af dina söner i världsliga ting, låter du dem väl också bistå dig i de andliga?» — Birger stirrade slött på honom. — »Jag ser, att detta var dig en ny fråga,» sade främlingen, »tänk på den, tills vi härnäst råkas.»

Han gick sin väg småleende. Birger Larsson begaf sig in i smedjan, ref sig i håret, som var styft och gult som mässing, och började åter arbeta.

Men främlingens fråga följde honom under flera dagar. Hvad var nu detta för en sak att spörja om? Det ligger något under det här, som jag ej förstår, tänkte han.

*

Det var dagen efter den, då främlingen talat med Birger Larsson, och det var nere i kyrkbyn i Tims Halfvors gamla handelsbod, som han efter sitt giftermål med Karin hade lämnat till sin svåger, Kolås Gunnar.

Gunnar var bortrest, och under tiden stod hans hustru Brita Ingmarsdotter i boden och skötte handeln.

Brita stod bakom disken vacker och ståtlig. Både namn och utseende hade hon tagit i arf efter sin mor, Stor Ingmars vackra hustru. En så vacker flicka som Brita hade aldrig vuxit upp på Ingmarsgården.

Var nu ej Brita lik gammalfolket till det yttre, så var hon dock lika rättrådig och noggrann, som någon annan i hennes släkt.

Då Gunnar var borta, skötte Brita handeln på sitt eget sätt. Om gamle korporal Fält kom försupen och darrhändt och begärde en flaska öl, sade Brita tvärt nej, och då den fattiga Kolbjörns Lena ville köpa en grann brosch, sände Brita hem henne med ett par kilo rågmjöl.

Inga barn vågade sig in i boden, då Brita regerade där, för att ödsla bort sina fattiga slantar på russin och karameller. Bondhustrun, som gått dit för att köpa af de lätta, tunna köpstadstygerna, blef hemskickad af Brita för att väfva hållbart och dugande tyg i egen väfstol.

Denna dag hade ej Brita många kunder. Hon satt ensam långa timmar. Då sjönk hon samman, stirrade långt framför sig, medan förtviflan brann i ögonen.

Ändtligen steg hon upp, sökte fram ett rep, flyttade trappstegen ur boden in i bodkammarn och gjorde i ordning en snara i en krok i taket.

Brita arbetade ifrigt, hon var snart färdig, skulle just sticka hufvudet in i snaran, då hon råkade se ned.

Dörren öppnades i detsamma, och en hög, mörk karl trädde in. Han hade kommit in i boden, utan att hon hört honom, och då han ej funnit någon där, hade han gått bakom disken och öppnat dörrn till bodkammarn.

Brita gick sakta ned för stegen. Karlen sade ingenting till henne, han drog sig tillbaka ut i boden. Brita kom långsamt efter. Brita hade ej förr sett honom, han hade svart, krusigt hår, tätt helskägg, skarpa ögon och stora, seniga händer. Han var välklädd, men han gick och rörde sig som en arbetare. Han satte sig på en trasig stol nere vid dörren och tog ej ögonen från Brita.

Bondhustrun stod stilla bakom disken, frågade ingenting, endast önskade, att han måtte gå. Karlen bara såg och såg, lät ej ögonen släppa henne en minut. Brita tyckte, att hans blickar höllo fast henne, så att hon ej kunde röra sig.

Brita blef otålig, hon sade för sig själf: »Jag kan undra hvad du tänker det hjälper, att du sitter och vaktar mig. Du kan väl förstå, att jag i alla fall gör, hvad jag vill göra, så snart jag blir ensam.»

Brita stod och höll tysta tal till mannen. »Om detta vore något, som kunde ha ett slut eller en öfvergång, skulle du gärna få hindra mig, men det är rent obotligt.»

Alltjämt satt karlen kvar och såg lika ihärdigt på henne.

»Jag skall säga dig, att det passar sig ej för oss från Ingmarsgården att hålla handelsbod,» fortsatte Brita i sina tankar. »Du kan inte tro hvad jag hade det bra med Gunnar, allt intill dess han började med handeln. Folk varnade mig nog för att gifta mig med honom. De tyckte inte om honom för hans svarta lugg och hans hvassa ögon och hans skarpa tunga. Men vi tyckte om hvarandra, ser du, och vi sade aldrig ett ondt ord till

hvarandra, ända tills Gunnar öfvertog handelsboden.

»Det är efter den tiden,» fortfor Brita i sitt tysta tal, »som det ej varit bra mellan oss. Jag vill, att han skall sköta handeln på mitt sätt. Jag kan ej tåla, att han säljer öl och vin till drinkare, och jag tycker, att han bara skall låta folk köpa hvad som är nyttigt och nödvändigt, men det tycker Gunnar är orimligt. Och vi kunna ej ge vika, hvarken han eller jag, och nu tvista vi alltid, och nu tycker han ej om mig mer, ser du.»

Hon såg på karlen med sina förvildade ögon, liksom förvånad, att han ej gaf efter för hennes böner.

»Men du kan väl förstå, att jag inte kan lefva med den skammen, att han låter länsmannen göra utpantning hos fattigt folk och taga ifrån dem den enda kon eller ett par stackars får!

»Det kan aldrig bli bra, förstår du inte det? Hvarför kan du inte gå, så att jag kan få göra slut på det?»

Men under det att karlen betraktade Brita, blef hon allt lugnare, och om en stund började hon gråta helt stilla. Hon hade blifvit rörd öfver den främmande, som satt och vaktade henne. Det var märkvärdigt gjort af en, som alls ej kände henne.

Så snart karlen märkte, att Brita grät, reste han sig och gick mot dörren. Då han stod på tröskeln, vände han sig, borrade ögonen in i Britas än en gång, harskade sig och sade med djup röst: »Gör dig själf intet ondt, ty den tiden nalkas, då du skall få lefva i rättfärdighet.»

Därmed gick han, hans steg ljödo tunga på trappan och vägen, då han aflägsnade sig.

Brita skyndade in i bodkammaren, hon tog ned snaran och lyfte stegen åter ut i boden. Sedan satte hon sig på en kista och rörde sig ej under ett par timmar.

Brita hade den känslan, att hon länge och väl hade vandrat omkring i en natt, som varit så mörk att hon ej kunnat se sin egen hand. Hon hade gått vilse, visste ej hvart hon var kommen, och för hvarje steg hon tagit, hade hon fruktat, att hon skulle störta ned i ett kärr eller en afgrund. Men nu hade någon ropat till henne, att hon ej skulle vandra vidare, utan sätta sig ned och vänta, tills det blefve dager. Hon var glad, att hon ej måste fortsätta den farliga vandringen, nu satt hon och väntade på gryningen.

*

Stark Ingmar hade en dotter, som hette Anna Lisa. Hon hade bott i Chicago i flera år, och hade blifvit gift där med en man vid namn Johan Hellgum, en svensk, som förestod en liten församling, hvilken hade en helt egen tro och lära. Dagen efter den ryktbara dansnatten kom Anna Lisa hem för att hälsa på sin gamle far, och mannen följde henne.

Hellgum använde tiden till att göra långa vandringar genom bygden. Han gjorde bekantskap med alla han mötte och språkade till en början med dem om helt hvardagliga ting, men då han skildes från en människa, lade han gärna sin stora, tunga hand på hennes axel och sade några ord till tröst eller väckelse.

Stark Ingmar såg ej mycket till mågen. Gubben arbetade det året tillsammans med unge Ingmar Ingmarsson, som flyttat hem till Ingmarsgården. De båda byggde en såg i Långforsen. Det var Stark Ingmar en stolt dag, då sågen blef färdig och den första timmerstocken klöfs till hvita plankor af de gnisslande sågbladen.

En kväll gick gubben hem från arbetet. På vägen mötte han Anna Lisa. Hon såg förskrämd ut, som om hon hade velat gömma sig.

Stark Ingmar skyndade på stegen, kom fram till stugan och blef stående med rynkad panna. Tätt vid ingången hade det i all hans tid vuxit en stor rosenbuske. Den hade varit honom kärare än hans öga, han

hade aldrig låtit någon plocka en ros eller ett blad af busken, intet ondt hade fått komma nära den.

Stark Ingmar hade aktat den så väl, därför att han visste, att det bodde underjordiskt småfolk under den.

Men nu var busken borthuggen. Det var förstås mågen, predikanten, som ej kunnat tåla den.

Stark Ingmar hade sin yxa i handen, han klämde fingrarna hårdt om skaftet, då han gick in i stugan.

Hellgum satt därinne med bibeln framför sig. Han lyfte blicken och såg Stark Ingmar djupt in i ögonen. Därpå fortsatte han att läsa med hög röst:

»Därtill då I tänken: Vi vilja göra som hedningarna och såsom annor folk i landen och tillbedja stockar och stenar, skall det fela eder.»

»Så sant som jag lefver, säger Herren, jag skall råda öfver eder med starka hand och utsträcktom arm och med utgjuten grymhet — — — .»

Utan ett ord gick Stark Ingmar ur rummet. Den natten sof han i ladan. Två dagar därefter drogo han och Ingmar uppåt storskogen på kolning och timmerhuggning. De ämnade blifva borta hela vintern.

*

Ett par gånger hade Hellgum uppträdt på bönemöten och utlagt sin lära, som han sade vara den enda och rätta kristendomen. Men Hellgum var ej vältalig som Dagson. Han hade ej vunnit några anhängare.

De, som hade mött honom på vägar och stigar och blott hört honom säga ett par ord, hade väntat stora ting af honom, men då Hellgum skulle hålla ett långt föredrag, blef han tung och andefattig och tröttande.

Då det led mot slutet af sommaren, blef Karin Ingmarsdotter ytterligt nedstämd. Man hörde henne sällan säga ett ord. Hon var alltjämt ur stånd att gå och satt dagen om orörlig i sin stol. Hon uppsökte ej mer några predikanter, utan satt ensam och rufvade öfver sin olycka. Ibland sade hon till Halfvor, att hon alltid hört sin far säga, att Ingmarssönerna ej behöfde frukta något, om de blott ginge Guds vägar. Men nu visste hon, att ej ens detta vore sant.

Halfvor föreslog en gång i sin rådlöshet, att hon skulle tala med denne nye predikanten, men Karin svarade genast, att hon ej ville söka mer hjälp hos präster.

En söndag i slutet af augusti, satt Karin ensam vid fönstret i storstugan. Det var stillhet öfver hela gården, och Karin hade svårt att hålla sig vaken. Hufvudet sjönk allt djupare ned mot bröstet, och om en stund somnade hon.

Hon vaknade vid att någon talade alldeles under hennes fönster. Hon kunde ej se hvem det var, men rösten var stark och djup. Vackrare röst hade hon aldrig hört.

»Nu vet jag, Halfvor, att du finner det orimligt, att en fattig, olärd smed skulle hafva funnit sanningen, där så många lärda herrar strandat,» sade rösten.

»Ja,» svarade Halfvor, »jag vet inte hur du kan vara så säker.»

Det är Hellgum, som Halfvor talar med, tänkte Karin. Hon försökte draga igen fönstret, men nådde ej.

»Men nu är det ju sagdt,» fortfor Hellgum, »att om någon slår dig på den ena kinden, skall du vända den andra till, och att vi ej skola göra motstånd mot det onda och mycket annat i den vägen. Och det där alltsammans kan ingen hålla. Folk skulle ta från dig både åker och skog, de skulle stjäla din potatis och bära

bort din säd, om du ej försvarade det, som är ditt. Jag tänker, att de skulle taga ifrån dig hela Ingmarsgården.»

»Det kan nog så vara det,» medgaf Halfvor.

»Ja, då har väl inte Kristus menat något med det där, kan jag tro. Han har väl bara stått och pratat i vädret.»

»Jag vet inte hvart du vill komma.»

»Se, det är ock en annan sak, som är värd att tänka på,» sade Hellgum. »Och det är, att vi äro så obegripligt långt komna med vår kristendom. Det finns ingen mer som stjäl, och ingen som mördar, och ingen som gör orätt mot änkor och faderlösa. Ingen hatar eller förföljer den andre numera. Det händer aldrig, att någon handlar illa bland oss, som hafva en så god religion.»

»Det är nog mycket, som inte är, som det borde vara,» medgaf Halfvor saktmodigt. Han lät sömnig och ointresserad.

»Men om du har ett tröskverk, Halfvor, som inte vill göra tjänst, så ser du väl efter hvad det är för fel med det. Och du ger dig ingen ro, förrän du vet hvari skadan består. Men då du nu ser, att det rakt inte vill gå att få människorna att föra ett kristet lif, så borde du väl se efter om det kan vara något fel med själfva kristendomen.»

»Inte kan jag tro, att det brister något i Jesu lära,» sade Halfvor.

»Nej, den var nog bra från början, men det kan ju hända, att den kommit i olag. Det kan vara ett hjul, som gått sönder, ser du, bara ett enda litet hjul, och straxt står hela verket.»

Han teg en stund, som om han sökte efter ord och bevis.

»Nu skall jag säga dig hur det gick mig för ett par år sedan. Då försökte jag för första gången att riktigt lefva efter läran, och vet du hur det slutade. Jag arbetade på en fabrik på den tiden, och då kamraterna funno ut hurudan jag var, läto de mig för det första göra en god del af deras arbete, sedan togo de min plats ifrån mig, och så lagade de, att jag fick bära skulden för en stöld, som en af dem hade begått, så att jag kom i fängelse.»

»Man skall väl inte alltid råka ut för så dåligt folk,» sade Halfvor lika likgiltig.

»Då sade jag för mig själf: Det vore inte svårt att vara kristen, om man bara vore ensam på jorden och inte hade några medmänniskor. Jag tyckte riktigt om att sitta i fängelse, ty där fick jag föra ett rättfärdigt lif utan att bli störd eller oroad. Men så tänkte jag, att det där att föra ett rättskaffens lif i ensamhet, det var som om en kvarn skulle stå och snurra rundt alldeles på egen hand utan att ha säd mellan stenarna. Eftersom Gud har satt så många människor i världen, tänkte jag, så är det väl meningen, att de skola vara till hvarandras stöd och hjälp och inte till fördärf. Och så förstod jag då ändtligen, att djäfvulen hade tagit bort något ur bibeln för att kristendomen skulle gå på tok.»

»Det kunde han väl aldrig ha makt till,» sade Halfvor.

»Jo, han har tagit bort detta: I, som viljen föra ett kristligt lif, I skolen söka bistånd hos era medmänniskor.»

Halfvor sade ingenting, men Karin nickade gillande. Hon hade hört på mycket noga och ej förlorat ett ord.

»Så snart jag slapp lös ur fängelset,» sade Hellgum, »gick jag till en kamrat och bad honom bistå mig att föra ett rätt lif och se, då vi voro två, gick det genast bättre. Och snart kom en tredje och fjärde och slöt sig

till oss, och allt bättre och bättre gick det. Nu äro vi trettio, som bo tillsammans i ett hus i Chicago. Vi dela allt med hvarandra och vaka öfver hvarandras lefverne och rättfärdighetens väg ligger slät och jämn framför oss. Vi kunna handla kristet mot hvarandra ty den ene brodern missbrukar ej den andres godhet och nedtrampar honom ej i hans ödmjukhet.»

Då Halfvor alltjämt teg, fortfor Hellgum öfvertalande: — »Det vet du väl, Halfvor, att den, som vill göra något stort, han går i förbund med andra människor och tar hjälp af dem. Inte kunde du vara ensam om att sköta den här gården. Och om du ville anlägga ett bruk, så skulle du skaffa dig många bolagsmän, och tänk, om du ville bygga en järnväg, så många du då finge taga till hjälp.

»Men se, det svåraste af allt, det är att lefva ett kristet lif, och det vill du genomföra på egen hand utan hjälp. Eller ock kanske du aldrig försöker, ty du vet på förhand, att det inte går.

»De enda, som äro inne på en rätt väg, det är jag och de, som hålla med mig därute i Chicago. Den församlingen är det rätta, heliga Jerusalem, som är nederkommet af himmelen. Och du skall veta detta däraf att andens gåfvor, som tilldelades de första kristna, de sänka sig också öfver oss. Ty somliga af oss höra Guds röst, och andra profetera och andra bota sjuka — — .»

»Kan du bota sjuka?» afbröt Halfvor hastigt.

»Ja,» sade Hellgum, »jag kan bota dem, som tro på mig.»

»Det är allt svårt att tro något annat än det man fått lära som barn,» sade Halfvor eftertänksamt.

»Jag vet dock visserligen, Halfvor, att du rätt snart skall hjälpa till med att bygga upp det nya Jerusalem,» sade Hellgum.

Det blef nu tyst. Straxt därefter hörde Karin, att Hellgum sade farväl.

Om en stund kom Halfvor in till Karin. Då han såg henne sitta vid det öppna fönstret, sade han: »Nu har du visst hört allt hvad Hellgum talat.» — »Ja,» svarade hustrun. — »Hörde du, att han sade, att han kunde bota den, som tror på honom?»

Karin rodnade en smula, hon hade tyckt bättre om Hellgums lära än om allt annat hon hört denna sommar. Det låg något af sundt praktiskt förstånd däri, som tilltalade henne. Detta var gärning och verksamhet och ingen känslosamhet, som hon ej förstod sig på. Men hon erkände ej detta. Hon ville nu ej ha något mera att göra med präster. — »Inte vill jag hafva någon annan tro än far,» sade hon.

Ett par veckor efteråt satt Karin åter i storstugan. Hösten var nu kommen, vinden brusade utanför huset, och elden sprakade i spisen. Ingen var inne i rummet mer än hennes lilla dotter, som var nära årsgammal och nyss hade lärt att gå. Barnet satt på golfvet vid moderns fötter och lekte.

Bäst Karin satt där, öppnades dörren och en hög, mörk man kom in. Han var krushårig, hade hvassa ögon, stora seniga smedhänder. Innan Karin hört honom säga ett ord, gissade hon, att det var Hellgum.

Karlen hälsade och frågade efter Halfvor. Bondhustrun svarade, att mannen var rest på en stämma. Han väntades snart åter.

Hellgum satte sig ned, han höll sig tyst, då och då kastade han en snabb blick på Karin.

»Jag har hört sägas, att ni är sjuk,» sade han om en stund. — »Ja,» svarade Karin, »jag har ej kunnat gå på ett halft år.» — »Jag har tänkt på att komma hit och bedja för er,» sade predikanten. Karin blef tyst, sänkte ögonlocken och liksom slöt sig inom sig själf. »Mor Karin har kanske hört, att jag fått Guds nåd till att bota

sjuka.»

Karin slog upp ögonlocken och gaf honom en misstrogen blick. »Jag får vara tacksam för att ni tänkt på mig, men det kan nog inte bli något af, ty jag byter inte lätt om tro,» sade hon. — »Det är väl möjligt, att Gud vill hjälpa er ändå,» sade karlen, »eftersom ni alltid försökt att föra ett rättfärdigt lif.» — »Jag är nog inte så i Guds nåd, att han vill hjälpa mig.»

Det blef nu tyst en stund, så frågade Hellgum: »Har mor Karin någonsin frågat sig hvarför denna hemsökelse kommit?» Karin svarade ej, hon tycktes åter stänga sig inne i sig själf. — »Det är något, som säger mig, att Gud gjort detta för att hans namn skall varda än mer äradt,» sade Hellgum.

Då Karin hörde detta, blef hon ond. Ett par skarpa, röda fläckar sprungo upp på hennes kinder. Det syntes henne mycket förmätet af Hellgum att tro, att denna sjukdom kommit öfver henne, på det att han skulle få tillfälle att göra ett under.

Predikanten reste sig, gick fram till Karin och lade sin hand på hennes hufvud. »Vill du, att jag skall bedja för dig?» sade han. Ögonblickligen kände Karin en ström af lif och hälsa ila genom kroppen, men hon var så förolämpad öfver hans påflugenhet, att hon häftigt skakade bort hans hand och lyfte armen, som om hon velat slå honom. Ord kunde hon ej finna i hastigheten.

Hellgum drog sig tillbaka ned mot dörren. »Man skall ej visa från sig hvad Gud sänder en,» sade han. — »Nej,» sade Karin, »hvad Gud sänder en, det får man nog taga emot.»

»Jag säger dig, jag, att i dag skall detta hus salighet vederfaras,» sade karlen. Karin svarade ej. »Tänk på mig, då du blir hulpen,» sade Hellgum, då han gick.

Karin satt alldeles upprätt i stolen. De röda fläckarna brunno länge på kinderna.

Skall jag nu ej få vara i fred i mitt eget hem, tänkte hon. Det är besynnerligt så många det är, som tro sig vara sända af Gud.

Men helt plötsligen såg Karin, att hennes lilla flicka reste sig och skyndade fram mot spisen. Den lilla hade just fått syn på elden, som brann där. Hon skrek till af glädje, kröp och sprang fram mot den allt hvad hon orkade.

Karin ropade henne tillbaka, men barnet lydde ej. Det arbetade för att komma upp i spisen, ramlade ned ett par gånger, men nådde ändtligen upp mot spishällen, där elden brann.

»Gud hjälpe mig, Gud hjälpe mig,» sade Karin. Hon började högt ropa, fastän hon visste, att ingen människa fanns i närheten.

Flickan lutade sig skrattande fram mot elden, så ramlade ett brinnande vedträ ned ur brasan och föll på hennes gula kolt.

Med detsamma stod Karin upprätt på golfvet, sprang fram till spisen och ryckte till sig barnet.

Inte förr än hon fått skaka bort alla gnistor och kol och synat flickan och funnit henne oskadad, besinnade hon hvad som händt. Att hon stod på sina ben, att hon gått, att hon kunde gå allt fortfarande!

Karin erfor den största själsskakning hon känt i sitt lif och på samma gång den största lycka.

Hon kände, att hon stod under Guds särskilda vård och styrelse, och en helig Guds man hade han sändt inom hennes dörrar för att hjälpa och hela henne.

*

Under dessa dagar stod Hellgum ofta på den lilla förstugubron utanför Stark Ingmars stuga och såg nedåt nejden. Det där landet han blickade ut öfver blef grannare dag för dag. Hela marken var gul, och alla löfträd voro klart röda eller klart gula. Här och där vajade en hel löfskog, så skimrande som ett svallande haf af guld. Öfverallt på de granskogsklädda höjderna såg man gula stänk, som härrörde från löfträd, hvilka förirrat sig in bland barrträden.

Så som en ringa grå stuga kan lysa och stråla, då den fattat eld, så flammade detta fattiga svenska landskap upp till en sällspord prakt. Allt var så gult och så underbart skinande, som man skulle tänka sig ett landskap på solytan.

Men då Hellgum såg detta, tänkte han på att den tid nu snart skulle randas, då Gud skulle låta landet stråla af helighet, och då de ord han utsått under sommaren skulle bära lysande skördar af rättfärdighet.

Och se, en afton kom Tims Halfvor upp till torpet och bjöd Hellgum och hans hustru att komma ned till Ingmarsgården.

Då de trädde in på den stora gårdsplanen var där mycket städadt och fint. Alla torra blad under björkarna voro bortsopade, alla verktyg och fordon, som eljes brukade belamra gården, voro undanskaffade. Här måtte visst finnas flera främmande, tänkte Anna Lisa. I detsamma öppnade Halfvor dörren till storstugan.

Där var fullt med folk inne, alla sutto högtidligt väntande på de långa bänkarna, som gingo rundt om stugan. Och Hellgum kände igen det bästa folket i socknen.

De första han såg voro Ljung Björn Olofsson och hans hustru, Märta Ingmarsdotter samt Kolås Gunnar och hans hustru. Därpå kände han igen Krister Larsson och Israel Tomasson med deras hustrur. De hörde också till Ingmarsätten. Så lade han märke till Hök Matts Eriksson och hans son Gabriel, nämndemans Gunhild och några andra. Det var i allt en tjugu personer.

Då Hellgum och Anna Lisa gått rundt och tagit i hand, sade Tims Halfvor: »Vi äro här några församlade, som tänkt på hvad Hellgum sagt oss i sommar. De flesta af oss höra till en gammal släkt, som alltid gärna velat gå Guds vägar, och om Hellgum kan hjälpa oss med detta, vilja vi följa honom.»

Nästa dag spreds det ryktet genom socknen, att på Ingmarsgården hade blifvit stiftad en församling, som påstod sig äga den enda rätta och sanna kristendomen.

Den nya vägen.

Det var nästa vår straxt efter snösmältningen. Ingmar och Stark Ingmar hade just kommit ned till bygden för att sätta sågen i gång. Hela vintern hade de legat uppe i skogen och arbetat med kolning och timmerhuggning, och då Ingmar kom ned till slättlandet, tyckte han, att han kände sig som en björn, hvilken nyss krupit ut ur idet. Kunde knappt vänja sig vid att se solen lysa på den öppna himmelen, utan gick och blinkade med ögonen, som om de ej tålde ljuset. Han hade det också svårt med bullret från forsen och med människorösterna, och han kände riktig pina vid allt larmet, som brusade honom om öronen nere vid gården. På samma gång var han oerhördt glad åt allt detta. Gud skall veta, att han ej visade det i sätt och gång, men den våren kände han sig lika ung som de nya skotten på björkarna.

Det kan ingen säga hur väl det smakade honom att sofva i bäddad säng och att äta ordentligt lagad mat.

Och så att vara hemma hos Karin, som pysslade om honom ömmare än en mor! Hon hade låtit sy nya kläder åt honom, och rätt som det var, kom hon ut från köket och stack till honom en godbit, som om han hade varit en liten pojke.

Och allt det märkliga, som händt, medan han gått uppe i skogen! Ingmar hade bara hört några obestämda rykten om Hellgums lära. Men att nu höra Karin och Halfvor tala om hur lyckliga de voro, och hur de och deras vänner sökte hjälpa hvarandra att gå Guds vägar, det var rent vackert.

»Vi vänta nu säkert, att du går med oss,» sade Karin. Ingmar svarade, att han hade god lust, men först måste han dock betänka sig. — »Hela vintern har jag längtat efter att du skulle komma och få del i vår salighet,» sade systern, »ty vi lefva ej mera på jorden, utan i det nya Jerusalem, som är nederkommet af himmelen.»

Det var ock en god nyhet för Ingmar, att Hellgum ännu fanns kvar på orten. Förra sommaren hade Hellgum ofta kommit ned till sågen för att språka med Ingmar, och de hade blifvit goda vänner. Ingmar beundrade Hellgum som den ypperste man han råkat. Aldrig hade han sett någon, som varit så karlavulen och stortalig och litat så fast på sig själf.

Ibland, då det varit mycket brådt, hade Hellgum kastat af sig rocken och hjälpt till i sågen. Då hade Ingmar blifvit häpen, aldrig förr hade han träffat någon, som varit så rask att arbeta.

Just nu var Hellgum borta på ett par dagar, men han väntades snart hem igen.

»Ja, bara du får tala med Hellgum, går du nog med oss,» sade Karin gång på gång. Och det trodde Ingmar också, fast han var orolig för att gå med på något, som ej fadern gillat. »Det var väl just far, som lärde oss att alltid gå Guds vägar,» sade Karin.

Det var så godt och väl alltsammans. Ingmar hade aldrig kunnat tro, att det skulle kännas så ljufligt att åter vara bland människor. Det var endast ett han saknade, och det var, att ingen talade om skolmästarns och om Gertrud. Det var en stor otur, ty Ingmar hade ej råkat Gertrud på ett helt år. Men förra sommaren hade han ej behöft sakna nyheter om henne, då hade det knappast gått en dag, utan att någon talat om Storms.

Den kom sig väl endast af en tillfällighet, den där tystnaden. Men bra ängsligt kan det vara, då man känner sig förlägen att fråga och ingen af sig själf faller på att tala om det man helst vill höra.

Men om Ingmar var lycklig och nöjd, så var det en helt annan sak med Stark Ingmar. Gubben var butter och tyst och svår att göra till lags. — »Jag tror, att du längtar till skogen,» sade Ingmar till honom en eftermiddag, då de sutto på hvar sin stock och åto sin aftonvardssmörgås. — »Ja, det vete Gud, att jag gör,» sade gubben. »Jag ville helst, att jag aldrig hade kommit hem.»

»Hvad är det, som är galet här hemma?» frågade Ingmar. — »Frågar du det,» svarade Stark Ingmar. »Jag tänkte, att du visste lika väl som jag, att det gått på tok med Hellgum.» Ingmar svarade, att han tvärtom hört, att Hellgum blifvit en storkarl. — »Ja, han har blifvit en sådan storkarl, att han vändt upp och ned på hela socknen.»

Ingmar tänkte på hur märkvärdigt det var, att Stark Ingmar aldrig visade spår af kärlek för sin egen släkt. Han brydde sig endast om Ingmarsgården och Ingmarssönerna. Nu var det Ingmar, som måste taga svärsonen i försvar.

»Jag tycker, att det är en god lära,» sade Ingmar. — »Jaså, det tycker du,» sade gubben och såg bistert på honom. »Tror du, att Stor Ingmar också skulle ha tyckt det?» — Ingmar svarade, att fadern nog skulle ha

velat vara med om att föra ett rättfärdigt lif. — »Du menar väl, att Stor Ingmar skulle ha gått med på att kalla alla för djäflar och antikrister, som ej höra till samfundet, och att han skulle ha nekat att umgås med gamla vänner, därför att de behöllo sin egen tro?» — »Inte tror jag, att sådant folk som Hellgum och Halfvor och Karin bära sig så åt,» sade Ingmar. — »Du kan försöka att sätta dig upp emot dem, så får du höra hvad du går för.»

Ingmar skar stora stycken af smörgåsen och stoppade munnen full med bröd. Det var förtretligt, att Stark Ingmar skulle vara i så dåligt humör.

»Håhå jaja,» sade gubben om en stund, »så kan det gå! Här sitter du, som är son till Stor Ingmar, och har ingenting att säga till om. Men min Anna Lisa och hennes man, de lefva bland storfolket. De bästa i socknen krusa och buga för dem, och de gå hvarje dag från gästabud till gästabud.»

Ingmar bara åt och tuggade, detta var ingenting att svara på.

Men Stark Ingmar började på nytt. »Ja, det är en vacker lära, det är visst och sant, därför har också halfva socknen slutit sig till Hellgum. En sådan makt som Hellgums har ingen förr haft i den här socknen, inte en gång Stor Ingmar. Han skiljer barn från föräldrar genom att predika att de, som höra honom till, ej få lefva bland syndare. Bara Hellgum vinkar, så går bror från bror och vän från vän och fästman från fästmö. Han har haft makt att ställa det så, att det i vinter varit strid och split i hvarenda gård. Ja, Stor Ingmar skulle nog ha varit nöjd med sådant, han. Han skulle nog ha följt Hellgum i allt detta. Ja då, det skulle han.»

Ingmar såg uppåt och nedåt klyftan, där de sutto. Han hade mest lust att springa sin väg. Han förstod, att Stark Ingmar öfverdref, men detta förstörde i alla fall humöret för honom.

»Jaha,» sade gubben, »jag skall ej neka till att det är märkvärdigt, det Hellgum gör: hur han förmår de sina att hålla tillsammans och hur han får dem, som ej förut velat veta af hvarandra, att vara vänner. Och hur han tar af den rike och ger till den fattige, och hur han kan få dem att vaka öfver hvarandras lefverne. Jag tycker ju bara, att det är synd om de andra, som bli kallade djäfvulens barn och ej få vara med om leken. Men det tycker förstås inte du.»

Ingmar var led åt att höra gubben tala illa om Hellgum.

»Så fredligt som det varit förr i den här socknen,» sade Stark Ingmar, »men det är allt förbi nu. På Stor Ingmars tid var här en sådan sammanhållning, att det hette, att här fanns det vänsällaste folket i Dalom. Men nu stå här änglar mot djäflar och får mot getter.»

Om vi nu bara kunde få sågen i gång, tänkte Ingmar, så att jag sluppe detta talandet.

»Det dröjer nog inte länge, förrän det blir slut mellan dig och mig,» fortfor Stark Ingmar. »Går du öfver till de där andra, så lära de ej tilllåta dig att umgås med mig.»

Ingmar svor till och reste sig. — »Ja, om du håller på att prata på det här sättet, kan det väl hända, att det går så,» sade han. »Jag tycker du borde veta, att det ej kan gagna dig att reta upp mig mot de mina och mot Hellgum, som är den ypperste man jag råkat.»

Härmed fick Ingmar gubben att tiga. Om en stund gick Stark Ingmar från arbetet. Han ville gå ned till kyrkbyn och tala med sin vän, korporal Fält. Han hade ej samspråkat med någon klok människa på långan tid, sade han.

Ingmar var glad att han gick. Det är visst alltid så, då man varit länge borta, att man intet obehagligt vill höra, utan bara önskar, att allt skall vara ljufligt och lätt och fröjderikt omkring en.

Nästa dag kom Ingmar till sågen klockan fem på morgonen. Stark Ingmar var där före honom.

»I dag får du råka Hellgum,» sade gubben. »Han och Anna Lisa kommo sent i går kväll. Jag tror, att de hafva skyndat hem från de stora gästabuden för att omvända dig.»

»Jaså, du börjar nu igen,» sade Ingmar. Gubbens tal hade ljudit för hans öron hela natten. Han kunde ej låta bli att grubbla öfver hvem som hade rätt. Men nu ville han ej höra mera ondt om sina närmaste.

Stark Ingmar var tyst en stund, så började han småskratta. »Hvad skrattar du nu åt?» sade Ingmar. Han stod just och skulle draga från dammluckan för att sätta sågen i gång. — »Å, det är åt skolmästarns Gertrud.» — »Hvad är det med henne?» — »Jo, de sade i går därnere i byn, att hon var den enda, som hade någon makt öfver Hellgum.» — »Hvad har Gertrud att göra med Hellgum?»

Ingmar drog ej upp dammluckan, ty om sågen kommit i gång, hade han ingenting kunnat höra. Gubben såg pröfvande på honom. — »Jag skulle ju ej få tala om den här saken.» Ingmar log en smula. — »Du vet nog att ställa det så, att du får det, som du vill,» sade han.

»Det var den där tokan, Gunhild, nämndeman Lars Clementssons dotter.» — »Inte är hon tokig,» inföll Ingmar. — »Du får kalla det hur du vill, men det var så, att hon var med här på Ingmarsgården, då denna sekten stiftades. Så snart hon kom hem, sade hon till föräldrarna, att hon hade antagit den enda, rätta läran, och att hon måste flytta från dem och bo på Ingmarsgården. Föräldrarna frågade förstås hvarför hon ville flytta. Jo, därför att hon skulle kunna föra ett rättfärdigt lif.

»De sade, att det kunde hon väl också göra hos dem. — Det kunde ingen, om han ej fick lefva bland dem, som voro af samma tro. — Skulle då alla flytta till Ingmarsgården? frågade nämndemannen. — Nej, det var bara hon. De andra hade sanna kristna i sina hem.

»Nämndemannen är ju en snäll karl, och både han och hustrun sökte att tala Gunhild till rätta med godo, men flickan höll i med sitt och retade upp nämndemannen så, att han till sist stängde in henne i lillrummet och sade henne, att hon skulle stanna där, tills denna galenskapen gifvit med sig.»

»Jag tänkte, du skulle tala om Gertrud,» inföll Ingmar. — »Jag kommer väl till Gertrud, jag, om du har tålamod. Jag kan säga nu först som sist, att nästa dag, då Gertrud och mor Storm sutto och spunno i köket, kom nämndemansmor in till dem. De blefvo skrämda, då de sågo henne. Nämndemansmor, som alltid ser så glad ut, var alldeles förgråten. Hvad är det, hvad står på och hvarför ser ni så ledsen ut? Då svarade nämndemansmor: 'Man kan väl inte se bättre ut, då man har mistat sitt käraste'.

»Jag önskar, att jag kunde slå dem,» sade gubben. — »Hvilka?» frågade Ingmar. — »Å, Hellgum och Anna Lisa,» sade Stark Ingmar, »de hade varit hos nämndemannens under natten och röfvat bort Gunhild.» Nu gaf Ingmar till ett utrop. — »Ja, sannerligen tror jag inte det är en röfvare Anna Lisa har blifvit gift med!» sade gubben.

»Midt i natten kommo de och knackade på fönstret i lillrummet och frågade Gunhild hvarför hon ej flyttat till Ingmarsgården. Hon talade om, att föräldrarna hade stängt in henne. — Det hade djäfvulen förmått dem till, sade då Hellgum.

»Allt detta lågo föräldrarna och hörde.» — »Hörde de det?» — »Ja, de lågo i nästa rum, och dörren stod på glänt, de hörde allt hvad Hellgum sade för att locka dottern.» — »Men de kunde ju ha kört bort honom.» — »Nej, de tyckte, att Gunhild skulle välja själf, de kunde ju aldrig tro, att hon skulle vilja gå, så goda som de hade varit mot henne. De lågo och väntade, att hon skulle säga, att hon aldrig ville gå ifrån sina gamla föräldrar.» — »Men gick hon då?» — »Ja, Hellgum gaf sig ej, förrän hon följde med honom. Och då nämndemannens hörde, att hon ej kunde motstå honom, så läto de henne gå. Det är somliga, som äro på det

sättet.

»Men på morgonen ångrade modern sig och bad mannen, att han skulle fara upp till Ingmarsgården och föra hem dottern. — 'Nej,' sade han, 'aldrig hämtar jag henne och aldrig vill jag se henne, om hon ej kommer åter självmant.'

»Då hade nämndemansmor skyndat till skolhuset för att bedja Gertrud gå och tala med Gunhild.» — »Gick så Gertrud?» — »Ja, hon gick, och hon talade med Gunhild, men Gunhild brydde sig ej om hvad hon sade.»

»Jag har ej sett Gunhild därhemma,» sade Ingmar eftertänksamt. — »Nej, nu har hon flyttat åter till föräldrarna.

»Det tillgick så, att då Gertrud kom ut från Gunhild, fick hon se Hellgum. Se där står den, som är vållande till all denna olycka, tänkte hon. Hon gick rätt på honom och började gräla. Hon hade inte varit rädd för att slå honom.» — »Gertrud kan tala, hon,» sade Ingmar beundrande.

»Hon sade till Hellgum, att han bar sig åt som en hednisk stridsman och inte som en lärare i kristendom, då han så där kom och röfvade en jungfru från hennes hem midt i natten.» — »Hvad sade då Hellgum?» — »Han stod tyst och hörde på en stund, så sade han saktmodigt, att hon hade rätt och att han varit för häftig. Och så på eftermiddagen förde han hem Gunhild till föräldrarna och gjorde allt godt igen.»

Då Stark Ingmar slutade, såg Ingmar upp och smålog. »Gertrud är duktig, hon,» sade han, »och Hellgum är ock en storkarl, fastän han är vild af sig.» — »Jaså, du tar det på det sättet,» sade gubben. »Jag tänkte du skulle ha undrat öfver hvarför Hellgum var så eftergifven mot Gertrud.» Till detta teg Ingmar.

Stark Ingmar var ock tyst en stund, så började han på nytt. — »Det var många i kyrkbyn, som frågade efter dig. De ville veta, på hvilken sida du ämnade ställa dig.» — »Det gör väl detsamma hvart jag hör.»

»Jag skall säga dig en sak,» sade gubben, »i den här socknen äro de vana vid, att någon skall styra och ställa för dem. Men nu är Stor Ingmar borta, och skolmästarn har förlorat sin makt, och kyrkoherden har aldrig haft någon kraft att regera. Därför följa de nu Hellgum, så länge som du håller dig undan.» Ingmar lät händerna sjunka, han såg utpinad ut. — »Men jag vet ju ej hvem som har rätt.» — »Folk väntar nog, att du skall befria dem från Hellgum.

»Du kan tro, att vi hafva sluppit mycket ondt, som ej varit hemma i vinter. Det var nog svårast i början, innan människorna vande sig vid denna omvändelsesjukan och vid att bli kallade djäflar och helveteshundar. Och allra värst var det, då de omvända barnen också började predika.»

»Jaså, barnen predikade äfven,» sade Ingmar misstroget. — »Ja, Hellgum hade talat vid dem om att de skulle tjäna Gud, i stället för att leka, och då togo de sig för att omvända de vuxna. De lågo på lur och föllo öfver dem, som kommo gående framåt vägen. Och så ljöd det en om öronen: 'Skall du ej börja striden mot djäfvulen? Skall du fortfara att lefva i synden?'»

Ingmar satt och stred emot allt han kunde. Han ville ej tro hvad Stark Ingmar berättade. — »Nu kommer du visst med sådant, som den där Fält har slagit i dig,» sade han.

»Ja, det var just detta jag ville tala om för dig,» sade Stark Ingmar. »Det är slut med Fält också. Ja, när jag tänker på att allt detta utgått från Ingmarsgården, så tycker jag knappt, att jag kan se folk i ögonen!»

»Hafva de gjort Fält någon orätt?» frågade Ingmar. — »Å, det var de där barnen; en kväll, då de ej hade annat att göra, föll det dem in, att de skulle gå till Fält och omvända honom. De hade ju förstås hört, att Fält var en så stor syndare.» — »Men förr i världen voro alla barn så rädda för Fält som för trollen,» sade

Ingmar. — »Ja, de voro rädda de här med, men de hade väl tänkt ut, att de skulle göra en riktig hjältegärning.

»De kommo in till Fält en kväll, då han satt i kojan och kokade gröt åt sig. Då de öppnade dörren och sågo Fält sitta där med sina borstiga mustascher, sin klufna näsa, och stirrande i elden med det enda ögat, blefvo de rädda allihop, och ett par af de minsta sprungo sin väg. Men en tio, tolf stycken kommo in och lade sig på knä på golfvet rundt om gubben och börja sjunga och bedja.»

»Men körde han inte ut dem?» frågade Ingmar. — »Hade han bara gjort det,» sade Stark Ingmar, »jag förstår inte hvad som kom åt honom. Hade väl suttit och tänkt på, stackare, att han var öfvergifven och ensam på ålderdomen. Och så var det väl detta, att det var barn, som kommit. Det hade nog gått honom till sinnes, att de alltid varit rädda för honom. Och då han såg alla de uppåtvända ögonen fulla af blanka tårar, så tog det makten ifrån honom.

»Barnen väntade bara, att han skulle rusa upp och slå efter dem. De sjöngo och bådo, men de voro färdiga att ge sig af, så snart han rörde på sig.

»Då var det ett par af dem, som sågo, att det började rycka i ansiktet på Fält. Nu kommer det, nu kommer det, tänkte de och reste sig upp för att fly. Men gubben klippte med ögat, och så kom en tår rullande. Då ropade barnen halleluja, och nu är det, som sagdt, slut med Fält. Han gör intet annat än springer på möten och fastar och ber och hör Guds röst.»

»Jag kan då inte se, att det där var någon olycka,» sade Ingmar. »Fält höll ju på att supa ihjäl sig.» — »Nej, du har så många vänner att mista du, så att sådant gör dig ingenting. Du skulle väl också ha önskat, att barnen kunnat omvända skolmästarn.» — »Aldrig kan jag tro, att barnstackrarna vågat sig på Storm,» sade Ingmar. Han blef andlös af förvåning. Det måtte ändå vara sant, som Stark Ingmar sade, att socknen var vänd upp och ned. — »Åjo, det gjorde de visst, de kommo in en tjugu stycken i skolsalen en kväll, då Storm satt och skref i sina böcker, och började predika för honom.» — »Hvad gjorde då Storm?» sade Ingmar, han kunde ej hjälpa, att han började skratta. — »Han blef så förbluffad han till en början, att han ingenting kunde säga eller göra, Men det var så, att Hellgum kommit in i köket ett par ögonblick förut för att tala med Gertrud.» — »Var Hellgum hos Gertrud?» — »Ja, Hellgum och Gertrud hade blifvit goda vänner, allt sedan han rättade sig efter henne, då med Gunhild.

»Då Gertrud hörde bullret i skolsalen, sade hon till Hellgum: 'Nu kommer ni just lagom, Hellgum, för att få se något nytt. Hädanefter lär det ju bli så, att skolbarnen komma att hålla skola för skolmästarn.' Då skrattade Hellgum, han förstod väl, att detta var rent galet. Han körde genast ut barnen, och så blef det slut med det ofoget.»

Ingmar märkte, att Stark Ingmar i detsamma han sade detta, betraktade honom på ett särskildt sätt. Det var, som då en jägare står och ser på en fälld björn och undrar på om han skall behöfva ge honom än ett skott.

»Jag vet ej hvad du väntar af mig?» sade Ingmar. — »Hvad skulle jag vänta af dig, du är ju bara en pojke? Du äger ju ingenting heller. Du har bara två tomma händer att komma med.» — »Jag tror rent af du vill, att jag skall slå ihjäl Hellgum?» — »De sade därnere i kyrkbyn, att allt var hjälpt, om du kunde förmå Hellgum att resa sin väg.» — »Det har man väl alltid sett, att det blir brytning och strid, då det kommer en ny lära,» sade Ingmar. — »Det vore i alla fall ett godt sätt för dig att visa folk hvad du duger till,» sade Stark Ingmar envist.

Ingmar vände sig från gubben och satte sågen i gång. Han hade nu framför allt gärna velat fråga hur det gått med Gertrud och om hon redan slutit sig till Hellgumianerna, men han var för stolt att röja sin oro.

Klockan åtta gick Ingmar hem till gården för att äta frukost. Som vanligt var det mycket god mat framsatt för honom, och Halfvor och Karin voro synnerligen blida. Så snart Ingmar såg dem, tyckte han, att han ej kunde tro ett ord af allt Stark Ingmars prat. Han blef lätt om hjärtat än en gång och viss om att gubben öfverdrifvit.

Men snart kom oron för Gertrud tillbaka så stark, att han ej kunde äta. »Har du ej varit nere hos skolmästarns på sista tiden, Karin?» frågade han plötsligen. — »Nej,» svarade Karin raskt. »Inte vill jag umgås med så ogudaktigt folk.»

Ingmar teg länge, ty detta var ett svar att tänka på. Var det nu rätt att tiga eller tala. Om han talade, skulle han komma i strid med hemfolket, men han ville heller inte, att någon skulle tro, att han höll med om det som var orätt. — »Aldrig har jag märkt något ogudaktigt hos skolmästarns,» sade han, »och jag har dock bott där i fyra år.»

Karin tänkte nu nästan detsamma som Ingmar nyss, undrade om hon skulle vara tyst eller tala. Men hon måste ju hålla sig till sanningen, äfven om det skulle gå Ingmar till hjärtat, och därför sade hon, att då människor ej vilja följa Guds kallelse, måste man ju tro, att de voro ogudaktiga.

Halfvor föll nu in. — »Det är ju obegripligt viktigt med barnen och hvad de få för uppfostran.» — »Storm har uppfostrat hela socknen och dig med, Halfvor.» — »Men han har då inte lärt oss att föra ett rätt lefverne,» sade Karin. — »Det tänker jag, du Karin alltid försökt.» — »Jag skall säga dig, Ingmar, hur det är att lefva efter den gamla läran. Det är som att gå på en rund stock, ena stunden står man, och andra stunden faller man. Men om jag låter mina medkristna taga mig i händerna och stödja mig, så kan jag gå rättfärdighetens smala väg utan att falla.» — — »Ja,» sade Ingmar, »men då är det ingen konst heller.» — »Svårt är det ändock, men det är inte längre omöjligt.»

»Men hur var det nu med skolmästarns?» frågade Ingmar. — »Jo, de som hörde oss till, togo barnen ur skolan. Vi vilja inte, att barnen skola höra något af den gamla läran.» — »Men hvad sade då skolmästarn?» — »Han sade, att det var lag, att barnen skulle gå i skolan.» — »Jag tänker så med, jag.» — »Så sände han fjärdingsman till Israel Tomassons och till Krister Larssons och hämtade barnen.» — »Och nu äro ni ovänner med Storms.» — »Vi hålla oss bara till hvarandra, vi.» — »Ni äro nog ovänner med alla människor.» — »Vi hålla oss fjärran från dem, som bara vilja locka till synd.»

Ju längre de tre talade samman, ju mer sänkte de rösterna. De voro alla mycket ängsliga för hvarje ord, som fälldes. Det syntes dem, att samtalet tog en bedröflig riktning.

»Men från Gertrud kan jag hälsa dig,» sade Karin. Hon försökte att slå an en gladare ton. »Hellgum har talat mycket med henne i vinter, han säger, att hon nu i afton vill sluta sig till oss.»

Ingmars läpp började darra. Det var som hade han gått och väntat hela dagen på att bli skjuten och nu kom skottet. Nu for kulan in i kroppen på honom. — »Jaså, hon vill nu till er,» sade han med nästan ohörbar röst. »Det sker mycket här nere, medan man går i skogsmörkret.»

Ingmar tyckte sig förstå, att Hellgum hela tiden hade försökt att ställa sig in med Gertrud och lagt snaror för att fånga henne.

»Men hvad skall det nu bli med mig,» frågade Ingmar plötsligt. Det var något underligt hjälplöst i tonen. — »Du skall följa oss i vår tro,» sade Halfvor raskt. »Hellgum är nu kommen, och får du bara tala med honom, så blir du snart omvänd.» — »Det kan hända, att jag ej vill låta omvända mig,» sade Ingmar. Halfvor och Karin blefvo dödstysta.

»Det kan hända, att jag ej vill hafva någon annan tro än min far,» upprepade Ingmar. — »Du skall ingenting

säga, förrän du talat med Hellgum,» sade Karin. — »Men om jag ej går öfver till er, så vilja ni väl ej hafva mig under ert tak?» sade Ingmar och reste sig från stolen.

Då de ej svarade, tyckte Ingmar, att allt brast för honom på en gång, men därvid rätade han upp sig och såg modigare ut. Det är bäst att få klarhet i detta nu på en gång, tänkte han.

»Jag vill nu höra hur det skall gå med sågen,» fortfor Ingmar. Halfvor och Karin sågo på hvarandra, båda voro rädda för att säga något — »Du skall komma ihåg, Ingmar, att det är ingen i världen vi tycka mera om än dig,» sade Halfvor. — »Ja, men hur skall det bli med sågen?» frågade Ingmar envist. — »Först och främst skall du såga färdigt allt ditt timmer, Ingmar.»

Då Halfvor svarade så undvikande, började Ingmar förstå sammanhanget. — »Kanske Hellgum sedan skall arrendera sågen?» Halfvor och Karin voro alldeles förvirrade af Ingmars häftighet, alltsedan han fått höra det där om Gertrud, hade det ej varit möjligt att komma till rätta med honom. — »Låt nu Hellgum tala vid dig,» sade Karin lugnande. — »Han skall nog få tala vid mig, men det vore bra för mig att få veta hvad jag har att rätta mig efter.» — »Nog vet du, att vi vilja dig väl.» — »Men Hellgum skall arrendera sågen,» sade Ingmar. — »Vi behöfva allt ett passande arbete åt Hellgum, så att han kan stanna här i hemlandet. Vi ha tänkt, att han och du kunde bli bolagsmän, om du komme till den rätta tron. Hellgum är en god arbetare.»

»Jag vet inte när du, Halfvor, blef rädd för att tala rent,» sade Ingmar. »Jag vill ju bara veta om Hellgum skall ha sågen.» — »Han skall ha den, om du står Gud emot,» sade Halfvor. — »Tack skall du ha, Halfvor, nu vet jag hur godt det vore för mig att gå öfver till er tro.» — »Du vet nog, att det inte var menadt på det viset,» sade Karin. — »Jag förstår nog hvad som är meningen,» sade Ingmar, »både Gertrud och sågen och det här gamla hemmet gå förlorade för mig, om jag ej går öfver till er.»

Ingmar gick raskt ur rummet. Han vågade ej stanna kvar därinne.

Då han kom ut på gården, tänkte han på nytt: Det är bäst att detta får ett slut. Det är bäst, att jag får veta hvad jag har att rätta mig efter.

Han började med långa steg vandra ned till skolhuset.

Då Ingmar öppnade grinden till skolans trädgård, föll en lätt regnskur, ett riktigt ljumt och fint vårregn. I den vackra trädgården hade allt börjat knoppas och växa. Marken grönskade så hastigt, att man tyckte sig se hur gräset stack upp. Gertrud stod ute på trappan och såg på vårregnet, och två stora häggar, som voro fulla af utsprickande blad sträckte sina grenar fram öfver henne.

Ingmar blef stående stilla i förvåning öfver att allt var så ljufligt och fridfullt härnere. Än en gång mildrades den upphetsning, hvari han befann sig. Gertrud hade ej ännu sett honom, han stängde grinden sakta och gick fram mot henne.

Men då Ingmar kom närmare, stannade han än en gång och såg häpen på Gertrud. Då han skildes från henne, var hon ej stort mer än ett barn, men på detta enda år, som han ej sett henne, hade hon blifvit en stolt, högvuxen jungfru. Gertrud var nu lång och smärt och fullt utbildad. Hufvudet satt vackert på den fina halsen, hyn var dunhvit och öfvergick fagert till friskt rödt på kinderna. Ögonen hade blifvit djupa och längtande, och uttrycket i hela ansiktet hade från att vara lekfullt och muntert öfvergått till allvar och mild trånad.

Då Ingmar såg Gertrud sådan, kände han sitt hjärta fyllas af en stor ljufhet, det blef stilla och högtidligt inom honom, som om det varit en stor helgdag. Det var så vackert det han kände, att han hade velat falla på knä och tacka Gud.

Men då Gertrud såg Ingmar lade sig en plötslig stelhet öfver hennes drag, och ögonbrynen drogo sig samman, så att det midt emellan dem uppkom en liten grund rynka.

Ingmars tankar gingo den dagen snabbare än vanligt. Han såg genast, att Gertrud ej tyckte om att han kom, och det skar igenom honom som ett skarpt hugg. De vilja taga henne ifrån dig, tänkte han. De hafva redan tagit henne ifrån dig.

Helgdagsfriden var borta, och den förra upphetsningen och oron kommo tillbaka. Utan all inledning frågade han Gertrud om det var sant, att hon ämnade sluta sig till Hellgum och hans anhängare. Gertrud svarade att det var så. Ingmar frågade, om hon hade betänkt, att Hellgumianerna ej skulle tillåta henne att umgås med andra än liktänkande. Gertrud svarade stilla, att hon hade betänkt detta.

»Har du fått lof af din far och mor?» frågade Ingmar. — »Nej,» svarade Gertrud, »de veta ännu ingenting.» — »Men Gertrud» ... — »Tyst, Ingmar, jag måste göra det för att få ro. Gud tvingar mig.» — »Å,» for Ingmar ut, »det är inte Gud, utan det är...» Gertrud vände sig häftigt mot honom. Ingmar sade då endast: »Jag vill säga dig, att jag aldrig kommer att sluta mig till Hellgumianerna. Går du öfver till dem, så äro vi skilda för allan tid.»

Gertrud såg sådan ut, som visste hon ej hvad detta angick henne.

»Gör det inte, Gertrud,» bad Ingmar. — »Du skall inte tro, att jag handlar i lättsinne. Jag har noga betänkt mig.» — »Du skall allt tänka än en gång.» — Gertrud vände sig otåligt bort från honom. — »Du skall också tänka på saken för Hellgums skull,» sade Ingmar i stigande vrede och grep Gertrud om armen för att hålla fast henne. Gertrud skakade bort hans hand. — »Är du från dina sinnen, du Ingmar?» — »Ja,» svarade Ingmar, »jag blir galen af allt detta, som Hellgum ställer till, det måste ha ett slut.» — »Hvad måste ha ett slut?» — »Det skall du få veta en annan gång.»

Gertrud ryckte på axlarna. »Farväl nu, Gertrud,» sade Ingmar, »och kom ihåg, att jag säger dig, att aldrig kommer du in bland Hellgumianerna.» — »Hvad tänker du taga dig till, Ingmar?» frågade flickan, hon började blifva orolig. — »Farväl, Gertrud, och tänk på hvad jag sagt,» ropade Ingmar. Han var redan nere på sandgången.

Ingmar vände nu tillbaka hemåt. Om jag vore så klok, som min far, tänkte han under vägen. Om jag hade sådan makt som Stor Ingmar. Hvad skall jag taga mig till? Jag förlorar allt hvad jag håller af, och jag ser ingen utväg.

Det enda han säkert visste var, att om all denna olycka komme öfver honom, skulle ej Hellgum slippa undan helskinnad.

Ingmar gick fram till Stark Ingmars stuga för att råka Hellgum. Då han stod utanför dörren, hörde han röster tala ifrigt och högt. Det tycktes vara flera främmande inne i stugan, och Ingmar vände genast. Då han gick, hörde han en karl säga med vredgad röst: »Vi äro tre bröder, som hafva vandrat en lång väg för att ställa dig till ansvar, Johan Hellgum, för vår yngste bror, som för två år sedan reste ut till Amerika. Där kom han att ingå i din församling, och i dessa dagar hafva vi fått bref om att han blifvit tokig af att grubbla öfver din lära.»

Ingmar skyndade bort. Det var nog flera än han, som hade att klaga på Hellgum, och där stodo de alla lika hjälplösa.

Ingmar gick ned till sågen. Stark Ingmar hade redan satt den i gång. Midt under det att sågen gnisslade och forsen larmade, tyckte sig Ingmar höra ett skrik. Han lyddes dock ej vidare efter det. Han hade ej sinne för annat än det starka hat han kände mot Hellgum. Han gick och räknade upp för sig allt hvad Hellgum hade

beröfvat honom, både Gertrud och Karin och sågen och hemmet.

Än en gång tyckte han sig höra ett skrik. Det föll honom in, att det kommit till strid mellan Hellgum och de främmande. Det vore ingen skada, om de sloge honom död och fördärfvad, tänkte han.

Då hördes ett högt rop på hjälp, och Ingmar började springa uppför branten.

Ju närmare han kom, desto tydligare hörde han Hellgums nödrop, och då han var framme vid stugan, tyckte han, att marken skakade under stridsbullret.

Ingmar öppnade alltid en dörr mycket stilla och försiktigt, och denna gång gjorde han det dubbelt varligt. Han kom inglidande med stor försagdhet. Därinne stod Hellgum uppe vid ena väggen och värjde sig med en kort yxa. De tre främmande, som alla voro starka och resliga karlar, anföllo honom med vedträn, som de svängde likt klubbor. Bössor hade de ej med sig, däraf kunde man se, att de endast kommit för att ge Hellgum ett godt kok stryk, men då han försvarat sig mot dem, hade mordlusten kommit öfver dem, så att nu var det Hellgums lif det gällde.

De sågo knappt åt Ingmar, det var ju bara en lång, drumlig pojke, som kommit in i stugan.

En stund stod Ingmar stilla och såg på. Han tyckte det var, som då man drömmer, då det man mest önskar visar sig för ens blickar, utan att man begriper hvarifrån det kommit. Då och då uppgaf Hellgum ett rop på hjälp. Inte kan du tro, att jag är så dum, att jag bistår dig, tänkte Ingmar.

En af karlarna lyckades träffa Hellgum i hufvudet med sådan kraft, att denne släppte yxan och föll. De andra slängde då bort vedträna, ryckte fram knifvarna och kastade sig öfver Hellgum. Men då kom en snabb tanke öfver Ingmar. Det var ett gammalt ord om folket i hans släkt, att hvar och en af dem en gång i lifvet måste begå något nesligt eller orätt. Var det nu hans tur?

På en gång kände en af angriparna, att ett par armar omfattade honom bakifrån, lyfte honom och vräkte honom ut ur stugan. Den andre hann knappt tänka på att resa sig, förrän det gick honom på samma sätt, och den tredje, som hann att komma upp, fick en stöt, så att han for baklänges ut till de andra.

Då de alla voro utvräkta, gick Ingmar och ställde sig i dörren.

»Vill ni inte komma igen än en gång,» sade han och skrattade. Han skulle ej haft något emot, att de anfallit honom. Det var roligt, att så där få göra bruk af hela sin styrka.

De tre bröderna syntes också hågade att förnya kampen. Då ropade en af dem, att de måste fly. Han såg en människa skymta på stigen bakom alarna.

Men de voro rasande öfver att de ej kommit åt Hellgum, och just som de vände sig för att gå, sprang en af dem tillbaka, for upp på Ingmar och högg honom i nacken med knifven. — »Där har du för att du blandar dig i våra affärer,» ropade han. Ingmar signade ned, och bonden sprang sin väg hånskrattande.

Ett par minuter därefter stod Karin i stugan. Hon fann Ingmar sittande på tröskeln med ett sår i nacken. Inne i stugan såg hon Hellgum. Han hade rest sig på nytt och stod stödd mot väggen. Han höll ännu yxan i handen. Ansiktet var öfversköljdt af blod.

Karin hade ej sett flyktingarna. Hon trodde, att det var Ingmar, som anfallit Hellgum och sårat honom.

Karin blef så förfärad, att benen darrade. Nej, det är inte möjligt, tänkte hon, inte kan någon af vår släkt bli en mördare. I samma stund kom hon ihåg sin mors historia. »Det är därifrån det kommer,» mumlade hon.

Karin skyndade förbi Ingmar och fram till Hellgum. »Nej, nej, Ingmar först,» ropade Hellgum. — »Man får väl ej taga dråparen före hans offer,» sade Karin. — »Ingmar först, Ingmar först,» ropade Hellgum. Han var i sådan upphetsning, att han svängde yxan emot henne. »Det är ju han, som har slagit mördarna och frälsat mitt lif.»

Då Karin ändtligen förstod sammanhanget och vände sig mot Ingmar, hade denne rest sig upp och gått ut. Karin såg honom stappla bort öfver gårdsplanen.

Nu sprang Karin efter honom. »Ingmar, Ingmar!» ropade hon.

Ingmar fortsatte att gå, utan att ens så mycket som vända sig om.

Karin hann honom utan stor möda. Hon lade handen på hans arm.

»Stanna Ingmar, så att jag får förbinda dig.»

Ingmar ryckte sig lös och gick vidare. Han gick framåt alldeles som en blind utan att följa väg eller stig. Blod ur såret hade silat sig fram under hans kläder, det flöt ned i ena skon och fyllde den. För hvarje steg han tog, pressades blod ut ur skon och lämnade ett rödt spår på marken.

Karin följde honom, vridande händerna. »Stanna Ingmar, stanna Ingmar! Hvart skall du gå? Stanna Ingmar!»

Ingmar vandrade vidare rätt inåt skogen, där ingen människa fanns, som kunde bistå honom.

Karin hade sina ögon fästa på hans sko, som var full af blod. För hvarje ögonblick blefvo fotspåren allt rödare och rödare.

Nu går han inåt skogen för att lägga sig ned och förblöda, tänkte Karin.

»Gud välsigne dig, Ingmar, för att du hjälpte Hellgum,» sade Karin med blid röst. »Det ville mannamod till och mannakraft också.»

Ingmar vandrade vidare utan att höra på henne.

Karin skyndade förbi honom och ställde sig i hans väg. Han vek åt sidan utan att lyfta ögonen mot henne. Han endast mumlade: »Gå och hjälp Hellgum!»

»Jag skall säga dig, Ingmar, att Halfvor och jag voro mycket ledsna öfver det, som vi kommo att tala om i morse. Jag var på väg till Hellgum nu för att säga honom, att hur det än gick, skulle du behålla sågen.»

»Ja, nu får du ge den till Hellgum,» kom det från Ingmar.

Han gick på, stupade öfver stock och sten, men gick och gick.

Karin följde efter och sökte beveka honom. »Du får väl förlåta, att jag tog miste ett ögonblick och trodde, att du slagits med Hellgum. Det var ej lätt att tro annat.»

»Du hade allt lätt att tro om din bror, att han var en mördare,» sade Ingmar utan att vända ansiktet mot henne.

Han vandrade vidare utan uppehåll. När gräset, som trampats ned under hans fötter, åter reste sig, droppade det blod från stråen.

Då Karin hörde Ingmar så ofta nämna Hellgum, blef det först riktigt klart för henne, hur han hatade honom.

På samma gång gick det upp för henne hur stort det var, det Ingmar hade gjort.

»Du blir nu mycket berömd och ryktbar för detta, som du gjort i dag, Ingmar,» sade hon. »Du vill väl inte dö från en så stor berömmelse?»

Hon hörde Ingmar hånskratta, där han gick. Han vände emot henne ett blekt förstördt ansikte. — »Kan du inte gå hem nu, Karin? Jag vet nog hvem du helst ville hjälpa.»

Hans gång blef allt mer stapplande, och det syntes nu en sammanhängande strimma af blod på marken, där han gått fram.

Allt det strömmande blodet gjorde Karin utom sig. Det var nog så, att den stora kärlek hon alltid hyst för Ingmar, blossade upp med ny styrka, liksom hade den fått näring af den röda blodstrimman. Och nu var hon stolt öfver Ingmar också, tyckte, att han var en god gren på det gamla ädla trädet.

»Ingmar,» sade Karin, »jag tycker, att du illa kan stå till svars inför Gud och människor, om du spiller ditt lif på detta sätt. Och det må du veta, att om jag kan göra något som kan ge dig lust att lefva, så behöfver du bara säga ifrån.»

Ingmar stannade, han fattade om en trädstam för att kunna bli stående. Hon hörde, att han skrattade misstroget, därpå sade han:

»Kanske du vill sända Hellgum tillbaka till Amerika?»

Karin stod och såg på blodpölen, som samlade sig omkring Ingmars vänstra fot. Hon försökte betänka och förstå hvad det var brodern fordrade. Det var visst något sådant, som att hon skulle träda ut ur den sköna himmelens lustgård, där hon lefvat hela vintern, och åter börja lefva i den fattiga och eländiga syndernas värld, som hon lämnat.

Ingmar vände sig helt om. Hans ansikte var gulblekt, skinnet smet fast efter benen vid tinningarna och näsan var som på en död. Men den stora underläppen sköt fram myndigare än någonsin förr, och det sträfva draget kring munnen framträdde mycket skarpt. Det var ej troligt, att han skulle ge efter i sin fordran.

»Jag tror inte, att Hellgum och jag kunna lefva samman i den här socknen,» sade Ingmar, »men jag ser allt, att det blir jag, som får vika för honom.»

»Nej,» sade nu Karin raskt, »får jag bara sköta om dig, så att du blir vid lif, så lofvar jag dig att ställa om så, att Hellgum reser.»

Gud kan nog finna en annan hjälpare för oss, tänkte Karin på samma gång hon sade detta, men jag kan ej se mig bättre utväg än att lyda Ingmar.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ingmar hade blifvit förbunden och omskött. Såret var ej farligt, han skulle endast hålla sig stilla i några dagar. Han låg nedbäddad i en säng i öfvervåningen, och Karin satt vid hans sida.

Hela dagen låg Ingmar och yrade, han gick igenom allt det, som hade händt honom under dagen. Karin kom snart underfund med att det ej bara var Hellgum och sågen, som vållat honom bekymmer.

På kvällen var han redig och lugn, då sade Karin till honom: »Här är en, som vill tala med dig.» Ingmar svarade, att han var för trött att tala med någon. — »Jag menar, att detta skall göra dig godt,» sade Karin.

Snart därpå kom Gertrud in till Ingmar. Hon såg mycket högtidlig och rörd ut. Ingmar hade tyckt om

Gertrud också på den tiden, då hon oftast varit lekfull och retsam, men då hade alltid något inom honom gjort motstånd mot kärleken. Nu hade ett tungt år af längtan och oro gått fram öfver Gertrud, och hade gjort henne sådan, att Ingmar erfor en hejdlös längtan att vinna henne, bara han såg henne.

Då Gertrud kom fram till sängen, lade han handen öfver ögonen.

»Vill du inte se mig?» sade Gertrud.

Ingmar skakade på hufvudet. Det var nu han, som var lik ett nyckfullt barn.

»Jag får bara säga dig ett par ord,» sade Gertrud.

»Du kommer väl för att tala om att du gått in bland Hellgumianerna.»

Gertrud lade sig på knä bredvid sängen. Hon lyfte Ingmars hand från ögonen.

»Det är något, som du ej vet, Ingmar.» Ingmar såg frågande på henne, han sade intet. Gertrud rodnade och tvekade, men så sade hon: »I fjol, just då du flyttade från oss, hade jag börjat tycka om dig på det rätta sättet.»

Ingmar blef alldeles röd, han smålog ett ögonblick af förnöjelse, men blef genast åter allvarlig och misstrogen. — »Jag längtade så mycket efter dig, Ingmar.» Ingmar log tviflande, men klappade henne litet öfver handen till tack för att hon ville vara god mot honom. — »Och du kom inte en enda gång tillbaka till mig,» klagade hon. »Det var, som om jag ej mer funnits till för dig.»

»Inte ville jag se dig igen, förrän jag var en burgen karl och kunde fria till dig,» sade Ingmar, som om detta varit en självklar sak.

»Men jag trodde, att du glömt mig.» Gertrud fick tårarna i ögonen. »Aldrig kan du förstå, hvilket år jag haft. Hellgum har varit mycket god mot mig och tröstat mig. Han sade, att mitt hjärta skulle bli stilla, om jag gaf det helt till Gud.»

Ingmar såg nu på henne med en helt ny förväntan i blicken.

»Jag blef förskräckt, då du kom i dag. Jag blef rädd att ej kunna motstå dig och att striden skulle börja på nytt.»

Nu begynte ett strålande leende visa sig på Ingmars ansikte. Alltjämt teg han.

»Men i kväll fick jag höra, Ingmar, att du bistått den du hatade. Och då var det förbi med mig.» Gertrud blef röd som blod i ansiktet. »Jag kände, att jag ej hade makt att göra något, som skulle skilja mig från dig.»

I detsamma böjde hon sig öfver Ingmars hand och kysste den.

Ingmar tyckte, att stora klockor dånade för hans öron och ringde in en stor helgdag. Det blef söndagsfrid och stillhet inom honom, och kärlek låg honungssöt på hans tunga och spred sig med ljuft välbefinnande genom hela hans varelse.

SENARE AFDELNINGEN.

L’Univers’ undergång.

En dimmig sommarnatt år 1880, således ett par år innan skolmästarn byggde sitt missionshus och Hellgum kom åter från Amerika, ångade den franska passagerarbåten L'Univers fram öfver Atlanten, stadd på resa mellan New-York och Hâvre.

Klockan var hänemot fyra på morgonen, och alla passagerare såväl som det mesta af manskapet lågo och sofvo i sina kojer. De stora däcken voro alldeles folktomma.

Just då i dagbräckningen låg en gammal fransk matros och vred och vände sig i sin hängmatta utan att kunna sofva. Det var en smula sjögång, och allt trävirket knakade och knarrade utan uppehåll, men säkerligen var det ej detta, som hindrade honom från att falla i sömn.

Han och kamraterna lågo i en stor, men mycket låg afbalkning på mellandäck. Där hölls ljust af ett par lyktor, så att han kunde se de gråa kojerna hänga i täta rader och sakta svänga fram och åter med de sofvande. Ibland svepte en vind fram genom en af vattenportarna, så fuktig och sval, att hela hafvet, som hoppade därute under dimman i små gröngråa vågor, blef närvarande för hans tankar.

Det finns ingenting likt hafvet, tänkte den gamle sjömannen.

Då han tänkte så, blef det på en gång underligt stilla omkring honom. Han hörde ej maskinens flåsande eller styrkedjornas rassel eller skvalpandet af vågorna eller susningen af vinden eller någonting.

Det föll honom in att skeppet med ens hade gått till botten och att han och hans kamrater aldrig skulle bli svepta eller lagda i kista, utan skulle bli hängande där i de grå kojerna djupt nere under hafvet till evig tid.

Förr hade det varit så med honom, att han fruktat för att få sin graf i vågorna. Nu tyckte han, att det behagade honom. Han tyckte om att det var det rörliga, genomskinliga vattnet, som hvilade öfver honom, och ej mörk, tung, kväfvande kyrkogårdsmull.

Det finns ingenting likt hafvet, tänkte han än en gång.

Men så började han fundera på något, som gjorde honom orolig. Han undrade om hans själ skulle komma att taga skada däraf att han hvilade djupt nere i hafvet och ej hade fått mottaga den sista smörjelsen, Han blef rädd, att den aldrig skulle kunna leta sig upp till himmelen.

I detsamma skymtade ett svagt ljussken bortifrån fören, där rummet smalnade af, och han reste sig och böjde sig ut öfver hängmattan för att se hvarifrån det kom. Han märkte snart, att ett par personer kommo bärande med brinnande ljus. Han böjde sig allt längre och längre utöfver för att få syn på dem, som nalkades.

Kojerna hängde så tätt bredvid hvarandra och så nära golfvet, att om någon ville komma genom rummet utan att stöta eller knuffa dem, som lågo och sofvo, gjorde han bäst i att krypa. Den gamle sjömannen undrade mycket hvem det kunde vara, som var i stånd att leta sig fram den vägen.

Snart såg han det. Det var två små korgossar, som höllo hvar sitt vaxljus i handen. Han såg tydligt deras långa, svarta kåpor och deras tätklippta hufvuden.

Sjömannen blef alls ej förvånad. Han tänkte endast, att det var helt naturligt, att de där, som voro så små, kunde gå med brinnande ljus under kojerna.

Jag undrar om de hafva en präst i följe, tänkte han. Genast hörde han pinglandet af en liten gäll klocka och såg, att någon kom efter dem. Men det var ingen präst, utan en gammal gumma, som ej var mycket högre än korgossarna.

Han tyckte sig känna igen gumman. »Det måtte vara mor,» sade han. »Jag har aldrig sett någon mindre än mor. Och ingen annan än mor kunde smyga fram så där stilla och tyst utan att väcka folket.»

Han såg, att modern öfver sin svarta klädning bar en lång tröja af hvit linong, kantad med hvita spetsar, just en sådan, som prästerna bruka. I handen höll hon den stora mässboken med guldkorset, som han tusentals gånger hade sett ligga på altaret i kyrkan där hemma.

De små korgossarna satte ned ljusen bredvid hans hängmatta och lade sig på knä, svängande hvar sitt rökelsekar. Sjömannen kände den milda doften af rökelsen, såg de blå rökmolnen stiga upp och hörde hur rökelsekarens kedjor skramlade.

Under tiden slog hans mor upp den stora mässboken. Han tyckte, att hon började läsa dödssakramentet.

Nu syntes det honom godt och ljufligt att ligga död på hafvets botten. Detta var mycket bättre än kyrkogården.

Han sträckte ut sig i sin koj, och ännu en lång stund hörde han moderns stämma mumla latinska ord. Rökelsen drog fram öfver honom, och han lyssnade till skramlet af rökelsekarens kedjor.

Så upphörde allt detta. Korgossarna lyfte upp ljusen och gingo före modern, som slog ihop boken med en hård smäll och följde dem. Han såg, att de alla tre försvunno under de grå kojerna.

I samma ögonblick de voro borta, var det slut på stillheten. Han hörde kamraternas andetag. Skeppsvirket knakade, vinden hven, och vågorna skvalpade. Han förstod, att han ännu hörde till de lefvande på hafvets yta.

»Jesus Maria, hvad skall det betyda, som jag sett i natt?» frågade han sig.

Tio minuter senare träffades L'Univers af en hård stöt midskepps. Det kändes, som om hela ångaren rämnade i två stycken.

Det var detta jag väntade, tänkte den gamle matrosen.

Under den förfärliga förvirring, som uppstod, då alla de andra sjömännen kastade sig halfnakna ur kojerna, klädde han sig betänksamt i sina bästa kläder. Dödens försmak låg honom på läpparna med stor ljufhet. Han tyckte sig redan höra hemma därnere på hafvets botten.

*

Då den starka stöten skakade fartyget, låg en liten kajutpojke och sof i ett krypin på däck nära matsalongen.

Han satte sig yrvaken upp i kojen och undrade hvad som stod på. Rätt öfver sitt hufvud hade han en liten rund glasruta, genom hvilken han tittade ut. Han såg ingenting annat än dimma och så något oformligt grått, hvilket var liksom framvuxet ur dimman. Han tyckte sig se stora, gråa vingar, det var visst en förfärligt stor grå fågel, som hade slagit ned på ångaren. Nu låg denna och krängde och vältrade under dess angrepp, medan det stora odjuret högg löst på den med klor och näbb och piskande vingar.

Den lille skeppsgossen trodde, att han skulle dö af förskräckelse.

Men i nästa ögonblick var han fullt vaken och såg då, att en stor seglare låg och stötte mot ångaren. Han såg stora segel och ett främmande däck, där folk i långa skinnrockar rusade omkring i vansinnig ångest. Vinden sköt på, och alla de otaliga segelklutarna voro så hårdt spända, att man skulle kunnat hamra på dem som på trumskinn. Masterna böjdes, och rår och tåg brusto med knallar, hvilka liknade skott.

Den stora tremastaren, hvilken i den svåra dimman hade seglat rätt på L'Univers, hade på något sätt fått sitt bogspröt inkiladt i ångarens sida och kunde ej komma loss. Passagerarbåten krängde hårdt, men dess propeller arbetade, så att både den och segelfartyget fördes bort tillsammans.

»Herre Gud,» utropade den lilla kajutvakten, i det han rusade ut på däck, »den stackaren har stött samman med oss och nu måste den förgås!»

Det föll honom ej in att ångaren kunde vara i fara, så stor och stark, som den var.

Ångarens officerare kommo nu framstörtande, men då de sågo, att det endast var en seglare, som stött emot deras båt, blefvo de alldeles lugna och vidtogo i största trygghet nödiga åtgärder för att få fartygen klara från hvarandra.

Den lille kajutvakten stod ute på däck, barbent, med skjortan fladdrande i blåsten, och vinkade till de olyckliga männen på segelfartyget, att de skulle komma öfver till ångaren och rädda sina lif.

I början tycktes ingen lägga märke till honom, men snart såg han, att en stor, rödskäggig karl började vinka åt honom.

»Kom hitöfver, pojke!» ropade karlen och sprang fram till relingen. »Ångbåten sjunker.»

Den lille gossen tänkte ej ett ögonblick på att gå öfver till seglaren. Han skrek så högt han kunde, att de skeppsbrutna borde rädda sig öfver på L'Univers.

De andra karlarna, som befunno sig ombord på seglaren, arbetade med stänger och båtshakar för att komma loss från ångaren, men den rödskäggige tycktes hafva fattat ett besynnerligt medlidande med den lille kajutvakten. Han satte händerna som en lur för munnen och ropade: »Kom hitöfver, kom hitöfver!»

Den lille stod ömklig och frysande på däcket i sin tunna skjorta. Han stampade med sin bara fot och knöt näfven åt skeppsfolket, därför att det ej ville lyssna till honom och äntra upp på ångaren. En så stor ångbåt som L'Univers med sexhundra passagerare och tvåhundra mans besättning kunde ju omöjligen förgås. Och han såg ju, att både matroserna och kaptenen voro lika lugna som han själf.

Plötsligen tog den rödskäggige upp en båtshake. Han sträckte den mot gossen, högg tag i hans skjorta och ville släpa honom öfver till seglaren. Han drog honom så långt fram som till relingen, men där lyckades det kajutvakten att slita sig lös. Han ville ej låta sig släpas öfver på det främmande fartyget, som skulle förgås.

Straxt därpå hördes ett nytt förfärligt brak. Det var seglarens bogspröt, som brast, och därmed blefvo de båda fartygen klara från hvarandra. Då ångaren rusade bort, såg gossen det grofva bogsprötet hänga brutet i seglarens för, han såg också hela skyar af segel störta ned öfver besättningen.

Men ångaren gick för full maskin, och den främmande båten skymdes bort af dimman. Det sista gossen såg, var huru karlarna började arbeta sig fram ur segelhoparna.

Därpå försvann seglaren så fullständigt, som hade den glidit bort bakom en mur. Den är redan sjunken, tänkte gossen, och han stod och lyssnade efter nödropen.

Då ropade en grof, stark röst öfver till ångaren. »Rädda passagerarna! Sätt ut båtarna!»

Åter blef det tyst. Åter lyssnade gossen efter nödrop.

Då hördes rösten på stort, stort afstånd. »Bed till Gud, ni äro förlorade!»

I detsamma kom en gammal matros fram till kaptenen.

»Vi ha en stor läcka midskepps, vi gå till botten,» sade han stilla och högtidligt.

*

I samma ögonblick nästan, som man ombord på ångaren hade lärt känna farans vidd, visade sig en liten dam ute på däck.

Hon hade kommit uppför trappan från första klassens hytter med fasta, bestämda steg. Hon var alldeles färdigklädd, och hattbanden voro knutna under hakan i en prydlig rosett.

Hon var en liten gumma med grått, burrigt hår, runda uggleögon och rödfnasig hy.

Under den korta tid resan varat, hade hon hunnit att göra bekantskap med alla ombord, alla visste, att hon hette miss Hoggs, och till alla människor såväl sjömän som passagerare hade hon sagt, att hon aldrig var rädd. Hon hade sagt, att hon ej visste hvarför hon skulle vara rädd. Hon skulle ju ändå dö en gång. Hon brydde sig ej om ifall det skedde förr eller senare.

Hon var ej rädd nu heller, hon hade endast skyndat upp på däck för att se, om där försiggick något intressant eller uppskakande.

Den första syn, som mötte henne, var ett par sjömän, hvilka rusade förbi med vilda, förskrämda ansikten. Uppassarna kommo springande halfklädda för att bege sig ned i hytterna och kalla passagerarna upp på däck. En gammal matros kom lastad med en hel packe räddningsbälten, som han vräkte ut i en hög. En liten kajutvakt satt i sin skjorta i ett hörn och grät och ropade, att han måste dö.

Kaptenen såg hon högt uppe på kommandobryggan och hörde hans order: »Stoppa maskinen! Sätt ut båtarna!»

Från de sotiga trapporna, som ledde ned till maskinrummen kommo eldare och maskinister upprusande och ropade, att vattnet redan höll på att tränga in i eldstäderna.

Knappast ett ögonblick hade miss Hoggs stått på däck, förrän det var öfverfullt af människor. Det var tredje och fjärde klassens passagerare, som störtade fram i samlad trupp under rop af att de måste skynda till båtarna, eljes skulle endast första och andra klass blifva räddade.

Men då förvirringen tilltog och tilltog, så att miss Hoggs kunde förstå, att det var verklig fara å färde, smög hon sig upp på promenaddäcket ofvan matsalongen, där ett par af skeppsbåtarna hade sin plats utanför relingen.

Här uppe fanns inte en människa, och utan att någon lade märke till henne, klättrade miss Hoggs upp i en af båtarna, som hängde i sina block och linor öfver den svindlande afgrunden. Så snart hon kommit dit, lyckönskade hon sig till sin klokhet och oförskräckthet. Så var det att hafva ett redigt och lugnt hufvud.

Då båten väl blifvit nedfirad i hafvet, skulle det blifva mycket svårt att få plats i den. Då skulle alla rusa till, det skulle bli fasansfullt i vattenporten och på fallrepstrappan. Hon lyckönskade sig gång på gång till att ha funnit på att stiga ned i båten på förhand.

Miss Hoggs’ båt hängde långt borta i aktern, men då hon lutade sig ut öfver kanten, kunde hon se ända fram till fallrepstrappan.

Hon såg nu, att en båt hade blifvit bemannad och framförd och att folk börjat gå ned i den. Men med ens höjdes ett förfärligt skri. Det var någon, som i ångesten hade stigit miste och fallit i vattnet. Detta måtte hafva skrämt de öfriga, ty höga rop höjdes från fartyget, och passagerarna trängde besinningslöst ut genom

vattenporten och började knuffas och kämpa på fallrepstrappan. Flera föllo i hafvet under striden, och flera, som sågo, att det var omöjligt att komma utför trappan, kastade sig handlöst i vattnet för att nå båten simmande. Men så rodde båten bort. Den var mycket tungt lastad allaredan, och de, som fått plats där, togo fram knifvar för att skära af fingrarna på dem, som försökte klättra upp.

Miss Hoggs satt och såg hur båt efter båt fördes fram. Hon såg likaledes hur båt efter båt kantrade under tyngden af de människor, som kastade sig ned i dem.

De båtar, som hängde bredvid hennes, blefvo nedfirade. Men genom någon tillfällighet rörde ingen vid den båt, där hon hade slagit sig ned.

Gud ske lof, att de låta min båt hänga, tills det värsta gått öfver, tänkte hon.

Miss Hoggs såg och hörde förfärliga ting. Hon tyckte, att hon sväfvade uppe öfver ett helvete.

Själfva däcket kunde hon ej se, men hon trodde sig höra ljud, som om där pågått en strid. Honhörde de tunna knallarna af revolvrarna och såg lätta, blå rökskyar stiga upp från däck.

Ändtligen kom ett ögonblick, då allt blef mycket stilla. Nu vore det rätta tiden att fira ned min båt, tänkte miss Hoggs.

Hon var ej rädd alls, hon satt kvar i trygghet till det sista, då ångbåten började lägga sig på sida. Då först insåg miss Hoggs, att L'Univers höll på att sjunka och att hennes båt blifvit glömd.

*

Ombord på ångaren befann sig en ung amerikanska, en mrs Gordon, som skulle resa öfver till Europa för att råka sina gamla föräldrar, hvilka bodde i Paris sedan flera år tillbaka.

Hon hade sina båda barn med sig. Det var två små gossar, de lågo och sofvo i samma hytt som hon, då den stora olyckan inträffade.

Hon vaknade genast, lyckades att få en smula kläder på barnen och sig själf och kom ut i den smala gången mellan hytterna.

I gången var alldeles fullt af människor, som alla störtat ut för att skynda upp på däck. Men där var det dock ingen svårighet att komma fram. I trappan däremot var det vida värre. Där uppstod en förfärlig trängsel, då mer än hundra människor ville alla på en gång störta uppför den.

Den unga amerikanskan stod och höll sina barn, ett i hvardera handen. Hon såg längtansfullt uppåt trappan och undrade hur hon skulle kunna komma fram där med de små. Hon såg, att människorna trängdes och knuffades endast tänkande på sig själfva. Ingen tycktes ens så mycket som se henne.

Mrs Gordon var tvungen att ge akt på de andra, därför att hon behöfde hjälp. Hon hoppades, att hon skulle råka någon, som ville taga den ena gossen på armen och bära honom uppför trappan, medan hon själf bar den andre.

Men hon vågade ej tilltala någon. Männen kommo framrusande, klädda hur som helst, somliga omsvepta med filtar, andra med en ytterrock öfver nattkläderna Flera af dem hade tagit sina käppar i händerna, och då hon lade märke till den stela blicken i deras ögon, fick hon det intrycket, att de alla voro farliga.

För kvinnorna var hon ej rädd, men hon såg ingen enda, som hon kunde anförtro sitt barn. De voro alla utan sans och besinning, deras förstånd hade öfvergifvit dem, de skulle ej hafva kunnat fatta hvad hon begärde af

dem.

Hon stod och mönstrade dem och undrade, om det fanns någon enda, som kunde tänka en redig tanke. Men då hon såg dem komma, somliga bemödande sig att rädda de blommor, som de fått vid afresan från Newyork, andra skrikande och vridande händerna, vågade hon ej vända sig till någon af dem.

Till sist försökte hon hejda en ung man, som varit hennes granne vid bordet och visat henne mycken artighet.

»Ack, mr Martens ...»

Han såg på henne med samma stela, onda blick, som strålade ur de andra männens ögon. Han lyfte på käppen något litet, och om hon sökt kvarhålla honom, skulle han slagit henne.

Straxt därpå hörde hon ett tjut, fast det var egentligen ej ett tjut, utan ett ljud af hväsande ilska, som då en bred, stark vind blir hejdad i en trång gränd. Det kom från människorna i trappan, som hade blifvit hindrade i sitt framträngande.

Uppför trappan hade burits en man, som var en krympling och ej kunde gå själf. Han var till den grad hjälplös, att hans betjänt hade burit honom på sin rygg från och till bordet. Det var en stor och tung man, och betjänten hade nu mödosamt släpat honom uppför halfva trappan. Där hade han stannat ett ögonblick för att hämta andan, och då hade folk trängt på, så att han fallit på knä. Nu fyllde han och hans husbonde trappans hela bredd och bildade ett sådant hinder, att ingen vidare kunde komma fram.

Då såg mrs Gordon, att en stor, grof man böjde sig ned, lyfte upp krymplingen och vräkte honom öfver trappräcket nedåt. Men hon såg äfven att så förfärligt som detta än var, blef ingen skrämd eller upprörd öfver det. Ingen tänkte på annat än att rusa vidare uppåt. Det var, som om en sten på vägen blifvit kastad i diket, ingenting vidare.

Den unga amerikanskan förstod, att bland dessa människor fanns ingen räddning. Hon och hennes små barn voro dömda att förgås.

*

Det var ett ungt par, en man och en hustru, som gjorde sin bröllopsresa. De hade sin hytt långt akterut, och de hade sofvit så godt, att de ingenting hört af själfva sammanstötningen. Därborta gjordes ej heller senare mycket larm, och då ingen kom ihåg att kalla på dem, sofvo de ännu, då alla andra redan voro uppe på däck och hade börjat kampen om båtarna.

Men de vaknade, då propellern, som hela natten hade bullrat alldeles under dem, plötsligen upphörde att röra sig. Mannen kastade på sig ett par klädesplagg och sprang ut för att se hvad som stod på.

Om några ögonblick kom han tillbaka. Han stängde hyttdörren väl efter sig, innan han yttrade något.

»Skeppet sjunker,» sade han därpå.

Han satte sig ned i detsamma, och då hustrun ville rusa ut, bad han, att hon skulle stanna hos honom.

»Alla båtarna äro redan borta,» sade han, »de flesta människor äro drunknade, och de, som finnas kvar ombord, kämpa uppe på däck på lif och död om plankor och räddningsbälten.»

I en trappa hade han måst stiga öfver en ihjältrampad kvinna. Han hade hört dödsskrän hvina från alla håll.

»Det finns ingen räddning,» sade han. »Gå ej ut! Låt oss dö tillsammans!»

Hustrun tyckte, att han hade rätt och satte sig lydigt ned bredvid honom.

»Du bryr dig väl ej om att se alla dessa människor, som strida,» sade mannen. »Vi skola dö, låt oss dö en stilla död!»

Hon förstod, att det ej kunde vara för mycket, att hon stannade hos honom dessa korta ögonblick, som de hade kvar att lefva. Hon hade ju ämnat ge honom hela sitt lif från tidig ungdom till sen ålderdom.

»Jag tänkte,» sade han, »att då vi varit gifta i många år, skulle du sitta bredvid mig på dödsbädden, och jag skulle tacka dig för ett långt, lyckligt lif.»

I detsamma såg hon en smal strimma vatten komma insilande under den stängda dörren. Då blef det henne för mycket.

Hon sträckte upp armarna i förtviflan.

»Jag kan inte,» ropade hon. »Låt mig gå! Jag kan inte sitta instängd och vänta på döden. Jag älskar dig, men jag kan inte.»

Hon störtade ut, just då skeppet började vackla och kränga före sjunkandet.

*

Den unga mrs Gordon låg i vattnet, ångaren hade sjunkit, hennes barn voro drunknade, själf hade hon varit djupt, djupt nere i hafvet.

Nu hade hon åter kommit upp till vattenytan, men hon visste, att hon i nästa ögonblick skulle sjunka på nytt, och då skulle det vara döden.

Då tänkte hon ej mer på man och barn eller på något i denna världen. Hon tänkte endast på att höja sin själ till Gud.

Och hennes själ upplyfte sig som en frigjord fånge. Hon kände, hur anden gladde sig att få afkasta människolifvets tunga bojor och i jubel beredde sig att draga upp till sitt verkliga hem.

»Är det så lätt att dö,» tänkte hon.

Då hon så tänkte, hörde hon, att allt det orediga larmet omkring henne: vågornas plaskande, vindens sus, jämmerropen från alla de drunknande och bullret af allt det, som flöt omkring på vattnet och dånande slog samman, hon tyckte, att allt detta formades till ljud, som hon kunde förstå, på samma sätt som stundom de formlösa skyarna ordna sig och återgifva en bild.

Och det hon hörde, svarade henne.

»Det är sant, att det är lätt att dö. Det, som är svårt, är att lefva.»

Ja, så är det, tänkte hon och undrade hvad som fordrades för att lifvet skulle bli lika lätt som döden.

Rundt omkring henne kämpade och stredo de skeppsbrutna om kringflytande spillror och upp- och nedvända båtar. Men midt under de vilda ropen och förbannelserna hörde hon åter, att larmet formade sig till dånande starka ord, som svarade henne.

»Det, som fordras för att lifvet skall bli lika lätt som döden, det är enighet, enighet, enighet.»

Hon tyckte, att det var all världens herre, som gjort dånet och larmet till sitt språkrör och svarat henne.

Medan orden ännu ljödo i hennes öron, blef hon räddad. Hon blef uppdragen i en liten julle, där endast tre människor sutto, en storväxt matros, klädd i sina bästa kläder, en gammal kvinna med runda uggleögon och en stackars förgråten pojke, som inte hade mer på sig än en sönderrifven skjorta.

*

Fram på eftermiddagen nästa dag kom ett norskt fartyg seglande upp emot de stora bankarna och fiskeplatserna vid Newfoundland.

Det var stilla, vackert väder, sjön låg nära nog spegelklar, och fartyget gjorde nästan ingen fart. Det stod med alla segel tillsatta och fångade in de sista andetagen af den bortdöende vinden.

Hafsytan tedde sig mycket vacker, blank och ljusblå låg den vida omkring, och där den svaga brisen gick fram, var den hvit som silfver.

Då eftermiddagsstillheten hade varat en stund, märkte skeppsfolket, att ett mörkt föremål låg och flöt på vattenytan.

Det kom så småningom allt närmare, och snart såg man, att det var ett lik. Kuttern gick alldeles förbi den döde, det syntes på kläderna, att han var en sjöman. Han låg på rygg med lugnt ansikte och öppna ögon. Han hade ej legat så länge i vattnet, att han hunnit svälla. Det såg ut, som om han helt välbehagligt lät vagga sig fram af de små, krusiga vågorna.

Men då sjömännen vände blickarna från honom, ville de nästan skrika till, ty utan att de märkt det, hade ett annat lik dykt upp rätt vid fören. Det var nära, att de hade seglat öfver det, men i sista stund drefs det undan af svallvågorna. Alla störtade fram till relingen och stirrade ned. Denna gång var det ett barn, en fint klädd liten flicka med hatt på hufvudet och en liten blå kappa.

»Å kära!» sade sjömännen och torkade sig i ögonen. »Å, kära, kära, en så'n liten en!»

Barnet gungade förbi dem och såg upp till dem med lillgammalt allvar i ansiktet, liksom vore det ute i ett högviktigt ärende.

Straxt därpå ropade en af karlarna, att han såg ännu en, och detsamma förkunnade en annan, som blickade åt annat håll. De sågo på en gång fem lik, de sågo tio, och så var det en hel flock, de kunde ej räkna dem.

Fartyget gungade mycket sakta framåt bland alla dessa döda, hvilka tycktes omringa det, som om de önskade något.

Somliga kommo flytande i mycket stora grupper, det såg ut att vara drifved eller något annat, som var lösryckt från land, men det var ingenting annat än lik.

Alla sjömännen stodo och stirrade utan att våga röra sig. De kunde knappast tro, att det var sant det de sågo.

På en gång tyckte de, att en hel ö kom upp ur hafvet. Det såg ut som land, men då de kommo närmare, funno de, att det återigen ej var något annat än lik, som lågo och flöto tätt intill hvarandra.

De omgåfvo skeppet på alla sidor, tycktes följa efter det, som om de ville göra färden öfver hafvet i dess sällskap.

Skepparen lät kasta om rodret för att fånga in vind i seglen, men det hjälpte föga. Seglen hängde slappa, och de döde fortforo att följa dem.

Sjöfolket blef allt blekare och tystare. Kuttern rörde sig framåt så långsamt, att de ej kunde undkomma de

döde. Och de fruktade, att de skulle få ha det så hela natten.

Då steg en svensk matros upp i fören och började högt läsa fader vår. Därpå tog han upp en psalm.

Då han var midt i psalmen sjönk solen, och kvällsbrisen förde skeppet utom de dödes område.

Hellgums bref.

Det är en gammal kvinna, som kommer ut ur en stuga i skogen. Fastän det endast är hvardag, är hon högtidsklädd som för att gå i kyrkan. Hon tar nyckeln ur låset och stoppar in den på den vanliga platsen under förstugubron.

Då gumman har gått ett par steg, vänder hon sig om för att betrakta sin stuga, som står liten och grå under väldiga, snötyngda granar.

Hon ser tillbaka på den lilla kojan med stor kärlek i blicken. »Många lyckliga dagar har jag lefvat här,» säger hon högtidligt för sig själf. »Ja, ja. Herren ger, och Herren tar.»

Sedan vandrar hon bort på skogsvägen. Hon är mycket gammal och bräcklig, men hon är en af dem, som hålla sig raka och styfva, hur än åldern försöker att böja dem.

Hon har ett vackert ansikte och lent, hvitt hår. Hon ser så mild ut, att det är förunderligt att höra henne tala med en röst, som är sträf och högtidlig och långsam som en gammal profets.

Hon har en lång väg för sig, ty hon skall vandra ned till ett af Hellgumianernas möten på Ingmarsgården. Gamla Eva Gunnarsdotter hör till dem, som allra ifrigast omfattat Hellgums läror.

Ack, tänker hon nu, medan hon går framåt stigen, det var en ljuflig tid, då allt var i sin begynnelse, då mer än halfva socknen hyllade sig till Hellgum. Hvem kunde tro, att så många skulle affalla, att vi efter bara fem år ej skulle vara stort fler än tjugu, om man ej vill räkna med de ovuxna barnen.

Hennes tankar vända tillbaka till den tiden, då hon, som i många år suttit ensam och glömd borta i skogsmörkret, med ens hade vunnit en mängd bröder och systrar, som kommit till henne i hennes ensamhet, som aldrig glömt att skotta väg till hennes stuga efter de stora snöfallen, och som fyllt hennes lilla vedbod med torr, huggen ved, utan att hon bedt därom. Hon tänker på den tiden, då Karin Ingmarsdotter och hennes systrar och mycket annat storfolk kommo och höllo kärleksmåltider i hennes lilla grå koja.

Ack, att så många försummat den rätta salighetens dag, tänker hon. Nu kommer straffet öfver oss. Nästa sommar måste vi alla förgås, därför att så få hörsammat kallelsen, och därför att de, som hörsammat den, ej blifvit beståndade.

Gumman vänder sina tankar till att begrunda innehållet i Hellgums bref, dessa bref, hvilka Hellgumianerna betrakta som apostlaskrifter och föreläsa på sina sammankomster, såsom andra församlingar föreläsa bibeln.

»Det var en tid, då han var mjölk och honung,» sade hon. »Han anbefallde oss tålamod med de oomvände och mildhet mot de affallne. Han lärde de rika att bevisa sina barmhärtighetsverk lika mot rättfärdige och orättfärdige. Men nu på en tid har han varit galla och isop. Han skrifver ej om annat än straffdomar och pröfningar.»

Nu kom gumman ut i skogsbrynet, så att hon kunde se ned öfver bygden,

Det var en mycket vacker dag i februari. Snöfälten utbredde sin hvita renhet öfver hela trakten, alla växter stodo sänkta i vinterdvala, och inte en vind rörde sig.

Men gumman gick och tänkte på att hela denna trakt, som nu sof sin lugna vintersömn, skulle vakna upp för att förbrännas af sjudande svafvelströmmar, hon såg den öfvergjuten af eld, såsom den nu var öfvergjuten med snö.

Han har ej sagt det med klara ord, tänkte gumman, men han skrifver ständigt om en stor pröfning. Ack ja, ack ja, hvem kan undra på om denna socknen blir straffad som Sodom och förhärjad som Babylon!

Då Eva Gunnarsdotter nu kom vandrande genom bygden, såg hon ej ett enda hus utan att föreställa sig hur den kommande jordbäfningen skulle skaka sönder det, som om det vore af sand. Och då hon mötte människor, tänkte hon på hur helvetets odjur skulle jaga och uppsluka dem.

Se där är skolmästarns Gertrud, tänkte hon, då hon mötte en vacker flicka på vägen. Hennes ögon lysa och glittra som solblink på snön. Hon är väl så glad, därför att hon till hösten skall fira bröllop med unge Ingmar Ingmarsson. Jag ser, att hon bär en bunt garn under armen. Hon tänker nog väfva sig sängomhängen och dukar till sitt eget hem. Men innan den väfven är färdig, skall förgörelsen vara öfver oss.

Gumman kastade mörka blickar omkring sig, då hon vandrade genom kyrkbyn, som hade växt och utvecklat sig till en rent otänkbar härlighet. Men alla dessa hvita och gula hus, som voro brädfodrade och hade höga fönster, skulle falla, lika väl som hennes fattiga stuga, där fönstren voro som gluggar, och där mossan stack fram mellan stockarna.

Midt i byn stannade hon och stötte käppen hårdt i marken. Det kom en häftig vrede öfver henne. »Ja, ja,» ropade hon med så hög röst, att människor, som voro ute, stannade och sågo sig om. »Ja, ja, i alla dessa hus bo sådana, som hafva förkastat Kristi evangelium och hålla sig till fiendens evangelium. Hvarför hörde de ej kallelsen, hvarför vände de ej åter från sin synd? Det är därför, som vi alla måste förgås. Guds hand slår hårdt. Guds hand slår den rättfärdige och den orättfärdige med samma straffdom.

Då gumman kommit öfver älfven, upphanns hon af några flera Hellgumianer. Det var gamle korporal Fält och Kolås Gunnar samt hans hustru Brita Ingmarsdotter. Kort därefter kommo också Hök Matts Eriksson och hans son Gabriel samt nämndemans Gunhild.

Det var en mycket vacker och glad anblick, då alla dessa i sina brokiga sockendräkter kommo vandrande på den hvita snövägen. Men Eva Gunnarsdotter tänkte endast på att de voro som fångar, hvilka fördes till afrättsplatsen, som djur, hvilka drefvos till slaktbänken.

Alla Hellgumianer sågo mycket betryckta ut. De gingo och blickade nedåt som tyngda af en bitter börda af missmod. De hade alla väntat, att salighetens rike skulle snabbt utbreda sig öfver jorden, och att de skulle få upplefva dagen, då det nya Jerusalem skulle nederkomma ur himmelens sky. Då de nu hade blifvit så få och ej kunde annat än inse, att deras hopp var gäckadt, tycktes något vara brustet inom dem. De gingo långsamt med släpande steg, de suckade ofta och hade ingenting att säga hvarandra. Ty detta hade varit en allvarssak för dem. De hade satt in sitt lif på den, och de hade förlorat det.

Hvarför äro de så bedröfvade, tänkte gumman. De tro ju ändå inte det värsta, de vilja ej förstå Hellgums mening. Jag har uttolkat hans ord för dem, men de vilja ej lyssna. Ack, de som bo på slätten under den öppna himlen, begripa sig ju aldrig på att vara rädda. De hafva ej samma förstånd som den, hvilken sitter ensam inne i skogsmörkret.

Hon märkte, att Hellgumianerna voro rädda, därför att Halfvor kallat dem tillsammans på en hvardag. De fruktade, att han hade ett nytt affall att berätta dem. De sågo oroligt på hvarandra, mönstrande hvarandra med sjuka, misstänksamma blickar, som tycktes fråga: Hur länge blir du beståndande, hur länge du?

Det vore nästan bättre att sluta, att upplösa samfundet med ens, tänkte de, liksom det är bättre att dö en snabb död, än att långsamt förtvina.

Ack, detta samfund, denna fridslära, detta ljufva lif i enighet och broderskap, som de älskade så högt, att det nu var dömdt att förgås!

Under det att dessa bedröfvade människor fortsatte sin vandring, tågade den blanka vintersolen, glad och glittrande öfver den höga blå himmelen. Från snön uppsteg en frisk kyla, som väckte mod och glädtighet. Och från de granskogsklädda höjderna, som omgärdade socknen, nedsteg rogifvande stillhet och frid.

Ändtligen voro de uppe vid Ingmarsgården och trädde in under den snötäckta förstugukvisten.

I storstugan på Ingmarsgården hängde uppe under taket en tafla, som för väl hundra år sedan hade blifvit tillskapad af en gammal bygdemålare. Den föreställde en stad, innesluten af höga murar, och öfver murarna såg man gaflarna och takåsarna af flera hus. Somliga voro röda bondstugor med gröna torftak, andra hade hvita väggar med skiffertak liksom herrgårdsbyggnader, och andra åter hade tunga kopparklädda torn liksom Kristine kyrka i Falun.

Utanför staden promenerade herrar, som voro klädda i knäbyxor och skor och stödde sig på spanska rör, och ut ur stadsporten körde en karet, i hvilken sutto damer med pudradt hår och schäferhattar. Nedom muren växte träd med tätt, mörkgrönt löfverk, och öfver marken flöto gnistrande små bäckar genom högt, böljande gräs.

Under taflan stod präntadt med stora siratutstyrda bokstäfver: »*Detta är Guds heliga stad, Jerusalem.*»

Där den gamla målningen hängde uppe under taket, hände det ej ofta, att någon betraktade den. De flesta, som besökt Ingmarsgården, visste väl knappast om att den fanns där.

Men i dag var en krans af grönt lingonris uppsatt kring taflan, så att den straxt föll den besökande i ögonen. Eva Gunnarsdotter märkte den genast, och hon tänkte: Se där, nu veta de här på Ingmarsgården, att vi skola förgås, det är därför de vilja, att vi skola betrakta den himmelska staden.

Karin och Halfvor kommo mot henne ännu mera skugglika och dystra än de andra. Ja, ja, de veta nu att slutet är nära, tänkte hon.

Eva Gunnarsdotter, som var äldst, fick sin plats högst uppe vid bordet, och framför henne på bordskifvan låg ett öppnadt bref med amerikanska frimärken.

»Ja, det har åter kommit bref från vår käre broder Hellgum,» sade Halfvor. »Det är för den skull, som jag sammankallat bröderna och systrarna.»

»Jag kan förstå, att Halfvor menar, att det är ett viktigt budskap,» sade Kolås Gunnar eftertänksamt. — »Ja,» sade Halfvor, »vi få nu veta hvad Hellgum menade med det han sist skref, att det förestod oss en stor pröfning.» — »Jag tänker, att ingen af oss skall frukta att lida för Herrens skull,» sade Gunnar.

Flera af Hellgumianerna voro ej komna, och det uppstod en lång väntan. Gamla gumman Eva Gunnarsdotter satt och betraktade Hellgums bref med långsynta ögon. Hon tänkte på brefvet med de många inseglen i Uppenbarelseboken. Hon tyckte, att i samma ögonblick, som någon människas hand vidrörde brefvet, skulle förstörelsens ängel komma nedflygande från himmelen.

Hon lyfte ögonen och såg upp mot Jerusalemstaflan. »Ja, ja,» mumlade hon, »visst vill jag komma till den staden, som har portar af guld, och hvars murar äro af brändt glas» Och hon började läsa upp för sig själf: »Och stadsmurens grundvalar voro prydda af all dyrbar sten, första grundvalen var en jaspis, den andra en saphir, den tredje en chalcedonier, den fjärde en smaragd. Den femte en sardonix, den sjätte en sardis, den sjunde en chrysolith, den åttonde en beryll, den nionde en topazier, den tionde en chrysopras, den elfte en hyacinth, den tolfte en ametist.»

Gumman var så djupt inne i den kära Uppenbarelseboken, att hon spratt till, som om hon sofvit, då Halfvor Halfvorsson steg fram till bordet, där brefvet låg. »Nu skola vi till en början sjunga en sång,» sade Halfvor. »Jag tänker, att vi skola taga n:o 244.»

Och Hellgumianerna stämde upp:

Mitt älskade Jerusalem, min sköna, gyllne stad, mitt rika, varma fadershem, som alltid gör mig glad.

Eva Gunnarsdotter drog en suck af lättnad öfver att det svåra ögonblicket blifvit uppskjutet.

»Ack, ack, att jag gamla skrälle skall vara så rädd för att dö,» tänkte hon nästan skamsen.

Då sången var till ända, tog Halfvor brefvet och började veckla upp det.

I detsamma föll anden öfver Eva Gunnarsdotter, så att hon reste sig och började bedja en lång bön om nåd att rätt mottaga det budskap, som brefvet skulle förkunna dem. Halfvor stod stilla med brefvet i sin hand och väntade, tills hon slutat.

Därpå började han läsa med samma ton, som om han läst en predikan:

»Käre bröder och systrar. Guds frid!

Allthitintills har jag trott, att jag och ni, som öfvergått till min lära, voro ensamma om denna vår tro. Men, lofvad vare Gud, nu hafva vi här i Chicago funnit likar och bröder, som tänka och lefva efter samma regel.

Ty I skolen veta, att här i staden Chicago bodde i början af åttiotalet en man vid namn Edward Gordon. Han och hans hustru voro gudfruktiga. De sörjde bittert öfver all nöd, som fanns på jorden, och bådo Gud om nåd att få bidraga till dess afhjälpande.

Då hände sig, att Edward Gordons hustru måste göra en lång resa öfver hafvet och led skeppsbrott och blef nedkastad bland vågorna. Och då hon befann sig i yttersta nöd, talade Guds röst till henne. Och Guds röst befallde henne, att hon skulle lära människorna, att de skulle lefva i enighet.

Och kvinnan blef räddad ur hafvet och lifsfaran och kom till sin man och förkunnade honom Guds budskap. Då sade han: ’Detta är ett stort budskap, som Gud gifvit oss, att vi skola lefva eniga, och vi vilja följa det. Det är ett så stort bud, att det ej finnes mer än en plats på hela jordens krets, som är värdig att mottaga det. Låt oss därför samla våra vänner och draga med dem till Jerusalem och förkunna Guds sista heliga bud från Sions berg.’

Därpå drogo Edward Gordon och hans hustru samt trettio andra, som ville lyda Guds sista heliga bud till Jerusalem.

Där lefde de alla endräkteligen i samma hus. De delade sina ägodelar, tjänade hvarandra och vakade öfver hvarandras lefverne.

Och de togo till sig de fattiges barn och skötte deras sjuka. De gåfvo stöd till de ålderstigne och de bistodo

alla dem, som begärde deras hjälp, utan att fordra lön eller gengåfva.

Men de predikade ej i kyrkorna eller på torgen, utan de sade: Det är vårt lefverne, som skall tala för oss.

Men människorna, som hörde ett sådant lif omtalas, sade om dem: Dessa måste vara galningar.

Och de, som ropade högst mot dem, voro de kristna, som hade dragit till Palestina för att omvända judar och muhammedaner genom undervisning och predikande. De sade: Hvilka äro dessa, som ej predika? Säkerligen äro de hitkomna för att lefva ett dåligt lif och för att njuta sina sinnens lust bland hedningarna.

Och de upphäfde ett skri mot dem, som gick öfver hafvet ända till deras hemland.

Men bland dem, som voro resta till Jerusalem, fanns det en, som var en änka. Hon lefde där med två minderåriga barn, och hon var mycket rik. Hon hade lämnat en bror kvar i hemlandet, och till denna började alla människor säga: 'Hur kan du tillåta, att din syster och hennes barn lefva ibland dessa, som föra ett dåligt lif? De äro ej annat än lättingar, som lefva af hennes ägodelar!' Och brodern började en rättegång mot sin syster för att åtminstone tvinga henne att låta sina barn uppväxa i Amerika.

För denna rättegångs skull reste änkan och hennes barn samt Edward Gordon och hans hustru för en kort tid åter till Chicago. Och de hade då bott i Jerusalem i fjorton år.

Då de kommo åter från det fjärran landet, skrefs det om dem i alla tidningar, och somliga kallade dem dårar och somliga bedragare.»

Då Halfvor hade föreläst allt detta, gjorde han ett uppehåll och återgaf med sina egna ord hela berättelsen, på det att alla måtte förstå.

Så fortsatte han: »Men se, nu finnes i Chicago ett hus, som I kännen. Och detta hus är uppfylldt af människor, hvilka söka tjäna Gud i rättfärdighet, och som dela allt med hvarandra och vaka öfver hvarandras lefverne.

Vi, som bo i detta hus, läste i en tidning om dessa »dårar», som voro hemkomna från Jerusalem, och vi började säga till hvarandra: Dessa människor hafva vår tro. De hafva slutit sig tillsammans för att kunna lefva ett rättfärdigt lif. Vi skulle vilja se dem, som dela vår tro.

Och vi skrefvo till dem, att de skulle komma till oss och besöka oss. Och de, som voro komna från Jerusalem, hörsammade kallelsen, och vi jämförde hvarandras tro och sade : 'Se, vi tänka och tro samma sak. Det är en Guds nåd, att vi hafva funnit hvarandra.'

De berättade för oss om Guds stads härlighet, där den ligger skinande på sitt hvita berg, och vi prisade dem lyckliga, som vandrade på de vägar, där Jesus vandrat.

Då sade någon af oss: 'Hvad, hvarför skulle vi ej följa er ut till Jerusalem?'

De svarade: 'I skolen ej följa oss dit, ty Guds heliga stad är full af split och strid, af nöd och sjukdom, af ondska och fattigdom.'

Och genast ropade en annan af de våra: 'Kanske har Gud fört er till oss, därför att vi skulle följa er dit ut och kämpa mot allt detta?'

Då hörde vi alla samtliga Guds röst brusa genom våra hjärtan och säga: 'Ja, ja, detta är min vilja.'

Vi frågade dem, om de ville upptaga oss ibland sig, fastän vi voro fattiga och olärda, och de svarade, att de ville det.

Då beslöto vi, att vi ville vara bröder och systrar och dela allt, och de togo vår tro och vi deras, och hela tiden var anden öfver oss, och vi kände en stor glädje. Och vi sade: ’Nu se vi, att Gud älskar oss, eftersom han sänder oss till samma land, dit han en gång sände sin son. Och nu veta vi, att vår lära är den rätta, eftersom Gud vill, att den skall förkunnas från hans heliga berg, Sion.’

Men då sade någon, som hörde oss till: ’Och våra bröder hemma i Sverige!’ Och vi sade till Jerusalemsfararna: ’Vi äro flera, än ni här ser. Vi hafva bröder och systrar, som sitta hemma i Sverige. Och de äro svårt pröfvade genom affall och föra en hård kamp för rättfärdigheten, därför att de måste lefva bland syndare.’

Då svarade Jerusalemsfararna: ’Låten era bröder och systrar i Sverige komma efter oss till Jerusalem och taga del i det heliga arbetet.’

Och vi voro först glada åt tanken, att ni skulle följa oss och lefva ett gemensamt lif med oss i fröjd i Jerusalem, men strax därefter blefvo vi bekymrade och sade: ’Aldrig kunna de lämna sina stora gårdar och sina goda åkrar och sina invanda sysslor.»

Men Jerusalemsfararna svarade: ’Vi hafva inga åkrar och inga stora gårdar att bjuda dem, men de skola få vandra på de vägar, som nötts af Jesu fötter.’

Vi voro ännu tveksamma och vi sade: ’Aldrig skola de vilja fara till ett främmande land, där ingen förstår deras tungomål.’

Jerusalemsfararna svarade: ’De skola förstå hur Palestinas stenar tala om deras frälsare.’

Vi sade: ’De skola ej vilja dela sina egendomar bland främlingar och blifva penninglöse som tiggare. De skola ej vilja lämna sin makt, ty de äro de främste i sin hembygd.’

Jerusalemsfararna svarade: ’Vi hafva ej makt och ägodelar att bjuda dem, men vi bjuda dem dela Jesus’, deras frälsares, lidande.’

Då detta var sagdt, kände vi åter stor glädje och menade, att I skullen komma.

Men nu säger jag er, käre bröder och systrar, talen ej samman, då I hafven läst detta, utan varen stilla och lyssnen! Och , hvad Guds röst bjuder eder att göra, det gören!»

Halfvor vek samman brefvet och sade: »Nu skola vi göra, som Hellgum skrifver. Vi skola vara stilla och lyssna.»

Det blef en långvarig tystnad i storrummet på Ingmarsgården.

Gamla gumman Eva Gunnarsdotter satt tyst som de öfriga och väntade på att Guds röst skulle tala till henne. Hon förstod allt detta på sitt sätt. Ja, ja, tänkte hon, det är Hellgums mening, att vi skola draga till Jerusalem för att undgå den stora förstörelsen. Herren vill frälsa oss undan svafvelfloden och bevara oss undan eldregnet. Och de rättfärdige bland oss skola få höra Guds röst, som tillåter dem att undfly.

Gumman tänkte ej ett ögonblick, att det för någon kunde vara en uppoffring att resa från hem och fosterjord, då det gällde något sådant som detta. Det ingick ej i hennes föreställning, att någon kunde vara tvehågsen om han skulle lämna hemsocknens gröna skogar, den vänligt framglidande älfven och de goda åkrarna. Flera af de andra tänkte med fruktan på att byta om lefnadssätt, att öfvergifva fädernehem, föräldrar och anhöriga, men ej hon. Detta betydde ju, att Gud ville rädda dem, såsom han fordom räddat Noach och Loth. De kallades ju till ett lif af öfvernaturlig härlighet i Guds heliga stad. Hon tyckte, att det var, som om Hellgum skrifvit, att de skulle blifva lefvande upptagna till himmelen.

Alla sutto med slutna ögon, helt fördjupade i sig själfva. Flera våndades så, att det bröt ut kallsvett på deras pannor. Ja detta är förvisso den pröfning, som Hellgum förutspått oss, suckade de.

Solen hade sjunkit, så att den stod vid horisonten och sköt skarpa strålar in i rummet. Solskenet lade sig blodrödt öfver de många bleka ansiktena.

Ändtligen flyttade sig Ljung Björns hustru, Märta Ingmarsdotter, ned från bänken och sjönk på knä på golfvet. Och efter henne föll den ene efter den andre på knä.

På en gång drogo flera af dem ett djupt andetag, och deras ansikten upplystes af ett leende.

Därpå sade Karin Ingmarsdotter med förundran i rösten: »Jag hör Guds röst, som kallar mig.»

Nämndemans Gunhild höjde händerna i hänryckning, medan tårarna strömmade öfver hennes ansikte. — »Jag ock skall resa,» sade hon. »Guds röst kallar mig.»

Därpå talade Krister Larsson och hans hustru nästan samtidigt: »Det ropar i mitt öra, att jag skall fara. Jag hör Guds röst kalla mig.»

Kallelsen kom till den ena efter den andra och på samma gång lämnade dem all ångest och all saknad. Det var en stor, stor glädje, som kom öfver dem. De tänkte ej mer på sina gårdar och sina anförvanter. De tänkte allenast på att deras samfund skulle blomstra upp på nytt, de tänkte på härligheten af att vara kallade till Guds stad.

Kallelsen hade kommit till de flesta, men den hade ej nått fram till Halfvor Halfvorsson. Han kämpade hårdt i bön, och han ängslades och tänkte: Gud vill ej kalla mig, som han kallat de öfriga. Han ser, att jag älskar mina åkrar och mina ängar mer än hans ord. Jag är ej värdig.

Karin Ingmarsdotter gick fram till Halfvor och lade sin hand på hans panna. — »Du skall vara stilla, Halfvor, och lyssna efter i stillhet.»

Halfvor knäppte sina båda händer samman, så häftigt, att lederna knakade. »Kanske Gud ej håller mig värdig att fara,» sade han.

»Jo Halfvor, du får fara, men du skall vara stilla,» sade Karin. Hon föll på knä bredvid honom och lade sin arm om hans lif. — »Lyssna nu stilla, Halfvor, och utan fruktan.»

Om ett par ögonblick försvann spänningen ur hans drag. — »Jag hör, jag hör något långt borta.» — »Det är änglaharporna, som gå före Guds röst,» sade hustrun. »Var nu riktigt stilla Halfvor.» Hon tryckte sig än närmare intill honom, såsom hon aldrig förr gjort i andras närvaro. — »Ack,» sade han och slog ihop händerna, »nu hörde jag det. Det sade till mig så högt, att det dånade i mina öron: 'Du skall fara till min heliga stad, Jerusalem!' Har ni alla hört det på samma sätt?» — »Ja, ja,» ropade de, »vi hafva alla hört det.»

Men nu började gamla gumman Eva Gunnarsdotter att jämra sig. — »Jag har ingenting hört. Jag får ej följa er. Jag är Loths hustru, jag får ej följa på flykten. Jag måste stå här och blifva förvandlad till en saltstod.»

Hon grät af ängslan, och Hellgumianerna samlades omkring henne för att bedja. Men hon hörde fortfarande ingenting, och hennes ängslan blef förfärande. »Jag kan ingenting höra,» sade hon, »men ni måste taga mig med i alla fall. Ni få ej lämna mig kvar, ni få ej låta mig fördränkas i svafvelfloden.»

»Du skall vänta, Eva,» sade Hellgumianerna. »Kallelsen kan komma. Den skall visserligen komma i natt eller i morgon.»

»Ni svara ej,» sade gumman, »ni svara mig ej på detta, som jag frågar. Ni ämna kanske inte taga mig med, om ingen kallelse kommer till mig.»

»Den kommer, den kommer,» ropade Hellgumianerna.

»Ni svara ej,» sade gumman med förtviflan i rösten.

»Kära Eva,» sade Hellgumianerna. »Vi kunna ej taga dig med, om ej Gud kallar dig. Men frukta ej. Kallelsen skall komma.»

Då reste sig gumman hastigt från sin knäböjande ställning, rätade upp sin bräckliga kropp och stötte käppen hårdt i golfvet.

»Ni ämna resa och låta mig förgås,» sade hon. »Ja, ja, ja. Ni ämna resa och låta mig förgås.»

Hon hade blifvit rasande vred, och man såg än en gång Eva Gunnarsdotter, sådan hon varit i ungdomen, stark och häftig och brinnande.

»Aldrig mer vill jag veta af er,» ropade hon. »Jag vill ej bli räddad af er. Tvi vare er! Ni skulle öfverge hustru och barn och far och mor för att frälsa er själfva. Tvi, ni äro galningar, som lämna era goda gårdar. Ni äro vettvillingar, som löpa efter falska profeter. Det skall bli öfver er, som det skall regna eld och svafvel. Det skall bli ni, som skola förgås. Men vi, som stanna hemma, vi skola lefva!»

Timmerstocken.

I sena skymningsstunden denna samma vackra februaridag stå två unga människor ute på vägen och samtala.

Den unge mannen har kommit körande ned ur skogen med en timmerstock, som är så stor, att hästen knappast kan släpa fram den. Icke desto mindre har hästen måst göra en lång omväg, på det att stocken måtte komma att föras genom kyrkbyn och förbi det stora, hvitmålade skolhuset.

Utanför skolhuset har hästen fått göra halt, och en ung flicka har nästan genast kommit ut genom grinden för att beskåda timmerstocken.

Och hon kan ej bli trött att beundra den. Hvad den är lång och tjock, hvad den är rak, hvad den har för en vacker, ljusbrun bark, hvad den har för en fast, felfri ved!

Den unge mannen berättar med stort allvar, att den är vuxen på en sandmo långt norr om Olofshättan, han talar om när han fällde den, och hur länge den legat och torkat i skogen. Han inpräntar hos henne hur många tum den mäter i omkrets och hur många i genomskärning.

Den unga flickan har sett tusen och åter tusen stockar flottas förbi på älfven eller släpas fram på landsvägen, hon kunde aldrig tro, att hon skulle bli så glad åt att få se en timmerstock.

»Ack, Ingmar,» säger hon, »det är ändå bara den första!»

Midt i sin glädje har hon blifvit ängslig vid tanken på att det fordrats fem år af sträfvan och arbete, innan Ingmar kommit så långt, att han nu kan köra fram den första stocken af det timmer, som skall användas för

att bygga upp deras hem. Hur lång tid skall det nu gå åt för att köra fram de andra och för att bygga självfva huset?

Men Ingmar tycker, att alla svårigheter äro öfvervunna.

»Vänta du, Gertrud,» säger han, »får jag bara timret nedkördt, medan det är före, så skall huset snart stå där.»

Det börjar bli skarpt kallt, solen är nedgången för längesedan. Hästen står och fryser, han rister på hufvudet och skrapar med foten. Pannluggen och manen bli hvita af rimfrost.

Men de båda unga frysa visst inte. De hålla sig varma med att bygga sitt hus färdigt från källaren till vinden.

Och då huset är byggdt, börja de möblera det.

»På den där långväggen skola vi ställa soffan,» säger Ingmar.

»Men jag vet inte, att vi hafva någon soffa,» svarar flickan.

Då biter den unge mannen sig i läppen. Det hade ej varit hans mening att ännu på länge tala om att han har en soffa stående färdig hos snickaren, men nu har han röjt hemligheten.

Då måste också Gertrud förråda något, som hon hållit doldt i fem år. Hon talar om att hon förfärdigat och sålt hårarbeten och hemgjorda band, och med pengarna, som hon fått för detta, har hon redan skaffat allt möjligt husgeråd grytor och pannor, tallrikar och fat, lakan och dynor, dukar och gångmattor.

Ingmar blir lycklig öfver en sådan rikedom, och vet ej hur han skall prisa henne nog. Men midt i berömmet bryter han af. Han har kommit att se på Gertrud och blir nu som alltid förstummad af det häpnadsväckande i att något så ljufligt och vackert skall bli hans.

»Hvad är det Ingmar?» frågar flickan.

»Jag tänker på att det bästa af alltsammans ändå blir att få dig.»

Gertrud svarar ingenting, men hon lägger sin hand smekande på den stora stocken, som skall sättas in i väggen i det hus, där hon skall ha sitt hem med Ingmar. Hon vet, att det är trygghet och trefnad, som vänta henne där, ty den hon gifter sig med är klok och god, ädelmodig och trofast.

I detsamma går en gammal gumma förbi. Hon går fort och talar häftigt och högt, som om hon vore uppretad.

»Ja, ja, ja,» säger gumman, »deras lycka skall ej räcka längre än från daggry till morgonrodnad. Då pröfningen kommer, skall deras tro brista, som om den vore ett rep, spunnet af mossa. Och deras lif skall varda ett långt mörker.»

»Hon menar väl aldrig oss?» säger den unga flickan.

»Hur skulle detta kunna gälla oss?» genmäler den unge mannen.

På Ingmarsgården.

Nästa dag en lördag. Då var kyrkoherden ute och åkte sent på kvällen i svårt yrväder. Han kom från en sjuk långt norrut på storskogen och arbetade sig mödosamt hemåt. Hästen sjönk djupt i drifvorna, släden var gång på gång nära att välta, både prästen och drängen måste ofta stiga ur för att trampa upp väg. Det var inte särdeles mörkt, månen tågade fram stor och helrund bakom snömolnen, och månskenet lyste upp dem så mycket, att de tagit en ljust grå färg. Då prästen blickade uppåt, såg han snöflingorna hvirfla och flyga, fyllande hela luften med små, hvita punkter.

De resande hade ej lika svårt att komma fram öfverallt. Det fanns små sträckor af vägen, där intet af all den nedvräkande snön blifvit kvarliggande. Där gick det lätt undan på släta isgatan. På andra ställen låg snön hög, men lös och jämn, där var det heller ingen svårighet. Det bekymmersamma var att komma fram, där vinden packat ihop snön i drifvor, så höga, att man ej kunde se öfver dem. Då måste man köra ned från vägen och söka sig fram på åkrar och gärden med fara att välta i ett dike eller att få hästen spetsad på en gärdsgårdsstör.

Både kyrkoherden och hans dräng talade med största oro om den stora drifvan, som under alla svåra yrväder brukade torna upp sig utmed ett högt, gammalt plank, alldeles i närheten af Ingmarsgården. »Komma vi bara genom den, så äro vi så godt som hemma,» sade de.

Kyrkoherden tänkte på hur ofta han bedt Stor Ingmar flytta bort det höga planket, som gjorde, att snön trängde ihop sig just där. Men det hade aldrig ledt till något. Och på samma sätt var det än i dag. Om än allt annat blefve sig olikt på Ingmarsgården, så nog var det visst, att det planket finge stå, där det stod.

Snart voro de i sikte af gården och funno snödrifvan på dess vanliga plats, hög som en mur och fast som ett fjäll. Här fanns intet tillfälle att vika åt sidan, utan de måste rätt öfver vidundret. Det såg så omöjligt ut, att drängen föreslog, att han skulle gå fram till gården och kalla på hjälp.

Men detta tillät ej kyrkoherden. Han hade ej växlat ett ord med Karin och Halfvor på öfver fem år. Han var ej gladare än någon annan brukar vara vid tanken på att möta gamla vänner, med hvilka han råkat i osämja.

Hästen måste således upp i drifvan. Den bar, ända tills han kommit upp på toppen. Då sjönk han med ens. Han försvann, som om han fallit ned i en graf, och de resande blefvo sittande och stirra efter honom.

På samma gång som hästen sjönk i drifvan, bröts ena skakeln, och de kunde ej fara vidare.

Några minuter därefter öppnade prästen dörren till storrummet på Ingmarsgården.

Där brann torrvedsbrasa i spisen. På ena sidan om härden satt husmodern och spann finkardad ull, bakom henne sutto pigor och hjon i en lång rad och spunno blånor och lin. Männen ägde andra sidan af eldstaden, de voro nyss inkomna från vedkörningen, somliga hvilade, andra sysslade med sådant arbete, som var lätt som en lek, de spåntade stickor, hvässade räfspinnar och slöjdade yxskaft.

Då prästen trädde in och berättade om det missöde, som händt honom, kommo alla i rörelse. Drängarna gingo ut för att gräfva fram hästen ur drifvan. Halfvor förde kyrkoherden fram till bordet och bad honom sitta ned på långbänken. Karin sände pigorna ut i köket för att koka kaffe och laga gästabudsmat till kvällsvard. Själf hängde hon upp prästens päls att torka framför brasan, tände hänglampan och flyttade sin spinnrock bort till bordet, för att hon skulle kunna deltaga i männens samtal.

Bättre kunde jag ej blifvit mottagen, om Stor Ingmar lefvat, tänkte kyrkoherden.

Halfvor började ett långsamt samtal om väglaget och öfvergick sedan till att fråga om kyrkoherden fått väl betaldt för sin säd och om han fått den där reparationen gjord, som han önskat i långan tid. Karin frågade efter prostinnan och undrade, om hon ej förbättrats från sin svåra sjuk dom på senare tid.

Prästens dräng kom in, sade, att hästen var framgräfd, seldonen lagade och allt i ordning för afresan. Karin och Halfvor bådo och trugade att prästen skulle stanna till kvällsvarden. De upphörde ej, förrän han lofvade att göra det.

Kaffet kom in, största silfverkannan blänkte på brickan, sockerskrinet var det gamla af silfver, som knappast kom fram vid bröllop och begrafning, och småbröd var upprågadt på tre höga skålar.

Kyrkoherdens små runda ögon vidgade sig af undran. Gång på gång strök han med handen öfver pannan, satt som i en dröm och var rädd att vakna.

Halfvor visade kyrkoherden huden af en älg, som förra hösten blifvit fälld å Ingmarsgårdens skog. Fällen blef utbredd på golfvet, aldrig hade kyrkoherden sett en större och vackrare. Karin kom fram till Halfvor och hviskade sakta till honom. Straxt bad Halfvor kyrkoherden taga mot fallen som gåfva.

Karin gick och sysslade med att plocka fram ur de blåmålade skåpen härligt gammalt silfver. På bordet bredde hon ut en duk med bred hålsöm och lade fram så många silfverskedar, som om hon dukat till gille. Mjölk och dricka slog hon upp i väldiga silfverkannor.

Efter måltiden ville kyrkoherden resa. Halfvor Halfvorsson själf och två af hans drängar följde honom, öppnade väg genom drifvorna, höllo släden stadigt uppe, då den ville välta och lämnade ej prästen, förrän han var hemma vid gården.

Kyrkoherden stod välbehållen på prostgårdstrappan. Han tänkte på hur godt det var att återfå gamla vänner och sade ett varmt farväl till Halfvor. Bonden dröjde, han stod och famlade efter något i sin ficka.

Han fick ändtligen fram ett sammanviket papper, han undrade om det gick an att lämna det nu. Det var en kungörelse, som skulle uppläsas i kyrkan i morgon. Kanske kyrkoherden ville taga den, så sluppe han att sända särskildt bud till kyrkan.

Då kyrkoherden kommit in till sig och fått ljus tändt, vek han upp papperet och läste:

»Till följd af ägarens afflyttning till Jerusalem utbjudes till salu skattehemmanet Ingmarsgården — — — .»

Kyrkoherden kom ej vidare i läsningen. Hans tankar blefvo djupa och undrande. »Jaså, nu är det här öfver oss,» mumlade han, som om han talat om ett oväder. »Det är på detta jag väntat i många Herrans år.»

Hök Matts Eriksson.

Det är en vacker dag på våren. En bonde och hans son äro stadda på vandring till det stora bruket, som ligger nere i södra ändan af socknen.

De bo långt uppe i norr och måste således genomvandra nästan hela socknen. De gå förbi alla de nysådda fälten, som just nu hålla på att betäckas med brodd. De se alla de saftigt gröna rågåkrarna, alla de fagra vallarna, där klöfvern snart skall börja rodna och dofta.

De gå också förbi en hel mängd hus, som man målar och ger nya fönster eller förser med glasverandor. De gå förbi trädgårdar, där man gräfver och planterar, Alla människor, som de möta, komma med skorna leriga och med jord på händerna, därför att de gått uppe i åkrar och kålgårdar, där de hafva satt potatis och kål eller sått rofvor och morötter.

Bonden kan ej låta bli att stanna och fråga hvad sorts potatis de sätta, eller hur lång tid det är, sedan de sådde hafren. Så snart han ser en kalf eller en fölunge, måste han undra öfver hur gammal den kan vara. Han räknar ut hur många kor de ämna lägga sig till med i den gården, som de just gå förbi, och tänker öfver hvad fölungen kan vara värd, då den blir inkörd.

Sonen söker gång på gång vända hans tankar från allt detta. »Jag tänker på att ni och jag snart skola vandra genom dalen i Saron och öknen i Juda,» säger han.

Fadern småler litet, och hans ansikte ljusnar för ett ögonblick. »Det blir nog kärt,» svarar han, »att få gå i den dyre Herren Jesu fotspår.»

Men ögonblicket därefter äro hans tankar upptagna af ett par lass med osläckt kalk, som komma honom till mötes. »Ånej, Gabriel,» säger han, »hvem tror du det kan vara, som tar hem kalk? Folk säger, att det växer otroligt efter kalk. Det skall bli något att titta på till hösten.»

»Till hösten far,» säger sonen varnande.

»Ja, jag vet,» svarar bonden, »att till hösten skall jag bo i Jakobs hyddor och plantera i konungsmannens vingård.»

»Ja,» svarar sonen, »det är så, amen, amen.»

De gå tysta en stund och ge akt till den frambrytande våren. Vatten skvalar fram i dikena och själfva vägen är svårt sönderbruten af vårregn. Hvart man ser, är det arbete, som behöfver göras. Hvarje människa får lust att gripa in och hjälpa till, äfven om hon går öfver mark, som ej tillhör henne.

»Nåja,» säger bonden eftertänksamt, »det är en sanning, att jag skulle ha önskat, att jag sålt min egendom en höst, sedan arbetet tagit slut. Det är hårdt att nödgas gå ifrån den om våren, just då man skulle vilja ta i af alla krafter.»

Sonen bara rycker på axlarna, han inser, att han måste låta den gamle prata.

»Det är nu ett och trettio år sedan jag som ung pojke köpte en utmark långt norrut i socknen,» säger bonden. »Det hade aldrig varit taget ett spadtag där. Halfva egendomen var en myrmark och andra hälften var ett stenrös, där såg alldeles förskräckligt ut. I det där stenröset har jag gått och brutit sten, så att jag tänkte ryggen skulle gå af. Och ändå tror jag, att jag hade värre arbete med myrmarken, innan jag fick den täckdikad och torrlagd.»

»Ja, nog har ni arbetat, far,» säger sonen. »Det är därför Gud tänker på er och kallar er till sitt heliga land.»

»Då till en början,» fortfor bonden, »bodde jag i en stuga, som ej var mycket bättre än en kolkoja, den var rest af obarkade stockar, och på taket låg bara tilltrampad jord. Jag kunde aldrig få taket tätt, utan det regnade in. Det var mycket svårt i synnerhet om nätterna. Och kon och hästen hade det ej bättre än jag. Hela första vintern stodo de i en jordkula, där det var mörkt som i en källare.»

»Far,» frågar sonen, »hvarför håller ni så fast vid ett ställe, där ni slitit så ondt?»

»Men tänk också, hvilken glädje det var,» svarar fadern, »då jag fick bygga stora stall åt djuren, och då boskapen år efter år förökade sig så, att jag ständigt måste tänka på att vidga utrymmet. Om jag ej skulle sälja egendomen nu, borde jag hafva lagt om ladugårdstaket. Det kunde ha passat att göra det just vid den här tiden, så snart jag blifvit färdig med sådden.»

»Far,» säger sonen, »ni skall få så säd i det landet, hvarest somt faller ibland törne och somt på hälleberget

och somt på vägen och somt i den goda jorden.»

»Och den gamla stugan,» säger fadern, »som jag reste efter den första kojan, den hade jag just i år ämnat rifva för att bygga mig ett tvåvåningshus. Hvad skall jag nu med allt timret, som vi båda körde fram under vintern? Det var dock ett tungt arbete att släpa fram det Hästarna foro illa och vi med.»

Sonen blir ängslig. Han tycker, att fadern glider bort ifrån honom. Han är rädd för att den gamle ej med det rätta sinnelaget går att offra Gud sin egendom.

»Ja,» säger sonen, »men hvad betyda nya hus och stall mot att få lefva ett rent lif bland liktänkande!»

»Halleluja,» svarar fadern, »jag vet, att en skön lott är oss beskärd. Och nu går jag ju ned till bruket för att sälja egendomen till sågverksbolaget. Då jag vandrar här nästa gång, är alltsammans förbi, då äger jag ingenting.»

Sonen svarar ej, men han är nöjd att veta, att fadern ännu vidhåller sitt beslut.

Om en stund vandra de förbi en gård, hvilken ligger mycket täckt på en kulle. Den har ett hvitmåladt boningshus med balkong och veranda, och rundt om huset stå höga balsampopplar, hvilkas vackra, gråhvita stammar svälla af saf.

»Se,» säger bonden, »så just var det jag tänkte få det. Just en sådan där veranda med balkong öfver och med mycket sniderier. Och just en sådan här vid, grön plats framför med fint, tätt gräs. Skulle det inte ha varit vackert, Gabriel?»

Sonen svarar ej, och bonden förstår, att han är trött på att höra talas om gården. Han blir nu tyst, äfven han, men hans tankar äro ständigt därborta vid hemmet. Han undrar hur det skall gå hans hästar under den nye ägaren, hur det skall gå hela stället. Ack, tänker han, jag gör säkert dumt, som säljer till ett bolag. Det kommer väl bara att hugga ned skogen och låter hela gården förfalla. Det låter myren bli myr ingen och låter björkskogen växa ned i åkern.

De äro nu framme vid bruket, och där väckes hans intresse på nytt. Han ser plogar och harfvar af ny konstruktion, och han kommer genast ihåg hur han längtat efter att skaffa sig en slåttermaskin. Han ser på Gabriel, som är en vacker gosse, och drömmer sig honom sittande på en grann, röd slåttermaskin, smällande med piskan åt hästarna, och fällande det långa gräset, såsom en stark hjälte mejar ned sina fiender.

Då han kommer in på brukskontoret, tycker han sig ännu höra skördemaskinens rassel i sina öron. Han hör det lätta fallet af gräset och det lätta pipet och surret af uppskrämda fåglar och insekter.

På brukskontoret ligger köpekontraktet uppsatt och färdigt. Alla underhandlingar äro redan bedrifna, priset är bestämdt, det återstår endast att underteckna kontraktet.

Man läser upp kontraktet för honom, och han sitter och hör på. Han hör uppräknas de tunnland skog och de tunnland åker och äng, det bohag och den boskap, som han skall afhända sig. Hans drag hårdna. »Nej,» säger han till sig själf, »det skall ej ske.»

Då uppläsningen är slutad, ämnar han just säga, att han ej kan. Då böjer sonen sig fram och hviskar till honom: »Far, det gäller mig eller gården, ty jag reser, hur ni än gör.»

Bonden har varit så upptagen af tanken på gården, att det aldrig har fallit honom in att sonen kunde fara från honom. Jaså, sonen skulle ge sig af i alla fall. Han kan ej riktigt förstå detta, inte skulle han rest, om sonen stannat hemma.

Men det var ju klart, att han måste följa med sin son.

Han går fram till pulpeten, där kontraktet är framlagdt till hans underskrift. Bruksförvaltaren själf sätter pennan mellan fingrarna på honom och pekar på papperet. »Se här,» säger han, »skrif här, Hök Matts Eriksson.»

Han tar pennan, och på samma gång minnes han tydligt hur han för ett och trettio år sedan skref under ett kontrakt, hvari han tillhandlade sig en bit ouppodlad vildmark.

Han kommer ihåg, att efter undertecknandet gick han bort och beságag sin egendom. Då hade han sagt till sig själf: »Se där, hvad Gud gifvit dig. Här har du arbete för ett helt lif.»

Bruksförvaltarn tror, att han tvekar af ovisshet om hvar han skall sätta sitt namn och pekar ånyo: »Här skall namnet stå. Skrif här, Hök Matts Eriksson.»

Han börjar skrifva. »Detta,» tänker han, »skrifver jag för min tros och salighets skull, för mina kära vänner, Hellgumianerna, för vårt dyra samlif, för att ej blifva lämnad ensam kvar, då alla resa.» Och han ritar dit det första namnet.

»Detta,» tänker han vidare, »skrifver jag för min son Gabriels skull, för att ej förlora en så god och kär son, för alla de gånger, som han varit god mot sin gamle far, för att visa honom, att han ändock är mitt allra käraste.» Och på detta sätt blir det andra namnet tillritadt.

»Men detta,» tänker han, då han börjar föra pennan på nytt. »Hvarför skrifver jag detta?» Och i och med detsamma börjar hans hand att flytta sig af sig själf, dragande tjocka streck fram och åter öfver det förhatliga papperet.

»Ja, detta gör jag, därför att jag är en gammal man, som måste gå och bruka jorden, som måste plöja och så på samma ställe, där jag alltid trälat och arbetat.»

Hök Matts Eriksson ser mycket förlägen ut, då han vänder sig till bruksförvaltarn och visar honom papperet.

»Förvaltarn får ursäkta, det var nog meningen att göra mig af med egendomen, men det gick inte.»

Auktionen.

I maj blef det auktion på Ingmarsgården. Gud, hvad det var för en vacker dag, riktigt sommarvarmt! Alla karlarna hade lagt af de långa, hvita pälsarna och kommo i korta tröjor, och kvinnorna gingo redan omkring i de vida, hvita ärmarna, som hörde till sommardräkten.

Skolmästarns hustru gjorde sig i ordning att gå på auktionen. Gertrud ville ej följa med, och Storm var upptagen af sitt arbete. Då mor Stina var färdig, öppnade hon dörren till skolsalen och nickade farväl till mannen. Han satt och talade med barnen om den stora staden Ninives undergång, och därvid hade han tagit an en så bister min, att de stackars ungarna voro alldeles dödskrämda.

Under vandringen upp till Ingmarsgården stannade mor Stina, så snart hon såg en blommande häggbuske eller en kulle, som var täckt af hvita doftande liljekonvaljer. »Kan man väl få se något vackrare,» sade hon, »äfven om man skulle fara så långt som till Jerusalem?»

Skolmästarns hustru såväl som många andra hade kommit att älska sin socken dubbelt, därför att Hellgumianerna kallade den ett Sodom och ville öfvergifva den.

Hon plockade ett par af de små blommorna, som växte vid vägkanten och betraktade dem nästan ömt. Om vi voro så dåliga, som de säga, tänkte hon, så vore det en lätt sak för Gud att förgöra oss. Han behöfde endast låta kölden fortvara och låta jorden ligga betäckt af snö. Men då Vår Herre låter våren och blommorna komma åter till oss, tycker ju han åtminstone, att vi äro värda att lefva.

Då mor Stina kom fram till Ingmarsgården stannade hon och såg ängslig ut. Jag tror, att jag går hem igen, jag kan ej stå ut med att se hur det här gamla hemmet förskingras.

Men i självfva verket var hon mycket för nyfiken att få veta hur det skulle gå med gården för att vända om.

Så snart som det hade blifvit bekant, att gården skulle säljas, hade Ingmar försökt att få köpa den. Men Ingmar hade ej mer än omkring sextusen kronor, och Halfvor hade blifvit bjuden tjugufemtusen af det stora sågverksbolaget, som ägde Bergsåna bruk. Ingmar hade lyckats låna ihop pengar, så att han kunnat bjuda lika stor summa, men då hade bolaget höjt sitt anbud till trettiotusen, och så stor skuld hade ej Ingmar vågat draga öfver sig.

Det bekymmersamma härvidlag var icke blott, att gården på detta sätt skulle gå ur släkten för alltid, ty det stora bolaget sålde aldrig något, som det en gång förvärfvat, utan därtill kom, att det ingalunda var troligt, att bolaget skulle låta Ingmar arrendera sågen i Långforsen, och i så fall blefve han utan lefvebröd.

Inte kunde han tänka på att gifta sig med Gertrud till hösten, såsom meningen hade varit. Han skulle kanske till och med få lof att resa bort för att söka arbete.

Mor Stina var ej blid i hågen mot Karin och Halfvor, då hon tänkte på detta. »Det vill jag innerligt hoppas,» sade hon för sig själf, »att ej Karin Ingmarsdotter må komma att tala vid mig, ty då kan jag ej låta bli att säga henne hur illa hon handlar mot Ingmar. Jag kan ej underlåta att säga henne, att det dock i grunden är hennes fel, att ej Ingmar redan nu äger gården.

»Väl har jag hört sägas, att de behöfva omåttligt med pengar för sin resa, men det är helt förunderligt, att Karin kan ha hjärta att sälja den här gamla gården till ett bolag, som bara hugger ned skogen och låter landtbruket gå vind för våg.»

Det fanns en till utom bolaget, som ville köpa gården, och det var den rike häradsdomaren Berger Sven Persson. Och detta vore det lyckligaste för Ingmar, ty Sven Persson var en ädelmodig man och skulle helt säkert ej neka honom att arrendera sågen.

Sven Persson glömmer nog inte, att han gått här på gården som fattig vallpojke, tänkte mor Stina, och att det var Stor Ingmar, som tog hand om honom och hjälpte honom att komma sig upp.

De flesta, som kommo till auktionen, gingo ej in i huset, utan stannade ute på gårdsplanen. Skolmästarns hustru gjorde som de andra. Hon satte sig på en brädhög och såg sig omkring mycket noga, som den gör, hvilken vet, att han ser ett kärt ställe för sista gången.

På tre sidor var gården kringbyggd med huslängor, och midt på den stod en liten fatbur på stolpar. Ingenting såg synnerligen ålderdomligt ut, undantagandes en gammal förstugukvist med snidade lister kring taket, som stod framför ingången till boningshuset, och en ännu äldre med tunga, vridna pelare, som var placerad utanför brygghusets dörr.

Mor Stina tänkte på alla de gamla Ingmarssönerna, hvilkas fotsteg nött gården. Hon tyckte sig se dem

komma hem från arbetet om kvällarna och gå in till härden, långa, litet lutande gestalter, alltid rädda att vara påträngande eller taga en bättre plats, än som anstod dem.

Hon tänkte på all arbetsamhet och hederlighet, som haft sitt hem på den här gården. »Det borde inte få ske,» tänkte hon om auktionen, »kungen borde få veta det.»

Mor Stina kände det bittrare, än om det gällt hennes eget hem.

Försäljningen var ej började, men en hel mängd folk var redan kommet. Somliga gingo in i ladugården och besågo boskapen, andra stannade ute på gården för att bese all den redskap, alla de kärror och yxor och sågar och plogar, som voro sammanförda där.

Men hvar gång mor Stina såg ett par bondgummor komma ut ur ladugården, tänkte hon med förtrytelse: Se på mor Inga och mor Stafva, nu hafva de varit inne och valt ut hvarsin ko åt sig. Och tänk hvad de sedan skola skryta med att de fått kor af den gamla stammen från Ingmarsgården.

Hon smålog en smula hånfullt, då hon såg Backstugu Nils stå och välja bland plogarna.

Backstugu Nils skall allt känna sig som en märklig man, då han får lägga sig till med en plog, som Stor Ingmar själf har nyttjat.

Det samlades alltjämt flera människor omkring auktionssakerna. Karlarna stodo och undrade öfver en del redskap, hvilka voro så gamla, att ingen visste hvartill de hade användts. Och några bland åskådarna voro så vanvördiga, att de vågade skratta åt de gamla slädarna. Somliga af dessa voro uråldriga, de voro praktfullt målade i rödt och grönt, och seldonen, som tillhörde dem, voro besatta med brokiga garntofsar och hvita snäckor.

Åter tyckte mor Stina, att hon såg de gamla Ingmarssönerna komma åkande med långsam fart i dessa gamla slädar. De körde bort på gillen eller de kommo hem från bröllop med en brud bredvid sig. Det blir mycket godt folk, som flyttar från socknen nu, tänkte hon. Ty hon kände det, som om alla dessa gamla hade bott kvar på gården ända till denna dag, då deras verktyg och åkdon förskingrades.

Jag undrar hvar Ingmar håller till och hur han har det, tänkte hon. Då det känns så svårt för mig, hur skall det ej kännas för honom.

Det var en så utmärkt vacker dag, att auktionisten föreslog att flytta allt, som skulle säljas, ut på gården för att slippa folkträngseln inne i rummen. Pigor och drängar kommo därför utbärande med kistor och skrin, målade med tulpaner och rosor. En del af dessa hade stått i ostörd fred i klädkammaren i mång hundra år. Man bar också ut silfverkannor och gammaldags kopparkittlar, spinnrockar och kardor, sängkläder och all slags egendomlig väfredskap.

Omkring allt detta samlade sig bondkvinnorna, lyfte upp det och vände på det.

Mor Stina hade ej ämnat köpa något, men hon kom ihåg, att här skulle finnas en väfstol, på hvilken kunde väfvas den finaste dräll, och hon gick närmare för att se på den. Men just då hon närmade sig, kom en piga ut med ett par ofantliga gamla biblar. De voro så tunga med sina beslag och skinnpärmar, att hon knappt kunde lyfta dem båda.

Mor Stina blef så häpen, som om hon fått ett slag i ansiktet och vände om till sin plats. Hon förstod nog, att ingen numera läste i de gamla biblarna med deras urmodiga språk, men det var dock bra underligt, att Karin ville sälja dem.

Det var kanske den bibeln husmodern satt och läste i, då de kommo och berättade henne, att mannen blifvit

dödad af björnen, tänkte hon.

Mor Stina påminde sig allt hvad hon hade hört berättas om dessa Ingmarssöner. Hvar sak hon såg, tycktes hafva något att förtälja henne.

De där gamla silfverspännena, som lågo borta på bordet, hade blifvit röfvade från trollen i Klackberget af en Ingmar Ingmarsson.

I den gamla schäsen därborta hade den Ingmar Ingmarsson, som lefvat i hennes barndom, kommit åkande, då han besökte kyrkan. Och hvarje gång han rest förbi henne och hennes mor på kyrkvägen, hade modern lagt sin hand på hennes skuldra och sagt till henne: »Nu skall du niga, Stina, ty här kommer Ingmar Ingmarsson».

Hon hade förundrat sig öfver att modern aldrig glömde att uppmana henne att niga för Ingmar Ingmarsson. Gumman hade ej varit så noga, då det hade gällt kronofogden eller häradshöfdingen.

Till sist hade hon förstått, att då modern varit liten tös och hade gått med sin mor på kyrkvägen, hade denna lagt handen på hennes skuldra och sagt: »Nu skall du niga, ty här kommer Ingmar Ingmarsson».

»Gud skall veta,» suckade mor Stina, »att det ej är bara därför att jag väntat, att Gertrud en gång skulle ha fått styra öfver allt detta, som jag sörjer öfver att det skall förskingras. Jag tycker att det nu på en gång blir slut med hela socknen.»

I detsamma kom kyrkoherden körande. Han såg allvarsam och nedslagen ut. Han gick genast upp mot boningshuset, och mor Stina förstod, att han var kommen för att tala Ingmars sak hos Karin och Halfvor.

Något efteråt kom förvaltaren från Bergsåna, som var sågverksbolagets ombud, och häradsdomarn Berger Sven Person. Förvaltarn gick genast in i huset, men Sven Person vandrade en stund omkring ute på gården och beság sakerna. Han kom då att gå förbi en liten gubbe med stort skägg, hvilken satt på samma brädhög, där mor Stina hade tagit plats.

»Stark Ingmar vet väl inte,» sade Sven Person och stannade framför gubben, »om Ingmar Ingmarsson har bestämt sig för att köpa det där timret, som jag bjudit honom.»

»Han säger nej,» svarade gubben, »men jag undrar om han inte snart börjar bli tvehågsen.»

Med detsamma plirade gubben med ögonen och visade bort på mor Stina, liksom för att beteckna för Sven Person, ätt det inte gick an att låta henne höra hvad de talade om.

»Jag tycker, att det borde vara godt nog åt honom,» sade häradsdomaren. »Jag bjuder inte ut sådana varor alla dagar, men detta gör jag för Stor Ingmars skull.»

»Ja, det är sant, att det är ett godt anbud,» sade gubben, »men han säger, att han redan har gjort upp köp på annat håll.»

»Jag undrar om han riktigt har betänkt hvad det är, som går ifrån honom,» sade häradsdomarn och gick långsamt vidare.

Allt hittills hade ingen af hemfolket visat sig på gården, men nu fingo människorna plötsligen syn på Ingmar. Han stod borta vid en vägg, helt orörlig och med ögonlocken nästan slutna.

Flera gingo fram för att hälsa på honom, men då de kommo honom närmare, afstodo de och vände om till sin förra plats.

Ingmar var dödsblek, och alla, som sågo honom, förstodo, att han kämpade med ett så stort lidande, att de ej vågade tilltala honom.

Ingmar stod så stilla, att flera funnos, som alls ej lade märke till honom. Men hvar och en, som fått ögonen på honom, kunde sedan ej tänka på något annat. Det blef ingenting af med den lustighet, som eljes var bruklig på auktioner. Med Ingmar stående där, stödd mot väggen till det gamla hemmet, som han snart skulle förlora, kunde man hvarken finna mod att skratta eller att säga ett gladt ord.

Så kom den stund, då auktionen skulle begynna. Auktionsförrättaren steg upp på en stol och började ropa ut en gammal plog. Ingmar stod kvar orörlig, som om han ej varit en människa utan en bild.

»Herre Gud, han kunde väl gå bort härifrån,» sade människorna. »Han behöfde ju ej se detta elände. Men Ingmarssönerna bära sig aldrig åt som annat folk.»

Så föll det första klubbslaget. Då såg man Ingmar rycka till, som om det träffat honom. Strax därefter blef han åter orörlig, men vid hvarje nytt klubbslag gick en darrning genom honom.

Två bondkvinnor gingo just förbi mor Stina och talade om Ingmar.

»Och tänk, att om han bara hade friat till en rik bonddotter, så hade han fått pengar nog och kunnat köpa gården, men han skall ju ha skolmästarns Gertrud,» sade den ena.

»Det lär allt vara en storkarl, som lofvat honom Ingmarsgården i hemgift, om han tar dottern,» svarade den andra. »Se, de fråga inte efter att han är fattig, därför att han är af en så god släkt.»

»Det hjälper ändå, att vara son till Stor Ingmar.»

Det skulle nog varit en välsignad sak, om Gertrud hade haft en liten smula att hjälpa till med, tänkte mor Stina.

Så småningom blef redskapen bortsåld, och auktionisten flyttade öfver till en annan sida af gården. Han började sälja hemväfda bonader, dukar och sängförhängen, och han höll upp dem i luften, så att de broderade tulpanerna och de inväfda, brokiga borderna lyste öfver hela gården.

Ingmar måtte hafva märkt tygstyckenas fladder. Han lyfte motvilligt ögonlocken. För en sekund syntes de matta, blodsprängda ögonen, som blickade ut öfver förödelsen, så slöto de sig på nytt.

»Aldrig har jag sett något sådant,» sade en ung bondflicka. »Nu menar jag rent han dör. Om han bara ville låta bli att stå här och plåga sig.»

Mor Stina reste på sig liksom för att skrika ut, att detta inte kunde fortgå, utan måste afbrytas, men hon satte sig åter. »Jag får väl komma ihåg, att jag är ringa och vanmäktig,» suckade hon.

Det blef nu på en gång så stilla på gården, att mor Stina måste se upp. Hon märkte, att tystnaden uppstått, därför att Karin Ingmarsdotter kommit ut ur boningshuset. Nu syntes det tydligt hvad folk tänkte om Karin och hennes handlingssätt, ty medan hon vandrade öfver gården, veko människorna undan, ingen sträckte ut handen för att hälsa på henne, utan alla stodo tysta och blickade ogillande efter henne.

Karin såg tärd och trött ut, hon gick mer framåtböjd än vanligt. Ett par röda fläckar lyste på hennes kinder, och hon såg lika plågad ut, som på den tiden då hon stred sin strid med Eljas.

Karins ärende var att söka mor Stina och bedja henne komma in i stugan. »Jag har ej sett förr än nu, att mor Storm var här,» sade hon.

Skolmästarns hustru krusade en smula, men Karin öfvervann henne genom att säga: »Vi ville nog, att all gammal strid skulle vara glömd nu, då vi skola fara vår väg.»

Medan de vandrade öfver gården, pröfvade mor Stina på att säga: »Detta måtte vara en tung dag för Karin.»

Karin suckade, men svarade ej.

»Jag vet inte hur Karin kan hafva hjärta att sälja bott allt det där gamla?»

»Det är det man mest älskar, som först och främst måste offras åt Herren,» sade Karin.

»Folk tycker allt, att det är besynnerligt,» började mor Stina, men Karin afbröt henne: »Herren skulle väl allt också tycka, att det vore besynnerligt, om vi toge undan något af det, som är gifvet till honom.»

Mor Stina bet sig i läppen och kom sig ej för att säga något mer. Det tycktes ej blifva något af med alla de förebråelser hon ämnat göra Karin. Det följde en sådan värdighet med Karin, att ingen hade mod att klandra henne.

Just som de skulle stiga upp på det breda trappsteget utanför förstugukvisten, lade mor Stina sin hand på Karins skuldra. »Har Karin sett hvem som står där?» sade hon och pekade bort mot Ingmar.

Karin syntes sjunka ihop en smula. Hon aktade sig noga att se åt det håll, där Ingmar stod. »Herren får finna en utväg,» mumlade hon. »Herren får finna en utväg.»

I storstugan var föga ändradt för auktionens skull, eftersom bänkar och sängar därinne voro väggfasta och ej kunde flyttas. Men kopparkärlen blänkte ej mer på väggarna, sängställena gapade tomma utan omhängen och sängkläder, och de blåmålade skåpdörrarna, som förr i världen ofta ställdes på glänt för att låta främmande folk se de höga silfverkannor och bägare, som tyngde hyllorna, voro nu stängda till ett tecken att där inom ingenting förvarades, som var värdt att visas.

Det enda, som prydde väggen, var Jerusalemstaflan, hvilken idag åter hade en frisk krans af grönt.

Det stora rummet var uppfylldt af släktingar och trosförvanter till Karin och Halfvor. En efter annan fördes med mycket krusande fram för att undfägnas vid ett stort dukadt bord.

Dörren till lillrummet var stängd. Därinne pågingo underhandlingar om köpet af själfva gården. Där talades högröstadt och lifligt, framförallt af kyrkoherden.

Men i storstugan voro människorna mycket tysta, och om någon talade, skedde det lågt och hviskande. Alla voro med sina tankar och sinnen inne i lillkammaren, där gårdens öde afgjordes.

Mor Stina vände sig till Gabriel Mattsson och frågade honom: »Det är väl inte så väl, att Ingmar blir vid gården?»

»Det är allt långt förbi hans bud nu,» svarade Gabriel. »Gästgifvarn i Karmsund lär ha bjudit trettiotvåtusen, och bolaget har gått upp till trettiofem. Nu söker kyrkoherden öfvertala dem att hellre sälja till gästgifvarn än till bolaget.»

»Än Berger Sven Person då?» frågade mor Stina.

»Han lär ej hafva gjort något bud i dag, han.»

Kyrkoherden hördes tala länge med beveklig röst. Orden kunde ej urskiljas, men så länge han talade, visste man, att ingenting var afgjordt.

Så blef det tyst ett ögonblick, och därpå hördes gästgifvarn säga, inte just högt, men med sådant eftertryck, att det var omöjligt att ej uppfatta hvarje ord.

»Jag bjuder trettiosextusen, inte för att jag tror, att stället är värdt så mycket, men jag vill ej, att det skall bli en bolagsgård.»

Straxt därpå var det, som om någon hade slagit en näfve i bordet, och bruksförvaltarn hördes ropa med dundrande röst.

»Jag bjuder fyrtiotusen, och bättre bud tror jag ej, att Karin och Halfvor kunna vänta sig.»

Mor Stina reste sig mycket blek. Hon gick åter ut på gårdsplanen. Det var tungt och bedröfligt ute, men rent ohyggligt var det att sitta i den kvafva stugan och höra på detta köpslående.

Väfnaderna voro nu bortsålda, och auktionisten bytte plats på nytt. Han gick att ropa ut de gamla silfversakerna, de stora silfverkannorna, besatta med guldmynt, och bägarna med inskrifter från sextonhundratalet.

Då auktionisten lyfte upp den första silfverkannan, tog Ingmar ett par steg framåt liksom för att hindra försäljningen. Men han hejdade sig ögonblickligen och vände åter till sin förra plats.

Ett par minuter därefter kom en gammal bonde fram till Ingmar med silfverkannan i handen. Han satte helt försynt ned den vid Ingmars fötter och sade: »Den här skall du behålla som ett minne af allt det, som borde ha varit ditt.»

Det gick åter en ryckning genom hela Ingmars kropp. Hans läpp darrade, och han arbetade för att kunna få fram ett par ord.

»Ja, du behöfver ingenting säga nu, det kan bli en annan gång,» sade bonden. Han aflägsnade sig ett par steg, därpå kom han hastigt åter. »Jag hör, att folk pratar om att du kunde få öfvertaga gården, om du bara ville. Det vore den största tjänst du kunde göra den här socknen.»

På Ingmarsgården funnos flera gamla, som hade tjänat där i all sin tid, och som nu på sin höga ålderdom fortforo att bo kvar där. Öfver dessa hade sänkt sig större ängslan än öfver någon annan. De fruktade, att om gården finge en ny ägare, skulle de bli utvräkta ur det gamla hemmet och få gripa till tiggarstafven. Hur det än blef, visste de, att de ej skulle bli behandlade så, som af det gamla husbondefolket.

Dessa gamla irrade omkring på gården hela dagen, deras oro tillät dem ej att hålla sig stilla. Det var med stor ömkan man såg dem smyga förbi, bräckliga och förskrämda, och gaf akt till det ängsliga uttrycket i deras svaga, rödkantade ögon.

Till sist var det en snart hundraårig gubbe, som hittade på att gå fram till Ingmar och sätta sig på marken bredvid honom. Det var, som om detta vore det enda ställe, där han kunde få ro, ty här blef han sittande stilla, stödjande de gamla darrande händerna mot kryckkäppen.

Så snart Gammal Lisa och Lagårds Märta sågo hvar Korp Bengt hade slagit sig ned, kommo de äfven framstultande och satte sig bredvid Ingmar. De sade ingenting till honom, men de hade förvisso en oklar känsla af att han måtte kunna hjälpa dem, han, som nu var Ingmar Ingmarsson.

Allt sedan de gamla kommit, höll Ingmar ej mera ögonen slutna, utan stod och såg ned på dem. Han tycktes räkna alla de år och mödor, som gått öfver dem, medan de hade tjänat hans släkt, och han tyckte väl, att det var hans första plikt att laga så, att de fingo dö i deras gamla hem.

Han blickade ut öfver gården, fick ögonen på Stark Ingmar och nickade betydelsefullt åt honom.

Utan ett ord gick Stark Ingmar in i boningshuset, genomvandrade storstugan och steg in i lillkammarn. Där blef han stående vid dörren, väntande ett lägligt tillfälle att framföra sitt ärende.

Då Stark Ingmar kom in, stod kyrkoherden midt på golfvet och talade till Karin och Halfvor, hvilka sutto orörliga och stela som döda. Bruksförvaltarn satt vid bordet, han såg självsäker ut, visste väl med sig, att han var den, som hade makt att göra det högsta budet. Gästgifvarn i Karmsund stod borta vid fönstret, han var upprörd, svetten pärlade fram på hans panna, och händerna darrade. Berger Sven Person satt i en soffa högst uppe i rummet, det stora, myndiga ansiktet förrådde intet spår af rörelse. Han satt med händerna knäppta öfver magen och tycktes ej tänka på annat än att med största möjliga fart vrida tummarna om hvarandra.

Nu höll kyrkoherden upp att tala. Halfvor såg öfver till Karin liksom för att fråga henne till råds, men hon satt orörlig och såg ned.

»Karin och jag få allt lof att tänka på att vi skola fara till ett främmande land,» sade Halfvor, »och att både vi och bröderna måste lefva af de pengar, som vi kunna få för egendomen. Vi ha fått veta, att bara resan till Jerusalem kommer att gå till femton tusen kronor. Och sedan skola vi hyra hus och köpa mat och kläder. Jag tror ej, att vi hafva råd att skänka bort något.»

»Är det inte rent orimligt att begära af Karin och Halfvor, att de skola sälja gården för rakt ingenting af det enda skälet, att den ej skall bli såld till bolaget,» sade förvaltarn. »Jag tycker, att de borde antaga mitt bud genast, om inte för annat, så för att komma ifrån alla dessa öfvertalningar.»

»Ja,» bekräftade Karin, »det är nog så, att vi måste hålla oss till det högsta anbudet.»

Men kyrkoherden var ej så lätt slagen. Så snart det var fråga om en världslig sak, visste han mycket väl hur han skulle lägga sina ord. Nu var han en annan man, än då han stod på sin predikstol.

»Karin och Halfvor äro nog så pass fästa vid den här gamla gården, att de hellre sälja till en, som kommer att ge den en god skötsel, äfven om de skulle få ett par tusen kronors mindre vinst,» sade han.

Och med särskildt afseende på att Karin satt inne, började han berätta om gård efter gård, som hade råkat i förfall, sedan de kommit i bolagshänder.

Karin såg upp ett par gånger, och kyrkoherden undrade, om han ej nu ändtligen lyckades göra intryck på henne. Det skall väl ändå finnas kvar något af den gamla bondkvinnan hos henne, tänkte han, då han berättade om förfallna stugor och bortdöende boskapshjordar.

Ändtligen slöt han sålunda: »Det vet jag väl, att om bolaget är fullt beslutet att köpa Ingmarsgården, så kan det öfverbjuda bönderna så länge, tills ingen förmår följa det. Men om nu Karin och Halfvor vilja hindra, att det här gamla stället skall bli en förfallen bolagsgård, måste de fastslå det sista priset, så att bönderna veta hvad de hafva att rätta sig efter.»

Halfvor såg oroligt bort till Karin, då kyrkoherden gjorde detta förslag. Karin lyfte långsamt upp ögonlocken och svarade:

»Det är nog säkert, att Halfvor och jag helst sålde till en af våra likar, så att vi visste, att här finge bli, som det varit.»

»Ja, om någon annan än bolaget ville ge fyrtio tusen, skulle vi nöja oss med den summan,» sade Halfvor, som nu förstod hvad hustrun önskade.

Då detta sades, vandrade Stark Ingmar med långa steg genom rummet och hviskade ett par ord till Berger Sven Person.

Häradsdomarn reste sig genast och gick fram till Halfvor. »Eftersom Halfvor lofvat nöja sig med fyrtiotusen, så vill jag bjuda den summan,» sade han.

Det började rycka i Halfvors ansikte. Han sväljde ett par gånger, innan han svarade. »Häradsdomarn skall ha tack,» sade han. »Jag är glad att få lämna gården i så goda händer.»

Sven Person skakade hand också med Karin. Hon var mycket rörd och torkade bort en tår ur ögonvrån.

»Karin kan vara viss om att allt här skall blifva vid det gamla,» sade häradsdomarn.

Karin frågade honom om han själf skulle flytta hit.

»Nej,» svarade han, och tillade med högtidligt eftertryck på orden: »Jag gifter bort min yngsta dotter i sommar, och jag ger gården till henne och hennes man.»

Därpå vände sig häradsdomarn till kyrkoherden och tackade honom:

»Nu får kyrkoherden sin vilja fram i alla fall,» sade han. »Inte trodde jag, då jag sprang här som fattig vallpojke, att jag skulle få makt att ställa om att det åter komme en Ingmar Ingmarsson till Ingmarsgården.»

Kyrkoherden och de andra innevarande männen stodo och stirrade på honom, utan att genast fatta hvad han menade, men Karin gick raskt ur rummet.

Då hon gick genom storstugan, rätade hon upp sig, hon knöt om hufvudduken, så att den skulle ligga i de rätta vecken, och bredde ut förklädet.

Därpå gick Karin öfver gården med stor värdighet och högtidlighet. Hon höll kroppen stel, ögonen sänkta och gick så långsamt, att man knappt kunde se, att hon rörde sig.

På det sättet kom hon fram till Ingmar och tog honom i hand.

»Nu får jag lyckönska dig, Ingmar,» sade hon, och rösten darrade af glädje. »Vi hafva stått hårdt mot hvarandra i den här saken, men då Gud ej vill ge mig den hugnaden, att du sluter dig till oss, tackar jag honom för att han låtit dig komma till väldet här på gården.»

Ingmar svarade ej, hans hand låg slapp i Karins. Då hon lät den sjunka, stod han där lika bedröfvad, som han stått hela dagen.

Alla karlarna, som varit med om uppgörelsen, kommo fram till Ingmar, skakade hand med honom och lyckönskade honom: »Lycka till, Ingmar Ingmarsson, på Ingmarsgården!» sade de.

Härvid for en glimt af lycka öfver Ingmars ansikte. Han mumlade sakta för sig själf: »Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården,» och såg ut som ett barn, hvilket erhållit en gåfva, som det länge längtat efter. Men i nästa ögonblick kom ett uttryck i hans ansikte, som om han med oändlig afsmak och leda ville visa den vunna lyckan ifrån sig.

Nyheten hade gått öfver gården på ett ögonblick. Folk talade och frågade högt och ifrigt. Flera blefvo så glada, att de fingo tårar i ögonen.

Ingen hörde vidare på auktionistens rop, utan alla trängde sig fram för att lyckönska Ingmar, både bönder och herremän, både bekanta och främlingar.

Då Ingmar stod omgifven af alla dessa glada människor, lyfte han på en gång ögonen och blef varse mor Stina, som stod ett litet stycke från de andra och betraktade honom. Hon var mycket blek och såg gammal och fattig ut. Då Ingmars ögon föllo på henne, vände hon sig bort och började gå hemåt.

Ingmar gjorde sig fri från de andra och skyndade efter henne.

Han böjde sig ned till henne och sade med hes röst, medan hvartenda drag i hans ansikte darrade af sorg:

»Gå hem till Gertrud, mor Stina, och säg henne, att jag svikit henne och sålt mig för att få gården. Bed henne, att hon aldrig mer tänker på en sådan stackare som jag!»

Gertrud.

Det hade kommit något besynnerligt öfver Gertrud, något som hon ej kunde styra och behärska, något som växte och höll på att alldeles taga väldet öfver henne.

Det hade börjat i samma ögonblick, som hon hade fått veta, att Ingmar hade svikit henne, och det bestod i en stark fruktan för att få se Ingmar, för att plötsligen möta honom på vägen eller i kyrkan eller annorstädes. Hvarför detta skulle vara så förfärligt, visste hon ej, men hon kände, att det var något, som hon ej kunde uthärda.

Gertrud hade helst velat stänga sig inne dag och natt för att vara säker om att ej få se honom, men sådant var omöjligt för en fattig flicka som hon. Hon måste gå ute och arbeta i trädgården, hon var tvungen att flera gånger om dagen vandra den långa vägen till beteshagen för att mjölka korna, och hon blef ofta sänd till handelsboden för att köpa socker och mjöl och allt annat, som behöfdes för hushållet.

Då Gertrud kom ut på vägen, drog hon hufvudduken djupt ned öfver ansiktet, lyfte aldrig ögonen från marken och skyndade framåt så raskt, som om hon jagats af spöken. Så snart det var henne möjligt, sökte hon att vika af från landsvägen och gå på små stigar, som letade sig fram längs dikeskanter och åkerrenar, där hon trodde, att hon ej var i så stor fara att möta Ingmar.

Men alltid var hon rädd, det fanns ju ej ett ställe, där hon ej var utsatt för att råka honom. Om hon rodde på älfven, kunde han vara där och flotta sitt timmer, och om hon smöge sig undan djupt in i skogen, så kunde han komma emot henne med yxan på axeln på väg till sitt arbete.

Och finge hon se honom, skulle det blifva så oerhördt svårt, det skulle hon ej kunna uthärda.

Då hon låg och rensade bort ogräs ur trädgårdssängarna, lyfte hon hufvudet gång på gång, för att hon skulle få se honom på långt håll, om han ginge förbi på vägen, och hinna att fly undan.

Hon tänkte med bitterhet på att Ingmar var allt för väl känd där i gården. Hennes hund skulle ej skälla, om han komme, och hennes dufvor, som trippade på sandgången, skulle ej flyga undan för honom och varna henne med sina smällande vingslag.

Denna Gertruds rädsla aftog ej, snarare förvärrades den dag från dag. All hennes sorg hade förbytt sig till skräck. Och hennes styrka att strida emot blef allt mindre och mindre. Snart kommer den dag, då jag ej mer vågar gå utom dörr, tänkte hon. Jag blir nog besynnerlig och folkskygg, om jag inte blir riktigt tokig.

»Gud, Gud, tag skräcken ifrån mig!» bad Gertrud. »Jag ser på far och mor, att de redan tro, att jag ej är

riktigt klok. Jag ser, att alla jag möter, också tro det. Å, Herre Gud, hjälp mig!»

Midt under det att denna skräck var som störst, hände det, att Gertrud en natt hade en märkvärdig dröm.

Hon tyckte, att hon en middagsstund gick med stäfvan på armen för att mjölka. Korna betade i en hage, som låg långt borta i skogsbrynet, och hon gick dit på smala stigar, som löpte fram på dikeskanter och åkerrenar. Hon tyckte, att hon hade svårt för att gå, hon var så trött och svag, att hon knappast kunde flytta fötterna. »Hvad är det åt mig, hvarför har jag så svårt för att gå?» frågade hon i drömmen. Och hon svarade sig själf och sade: »Du är så trött, därför att du går och släpar på en så tung sorg.»

Ändtligen tyckte hon sig vara framme vid hagen, men då hon kom in där, kunde hon ej se till korna. Hon blef mycket ängslig, gick och sökte dem öfverallt, där de brukade uppehålla sig, men hon fann dem hvarken bakom gransnåret eller vid bäcken eller under björkarna.

Medan hon sökte, märkte hon, att det fanns ett hål i gärdesgården på den sidan, som vette åt skogen. Hon tyckte såg då förstå, att korna hade gått ut genom denna öppning. Hon blef gränslöst olycklig och förfärad och stod och vred händerna. »Och jag, som är så trött,» sade hon, »skall jag nu nödgas vandra öfver hela storskogen för att söka korna?»

Hon gick emellertid inåt skogen och arbetade sig mödosamt fram mellan risiga granar och hvassa enbuskar.

Men ögonblicket därefter gick hon på en slät och jämn stig i skogen, utan att hon alls visste hur hon kommit dit. Stigen var mjuk och en smula hal af den bruna barren, som täckte den. Granarna stodo raka och skyhöga bredvid den, och solskenet lekte på den gula mossan under träden. Där var så vackert och ljufligt, att hennes ängslan minskades.

Bäst hon gick där, såg hon en gammal gumma gå inne mellan träden. Det var gamla Finn Marit, hon, som kunde trolla. Det är ju förfärligt, att den gamla elaka kvinnan ännu lefver och att jag skall möta henne här på skogen, tänkte Gertrud. Hon smög sig fram, så varligt som möjligt, för att ej gumman skulle få syn på henne.

Men gamman såg upp, just då hon smög förbi.

»Vänta du, så skall du få se något!» ropade gumman. Straxt därpå låg Finn Marit på knä på vägen framför Gertrud, Hon ritade upp en ring i barren med pekfingret och ställde en platt mässingsskål midt i ringen. Hon ämnar visst trolla, tänkte Gertrud. Att det ändå är sant, att hon kan trolla!

»Titta nu ned i skålen, så kanske du får se något,» sade finngumman. Gertrud såg ned och ryckte till, hon såg helt tydligt Ingmars ansikte afspegladt på botten af skålen. I detsamma stack gumman en lång nål i hennes hand. »Se här,» sade hon, »tag denna och stick igenom hans ögon. Gör honom detta, därför att han svikit dig.» Gertrud tvekade en smula, men hon erfor en förunderligt stark lust att göra det. »Hvarför skall han ha det bra och vara rik och lycklig, då du pinas?» sade gumman. Gertrud fick en obetvinglig lust att lyda henne. Hon sänkte nålen. »Laga att du träffar midt i ögat,» sade gumman. Gertrud stack till två gånger, mycket hastigt, rätt in i Ingmars ögon. Men då hon sänkte nålen, märkte hon, att den gick djupt ned, som om den ej träffat mässingsfatet, utan gått in i något mjukt, och då hon drog den tillbaka, var den blodig.

Då Gertrud såg blodet på nålen, tyckte hon, att hon verkligen hade stuckit ut Ingmars ögon. Då greps hon af den förfärligaste ångest öfver sin gärning, hennes skräck blef så stor, att den väckte henne.

Gertrud låg länge och skakade i häftig gråt, innan hon kunde öfvertyga sig om att allt var en dröm. »Gud bevare mig, Gud skydde mig för att jag skulle få lust att hämnas på honom!» snyftade hon.

Knappt hade hon blifvit lugn och somnat in på nytt, förrän samma dröm kom tillbaka.

Hon vandrade än en gång på de små stigarna till beteshagen. Åter voro korna borta, och hon gick inåt skogen för att söka dem. Därpå kom hon in på den vackra vägen och såg solskenet leka på mossan. Hon påminde sig då hvad som händt henne nyss förut i drömmen. Hon gick och ängslades för att åter möta finngumman och var glad, att hon ej såg till henne.

Men bäst hon gick, tyckte hon, att marken öppnade sig mellan ett par tufvor rätt framför henne. Först stack ett hufvud fram ur öppningen, så arbetade sig en helt liten man fram ur jorden. Han surrade och brummade med läpparna hela tiden, och af detta kunde hon förstå hvem det var hon råkat på. Det var ju Surr-Peter, som ej var riktigt klok. Tidtals lefde han nere i bygden, men om somrarna bodde han helst i skogen i en jordkula.

Gertrud påminde sig genast, att det sades om Surr-Peter, att sådana, som ville skada sina ovänner utan att synas, kunde begagna sig af honom. Det misstänktes, att han flera gånger anlagt mordbrand för andras räkning.

Nu gick Gertrud fram till mannen och frågade honom, likasom på skämt, om han inte hade lust att sätta eld på Ingmarsgården. »Hon önskade det,» sade hon, »därför att Ingmar Ingmarsson tyckte mer om gården än om henne.»

Men till hennes stora förskräckelse tycktes den galne genast gå in på hvad hon föreslog. Han nickade ifrigt till henne och började springa nedåt bygden. Hon skyndade efter, men kunde ej hinna honom. Grankvistar höllo fast henne, hon sjönk ned i träsk, och hon halkade på berghällar. Ändtligen var hon i skogsbrynet, men då lyste eldsken emot henne mellan träden. Han har redan gjort det, han har redan satt eld på gården, tänkte hon och vaknade på nytt af drömmens ohyggliga fasa.

Gertrud satte sig upp i sängen. Tårarna strömmade henne utför kinderna. Hon vågade ej lägga sig ned af fruktan att drömma vidare.

»Gud hjälpe mig, Gud hjälpe mig,» sade hon. »Jag vet inte hur mycket ondt det finnes inom mig. Men Gud vet det, att aldrig en enda gång under hela denna tid har jag tänkt på att vilja hämnas på Ingmar. Gud, låt inte den synden komma öfver mig!»

»Sorgen är farlig,» utbröt hon och knäppte hårdt samman händerna. »Sorgen är farlig. Sorgen är farlig.»

Säkert visste hon icke själf fullt hvad hon menade, men hon kände, att hennes stackars hjärta var som en förhärjad örtagård. Nu gick sorgen där som örtagårdsman och planterade tistel och giftblomster.

Under hela förmiddagen hade Gertrud en känsla af att hon fortfor att drömma. Hon var ingalunda fullt vaken. Drömmen hade varit så stark och lefvande, att hon ej kunde glömma den.

Då hon mindes den glädje, hvarmed hon stuckit nålen in i Ingmars ögon, tänkte hon: Det är förfärligt, att jag blifvit så hämndgirig och dålig. Jag vet ej hvad jag skall göra för att komma ifrån detta. Jag håller på att bli en ond, förtappad människa.

Vid middagstiden tog Gertrud stäfvan på armen och vandrade bort för att mjölka. Hon sköt, som vanligt, hufvudduken långt fram och lyfte ej ögonen från marken. Hon gick på de små stigar, som hon gått i drömmen, hon kände igen blommorna, som kantade dem. Och så besynnerligt halfvaken, som hon var, visste hon knappt skillnad på hvad hon verkligen såg och hvad hon inbillade sig se.

Då Gertrud kom till beteshagen, fick hon igen drömmen på så sätt, att hon ej såg till korna. Hon gick och sökte dem, som hon sökt i drömmen, sökte vid bäcken, under björkarna och bakom gransnåret. Hon fann

dem ingenstädes, men hade en känsla af att de funnos där och att hon skulle se dem, om hon endast vore fullt vaken.

Snart fick hon syn på ett stort hål i gärdesgården och förstod, att boskapen brutit sig ut därigenom.

Gertrud gick nu för att söka flyktingarna. Hon följde de djupa spår, som deras klöfvar hade upptrampat i den lösa skogsmarken, och fann, att de hade slagit in på en väg, som ledde upp till en aflägsen fäbod.

»Ack,» utbrast hon, »nu vet jag hvar de äro. Jag vet, att Lyckgårdsfolket i dag på förmiddagen skulle drifva sin boskap upp till fäboden. Då våra kor ha fått höra skälikons bjällra, ha de brutit sig ut och följt efter uppåt skogen.

Oron hade för en stund gjort flickan fullt vaken. Hon beslöt sig för att gå upp till fäboden och hämta korna. Eljes kunde ju ingen veta när de skulle bli hemdrifna. Och hon gick snabbt framåt den branta, steniga vägen.

Men då det burit nästan rätt uppåt en stund, gjorde vägen en tvär vändning, och nu låg den för hennes ögon, glatt af barr och alldeles jämn.

Hon kände igen den från drömmen, det var samma solskensfläckar borta på den hvitgula mossan och samma höga träd.

Då hon kände igen vägen, försjönk hon genast i samma halfvakna tillstånd, hvari hon lefvat hela dagen. Hon började nästan vänta på att det skulle hända henne något öfvernaturligt. Hon stirrade in under granarna för att se om hon ej skulle råka någon af de besynnerliga varelser, som vandrade omkring i skogsdjupet.

Hon såg ingen till, men i hennes själ vaknade besynnerliga tankar. Hvad, om jag skulle taga hämnd på Ingmar? Kanske skulle jag då slippa skräcken? Kanske skulle jag då undgå att bli tokig? Kanske det kunde vara ljuft att låta Ingmar lida hvad jag lider?

Den vackra barrstigen tycktes henne ändlöst lång. Hon gick där en hel timme förvånad öfver att ingenting underbart inträffade. Till sist förde stigen ut på en slät skogsäng.

Det var en liten vacker plats, beväxt med friskt, saftigt gräs och en mängd blommor. På ena sidan reste sig en tvärbrant bergvägg. På de andra stodo höga träd, det var mest rönnar med stora hvita blomklasar, men också björk och al. En ganska bred och vattenrik bäck kom strömmande utför bergväggen, sökte sig fram öfver ängen och kastade sig därpå ned i en klyfta, som var alldeles uppfylld af frodigt uppspirande träd och buskar.

Gertrud tvärstannade. Hon kände med ens igen platsen. Den där bäcken kallades Svartvattnet, och det berättades märkvärdiga saker om den. Det hade händt flera gånger, att människor hade blifvit besynnerligt seende, just då de hade gått öfver bäcken. En gosse, som gått öfver den, hade sett ett brudtåg, hvilket just då drog till kyrkan långt nere i bygden, och en kolare hade sett en kung med krona på hufvudet och spira i handen rida till sin kröning.

Gertrud fick hjärtat upp i halsgropen. »Gud nåde mig för hvad jag får se!» suckade hon.

Hon var nästad frestad att vända om. »Men jag måste ju fram där, jag fattiga barn,» klagade hon. »Jag måste ju fram där för att få igen mina kor.»

»Herre Gud,» bad hon och knäppte händerna i sin stora oro. »Låt mig ej få se något styggt eller ondt. Låt mig ej komma i någon svår frestelse.»

Hon var så viss om att hon skulle få se något, att hon knappt vågade vandra ut på de platta stenarna, som

ledde öfver bäcken.

Då hon stod midt i bäcken såg hon något röra sig i skogsdjupet på andra sidan. Men det var ej något bröllopståg utan en ensam man, som långsamt kom gående ut på ängen.

Han var hög och ung och bar en fotsid svart klädnad. Han hade ett långlagdt, mycket skönt ansikte, hufvudet var obetäckt, och långa, mörka lockar hängde ned på hans skuldror.

Främlingen gick alldeles rätt emot Gertrud. Hans ögon voro lysande och klara, som om ljus strömmade ut ur dem, och då hans blickar föllo på henne, förstod hon, att han kunde läsa all hennes sorg. Och hon såg, att han ömkade sig öfver henne, som var hemsökt af skräck för ringa jordiska ting, och hvars själ var besmittad af hämndlust och besådd med sorgens tistlar och giftblomster.

Allt som han kom närmare Gertrud, kände hon sin varelse öfvergjutas af tilltagande frid och salighet och stilla, soligt lugn. Och då han hade gått förbi henne, fanns inom henne ej mera någon sorg eller bitterhet, utan allt ondt försvann som en helad sjukdom och efterlämnade hälsa och styrka.

Gertrud stod stilla en lång stund. Synen gled bort, men hon förblef stående i drömmande lycksalighet. Då hon ändtligen såg sig om, var den helt försvunnen, men intrycket af det hon sett, försvann ej. Hon knäppte sina händer och lyfte dem i hänryckning. »Jag har sett Jesus!» utropade hon med innerlig fröjd. »Jag har sett Jesus, han har tagit bort min sorg, och jag älskar honom. Nu kan jag ej älska någon annan i denna världen.»

Lifvets bekymmer försvunno och blefvo oändligen små. Och lifvets långa år syntes som en kort liten tid. Och all jordisk lycka tycktes arm och grund och utan betydelse.

På samma gång visste Gertrud hur hon nu skulle ordna sitt lif.

För att hon ej mer skulle sjunka ned i dunkel skräck och för att hon ej skulle bli lockad till ondska och hämnd, skulle hon flytta bort från denna trakt. Hon skulle följa Hellgumianerna till Jerusalem.

Denna tanke hade uppstått hos henne, då Jesus gick förbi henne. Hon trodde, att den kommit från honom. Hon hade läst den i hans ögon.

*

Den vackra junidagen, då Berger Sven Person firade bröllop åt sin dotter och Ingmar Ingmarsson, kom en ung kvinna i god tid på morgonen fram till bröllopsgården och bad att få tala med brudgummen. Hon var rätt hög och smärt, hufvudduken hade hon dragit så långt fram, att det ej syntes mer af ansiktet än en dunhvit kind och ett par röda läppar. På armen bar hon en korg, däri man såg små buntar af hemväfda band jämte några hårkedjor och hårarmband.

Hon frambar sitt ärende till en gammal piga, som hon träffade på gården, och denna gick in och sade till husmodern. Husmodern svarade genast: »Gå ut och säg henne, att Ingmar Ingmarsson just nu skall fara till kyrkan, ingalunda har han tid att tala med henne.»

Så snart den främmande hade fått detta besked, dref hon bort från gården. Ingen såg henne på hela förmiddagen. Men då brudföljet vände åter från kyrkan, kom hon tillbaka och bad att få tala med Ingmar Ingmarsson.

Denna gång sade hon sitt ärende till en ung dräng, som stod och hängde i stalldörren, och denne gick och sade till husfadern. — »Säg henne,» sade husbonden, »att Ingmar Ingmarsson just nu skall sätta sig till bröllopsmåltiden, han har ej tid att tala med henne.»

Då hon fick detta besked, suckade hon och dref bort och kom ej tillbaka förrän sent på kvällen, då solen höll på att gå ned.

Den gången sade hon sitt ärende till ett barn, som satt och red grensle på gårdsgrinden, och barnet gick rätt in i stugan och sade till bruden. — »Säg henne,» svarade bruden, »att Ingmar Ingmarsson dansar med sin brud, han har inte tid att tala med någon annan.»

Då barnet kom ut med detta besked, log den främmande och sade: »Nej, nu talar du osanning, Ingmar Ingmarsson dansar ej med sin brud.»

Hon gick ej bort igen, utan blef stående vid grinden.

Kort därefter tänkte bruden vid sig själf. Nu har jag sagt en lögn på min bröllopsdag! Hon ångrade sig, gick fram till Ingmar och sade till honom, att en främmande stod ute på gården och önskade tala med honom.

Ingmar gick ut och såg Gertrud stå vid grinden och vänta.

Gertrud gick då före ut på vägen, och Ingmar följde henne. De gingo tysta, tills de kommit ett godt stycke från bröllopsgården.

Om Ingmar skulle man velat säga, att han åldrats på ett par veckor. Åtminstone gjorde hans ansikte intryck af ökad klokhet och försiktighet. Han gick också mera böjd och såg ödmjukare ut, sedan han blifvit rik, än förut, då han ingenting ägde.

Han var förvisso ej glad att se Gertrud. Han hade hvarje dag, som gått, sökt att öfvertyga sig om att han var nöjd med det byte han gjort. »Se, det är så, att vi Ingmarssöner ej fråga så mycket efter något som att få gå och plöja och så på Ingmarsgården,» hade han sagt till sig själf.

Men hvad som pinat honom mer, än att han förlorat Gertrud, det var, att det nu fanns en människa, som kunde säga om honom, att han ej hållit hvad han lofvat henne. Då han nu följde efter Gertrud, gick han endast och tänkte på alla de föraktfulla ord, som hon hade rätt att säga till honom.

Gertrud satte sig på en sten vid vägen och ställde ned korgen på marken. Hufvudduken drog hon fram än djupare än förut.

»Sätt dig ned,» sade hon till Ingmar och pekade på en annan sten. »Jag har mycket att tala med dig om.»

Ingmar satte sig ned och var glad, att han kände sig så lugn. Detta går bättre än jag väntat, tänkte han. Jag trodde, att det skulle bli vida värre att se Gertrud och höra henne tala. Jag trodde, att kärleken skulle bli mig rent öfvermäktig.

»Jag skulle ej hafva kommit och stört dig på självfva bröllopsdagen,» sade Gertrud, »om jag ej varit nödtvungen. Jag skall nu gå bort från de här trakterna och kommer aldrig mer igen. Jag var färdig att vandra bort redan för en vecka sedan, men då hände något, som gjorde, att jag måste skjuta upp resan för att få tala med dig just i dag.»

Ingmar satt tyst liksom sammankrupen. Han såg ut som en, hvilken drar ihop skuldrorna och sänker hufvudet, i väntan på att ett svårt oväder skall komma öfver honom.

Under tiden tänkte han: Hvad Gertrud än må tycka, så är det dock visst, att jag gjorde rätt, som valde gården. Jag skulle ej ha kunnat uthärda utan den. Jag skulle ha förgåtts af saknad, om den råkat i andra händer.

»Ingmar,» sade Gertrud, och hon rodnade på samma gång så att det lilla, som syntes af kinden blef alldeles rödt, »Ingmar, jag tänker du kommer ihåg, att för fem år sedan var det min mening, att gå öfver till Hellgumianerna. Jag hade gifvit mitt hjärta till Kristus då, men jag tog det åter från honom för att ge det åt dig. Men häri handlade jag säkerligen orätt, och därför har allt detta kommit öfver mig. Så som jag svek Kristus då, så blef jag själf sviken af den jag älskade.»

Så snart Ingmar förstod, att Gertrud ämnade säga honom, att hon ville gå in bland Hellgumianerna, gjorde han en häftig rörelse af ovilja. Han erfor en stark känsla af obehag. Jag kan ej tåla, att hon sluter sig till Jerusalemsfararna och drar bort till det främmande landet, tänkte han. Han motsade henne lika ifrigt, som han skulle ha gjort, om han ännu hade varit hennes fästman.

»Inte skall du tänka så, Gertrud. Inte var detta af Gud menadt till ett straff öfver dig.»

»Nej, nej Ingmar, inte som straff, visst inte, bara för att visa mig hur illa jag valde förra gången. Ack, inte som straff! Jag är ju så lycklig. Jag saknar ingenting, all sorg är tagen ifrån mig. Det måtte du väl förstå, Ingmar, då jag säger dig, att Gud själf har utvalt och kallat mig.»

Ingmar satt tyst, hela ansiktet hårdnade i försiktighet och beräkning. »Du är bra dum,» straffade han sig själf, »låt du Gertrud resa. Haf och land mellan er, det är det bästa. Haf och land, haf och land.»

Men det där inom honom, som ej ville tilllåta, att Gertrud reste, blef likafullt starkare än han själf, så att han sade: »Aldrig kan jag förstå, att dina föräldrar ge dig lof att fara ifrån dem.»

»Nej, det göra de ej,» svarade Gertrud, »och jag vet detta så väl, att jag inte en gång vågar fråga dem. Far skulle aldrig gå in på det. Jag tror nästan, att han skulle bruka våld för att hindra mig. Det är det svåraste, att jag måste smyga mig bort från dem. De tro nu, att jag vandrar omkring för att sälja mina band, och de få ingenting veta, förrän jag slutit mig till Jerusalemsfararna i Göteborg och seglat från landet.»

Ingmar blef helt upprörd öfver att Gertrud ville vålla sina föräldrar en så förfärligt stor sorg. Förstår hon månne hur illa hon handlar, frågade han sig. Han ville just säga det till henne, då han hejdade sig. Det passar sig ej för dig, Ingmar, att förebrå Gertrud för hvad helst hon gör, tänkte han.

»Jag vet allt, att det blir synd om far och mor,» sade Gertrud. »Men jag får nu lof att följa Jesus.» Hon smålog, då hon nämnde frälsaren. »Han har ju räddat mig från ondska och själssjukdom,» sade hon innerligt och knäppte sina händer.

Och som om hon nu först hade fått mod därtill, sköt hon hufvudduken tillbaka och såg Ingmar rätt in i ögonen. Det slog Ingmar, att hon jämförde honom med bilden af någon, som hon såg för sina ögon, och han kände själf hur ringa och obetydlig hon fann honom.

»Det blir allt bra synd om far och mor,» upprepade Gertrud. »Far är så gammal nu, att han måste ta afsked från skolan, och sedan får han än mindre att lefva af än hittills. Och då han blir utan arbete, kommer han att bli vresig till lynnet. Mor får det svårt med honom, de skola komma att sitta och sörja båda två. Det hade ju inte blifvit så, om jag varit hemma och muntrat upp dem.»

Gertrud höll inne, som om hon tvekat att tala ut, men Ingmar tyckte, att det började snyfta och gråta inom honom. Han förstod, att Gertrud ville bedja honom taga vård om hennes gamla föräldrar. Nej, jag trodde, att hon ville komma hit för att skymfa och håna mig, tänkte han, och i stället har hon så stort förtroende till mig.

»Du skall inte behöfva bedja mig, Gertrud,» sade Ingmar. »Detta är en stor heder du gör mig, som svikit dig. Nog skall jag handla bättre mot dina gamla föräldrar, än jag handlat mot dig.»

Ingmars röst darrade, och på samma gång tycktes något af den stora försiktigheten och klokheten försvinna ur ansiktsuttrycket. Hvad Gertrud är god mot mig, tänkte han. Hon ber mig ej om detta endast för föräldrarnas skull, utan äfven för att visa mig, att hon förlåter mig.

»Ja, det visste jag, Ingmar, att du ej skulle säga nej till något dylikt,» sade Gertrud. »Och nu har jag något annat att tala om.» Hennes röst blef mycket raskare och gladare. »Nu har jag en stor gåfva att ge dig.»

Hvad Gertrud talar vackert, tänkte Ingmar plötsligen, där han satt. Jag tror aldrig, att jag hört någon tala med en så mild och glad och klingande röst.

»Jag gick hemifrån för en åtta dagar sedan,» sade Gertrud, och ämnade då genast gå nedåt mot Göteborg för att vara där, då Hellgumianerna komma. Men första natten låg jag nere vid Bergsåna bruk hos en fattig smedsänka, som heter Maria Bouving. Det är ett namn, som du skall komma ihåg, Ingmar. Och kommer hon i nöd, skall du bistå henne.»

Hvad Gertrud är vacker, tänkte Ingmar på samma gång han nickade och lofvade att komma ihåg Maria Bouvings namn. Hvad Gertrud är vacker! Hur skall det gå mig, då jag ej mer får se henne? Gud hjälpe mig, om jag har gjort orätt, som försakat henne för en gammal gård. Inte kunna åkrar och skogar vara detsamma för mig som en människa. Inte kunna de le med mig, då jag är glad, och trösta mig, då jag är ledsen. Inte finns det något i världen, som kan ersätta en för att ha mistat den människan, som älskar en.

»Maria Bouving,» fortfor Gertrud, »har en liten kammare innanför sitt kök, där hon lät mig ligga. 'Nu skall du få se, att du får sofva godt i natt,' sade hon till mig, 'du får ligga på sängkläder, som jag köpte på auktionen på Ingmarsgården.' Så snart jag lade mig, kände jag en besynnerlig hård knöl i kudden, som låg under mitt hufvud. Det var då ej så synnerligen goda sängkläder, som Maria köpt sig, tänkte jag. Men jag var så trött då efter en hel dags vandring, att jag somnade. Midt i natten vaknade jag och vände på dynan för att slippa knölen under hufvudet. Då kände jag, att varet var sönderskuret midt öfver och illa lagadt med stora styng. Därinnanför låg något hårdt, som knastrade likt papper. Jag behöfver ju ej sofva på stenar, tänkte jag och sökte draga ut det där hårda. Så fick jag fram ett paket, som var väl ombundet och inslaget.»

Gertrud höll inne ett ögonblick för att se om Ingmar var nyfiken, men Ingmar hade ej hört på synnerligen uppmärksamt. Hvad det är vackert att se Gertrud röra handen, medan hon talar, tänkte han. Jag tror aldrig, att jag sett någon vara så smidig i alla rörelser eller gå så lätt som Gertrud. Ja, det är ett gammalt ord, att människor älska människor mer än allt annat. Men nog tror jag ändå, att jag gjorde rätt, ty det var inte bara gården, det var hela socknen, som behöfde mig.

Men han kände med stor ångest, att han ej hade så lätt nu som för en stund sedan att öfvertyga sig om att han älskade gården mer än Gertrud.

»Jag lade paketet bredvid sängen,» fortfor Gertrud, »och tänkte att på morgonen skulle jag visa det för Maria. Men då det blef dager, såg jag, att ditt namn stod skrifvet på omslaget. Då besåg jag det närmare, och så beslöt jag att taga det med mig och ge det till dig, utan att nämna något om det hvarken till Maria eller någon annan människa. Här har du det nu, Ingmar. Det är din egendom.»

Gertrud gräfde fram ett ej särdeles stort paket ur bottnen på sin korg och lämnade Ingmar, under det att hon såg på honom, som om hon väntade, att han skulle bli mycket gladt öfverraskad.

Ingmar tog gåfvan i sin hand, utan att mycket tänka på hvad det var han fick. Hans tankar arbetade för att hålla på afstånd den bittra ånger, som ville smyga sig öfver honom.

Om Gertrud visste hur farlig hon är mig, då hon är så mild och god. Ack, det hade varit mycket bättre, om hon kommit för att gräla på mig!

Jag borde vara glad åt detta, tänkte han, men det är jag ej. Det är, som om Gertrud vore tacksam mot mig, därför att jag svikit henne. Och det kan jag ej tåla att tänka på.

»Ingmar,» sade Gertrud i en ton, som ändtligen kom honom att förstå, att det var något högst viktigt hon hade att säga, »jag har tänkt på att då Eljas låg sjuk på Ingmarsgården, har han säkert brukat den där dynan till hufvudkudde.»

Med detsamma tog hon paketet ur Ingmars hand och vecklade upp det. Ingmar hörde prassel som af nya, obrukade sedlar. Därpå såg han Gertrud plocka fram tjugu stycken sedlar, hvar och en på tusen kronor. Hon höll upp dem för hans ögon. »Se här, Ingmar, detta är hela ditt arf. Du förstår väl, att det har varit Eljas, som stoppat in paketet i den där kudden.»

Ingmar hörde, att hon sade detta och såg sedlarna, men tyckte, att han såg och hörde som genom en dimma. Gertrud räckte honom pengarna, men hans händer kunde ej hålla fast något, utan hela bunten föll till marken. Gertrud tog upp den och stoppade dem i hans ficka. Ingmar kände, att han stod och vacklade, som om han varit full.

Med ens sträckte han upp ena armen, knöt näfven hårdt och skakade den i luften, just som en drucken människa kunde ha gjort.

»Å Gud! Å Gud!» sade han.

Han skulle ha önskat, att han kunnat tala ett ord med Vår Herre, kunnat fråga honom hvarför ej dessa pengar kommit till rätta förr. Hvarför de kommo nu, då han ej behöfde dem, då han redan förlorat Gertrud.

Nästa ögonblick föllo hans händer tungt ned på Gertruds skuldror.

»Du förstår dig på att ta hämnd, du.»

»Kallar du detta för hämnd, Ingmar?» frågade hon bestört.

»Hvad skall jag kalla det? Hvarför kom du ej genast till mig med de där pengarna?» — »Nej, jag ville vänta till bröllopsdagen.» — »Hade du kommit, innan jag varit gift, hade jag säkert fått köpa gården af Sven Person, och jag hade kunnat få dig.» — »Ja det visste jag.» — »Men nu kommer du på själfva bröllopsdagen, just som det är för sent.» — »Det var för sent i alla fall, Ingmar. Det var för sent för en vecka sedan, och det är för sent nu, och det är för sent för alltid.»

Ingmar hade sjunkit ned på stenen igen. Han höll händerna för ögonen och satt och jämrade sig.

»Å jag trodde, att det ej fanns någon hjälp. Å jag trodde, att det ej stod i människomakt att ändra. Och nu ser jag, att det funnits hjälp! Nu ser jag, att vi alla kunde ha blifvit lyckliga!»

»Du måste förstå en sak, Ingmar,» sade Gertrud. »Då jag fann pengarna, såg jag genast, att de kunde hjälpa oss, såsom du nu säger, men det var ingen frestelse för mig, nej inte ett ögonblick, därför att jag tillhör en annan.»

»Du skulle ha behållit dem själf,» utropade Ingmar. »Nu känner jag det, som om en varg skulle slita och rifva i mitt bröst. Det var ingenting, då jag visste, att det var omöjligt. Men nu, då jag vet, att jag hade kunnat få dig!»

»Jag kom hit för att göra dig glädje, Ingmar.»

Nu hade de blifvit otåliga i bröllopsgården. De kommo ut på trappan och började ropa: »Ingmar, Ingmar!»

»Ja, bruden har jag ock där nere, som väntar mig,» sade han i stor ångest. »Och att det är du, Gertrud, som vållat detta! Då jag svek dig, var det i stort nödtvång, men *du* har förstört allting, bara för att göra mig eländig. Nu vet jag hur far kände det, då mor dräpte barnet,» for han ut.

Han tog till att gråta våldsamt och häftigt. »Aldrig har jag känt så för dig, som i kväll,» stönade han. »Aldrig har jag hållit af dig hälften så mycket som nu. Å, jag visste inte, att kärleken var så bitter och förfärlig.»

Gertrud lade sin hand mycket mildt på hans hufvud. »Aldrig, aldrig var det min mening att hämnas på dig, Ingmar. Men så länge ditt hjärta är bundet vid denna världens ting, är det bundet vid sorgen.»

Ingmar snyftade länge, då han ändtligen såg upp, var Gertrud borta. Från gården kom folk springande för att söka honom.

Han slog sin hand hårdt i stenen, på hvilken han satt, och seg envishet utbredde sig öfver hans ansikte.

»Gertrud och jag töra väl mötas än en gång,» sade han högt, »och då torde väl allt aflöpa annorlunda än nu. Vi Ingmarssöner äro kända för att vinna hvad vi tråna efter.»

Den gamla prostinnan.

Det måste också förtäljas, hur alla människor sökte öfvertala Hellgumianerna att ej fara. Det var så, att det till slut tycktes genljuda från marken och bergen: res inte, res inte.

Till och med herremännen sökte förmå bönderna att afstå från företaget. Kronofogden och länsmannen lämnade dem ingen ro. De frågade dem hur de kunde veta, att de där amerikanerna ej voro bedragare. De visste ju ej hvad det var för människor de skulle förena sig med.

Det fanns hvarken lag eller förordning i det där landet. Där kunde man ännu i dag råka ut för röfvare. Och inga vägar funnos där, utan de skulle få lof att klöfja varorna på hästryggen som uppe i finnskogarna.

Doktorn sade dem, att de ej skulle kunna tåla klimatet. Och Jerusalem var uppfylldt af koppor och feber. De drogo ut för att dö.

Hellgumianerna svarade, att de visste allt detta. Och det var just därför de drogo dit. De reste för att strida mot koppor och feber, för att bygga vägar, för att odla jorden. Guds land skulle ej längre ligga för fäfot, utan de skulle förvandla det till ett paradis.

Och ingen var i stånd att afvända dem från deras föresats.

Nere vid kyrkan bodde en gammal prostänka. Hon var så gammal, så gammal. Hon bodde i en stor vindskammare i posthuset snedt emot kyrkan. Hon hade bott där, alltsedan hon måste flytta från prostgården.

Det hade alltid varit sed, att en och annan af de rikare bondkvinnorna, då de kommo till kyrkan om söndagarna, gingo upp till henne med litet nybakadt bröd eller litet smör eller mjölk. Då lät hon genast sätta på kaffepannan, och den, som kunde skrika bäst, talade med henne, ty hon var fruktansvärdt döf. Då försökte man berätta henne hvad som händt under veckan, men man kunde aldrig veta hur mycket hon förstod af det, som sades till henne.

Hon satt ständigt inne på sitt rum, och långa tider glömde människorna nästan bort henne. Så gick någon förbi och fick se hennes gamla ansikte bakom de hvita, pösande gardinerna. Då tänkte man: Jag får ej glömma bort henne, som sitter så ensam. I morgon, då vi slaktat vår kalf, skall jag gå upp till henne med litet färskt.

Det var ingen, som kunde finna ut hvad hon visste eller inte visste af det, som skedde i socknen. Hon blef allt äldre och äldre, och till sist tycktes hon ej fråga efter något, som var af denna världen. Hon satt bara och läste i ett par gamla postillor, som hon kunde utantill.

Hon hade en gammal piga, som hjälpte henne att kläda sig och som kokade hennes mat. De voro bägge två rädda för tjufvar och råttor och undveko helst att tända ljus om kvällen af fruktan för eldsfara.

Flera af dem, som blifvit Hellgumianer, hade brukat komma upp till gumman med små presenter. Men sedan de omvändt sig och afskilt sig från alla människor, gingo de ej mer till henne. Ingen visste om hon förstått hvarför de ej kommo.

Ingen visste heller om hon hört något om den stora utflyttningen till Jerusalem.

Men en dag befallde gamla prostinnan sin piga att skaffa hästar och vagn, därför att hon skulle ut och åka.

Hvad den gamla pigan måtte ha sett förvånad ut!

Men då hon försökte några invändningar, gjorde den gamla damen sig stendöf. Hon bara satte upp högra handen med pekfingret högt i vädret och sade: »Jag vill ut och åka, Sara Lena. Du skall skaffa hästar och vagn.»

Sara Lena hade ej annat att göra än att lyda. Hon måste gå till kyrkoherden för att bedja om ett anständigt åkdon. Sedan hade hon ett otroligt besvär med att vädra en gammal skinnkrage och en sammetshatt, som hade legat i kamfert i tjugu år i sträck.

Det var ock ett samvetsgrant göra att få gumman utför trappan och ned i vagnen. Hon var så bräcklig, att man hade en förnimmelse af att hon lika lätt kunde bli utsläckt som en ljuslåga i stormväder.

Då prostinnan satt i vagnen, befallde hon, att man skulle köra henne till Ingmarsgården.

Däruppe blefvo de ej litet förvånade, då de sågo hvem det var som kom.

De gingo ut och lyfte henne ur vagnen, och hon kom in i storstugan. Därinne voro flera Hellgumianer samlade. De sutto till bords. Under dessa sista tider brukade de komma tillsammans och förtära gemensamma torftiga måltider, bestående af ris och te och andra lätta rätter, för att förbereda sig till den förestående ökenvandringen.

Då prostinnan kom på tröskeln, stannade hon och såg sig om i rummet. Några försökte tala till henne, men den dagen hörde hon ingenting alls.

Hon höjde handen och sade med torr, hård röst, såsom man ofta hör döfva tala:

»Ni komma inte mera till mig, därför har jag kommit till er för att säga er, att ni inte skola fara till Jerusalem. Det är en ond stad. Det var där, som de korsfäste vår frälsare.»

Karin försökte svara henne, men hon hörde ingenting, utan fortsatte: »Det är en ond stad, det bor dåligt folk där. Det var där de korsfäste Kristus.»

»Jag kommer hit,» fortfor hon, »därför att detta har varit ett godt hus. Ingmarsson har varit ett godt namn.

Det har alltid varit ett godt namn. Ni ska stanna i vår socken.»

Så vände hon sig om och gick ut. Nu hade hon gjort sitt, nu kunde hon få dö i ro. Detta var den sista handling, som lifvet kräfde af henne.

Karin Ingmarsdotter grät, sedan gamla prostinnan hade rest. »Det är törhända ej rätt, att vi fara,» sade hon. Men på samma gång var hon glad åt att gamla prostinnan hade sagt: »Det är ett godt namn. Det har alltid varit ett godt namn.»

Detta var första och enda gången, som någon såg Karin Ingmarsdotter tveksam inför det stora företaget.

Afresan.

En vacker morgon i juli utgick ett långt tåg af kärror och lastvagnar från Ingmarsgården. Det var Jerusalemsfararna, som ändtligen slutat sina förberedelser och nu började sin resa med den långa färden till järnvägsstationen.

Då det långa tåget drog fram genom bygden, kom det förbi en fattig gård, som kallades Myckelsmyra.

Där bodde ett dåligt folk, sådant där utskum, som tillverkas, då Vår Herre vänder bort ögonen eller är sysselsatt på andra håll.

Där funnos en hel mängd smutsiga och trasiga barn, hvilka hela dagen brukade ropa skällsord efter dem, som reste förbi, där fanns en gammal, gammal gumma, som brukade sitta full vid vägkanten, och där funnos en man och en hustru, som alltid grälade eller slogos.

Ingen hade någonsin sett dem arbeta, man visste ej om de tiggde mer än de stulo, eller stulo mer än de tiggde.

Då nu tåget drog förbi denna eländiga och usla stuga, hvilken var sådan, som en plats blir, där vind och väder under många år fått härja ostörda, stod den gamla gumman stadig och upprätt vid vägkanten på samma ställe, där hon eljes brukade sitta full och vagga och lalla, och fyra af barnen stodo omkring henne, och alla fem voro rentvättade och kammade och så ordentligt klädda, som det var dem möjligt.

Då de, som åkte i den första kärran, fingo syn på dem, saktade de farten och körde förbi dem mycket långsamt, och detsamma gjorde alla de andra, de foro så sakta förbi, att hästarna nätt och jämt rörde sig.

Och alla de, som drogo bort, började på en gång gråta mycket häftigt, de fullväxta gräto tyst med snyftningar, men barnen med skrik och hög klagan.

Jerusalemsfararna kunde sedan aldrig förstå, hvarför de ej gråtit så mycket öfver något, som öfver Tiggar-Lena, som hade stått usel och skröplig vid vägkanten. De kunna gråta än i dag, då de tala om att hon den dagen hade sparat sina supar och kommit ut nykter, med barnen kammade och tvättade, för att hedra deras afresa.

Då alla hade rest förbi, började också TiggarLena gråta. »Dessa foro till himmelen för att möta Jesus,» sade hon till barnen. »Alla dessa foro till himmelen, men vi få sitta kvar vid vägkanten.»

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar hade kört genom halfva socknen, kom det till den långa flottbron, som ligger och gungar på älfvattnet.

Det är en svår bro att köra öfver. Den bär först utför i brant backe för att komma ända ned till vattenytan, så reser den sig i ett par hvassa stigningar för att båtar och timmerflottar skola kunna flyta fram under den, och borta vid motsatta stranden stiger den uppför älfbrädden så plötsligt och brådstörtadt, att hästar och människor rysa, då de tänka på att de måste fram där.

Den där bron brukar ofta vålla stort besvär. Plankorna ruttna bort och måste oupphörligen lagas. Vid islossningen måste den vaktas natt och dag för att den ej skall bli sönderslagen, och då vårfloden är mycket hög, rycker den med sig stora stycken af bron och fraktar dem ända ned till forsarna vid Bergsåna bruk.

Men sockenfolket är stolt öfver bron och lyckligt öfver att äga den. Tänk om den ej funnes, då måste man ju begagna båt eller färja för hvarje gång man skulle färdas från en strand till en annan.

Bron suckade och sviktade, då Jerusalemsfararna drogo fram öfver den, och vattnet pressades upp mellan plankorna och stänkte om hästfötterna.

De bortdragande kände stor saknad att skiljas från den kära bron. De tänkte på att den var något, som tillhörde dem gemensamt. Husen, gårdarna, åkrarna och skogarna voro delade på olika ägare, men bron var allas deras egendom, det var en saknad för dem alla att lämna den.

Men ägde de intet mer, som var dem gemensamt? Ägde de ej kyrkan, som låg under sina björkar på andra sidan bron, ägde de ej det vackra, hvita skolhuset och prästgården?

Och hvad ägde de mera, som var dem gemensamt? De ägde väl också skönheten i det de sågo här från bron. Den vackra utsikten öfver den breda, mäktiga älfven, som flöt fram stilla och sommarljus mellan trädtopparna, den långa utsikten genom dalen ända bort till de blå höjderna.

Detta var deras, det satt inbrändt i deras ögon. Och nu skulle de aldrig mer se det.

Då de bortdragande voro midt på bron, började de sjunga en af Sankeys sånger.

»Vi få mötas en gång,» sjöngo de, »vi få mötas en gång, vi få mötas i Eden en gång.»

På bron fanns inte en människa, som kunde höra dem. Det var deras hemlands blå kullar, älfvens gråa vatten och de bugande träden, som de sjöngo till.

De skulle aldrig se dem mer, och ur strupar, som tillsnördes af gråt, trängde afskedssången.

Vackra hemlandsbygd med dina vänliga röda och hvita gårdar i de täta träddungarna, du med dina goda åkrar, med dina hagar och betesplatser, med din långa dal, som klyfves af den smidiga älfven, hör oss! Låt oss bedja Gud, att vi få mötas än en gång! Må vi få se dig åter i himmelen!

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar hade kommit öfver bron, drog det förbi kyrkogården.

Inne på kyrkogården låg en stor, platt gråstenshäll, som var ganska anfrätt af ålder. Den bar intet årtal eller namn, men man visste af gammalt, att det var en bonde af Ljunggårdsätten, som låg begrafven under den.

En gång då Ljung Björn Olofsson, som nu for till Jerusalem, och hans bror Per voro barn, hade de suttit på den där stenhällen och samspråkat.

Till en början hade de varit goda vänner, men till sist hade de råkat ihop om något, de hade blifvit ifriga och höjt rösterna.

Hvad de tvistat om, hade de sedan glömt, men hvad de aldrig förgätit var, att då de grälade som värst, hade de hört en tydlig och långsam knackning mot stenen, som de sutto på.

De hade tystnat ögonblickligen. De hade tagit hvarandra vid handen och smugit därifrån, och de kunde sedan aldrig se stenen utan att tänka på detta.

Då nu Ljung Björn reste förbi kyrkogården, fick han se sin bror Per sitta på den där stenhällen stödjande hufvudet mot händerna.

Ljung Björn höll inne sin häst och tecknade åt de andra, att de skulle stanna och vänta på honom. Han steg ned ur åkdonet, klättrade öfver kyrkogårdsmuren och gick och satte sig på stenen bredvid brodern.

Per Olofsson sade då genast: »Du sålde gården, du Björn.» — »Ja,» svarade Björn, »jag har gett allt mitt till Gud.» — »Ja, men detta var ej ditt,» inföll brodern stilla. — »Var det ej mitt?» — »Nej, det var ättens.»

Ljung Björn svarade ej, utan väntade tyst. Han visste, att då brodern hade tagit plats på den stenen, var det för att tala fredsord. Han var ej rädd för hvad Per skulle komma att säga.

»Jag har köpt igen gården,» sade nu brodern.

Ljung Björn ryckte till. »Kunde du ej tåla, att den gick ur släkten?»

»Jag är inte nog rik att göra sådant bara för den skull,» svarade brodern.

Björn såg frågande på honom. »Jag gjorde det, därför att du skulle hafva något att komma åter till.» Björn fick strupen full af gråt och började snyfta. »Och för att dina barn skola ha något att komma tillbaka till.» Björn lade armen om broderns hals och smekte honom. »Och för min kära svägerska,» sade Per, »det blir godt för henne att veta, att hon har hus och hem, som står och väntar henne. Det gamla hemmet skall alltid stå öppet för hvem helst af er, som kommer igen.»

»Per,» sade Björn, »sätt dig upp i kärran där och far till Jerusalem, så stannar jag hemma. Du är mera värd att komma till det förlofvade landet än jag.» — »Ånej,» sade brodern och smålog, »jag förstår allt hur du menar det, men jag passar väl bäst hemma.» — »Jag tror, att du passar i himmelen,» sade Björn. Han lutade sitt hufvud mot broderns axel. »Nu får du förlåta mig allt,» sade han.

De reste sig upp och skakade hand till farväl. »Denna gången hafva de inte knackat åt oss,» sade Per. — »Det var för märkvärdigt, att du gick hit och satte dig,» sade Björn. — »Vi bröder ha haft svårt att hålla fred, då vi råkats på sista tiden.» — »Trodde du, att jag skulle vara stridsam i dag?» — »Nej, det är jag, som blir ond, då jag tänker på att jag skall mista dig.»

De gingo ner på landsvägen, och Ljung Per tog Björns hustru kraftigt i hand. »Jag har köpt Ljunggården,» sade han. »Jag säger dig det nu, på det att du må veta, att du kan komma tillbaka dit, när du vill.»

Han tog på samma sätt det äldsta barnet i hand. »Kom ihåg detta du, att du har gård och grund att komma till, ifall du vill vända åter till hemlandet.»

Han gick från den ene till den andre af barnen, ända tills han kom till Lill Erik, som bara var två år och ej kunde förstå hvad han menade. »Kom ihåg ni alla barn att tala om för Lill Erik, att han har gård och grund att komma till, när helst han vill vända åter.»

Och det långa tåget drog vidare.

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar hade kommit förbi kyrkogården, råkade det in i en stor skara af släktingar och vänner till de bortdragande, som ville bjuda dem farväl.

Där blef ett långt uppehåll, ty alla ville trycka deras händer och säga några afskedsord.

Då de sedan åkte fram genom kyrkbyn, var vägen kantad af folk, som ville se deras afresa. Det stod människor på alla trappor, de hängde ut genom fönstren, de sutto uppflugna på gärdesgårdarna, och de, som bodde längre bort, stodo ute på kullar och backar och vinkade och viftade.

Det långa tåget körde långsamt framåt förbi människoskarorna, ända tills det nådde nämndeman Lars Clementssons hem. Där stannade det, och Gunhild steg ur för att gå in och säga farväl.

Gunhild hade bott på Ingmarsgården, allt sedan hon bestämde sig för att följa med till Jerusalem. Hon hade tyckt, att detta var bättre än att lefva i strid och split med föräldrarna, som inte kunde försona sig med tanken på att hon skulle resa ifrån dem.

Då Gunhild steg ur kärran, såg hon, att hemmet låg alldeles utdödt. Ingen människa syntes på gårdsplanen och ingen i något af fönstren.

Då hon kom fram till grinden, fann hon den stängd, men Gunhild tog en genväg öfver en stätta och kom in på gården. Förstugudörren var också stängd. Gunhild gick rundt om huset till köksingången, den var tillkrokad innanför.

Gunhild bultade ett par gånger, men då ingen kom och öppnade, drog hon åt sig dörren, stack in en sticka och lyfte af kroken. På så sätt kom hon in i huset.

I köket fanns ingen människa, i storrummet var det likaså tomt, och ej heller fanns det någon i lillkammarn.

Gunhild ville ej gå, utan att ge föräldrarna ett tecken, att hon varit inne för att säga farväl. Hon gick fram till den höga dragkistan och slog ned klaffen. Hon visste, att fadern brukade ha bläck och penna stående därinne.

Hon fann ej bläcket genast, utan sökte i lådor och fack. Då stötte hon på ett skrin, som hon väl kände igen. Det var moderns, hon hade fått det i brudgåfva af sin man, och då Gunhild varit liten, hade modern ofta visat henne skrinet.

Skrinet var hvitlackeradt med en målad blomranka rundtom, inne i locket fanns en bild af en herde, som spelade för en skara hvita lamm. Gunhild slog upp locket för att få se herden än en gång.

I skrinet hade modern förr i världen förvarat det bästa och käraste hon ägde. Där gömde hon sin mors tunna vigselring, sin fars utgångna klocka och sina egna guldörhängen.

Men då Gunhild öppnade skrinet, såg hon, att allt detta var borttaget, och i dess ställe låg där nu ett enda bref.

Det var ett bref från henne själf. Hon hade för ett par år sedan gjort en resa till Mora och farit öfver Siljan i en båt, som kantrat. Flera af hennes reskamrater hade mistat lifvet, och föräldrarna hade fått höra, att också Gunhild hade omkommit.

Gunhild förstod, att modern blifvit så glad, då hon fått bref om att dottern lefde, att hon flyttat undan allt

annat ur brudskrinet och lagt dit brefvet som sin största skatt.

Gunhild blef likblek, hjärtat snörde ihop sig på henne.

»Nu vet jag, att jag dödar mor,» sade hon.

Hon tänkte ej mer på att skrifva något utan skyndade bort. Hon kom och satte sig upp i kärran utan att svara på de många frågorna om hon råkat föräldrarna. Hela vägen satt hon sedan orörlig, med händerna i skötet, och stirrade framför sig. Jag mördar mor, tänkte hon. Jag vet, att jag dödar mor. Jag vet, att mor dör.

För mig finns ej mer en lyckans dag, tänkte hon. Väl får jag fara till det Heliga landet, men jag dödar min egen mor.

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar ändtligen hade genomfarit kyrkbyn och dalen, kom det in i en skogsdunge.

Här märkte Jerusalemsfararna för första gången, att de ledsagades af ett par personer, som de ej kände.

Så länge som de bortdragande befunnit sig nere i bygden, hade de haft så mycket att göra med att säga farväl och sända afskedshälsningar, att de ej hade haft. tid att lägga märke till den främmande kärran, men där i skogsdungen började alla ge akt på den.

Än körde den förbi alla andra kärror och for i spetsen af tåget, än saktade den farten och lät alla andra åka före.

Kärran var ingenting annat än ett vanligt arbetsåkdon, ett sådant, som brukas hvarje dag vid körslor. Men just därför var det omöjligt att räkna ut hvem den tillhörde. Ingen kunde heller känna igen hästen.

Den kördes af en gammal man, som satt mycket krokig, hade rynkiga händer och långt hvitt skägg. Honom kände ingen, därpå var man alldeles säker.

Men bredvid honom satt en kvinna, som man tyckte, att man borde känna igen. Ingen kunde se hennes ansikte, ty hon hade kastat en svart schal öfver hufvudet och höll den samman med händerna så väl, att inte ens en strimma af ögonen syntes.

Många försökte att af hållningen och storleken gissa sig till hvem hon var, men hvar och en gissade på någon annan än hans granne.

Nämndemans Gunhild sade genast: »Det är min mor,» men Israel Tomassons hustru påstod, att det var hennes syster.

Det var nästan inte en enda af dem, som ej gjorde upp för sig hvem det var, som satt i kärran. Tims Halfvor trodde, att det var gamla gumman Eva Gunnarsdotter, som ej fått följa dem till Jerusalem.

Kärran följde dem hela vägen, men inte en enda gång lyfte kvinnan schalen från ansiktet.

För somliga blef hon till någon, som de älskade, för andra till någon de fruktade, för de flesta var det dock så, att hon blef till någon, som de öfvergifvit.

Flera gånger, då vägen var bred nog, gjorde de främmande om detta att köra fram längs alla kärrorna och så hålla stilla för att låta dem köra förbi.

Då satt den främmande kvinnan vänd åt de bortdragande och betraktade dem oaflåtligt, men hon gjorde intet tecken åt någon af dem, och ingen kunde säkert säga hvem hon var.

Hon följde dem ända till järnvägsstationen, där väntade de att få se hennes ansikte. Men då de hade stigit ur vid stationen och sågo sig om efter henne, var hon borta.

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar körde fram genom socknen, såg man ingen gå och meja gräs ute på fälten, och ingen hade tagit sin räfsa för att gå ut på ängarna och lägga upp det redan slagna höet i vålmar.

Den morgonen hvilade arbetet, och alla människor stodo och hängde utmed vägkanten eller ock kommo de åkande i kyrkkläder för att följa till vägs. Somliga åkte med en mil, andra två, men några ända till järnvägsstationen.

Så länge som tåget drog fram genom socknen, såg man på hela vägen endast en enda man, som arbetade, och det var Hök Matts Eriksson.

Han hade ej gått ut för att slå gräs, hvilket tycktes honom vara ett leksaksarbete, utan han hade tagit sig för att bryta upp sten ur jorden, som han gjorde i sin ungdom, då han röjde upp sin nyodling.

Gabriel Mattsson såg fadern från vägen, då tåget körde förbi. Hök Matts gick ute i hagen, bände upp stenar och lade ner dem på en stengärdesgård. Han såg ej upp, han bara drog åstad med sina stenar, och somliga voro så tunga, att Gabriel tyckte, att hans rygg borde knäckas. Sedan slängde han ned dem på stengärdesgården med sådan fart, att det slog gnistor ur dem och de lösa kanterna stöttes bort.

Gabriel hade ett lass att köra, men hästen fick en lång stund sköta sig själf, ty Gabriel gick med ögonen vända mot fadern.

Gamle Hök Matts arbetade och arbetade. Han högg i på samma sätt, som då sonen varit liten och han sträfvade för att utvidga sin egendom.

Sorgen tog hårda tag med honom, men Hök Matts bröt upp allt tyngre och tyngre stenar, som han bar bort till gärdesgården.

En stund efter sedan tåget var borta, utbröt ett svårt åskväder och ett starkt regn föll. Alla människor skyndade in under tak, och Hök Matts ämnade också söka skydd, men han besinnade sig och stannade ute. Han vågade ej lämna arbetet.

Vid middagstiden kom hans dotter ut i stugdörren och kallade på honom, för att han skulle komma in och äta.

Hök Matts var just ej hungrig, han tänkte dock, att han nog kunde behöfva en smula mat. Men han afstod från att gå in, han vågade ej upphöra med arbetet.

Hustrun hade följt Gabriel till järnvägen. Sent om kvällen kom hon hemåkande ensam. Hon gick fram för att tala om för mannen, att sonen nu var borta, men han bände och bröt med spettet och gick fram och åter vid arbetet. Han ville ej stanna och höra på henne.

Grannarna hade lagt märke till hur Hök Matts arbetade den dagen. De gingo ut och betraktade honom, de stodo stilla en stund och kommo in i stugan och berättade: »Han går där ännu, han har hållit på hela dagen i ett sträck.»

Kvällen kom, men ljuset varade, och Hök Matts fortfor att arbeta. Det tycktes honom, att om han lämnade arbetet, så länge som han ännu kunde taga ett steg, skulle sorgen blifva honom öfvermäktig.

Hustrun kom åter och stod och såg på honom. Marken i hagen var uppröjd, stenmuren hade vuxit, men alltjämt gick mannen där och släpade fram stenar, som kunde ha varit passande för en jätte att bära.

En och annan af grannarna gick förbi för att se om Hök Matts fortfor att arbeta, men ingen tilltalade honom.

Så kom mörkret, då man ej mer kunde se honom. Men ännu alltjämt hörde man honom arbeta, och då han vräkte ned stenarna på gärdesgården, stänkte gnistorna omkring honom.

Men så en gång då han bände med spettet, for det honom ur händerna. Då han böjde sig för att taga upp det, föll han omkull. Han blef liggande på marken, och innan han hunnit tänka på att stiga upp, hade han somnat.

En stund efteråt kom han in i stugan. Han sade intet, tänkte ej på att komma i säng, bara kastade sig ned på en träbänk och somnade.

Den långa raden af kärror och lastvagnar hade ändtligen kommit fram till järnvägsstationen.

Banan var nyanlagd, och stationen var alldeles nybyggd. Den låg på en ofantlig afröjning midt i den allra djupaste och svartaste skogen. Där fanns ingen bygd, ingen åker, ingen trädgård, men allt var stort och ståtligt tilltaget, därför att man väntade, att ett betydande stationssamhälle skulle växa upp där i ödemarken.

Rundt om själfva stationshuset var marken jämnad, där funnos en bred plattform af sten, stora aflastningsplatser och vida, tomma, oändliga grusplaner.

Ett par handelsbodar och verkstäder, en fotografiatelier och ett hotell voro redan uppförda omkring grusplanerna, men hvad som återstod af afröjningen var ingenting annat än oodlad stubbmark.

Dalälfven flöt fram äfven här. Den kom vild och vred ut ur de djupa skogarna och rusade skummande fram i små forsar. Jerusalemsfararna kunde ej känna igen den breda, majestätiska älfven, som de lämnat på morgonen.

Här fanns ingen blid dal att skåda ned öfver, utan all utsikt stängdes af mörka granskogsklädda höjder.

Då de små barn, som skulle resa med sina föräldrar till Jerusalem, togos ur kärrorna på denna plats, började de blifva illa till mods och begynte gråta. Barnen hade hela tiden förut varit mycket glada åt att få resa till Jerusalem, men vid skilsmässan från hemmen hade de gråtit mycket, och här vid stationen blefvo de mera förtviflade än någonsin.

De äldre sysslade med att taga ned allt resgodset och flytta det öfver till en järnvägsvagn. Alla hjälpte till, och ingen hade tid att se efter hvad barnen togo sig för.

Men barnen slogo sig samman, de stodo i en tät ring och öfverlade.

Om en stund togo de äldre af dem de små vid handen och vandrade bort från stationen två och två, en stor och en liten. De gingo samma väg, som de hade kommit, öfver sandhafvet och stubbmarken och älfven in i mörka skogen.

Om en stund kom en af kvinnorna att tänka på barnen. Hon öppnade ett matsäcksskrin och ville ge dem mat.

Hon kallade på dem, men ingen svarade. De voro alldeles försvunna, ett par karlar måste gå och söka dem.

De följde spåren, som de många små fötterna hade lämnat i sanden, och då de kommit ett stycke inåt

skogen, fingo de syn på barnen.

De gingo framåt i en lång rad, två och två, en stor och en liten. Då karlarna ropade åt dem, stannade de ej utan fortforo att vandra.

Då måste karlarna springa för att hinna upp barnen.

Barnen försökte komma undan, men de minsta orkade ej följa med, utan föllo omkull.

Då blefvo barnen stående på vägen, förgråtna och olyckliga.

»Men barn, hvart ska ni taga vägen?» frågade en af karlarna.

Då stämde de minsta barnen upp ett högt tjut, medan den äldste gossen svarade:

»Vi bry oss inte om att fara till Jerusalem. Vi vilja gå hem.»

Och ännu länge sedan barnen voro återförda till stationen och sutto i vagnarna, fortsatte de att gråta och klagade:

»Vi bry oss ej om att fara till Jerusalem. Vi vilja gå hem.»

Digitaliserad av Litteraturbanken.

Konverterad av Arkivkopia och publicerad på
https://arkivkopia.se/sak/littbank-LagerlofS_JerusalemI.

Filen skapad 2018-12-13 18:46:59.559257